

de brabantse leeuw

MEDEDELINGENBLAD VAN DE SECTIE GESLACHT-, NAAM- EN
WAPENKUNDE VAN HET PROVINCIAAL GENOOTSCHAP VAN
KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN IN NOORD-BRABANT

NEGENDE
JAARGANG

1 9 6 0

N.V. DRUKKERIJ VAN GEBR. JUTEN BERGEN OP ZOOM

DE BREDASE APOTHEKERS

van de 15e- tot het begin van de 19e-eeuw

door G. J. REHM

(Vervolg van pag. 181, jaarg. 8)

Johannes van Alphen werd 6 december 1615 te Breda geboren, als zoon van de brouwer Jan Govaert Mertens van Alphen en Franse Adriaens Swagers dochter. Na het overlijden van hun vader op 29 september 1622 bleven er drie zonen Adriaen, Govaert en Johannes als wezen met een stiefmoeder Maria Walen achter.

Na enige jaren te Breda en te 's-Gravenhage vertoefd te hebben werd Johannes op 12¹/₂ jarige leeftijd de 24 mei 1628 bij de predikant te Roosendaal uitbesteed om „de fundamenten der Lattijnscher spraeken voorts volcomentlijcken wel te laeten leeren, wanneer hij sichselven daerinne altijts voorts kan voorderen”. Hij bleef er tot 1 mei 1631, waarna hij tot het eind van dat jaar bij zijn ongeveer 7 jaar oudere broer Adriaen, die intussen apotheker te Bergen op Zoom geworden was, verbleef. Hier sprak hij zijn voorkeur uit voor het apothekersvak en daarom deed zijn broer hem vanaf 1 januari 1632 voor vier jaar in de leer bij zijn eigen leermeester Pieter van de Putte, apotheker te Vlissingen. Het laatste van de vier jaren zou hij in plaats van kostgeld te moeten betalen de kost verdienen ¹⁾.

Johannes huwde op 1 juli 1640 voor de eerste maal met Digna Willem Beens dochter uit Zevenbergen in de Grote Kerk te Breda. Uit dit huwelijk werden twee kinderen geboren, waarvan er een op jeugdige leeftijd overleed. Vermoedelijk had hij zich reeds voor zijn huwelijk als apotheker te Breda gevestigd in het huis „St. Joris” op de hoek van de Grote Markt (= thans 27) en de zuidzijde van de Korte Brugstraat, dat zijn broer Govaert uit de boedel van zijn ouders had geërfd. Hij kocht dit huis van zijn broer voor f 4000,— op 28 augustus 1647.

Nadat zijn eerste echtgenote in januari 1647 te Breda overleed, zij werd 23 januari begraven, hertrouwde hij op 24 oktober 1648 eveneens in de Grote kerk te Breda met Maria Meyers.

1) W. 624.

Uit dit huwelijk werden tussen 1649 en 1664 vijf kinderen geboren, waarvan er drie op jeugdige leeftijd overleden. Zij werden allen gedoopt in de Grote kerk.

De eerste officiële functie die hij te Breda te bekleden kreeg, was die van weesmeester. In de loop der jaren verkreeg hij nog, de een voor wat langere de ander voor wat kortere tijd, de volgende ambten: regent van het weeshuis, tienraad, schepen, diaken en ouderling van de Waalse gemeente.

Het huis „St. Joris” verhuurde hij op 23 januari 1676 voor f 180,- per jaar met ingang van 1 mei van dat jaar ¹⁾. Hij woonde er toen zelf nog in, doch vestigde zich vóór 1 mei in het huis „Maastricht” op de hoek van de Tolbrugstraat (= thans 17) en de Nieuwenweg, dat hij namens zijn echtgenote van Rogier Meyers geërfd had ²⁾. Ook zijn apotheek moet hij naar dit pand overgebracht hebben, want na deze datum leverde hij nog medicamenten, zoals aan de aalmoezeniersarmen tussen 1660 en 1679 ³⁾ en aan het Oude-Mannenhuis van 1649 tot 1680. Aan deze laatste instelling leverde hij verschillende malen banket voor de maaltijden en eenmaal zelfs „gestooten amandelen met roosewater, cappers”, etc. ⁴⁾.

Het huis „St. Joris” werd door hem op 1 februari 1677 weer aan een ander verhuurd, toen voor een termijn van vier jaar en voor f 163,- per jaar ⁵⁾.

Behalve de koop van 1½ bunder bos in Terheyden in de Seepden op 2 mei 1657 ⁶⁾ vinden we hem weinig onroerende goederen aankopen, wel nam hij enige schuldbrieven van anderen over. Hij bezat evenwel toch een aantal onroerende eigendommen, maar had die door versterf verkregen. Zo van zijn broer Govaert een hofje en stal achter het Gasthuiseinde (Boschstraat) ⁷⁾ en een bunder beemd in Princenhage; en van de ouders van zijn tweede echtgenote en van haar broer Rogier 2 bunder land buiten de Gasthuispoort; 2 gemeten beemd in de Crogten; 5¾ bunder land in Terheyden; een stede, huis, schuur, schaapskooi, bakhuis en erven, tezamen 8 bunder, te Teteringen in de Heystraat met 2 bunder zaailand genaamd „de Mollen” bij de Vught gelegen; het genoemde huis „Maastricht” en een huisje daartegenover en een huisje in de Roze-marijnstraat te Breda.

1) N. 228, akte 6. 2) H. 1916, f. 140v en R. 831, f. 77.

3) Afd. II-19, no. 63, 68, 70-73 en 76. 4) Rekeningen Oude Mannenhuis. 5) N. 228, akte 85. 6) N. 230, akte 221 en R. 544, f. 30v-32v.

7) R. 543, f. 93.

Hij overleed op 9 oktober 1681 en werd vier dagen later in de Grote kerk in het familiegraf bijgezet 1).

Jan Wijnants van Hout, ook wel van den Houte genoemd, was vermoedelijk afkomstig uit Leiden, hij bezat namelijk een schuldbekentenis van ca. f 27,- voor huur, diensten en gehaalde waren ten laste van de apotheker Franchois Baloch aldaar 2).

Hij leende in 1615 van zijn zwager en zuster een som van f 750,-, waarschijnlijk vestigde hij zich in dit jaar in Breda en had hij dit geld nodig voor de inrichting van zijn apotheek. Twee jaar later was hij van deze schuld nog f 400,- schuldig, waarvoor hij op 12 december van dat jaar een nieuwe schuldbrief liet passeren. Voor de voldoening van deze som gaf hij zijn gehele winkelinventaris, voorraad, meubelen en klederen, alles gespecificeerd opgegeven, in onderpand 3). Waar hij aanvankelijk zijn apotheek vestigde is onbekend. In 1617 huurde hij daartoe het huis „den Nobel” op de Veemarkt (= thans Veemarktstraat 72) 4).

In augustus 1618 blijkt dat hij aan een ander nog f 192,- schuldig was, waarvoor men hem in rechte wilde betrekken 5). Deze zaak moet echter bijgelegd zijn, want in het archief van de schepenbank van Breda is daarover niets te vinden.

Verdere gegevens zijn over deze apotheker niet gevonden.

Augustijn van Rijckevorssel werd op 11 februari 1629 gedoopt in een Rooms-Katholieke kerk te Breda, als zoon van de brouwer Jan Franss van Rijckevorssel en Anna Augustijn Borremans dochter. Zijn ouders overleden kort na elkander in 1639 en 1640 en lieten vier zonen als weeskinderen achter. De jongste daarvan overleed eveneens kort daarna. Augustijn was de tweede zoon uit het huwelijk van zijn ouders. Hij was reeds door zijn ouders in de kost gedaan bij de pastoor van Hoogstraten tot hij op 12 juli 1640 naar de kanunnik Herman Bobarts te Turnhout verhuisde. In deze laatste plaats bezocht hij de Latijnse school „alsoo hij Latijn aldaer is lerende”. Na het overlijden van Bobarts werd hij door tussenkomst van de pastoor van Hoogstraten op 23 mei 1641 besteed bij de rector van de genoemde Latijnse school. Een makkelijke leerling bleek hij niet te zijn, want nadat de rector hem geslagen had, liep hij

1) H. 345 n2, „..... onder de capelle aghter de predickstoel.... tuschen de zitplaatsen van de arme kinderen aen de westzijde ende de borgeren weeskinderen aen de oostzijde gelegen....”. 2) R. 517, f. 44v.

3) R. 516, f. 155v-156. 4) N. 70, f. 86v-87v. 5) N. 25, f. 59r+v.

uit Turnhout weg en kwam op 21 oktober 1643 in Breda bij zijn oom Augustijn Borremans. Veel hielp het hem niet, want acht dagen later werd hij teruggebracht. Op Paasdag 1645 kwam hij wederom naar Breda, omdat de rector gestorven was en hij daar in huis en zelfs in Turnhout niet meer wilde blijven. Hij gaf toen als zijn wens te kennen, dat hij in Antwerpen wilde gaan studeren. Omdat hij ter beëindiging van de Latijnse school nog slechts een jaar te leren had nam men hem op 2 mei weer mee naar Turnhout om af te rekenen en een nieuw kosthuis voor hem te zoeken. Augustijn wist echter zijn zin toch door te drijven; op 4 mei reisde men met hem door naar Antwerpen, waar hij tot een goede discipline en voortgang van zijn studie in het convict van het Engelse college geplaatst werd. Ook daar was het niet naar zijn zin, want toen zijn oom op 6 september naar Antwerpen kwam om naar zijn vorderingen in de studie te informeren, keerde hij drie dagen later met zijn oom terug naar Breda, aangezien het juist vacantie was, waarna het — nadat men hem op 4 oktober teruggebracht had — twee dagen duurde eer men hem weer naar school kon krijgen.

Van 25 april tot 12 mei 1646 had hij, op eigen initiatief uit het college vertrokken zijnde, zijn intrek genomen in een herberg. Men trachtte hem toen door bemiddeling van de pastoors van Hoogstraten en Standdaarbuiten te bewegen zijn studie wederom te hervatten. Ditmaal kon men hem geen onwil verwijten, omdat hij juist een langdurige ziekte achter de rug had. Op zijn verzoek werd hij toen bij een particulier nabij het college besteed, hij moest echter beloven zijn studie dan des te gewilliger voort te zetten. Niettegenstaande deze belofte ging hij nog niet naar school en daarom werd hij dan ook op 18 juni 1646 naar Breda gehaald om ten huize van zijn neef aldaar tot een besluit te komen. Daar stond het hem evenmin aan en hij verhuisde daarom op 22 juli naar zijn oom in dezelfde stad. Eindelijk besloot hij te gaan studeren aan de Leuvense Universiteit. Hij werd daar op 5 oktober naar toe gebracht en besteed in het college de Valk aan de tweede tafel. Reeds op 31 januari 1647 vertrok hij uit dit college.

Op 27 februari zochten zijn voogden, die kennelijk van verdere studie niet veel meer verwachtten, contact met een apotheker en suikerbakker te Amsterdam en verzochten aan de regent te Leuven om Augustijn geld te verstrekken voor zijn terugkeer naar Breda. Een groot deel van maart verbleef hij te Breda en hier zal wel een hartig woordje met hem gesproken zijn, want op 29 maart vertrok hij toch weer naar Leuven. Zijn studie zette hij deze keer niet langer door dan tot 31 oktober.

De maat was nu vol en de voogden besloten daarom hem in de kost te doen bij Jan Willems Fonteyn, apotheker in de Kalverstraat te Amsterdam „om de conse van appothechairie te leeren”. Nadat de voogden daartoe toestemming van de weesmeesters verkregen hadden op 29 november 1647 werd hij zes dagen later naar Amsterdam gezonden.

Volgens de overeenkomst met deze apotheker werd hij voor drie jaar in de leer gedaan voor f 140,- per jaar en indien hij daar dan nog wilde blijven een vierde jaar alleen voor de kost. Hij bleef er echter maar twee jaar, begin 1650 was hij weer bij zijn neef in Breda gelogeerd, waar hij een half jaar bleef, daarna een groot jaar te Brussel en een half jaar bij zijn oom te Breda tot 21 augustus 1652¹⁾.

Hij huwde voor schepenen van Breda op 20 juli 1653 met Anneken Cornelis Jans van den Kieboom dochter. Zij was een wees van protestantse afkomst. De voltrekking van haar huwelijk met de katholieke van Rijckevorssel werd dan ook op instigatie van haar zwager Ds. Theodorus van Eyl enige tijd opgehouden²⁾.

Augustijn zal vóór zijn huwelijk reeds een jaar als apotheker te Breda gevestigd zijn geweest. In welk huis zijn zaak zich bevond is echter onbekend, misschien wel in het huis „De Prinses Royael” aan de Veemarktstraat (= thans 40), dat hij tezamen met zijn echtgenote op 2 mei 1654 voor f 2915,- kocht. De koopsom werd op f 800,- na kontant voldaan, voor het resterende bedrag werd een schuldbekentenis afgegeven³⁾. Zij zullen deze koop gefinancierd hebben met de f 2607,-, die hem toegekomen waren uit de nalatenschap van zijn ouders en met de f 923,-, die zij nog tegoed had van haar broer en waarvan zij een schuldbekentenis bezat. Deze schuldbrief werd op 21 mei 1654 door de regenten van het Bredase weeshuis tegen kontanten van haar overgenomen⁴⁾.

Het gekochte huis was prachtig gelegen, gaande van de Boschstraat naar de Veemarktstraat loopt men er als het ware tegenaan.

Als bewoner van de Veemarktstraat werd Augustijn pompmeester in die straat in 1670 en bleef dit tot in 1691.

Het was ook in „De Prinses Royael” dat het echtpaar Van Rijckevorssel door notaris Johan Beeris op 23 september 1656

1) Al deze gegevens zijn uit W. 778, boedelrekeningen betreffende Augustijn. 2) Volgens vriendelijke mededeling van dhr. Drs. L. A. C. A. M. van Rijckevorsel, zie Aktenboeken Ned. Herv. gemeente Breda.

3) R. 535, f. 259v-260. 4) *ibid.*, f. 264r+v.

een testament lieten opstellen. Bij dit testament benoemden zij elkander tot erfgenaam met de verplichting dat de langstlevende de kinderen moest opvoeden tot 25-jarige leeftijd, en deze daarna uit de gemeenschappelijke boedel tezamen f 600,- moest betalen ¹⁾).

Later toen de kinderen groter werden en het ouderlijk huis verlieten, werd het voor Augustijn en zijn echtgenote alleen te groot. Zij verhuurden daarom enkele kamers ²⁾). De huuropbrengst ervan droegen zij over aan de Bisschop van Antwerpen als onderpand voor de kosten van de priesterstudie van hun zoon Franciscus op 5 oktober 1688, en later op 7 december 1694 nog eens voor dezelfde studie van hun zoon Augustinus ³⁾). Hun beide andere zonen Cornelis en Jan werden Medicinae Doctor en hun zoon Jacob notaris, verder had het echtpaar nog een dochter Anna Josina, een andere dochter Anna was op jeugdige leeftijd overleden.

Tussen 1682 en 1697 leende Augustijn diverse kapitalen tegen rente uit. Ook hier dus weer een vorm van geldbelegging en voor ons de zekerheid, dat hij zijn schaapjes op het droge had.

Hij overleed op bijna zeventigjarige leeftijd de 5e februari 1699 en werd vijf dagen later begraven.

1) N. 130, f. 29v-30v. 2) Zo was secretaris Nicolaas Verbrugge bij hun in de kost en overleed ten hunne huize in april 1678, N. 325, f. 115r + v.

3) N. 314, f. 380.

EMANCIPATIES IN DEN BOSCH (1450—1501)

Geregeld vinden we emancipaties of uitbrodingen in de schepenprotokollen van Den Bosch.

Een kind komt voor de schepenen staan en vraagt aan zijn vader, of als deze dood is, aan zijn moeder verlof om 6 weken en 3 dagen te mogen blijven buiten 't huis en de kost van zijn vader of moeder. Gevolg gevende aan dit verzoek emancipeert de vader of de moeder dat kind (doet het uit den brode) volgens de wetten en gewoonten van Den Bosch; en ten teken van ware emancipatie geeft vader of moeder een kleine rente of pacht aan dat kind; soms een flink geldbedrag, bijv. voor studiedoeleinden, of een stuk land of een huis. Sommige geëmancipeerden treden in een klooster. Anderen krijgen van hun vader alle koopmansgoederen, die zij onder zich hebben, en alle verdiensten of winsten in eigendom.

Na ongeveer 7 of 8 weken vinden we dan een verklaring van enige buren of kennissen, dat het geëmancipeerde kind inderdaad 6 weken en 3 dagen geweest is buiten 't huis en de kost van vader of moeder.

Bij afwezigheid of onwilligheid der ouders emanciperen de schepenen ook wel eens een kind. 't Gaat bij emancipatie over kinderen beneden de 24 jaar, die dus nog onmondig zijn volgens de wetten en gewoonten van Den Bosch.

Bij de hier volgende emancipaties staat de datum voorop en het nummer van 't rechterlijk archief van Den Bosch met het folio-nummer achteraan.

Geëmancipeerd worden :

27 maart 1450 Willem vanden Yevelair door zijn vader Engbert 1220-301.

27 juni 1450 Arkenraet Lamberts van Rode door haar moeder Margriet Ghijsbert Kuyst 1220-233v.

21 juli 1450 Aert Jan Matheeuus. van Heyst door zijn vader Jan 1220-125.

15 okt. 1450 Rolof Peter Dirck Peters door zijn vader Peter 1221-4v.

27 maart 1451 n.st. Jan Mathijs Janss. die Molner door zijn vader Mathijs 1221-266.

28 mei 1451 Margriet Loesmeker door haar vader Rutger 1221-282.

30 juli 1451 Elisabeth van Loe door haar vader Jan 1221-303v.

27 dec. 1451 Heilwich Gielisdr. van Gizenrode door haar moeder Margriet. 1222-246.

17 april 1452 Katherijn door haar nat. moeder Katherijn, nat. dochter van wijlen Henrick Boden 1222-52v.

15 juni 1452 Elisabeth van Melcrode door haar vader Ervart Henrixs. 1222-199v.

7 aug. 1452 Geertruyt die Bye door haar vader Gooswijn Artss. 1222-331.

20 okt. 1452 Mechtelt Peter van Goch door haar moeder Elisabeth Claes die Rode 1223-239.

25 okt. 1452 Christijn Dirck Dirx die Lu door haar moeder Luytgart Jan die Hoel 1223-242.

25 okt. 1452 Henrick Gerit Molengraefs door zijn moeder Heylwich Henrix Avenyoen 1223-242.

27 dec. 1452 Gooswijn Boest (gaat in 't klooster van Tongerlo) door zijn vader Aert Boest 1223-156.

27 dec. 1452 Adriaen Boest door zijn vader Aert Boest 1223-156.

25 juni 1454 Jan vanden Toernken door zijn vader Peter Wijnrix 1224-82.

6 juli 1454 Cornelis en Alart Soeck door hun vader Gerit Soeck 1224-291v.

7 aug. 1454 Jan Stert door zijn vader Peter 1224-303v.

13 sept. 1454 Herman van Ysenborch door zijn vader Lodewijch 1224-122v.

23 nov. 1454 Gielis en Jan, zonen van wijlen Aert vanden Loeken, door hun stiefvader Dirck van Os, man van Henrick, de weduwe van Aert vanden Loeken. 1225-12v.

23 dec. 1454 Adriaen die Bye door zijn vader Wouter Wouters. die Bye. 1225-185v.

5-3-1455 n.st. Jacop die Horter door zijn vader Aert die Horter, man van Yda Wouter Lommen (Jacop krijgt een huis en land in Westerhoven). 1225-239.

21 maart 1455 n.st. Dirck door zijn vader Henrick Wouters die Rademaker 1225-251v.

24 mei 1455 Jan van Hees door zijn vader Dirck van Hees alias van Os 1225-282.

4 juni 1455 Goyart vanden Oeventken (die afwezig is) door zijn vader Tielman Goyartss. 1225-77v.

23 juni 1455 Heilwich Rover door haar vader Gooswijn Henrixs. Rover 1225-85.

21 juli 1455 Roelof Dicbier door zijn vader Willem Henrix 1225-305v.

21 okt. 1455 Henrick Brocken door zijn vader Henrick 1226-8v.

21 okt. 1455 Henrick van Doernen door zijn vader Everart 1226-8v.

7 nov. 1455 Jan van Kessel door zijn vader Jan nat. zoon van wijlen Jan van Kessel 1226-217v.

17 febr. 1456 n.st. Luytgart van Rijswijc door haar vader Jan van Rijswijc, bontwerker. 1226-179v.

23 febr. 1456 n.st. Agnes en Beel door hun vader Henrick Henrixs van Beke 1226-471v.

6 maart 1456 n.st. Gerit die Molneer door zijn vader Aert die Molneer van Kysdonc. 1226-76v.

12 maart 1456 n.st. Jorden van Oetheren door zijn vader Jorden. 1226-491.

19 juni 1456 Jan door zijn vader Lambert Jan Rolofs 1226-125.

23 april 1457 Jacop van Os door zijn vader Gerit Janss. van Os. 1227-101v.

23 juli 1457 Jan Willemss. Zeelmeker door zijn moeder Lijsbeth. 1227-448v.

13 febr. 1458 n.st. Mr. Ghiselbrecht Loye door zijn moeder Engel, weduwe van Michiel Loyen. 1228-139 (en 177).

27 febr. 1458 n.st. Jan van Heerzel door zijn vader Henrick, nat. zoon van wijlen Henrick van Heerzel 1228-146.

4 nov. 1458 Joffr. Adriaen van Derentheren door haar vader Goyart 1229-12v.

8 nov. 1458 Claes vander Stegen door zijn vader Broes Janss. 1229-244v.

20 febr. 1459 n.st. Aleyt Brocken door haar vader Henrick 1229-262.

5 mei 1459 Mathijs der Kijnder door zijn vader Marten der Kijnder, steenhouwer. 1229-117v.

10 mei 1459 Peter Aert Roelen door zijn vader Aert Roelofs. 1229-120v.

.. febr. 1460 n.st. Willem Markolf door zijn vader Willem Aerts Markolf 1230-180.

16 juni 1460 Reyner en Dirck van Os door hun vader Dirck van Os 1230-239.

28 aug. 1460 Jan vander Sporet door zijn vader Willem Huben soen 1230-335.

23 juni 1461 Henrick door zijn vader Henrick Willem Meliss. 1231-128v.

4 sept. 1461 Thomas door zijn vader Henrick Willemss. 1231-153.

30 sept. 1461 Aleit door haar vader Henrick Bathen 1231-307.

11 dec. 1461 Kathelijne Goossens die Bye door haar moeder Luytgart Jan Roelofs. 1232-136.

7 juli 1462 Henrick van Os door zijn vader Dirck 1232-114v.

23 juli 1463 Willem van Wisseem door zijn vader Pouwels Willemss. 1232-397v.

26 sept. 1463 Zebrecht Jan Loyen door zijn moeder Kathelijne 1232-423.

17 nov. 1463 Jan Coenrarts van Haeren door zijn moeder Kathelijne 1233-91.

14 mei 1464 Roelof door zijn vader Ghijsbert Roelof Art Ghenen soen 1253-177v.

6 juli 1464 Jan en Lambert Millinc door hun vader Lambert Millinc. 1233-184v.

26 nov. 1464 Adriana die Haen door haar vader Adriaen Willemss. die Haen van Venloen. 1234-160v.

21 maart 1465 n.st. Margriet Henrick van Beke van Oesterwijk door haar moeder Beel. 1234-170v.

13 febr. 1467 n.st. Jan Otten zoon van Engelen door zijn moeder Yda 1236-188.

9 april 1467 Hadewijch Engberts Godscalck Ghiselmars door haar moeder Aleit Roelof Giben vander Rennendonck. 1236-63.

5 aug. 1467 Philip van Mechelen door zijn vader Jan. 1236-119.

21 nov. 1467 Jan Koltens door zijn vader Jan. 1237-126.

12 dec. 1467 Goyart vander Hinen door zijn vader Henrick Goyartss. 1237-9.

1 april 1468 n.st. Agnes door haar vader Ghijsbert Rolofss. 1237-31v.

23 maart 1469 n.st. Henrick door zijn vader Henrick Uden Jacopss. 1238-155.

15 sept. 1470 Claes vanden Dael door zijn vader Henrick Blueys vanden Dael 1239-353v.

15 sept. 1470 Jan Ghijssele door zijn vader Jan Ghijssele. 1239-353v.

16 nov. 1471 Bertha Henrick Kemerlinx door haar moeder Katherijn 1241-169v.

28 aug. 1472 Peter van Tephelen door zijn vader Jan 1241-276v.

19 sept. 1472 Jorden van Boert door zijn vader Henrick. 1241-282.

24 maart 1473 n.st. Peter Bosch door zijn vader Everart Peterss. 1242-170v.

13 april 1475 n.st. Henrick Geritss. die Bye door zijn moeder Henrick (of Henrica, maar dat is een latere mode!) 1244-195.

20 juli 1475 Goyart Grotart door zijn vader Aert Grotart van Os. 1244-336.

31 aug. 1475 Henrick van Hall door zijn vader Henrick. 1244-62.

4 okt. 1475 Elisabeth van Hezewijc door haar vader Dirc. 1245-313v.

7 nov. 1475 Engbert Jan Ludinx van Uden door zijn moeder Foyssa. 1245-169.

15 febr. 1476 n.st. Jan door zijn vader Jan Tyelkens. 1245-213.

16 febr. 1476 n.st. Jan Aertss. van Zelant door zijn moeder Jut 1245-215.

20 maart 1476 n.st. Gerit Henrixs. Kuyst door zijn moeder Margriet. 1245-235v.

23 april 1476 Willem Aertss. van Zelant door zijn moeder
Jut. 1245-103v.

31 okt. 1478 Katherijn vanden Staeck door haar vader Ny-
claes. 1248-125.

15 okt. 1479 Wouter Jacopss. vanden Wijer alias van Oer-
scot door zijn stiefvader Henrick Bredebaert, man van Elisa-
beth, weduwe van Jacop vanden Wijer. 1249-128v.

30 okt. 1479 Jan Demaers door zijn vader Arnt Demaers.
1249-135.

26 febr. 1480 n.st. Gerit Ghijsbrechss. Toelinck door zijn
moeder Mechtelt. 1249-82.

25 mei 1480 Wouter die Potter door zijn vader Gielis die
Potter geheeyten screynmaker. 1249-109v.

3 jan. 1481 n.st. Jan van Berghen door zijn vader Herman
Janss. 1250-118v.

27 Jan. 1481 n.st. Aert door zijn vader Wouter Neynsen.
1250-236v.

30 aug. 1481 Philip Hinckart door zijn vader Willem. 1250-
181.

28 juni 1482 Jacop Henrixs. Donck door zijn moeder Wau-
ter(ke) Laureyns van Rode (door bemiddeling van schepenen,
daar zijn moeder ziek is). 1251-445.

7 maart 1483 n.st. Jan Balyart door zijn vader Jan. 1252-119.

31 okt. 1483 Roelof vanden Venne door zijn vader Elyas
Elyass. vanden Venne, gewantsnijder. 1253-170.

26 febr. 1485 n.st. Goyart Kuylman door zijn vader Henrick
Kuylman, man van Godstouw Goyart vander Stegen. 1254-230.

29 april 1485 Claes die Bresser (koopman) door zijn vader
Henrick Jacopss. die Bresser alias van Beeck. 1254-279.

13 sept. 1485 Lambert (in wapendienst van de hertog van
Brabant) door zijn vader Elyas Elyass. vanden Venne. 1254-124.

12 nov. 1485 Aert door zijn vader Henrick Aert Pauwels.
1255-173.

28 febr. 1486 n.st. Jan van Ekart (koopman) door zijn vader
Marcelis van Ekart, kremer. 1255-226.

13 sept. 1487 Willem Peterss. van Stapelen door zijn moe-
der Mechtelt. 1256-376v.

21 jan. 1488 n.st. Jan Monix door zijn vader Willem. 1257-444

14 maart 1488 n.st. Henrick Sprengel door zijn vader Hen-
rick Laureynss. Sprengel van Gheel. 1257-288.

12 mei 1489 Jacoba van Venle door haar moeder Aleit Dirx
van Rode, weduwe van Willem van Venle, schrijnwerker. 1258-
242.

4 sept. 1489 Goedelt Hoefken door haar moeder Goedelt, weduwe van Pauwels Hoefken. 1258-294.

5 jan. 1490 n.st. Jan Aert Smanszoon vraagt aan zijn vader Aert om emancipatie ondanks de afwezigheid van Aert. 1259-97.

30 jan. 1490 n.st. Jacob Everart Henrix Loden soen door zijn vader Everart. 1259-110.

9 april 1491 Jan Wautgersz. van Merlaer alias van Scerpenberge door zijn moeder Aleit Dirx van Rode. 1260-228v.

29 jan. 1493 Jacob Sprengel, student aan de Leuvense universiteit in de Lelie in facultate artium, door zijn vader Henrick Laureynss. Sprengel van Gheel. 1262-105 en 133.

8 okt. 1494 Aert van Vechel door zijn vader Goyart Dirck Matheeuss. van Vechel. 1264-82v.

24 nov. 1494 Pauwels die Ruyter door zijn vader Zeger Pauwelss. die Ruyter. 1264-8v.

26 sept. 1496 Roelof Hoernken door zijn vader Henrick. 1265-225.

19 febr. 1499 n.st. Jan Pijnappel door zijn vader Jan Matheeuss. Pijnappel. 1267-142v.

26 okt. 1499 Dirck van Vechel door zijn vader Goyart. 1268-205v.

3 dec. 1499 Marie Vloetberch door haar moeder Katherijn Jan Stockmans, weduwe van Jan Vloetberch alias van Turnout. 1268-100.

3 maart 1501 n.st. Aert Henrick Geritsz. door zijn vader Henrick. 1269-252.

x x x

Van de volgende personen heb ik geen emancipatie gevonden : deze kan mij ontgaan zijn, doordat sommige bladzijden kapot of half-afgescheurd zijn.

Op de volgende datums zijn 6 weken en 3 dagen buiten huis en kost van hun ouders geweest sinds hun emancipatie :

7 okt. 1450 Willem Willem Gerijs. 1221-218v.

30 jan. 1451 n.st. Harman Willem Gerijs. 1221-147v.

16 juni 1452 Gerit Gerit van Eyck 1222-70.

2 maart 1453 Jan Andries Dirxsoen 1233-290.

4 okt. 1455 Henrick Dirck Belen soen 1226-2v.

4 juni 1457 Elyas Elias Eliass. 1227-428v.

26 mei 1460 Hille dochter van Willem Markolf 1230-233v.

24 april 1462 Wauter Engbert Wauters 1232-109v.

19 april 1465 Herman Corstiaen Coenen 1234-201v.

9 sept. 1478 Henrick Goossensz. van Beeck. 1247-195.

F. W. Smulders.

In de „Genealogische Sprokkelingen” op bl. 77 van jaargang VIII, wijst de heer Sluyters te Utrecht op de alliantie Van Gheel van Spanbroek-Pusch. In dit verband zij nog opgemerkt, dat volgens „De Wapenheraut” III, 1899, bl. 141 de genoemde Cornelis van Gheel, heer van Spanbroek, geboren te Doornik 8 October 1714 als zoon van Daniël tot Spanbroek, enz., kolonel en van Jacoba de Casembroot, luitenant-generaal der Infanterie en commandeur van Naarden, aldaar overleden 9 Februari 1794, op 14 Juni 1734 gehuwd was te Grave — zie: „de Nederlandsche Leeuw” XLVI, 1928, kol. 87 — met Anna Sophia Frederica Pusch aldaar, geboren 14 October 1714 en overleden 29 April 1762. Over dit huwelijk in 1734 hetwelk door een ernstige ziekte der vrouw zeer geforceerd werd, is heel wat te doen geweest, zoals uit de laatstgemelde bron ten duidelijkste voortvloeit !

Reeds had ik in mijn korte bijdrage in ons periodiek (deel V, 1956, bl. 22-24) melding gemaakt van de luitenant-kolonel van de Infanterie Hendrik Pusch, die klaarblijkelijk als Heer van Op- en Neer Andel opgevolgd is door Antony Pusch en tevens van het feit, dat deze laatste Heer bij testament zijn nalatenschap vermaakt heeft aan een tweetal te Alkmaar gewoond hebbende gezusters, te weten Elisabeth en Catharina Scriba.

Bij nader inzien blijkt nu, dat deze twee dames volstrekt niet de enige erfgenamen van de te Andel overleden Antony Pusch zijn geweest en dat hangende de afwikkeling van de nalatenschap van die heer van Op- en Neer Andel, die verscheidene jaren in beslag genomen moet hebben, de eerstgenoemde van haar overleden is. Aldus werd mejuffrouw Catharina Scriba, die de langstlevende was, geïnstitueerde erfgename uit eigen hoofde voor het 1/9 gedeelte in de helft der nalatenschap van de erflater Antony Pusch, maar bovendien voor een gelijk 1/9 gedeelte als enige zuster en opvolgster onder algemene titel van de boven aangehaalde Elisabeth Scriba, in leven weduwe van Adrianus Bolten, bekend notaris en procureur te Alkmaar.

Deze gegevens komen vast te staan op grond van een acte, verleden te Alkmaar voor de aldaar geresideerd hebbende notaris Pieter Groen, gedagtekend 7 Mei 1757 (inventaris deel 593, no. 44). Bij die acte verleende juffrouw Catharina Scriba een volmacht op haar neef, Willem Frederik Schorping, „pensioeneert Lijutenant”, woonachtig in de stad Buren, pro parte mede-geïnstitueerde erfgenaam van Antony Pusch, heer

van Op- en Neer Andel, teneinde namens haar de boedelrekening aan te horen betreffende meergemelde nalatenschap-Pusch, welke in den Haag gedaan stond te worden door Mr. Jan Josephus Scherping, advocaat aldaar.

Hierbij zij nog aangetekend, dat het niet onmogelijk schijnt dat de familie Pusch te Dordrecht heeft gewoond, immers onder de goederen, die door de Weduwe Bolten aan haar zuster Catharina Scriba bij haar dood op 7 Augustus 1751 waren nagelaten, behoorden krachtens de aangifte voor de successie (waarvan ik in mijn opstel over Op- en Neer Andel reeds melding maakte) o.a. 1/9 deel in diverse huizen en erven te Dordrecht (waarbij één tussen de Lommerstraat en de Groote Vismarkt), in de hofstede Vreedenburg aan de Zwijndrechtschen Zeedijk bij de Steenplaatse onder het Volgerland van Kinde-linger Ambagt en in een hofstede te Molenaarsgraaf.

Het schijnt, dat de familie Pusch talrijke militaire relaties heeft gehad, althans onder de minuten van de Maastrichtse notaris Johan Guichard (register no. 1951; mij medegedeeld door mijn vriend J. J. M. H. Verzijl aldaar) wordt onder dagtekening van 13 Maart 1750 een testament aangetroffen van de heer Samuel Rees, cadet in het Regiment van zijn Excellentie den Heer Luitenant-Generaal Grave d'Envie, garnizoen houdende op de Jouwer in de Provincie Friesland, thans alhier (te Maastricht). De hier compareerende testateur stelde daarbij in tot zijn universele erfgename zijn moeder de Wel Eed. Vrouwe Rosina Charlotte Pusch, gewezen weduwe van wijlen de Heer Cornet Pieter Rees, nu in huwelijk met de WelEdGestr.Heer Paraviciny di Capelli, Capiteyn in het bovengenoemde Regiment-d'Envie en Onder-Majoor des Garnizoens der Stad Maastricht.

Alkmaar.

Mr. M. J. Belonje.

SCHEPENEN VAN BAARLE NASSAU TOT 1525

- 1349 Reynoud Weytssone en Thomaes Michielssone van Dorst Heinric van Ghierle ¹⁾.
- 1369 Ghijsel van den Heesboom en Jacop Mergrietensoen ²⁾.
- 1398 Rolof* en Arnd van Boudaf* ³⁾.
- 1408 Bertelmeeus Ghijsbrechtsz* en Boyden Bellens* ⁴⁾.
- 1424 Bouden Bellens* en Jan van der Heyden ⁵⁾.
- 1425 Jan van der Heyden en Peter Snellaert ⁶⁾.
- 1429 Bouden Bellens, Willem Budt* en Peter die Bruyn ⁷⁾.

- 1431 Peter Snellaert en Hendrik Bogaerts⁸⁾.
- 1435 Henric Boengaert* en Peter Gherijts de Molenaarszoon*⁹⁾.
- 1439 Jan Peterszoon en Jan Heymanszoon¹⁰⁾.
- 1441 Peter Gherits Molenerensone en Willem van Buddaff¹¹⁾.
- 1450 Willem van Bodaff* en Jan Reynersz van der Heyden*¹²⁾.
- 1454 Willem van Buddaf en Jan Bouwenssone van Casterle¹³⁾.
- 1455 Jan Reynersz van der Heyden* en Geryt Heinrick Stoopsz*¹⁴⁾.
- 1468 Aert Cristus en Berthelmeus Peter Gerytssone¹⁵⁾.
- 1470 Aert Cristus en Barthelmeus Peter Gheenssoen¹⁶⁾.
- 1478 Henric Bac en Jan Wouters¹⁷⁾.
- 1480 Cornelis Jan Reynerszoon en Jan Jan Wouterszoon¹⁸⁾.
- 1483 Cornelis Jan Reynerssone en Jacob Willem Jan Heynsone¹⁹⁾.
- 1484 Aert Henrick Capkenssoen* en Jan Snellaerts*²⁰⁾.
- 1489 Jacop Willem Jan Heynssone en Cornelis Jan Reynerssone²¹⁾.
- 1489 Jan Wouterszoon en Jan Hendrik Codenszoon²²⁾.
- 1496 Jacob van der Voort²³⁾.
- 1525 Frans Kerstiaenssone en Anssem Jan Anssemssone²⁴⁾.

Van de met * gemerkte schepenen is het zegel nog aanwezig. Van de acten uit het archief der abdij Tongerlo is niet aangetekend of zij nog zegels bezitten.

F. A. Brekelmans.

1) Dr. M. A. Erens, Oorkonden St. Catharinadal no. 55-57. Het zegel van Thomaes van Dorst of Heinric van Ghierle is nog aanwezig.

2) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, (R.A.H.), Collectie Cuypers van Velthoven 426, acte betreffende dijkbrood te Ziegrake; uitgegeven bij Mr. F. F. X. Cerutti, Middeleeuwse Rechtsbronnen van Stad en Heerlijkheid Breda I (Utrecht, 1956) no. 251.

3) Dr. S. W. A. Drossaers, Archief Nass. Dom. Raad I reg. 862.

4) a.p. reg. 946. 5) a.p. reg. 1206.

6) Archief Abdij Tongerlo, (A.A.T.) Karters no. 1468.

7) Drossaers a.w. reg. 1244. 8) Erens a.w. no. 312.

9) Drossaers a.w. reg. 1338. 10) Erens no. 347.

11) A. A. T. Karters no. 1763. 12) Drossaers reg. 1653.

13) A. A. T. Karters no. 1764. 14) Drossaers reg. 1712 en 1715.

15) A. A. T. Karters no. 1469. 16) A. A. T. Karters no. 1765.

17) D. Th. Enklaar, Gemeene Gronden in N.Brabant in de M.E. no. 164.

18) Erens no. 498. 19) A. A. T. Karters no. 2322. 20) a.p. no. 2335.

21) a.p. no. 2323.

22) Erens no. 526. Het zegel van een van beiden aanwezig.

23) Taxandria XXI (1914), 226; J. Cuvelier, Les dénominations des foyers en Brabant p. 493.

24) Gem. Archief Breda, R. Breda 786, acte 24 jan. 1525.

BOEKBESPREKING

H. F. J. M. van den Eerenbeemt, Van Lanschot en het Tilburgse bedrijfsleven.

Onlangs heeft de bekende bankiersfirma F. van Lanschot te 's-Hertogenbosch ter gelegenheid van de vestiging van haar filiaal te Tilburg van de hand van dr. H. F. J. M. van den Eerenbeemt een boekje doen verschijnen getiteld: van Lanschot en het Tilburgse bedrijfsleven.

Dit werkje is én op geschiedkundig én op economisch gebied zeer lezenswaardig, daar het een duidelijk beeld geeft van de handel en de industrie van Brabant gedurende de achttiende eeuw en wel in het bijzonder van de wollen stoffenindustrie welke zich gedurende die eeuw in Tilburg ontwikkelde.

Deze industrie, welke te Leiden tot grote bloei was gekomen begon zich in de achttiende eeuw langzamerhand naar Tilburg te verplaatsen, omdat de Leidse fabrikanten te Tilburg lieten werken daar de lonen in deze plaats heel wat lager waren dan in Leiden. Ook in Tilburg vestigden zich fabrikanten van lakenen. Een van de eerste was de uit Dongen afkomstige A. van Bommel die zijn zaken in de loop der jaren sterk wist uit te breiden en dan ook in de laatste jaren van zijn leven in de Tilburgse acten wordt aangeduid met: voornaam koopman.

Met andere lakenfabrikanten als de Vreede's wordt hij herhaaldelijk in dit werkje aangehaald.

Ook wordt nog een duidelijke geschiedenis van de toenmalige geldhandel gegeven en het aandeel hetwelk de van Lanschotten hierin hebben gehad.

Op genealogisch gebied is de geschiedenis van acht generaties van Lanschot merkwaardig.

Het geheel is met zeer veel zorg uitgevoerd en bevat verschillende toepasselijke illustraties waaronder enkele portretten van Lanschot. Het boekje geeft een goed beeld van de ontwikkeling van een geslacht hetwelk gedurende meer dan twee eeuwen in 's-Hertogenbosch een voorname plaats heeft ingenomen.

B. d. R. v. Z.

BOSSCHE POORTERS

Jacop Lu en Gerit Michiels, poorters, verklaren op 16 Aug. 1443, dat Dirck zoon van wijlen Jacop van Hemert een geboren poorter is. (Den Bosch R. 1213 fol. 332).

DE BREDASE APOTHEKERS

van de 15e- tot het begin van de 19e-eeuw

door G. J. REHM

(Vervolg van pag. 6)

Johan Stickers werd gedoopt in de Rooms-Katholieke kerk te Breda op 9 december 1630, als zoon van Gijsbertus Martinus Stickers en Maria Wils. Zijn moeder was een zuster van de apotheker Jan Wils. Na het overlijden van zijn moeder hertrouwde zijn vader met Perijnken Wissems, een dochter van de apotheker Henrick Anthoniss Wissems en kleindochter van de apotheker Michiel Weers. Met een dergelijke familie-relatie tot apothekers kon het bijna niet anders, dan dat Johan ook dit beroep koos.

Hij zal zijn opleiding wel genoten hebben bij zijn oom Jan Wils, die na het overlijden van zijn zuster het lot van haar drie kinderen enigszins zal aangetrokken hebben; vooral ook omdat zijn eigen huwelijk kinderloos bleef.

Stickers huwde voor schepenen van Breda op 18 oktober 1665 met Anneken Geerit Claess de Gruyter dochter, en wees van ongeveer 19 jaar, die onder voogdij stond van — hoe kan het anders — zijn oom Wils. Vóór zijn huwelijk assisteerde Stickers zijn oom nog steeds in diens apotheek „De Witte Pluym” aan de Grote Markt (= thans 52), na zijn huwelijk trok zijn oom zich uit de zaken terug en werd de apotheek aan hem verhuurd ¹⁾.

Op 8 augustus 1666 liet het echtpaar Stickers in hun huis door notaris Johan Beeris een mutueel testament opstellen ²⁾. Zij was geenszins onbemiddeld, want in haar huwelijk bracht zij alleen al aan onroerende goederen mee: het huis „de Lanterne” in de Lange Brugstraat, later verkocht voor f 2600,—; een hof met huis in de Donk, later verkocht voor f 1400,— en het huis „St. Pieter” in de Eindstraat, later verkocht voor f 2500,—. Het laatste bracht een huur op van gemiddeld f 80,— per jaar ³⁾.

Door de koop van een hof op het Gasthuiseinde (= thans

1) H. 1916, f. 1v; 2) N. 136, f. 111-113v; 3) R. 551, f. 76v-77 en f. 176r+v; R. 555, f. 38v-39v; N. 143, f. 6-7 en f. 352r+v; en N. 236, akte 199.

Boschstraat) op 1 maart 1669 trad hij in het voetspoor van vele voorgenoemde apothekers. Zij gebruikten deze hoven voor het planten van kruiden, etc. ¹⁾).

Verder kocht hij op 4 april 1670 een huisje met stal en grond in de Donk voor f 984,—, waarvan hij de helft kontant betaalde en de andere helft op 20 juni 1671 voldeed ²⁾). In hetzelfde jaar verwierf hij door koop nog een stede met huis, schuur, landerijen en erf, groot 10 bunder, gelegen in het Hout onder Princenhage; hij werd er op 27 november in gevest. De koopsom f 4950,— werd wederom half kontant en half in het volgende jaar voldaan ³⁾). Deze stede verhuurde hij voor f 125,— per jaar, van de huur werd echter uitgezonderd een kamer, opkamertje, kelder, zolder en een driehoekje in de hof naast de bakoven en de „halven wasch” in de boomgaard. Hier zal het echtpaar nu en dan enige verpozing gezocht hebben ⁴⁾).

De apotheek, die hij tot dan toe in huur had van zijn oom, kocht hij op 28 januari 1671. Het pand bestond toen uit een huis, erf, achterplein, achterhuis of stal en woning. Op 4 mei 1676 betaalde hij er de verschuldigde f 4000,— voor ⁵⁾).

Uit het feit, dat hij alle bovengenoemde koopsommen binnen enige jaren voldeed, blijkt wel, dat hij welgesteld was. Van leningen om deze sommen te kunnen voldoen is niets gevonden, integendeel zag hij nog kans in april 1680 f 1000,— uit te lenen ⁶⁾) en kocht hij op 2 december 1681 het kapitale huis met koetshuis, stal, plein, of en erf „de huysinge van Bruheze” in de Nieuwstraat voor f 4050,— ⁷⁾). Ook dit laatste eigendom verhuurde hij voor f 330,— per jaar ⁸⁾).

Met zijn vele bezittingen en zijn welstand had hij toch oog voor de noden van anderen en leverde daarom gratis medicijnen aan noodlijdenden ⁹⁾).

Na meer dan 16 huwelijksjaren werd het echtpaar Stickers toch nog verblijd met de geboorte van een dochttertje, dat op 2 april 1682 in de R.K. kerk aan de Brugstraat te Breda werd gedoopt en Maria Anna werd genoemd. In hun grote vreugde lieten de echtelieden nog op de doopdag hun testament door Paulus van Heusden herzien ¹⁰⁾). Bij een vorige wijziging hadden zij immers hun gehele nalatenschap gelegateerd aan zijn

1) R. 539, f. 195v. 2) R. 540, f. 35v. 3) *ibid.*

4) N. 230, akte 185 en N. 297, akte 48. 5) R. 540, f. 131v-132.

6) R. 542, f. 192-193. 7) R. 543, f. 91v-92. 8) N. 232, akte 93 en N. 236, akte 201. 9) N. 311, f. 659r + v. 10) N. 231, akte 31.

broer en zuster en geen clause meer gemaakt voor eventuele kinderen uit hun huwelijk ¹⁾. Wel een bewijs, dat zij de hoop daarop reeds opgegeven hadden. Nu hun huwelijk dan toch nog met een kind gezegend was geworden en zijn broer — waarvan hij voor de helft erfgenaam was — overleden was, was een wijziging van het testament noodzakelijk geworden. Ongetwijfeld tot grote droefheid van het echtpaar overleed hun dochtertje op jeugdige leeftijd, waarna hun huwelijk weer kinderloos was en bleef.

Stickers verkocht zijn hof op het Gasthuseinde eind 1684 voor f 375,— ²⁾. Vervolgens kocht hij tezamen met zijn echtgenote op 28 juni 1686 een hoeve met huis, schuur, hof, boomgaard, wei- en zaailand, groot 14 bunder, gelegen aan de Teteringsdijk tegenover de Vuilenbras ³⁾. Ongeveer drie jaar later kocht hij een derde gedeelte van het huis en erf „de Pauw” op de hoek van de Ridderstraat (= 16) en de Karrestraat voor een gelijk gedeelte van de koopsom zijnde f 1900,— ⁴⁾. Ook deze bezittingen zal hij verhuurd hebben.

Door schenking voor vele goede diensten verwierf hij van een particuliere een hofje achter het huis „Brussel” in de Catharinastraat (= thans 12) op 9 juni 1690 ⁵⁾.

Bij „de huysinge van Bruheze” liet hij met de eigenaar van het belendende perceel in 1692 op gezamenlijke kosten een waterput graven, waarvan het water naar beide panden door middel van pompen en buizen kon worden aangevoerd ⁶⁾. In dit huis moet hij ook verder nog aanzienlijke verbeteringen hebben aangebracht, want na zijn overlijden werd het voor f 7000,— verkocht, dat is ruim f 2500,— meer dan de koopsom voor hem had bedragen.

In 1689 en 1693 breidde hij zijn bezittingen nog verder uit door de aankoop van twee hoeven, de ene bestond uit een huis, schuur, bossen, zaai- en weiland, genaamd „de Poedelhoeve” in Poederle gelegen en het andere uit een huis, schuren, land, bossen, enz., gelegen te Watervoort in de bijvang van Herentals. Beide hoeven werden door hem voor resp. f 125,— en f 75,— per jaar verhuurd ⁷⁾.

Toen hij tegen de 65 jaar liep besloot hij zich uit zijn zaken terug te trekken en kocht daarom op 17 september 1695 voor f 5750,— het huis, achterhuis, plaats, hof en erf met recht van

1) N. 137, f. 37-39, d.d. 7-7-1673. 2) R. 544, f. 155.

3) R. 545, f. 196r+v. 4) R. 547, f. 47r+v. 5) *ibid.*, f. 225v-226.

6) R. 548, f. 260v-261. 7) N. 538, akte 148 en N. 530, akte 377.

uitgang op de Grote Markt, gelegen in de Catharinastraat (= thans 4). In dit huis ging hij rentenieren. Zijn apotheek verhuurde hij aan Johannes Baptista Swiisen, die gehuwd was met Catharina Elisabeth Seldenslagh, een dochter van zijn zuster Maria Stickers.

In de maanden april en mei 1700 belegde Stickers nog f 3700,— in obligaties¹⁾, doch zette op 28 februari 1701 diverse schuldbrieven en huurschulden in kontanten om. Waarschijnlijk wilde hij zijn bezittingen met de opbrengst van deze transacties zijnde f 4500,— nog verder uitbreiden²⁾. Dit plan werd dan echter door zijn overlijden op 9 augustus 1701 doorkruist. Hij werd begraven in de Grote kerk te Breda op 13 augustus 1701.

Reeds medio oktober van hetzelfde jaar lieten zijn erfgenamen de nagelaten goederen taxeren, waaruit bleek dat hij goeod was in Teteringen, Terheyden, Princenhage, Ginneken en Bavel.

Volgens zijn laatste testament opgesteld door notaris Floris van Gils op 7 mei 1701 behield zijn weduwe alle onroerende goederen in vruchtgebruik. De apotheek met het hofje in de Catharinastraat zou na hun dood aan Johannes Baptista Swiisen vervallen, die daarvoor f 4000,— in de boedel moest inbrengen³⁾.

Behalve de genoemde bezittingen bezat Stickers ook nog aanspraken op goederen van zijn oom Wils onder Zundert, Ginneken en Ulvenhout, die de laatste na zijn dood in volle eigendom aan zijn weduwe had nagelaten. Stickers heeft hier zelf niet meer van kunnen profiteren, aangezien de deling van die goederen na het overlijden van zijn tante in 1700 eerst in 1704 zijn beslag kreeg.

Henrick Anthonisz Wissems junior, werd op 20 augustus 1630 gedoopt in de R.K. kerk aan de Brugstraat te Breda als oudste zoon van de apotheker Anthonis Wissems en Adriana Niclaes Peter Eyckmans dochter. Toen zijn vader overleed was hij pas tien jaar oud.

Henrick leerde het beroep van apotheker vermoedelijk bij zijn oom Jan Dirven.

Hij huwde op 18 april 1655 voor schepenen van Breda met Catharina Adriaan Gastelaers dochter, die afkomstig was uit het land van Zevenbergen⁴⁾. Hij werd toen reeds apothee-

1) R. 555, f. 94v-95 en f. 117v-118. 2) N. 530, akte 377.

3) N. 480, f. 112-119. 4) R. 1104 c, f. 46.

ker genoemd en beiden woonden zij op de Grote Markt te Breda. In het huwelijk bracht zijn echtgenote enige onroerende goederen in haar geboortestreek mede¹⁾.

Zijn moeder, die met Peeter van der Burght hertrouwd was, zal de inboedel van de apotheek van haar eerste echtgenoot verkocht hebben, zodat er voor Henrick geen door hem voort te zetten apotheek bestond. Enige maanden na zijn huwelijk op 30 oktober 1655 leende hij f 550,—, waarvoor hij zijn deel van het huis „de Pellicaen” aan de Grote Markt (= thans 42) in onderpand gaf²⁾. Hij woonde er toen zelf in, hoewel hij het huis slechts voor een derde gedeelte zijn eigendom kon noemen. Hij kocht daarom op 5 maart 1657 het huis, achterhuis, erf en hof „de Hasenwint” aan de Grote Markt (= thans 44) van de dochter van de apotheker Jan Eeltkens. Hierin was de apotheek gevestigd geweest van Gijsbrecht Eeltkens en vóór deze die van Anthonis Hoze. Mogelijk had hij het reeds eerder in huur, want uit de koopakte blijkt, dat zijn broer Anthonis toen in het huis „de Pellicaen” woonde. De koopsom bedroeg f 3700,—, die hij in 1657 en 1658 in twee aflossingen betaalde³⁾.

Het was ook in „de Hasenwint” dat het echtpaar Wissens op 20 september 1666 een mutueel testament liet opstellen. Bij dit testament werden de huwelijkse voorwaarden van 16 maart 1655 te niet gedaan. De langstlevende van de echtelieden was verplicht de kinderen tot hun meerderjarigheid op te voeden en hun daarna tezamen f 1000,— uit te keren⁴⁾.

Uit hun huwelijk werden minstens 8 kinderen geboren, waaronder drie zoons. Zes hiervan werden tussen 1656 en 1663 gedoopt in de R.K. kerk aan de Brugstraat en in 1673 in de R.K. kerk aan de Waterstraat. Van zeker twee anderen — w.o. de latere apotheker Adriaan Wissens — zijn de doopakten niet gevonden⁵⁾. In 1706 waren van deze kinderen nog maar vier dochters in leven, terwijl er daarvan in dat jaar nog één overleed⁶⁾.

Alleen in de jaren 1678 en 1679 wist deze apotheker de levering der medicamenten aan de aalmoezeniersarmen te verwerken⁷⁾.

In 1695 werd hij weduwnaar, zijn echtgenote overleed op 13 december van dat jaar en werd vier dagen daarna begraven.

1) N. 134, f. 23, N. 311, f. 397 en N. 314, f. 282r+v.

2) R. 535, f. 371r+v. 3) R. 536, f. 108v-109v. 4) N. 136, f. 120-122.

5) In het doopboek van de R.K. kerk aan de Brugstraat bevinden zich hiaten tussen 1663 en 1674. 6) Vergelijk N. 452, akte 25 en akte 74.

7) Afd. II-19, no. 76, f. 54v-55.

Zelf overleed hij op 20 december 1703 en werd eerst op 29 december daarna ter aarde besteld.

Tijdens zijn leven was hij genoodzaakt geweest vele malen geld te lenen, zodat zijn erfgenamen nog diverse sommen moesten aflossen. Welgesteld was hij dus niet, ondanks het feit, dat hij als mede-erfgenaam van zijn moeder het huis „de Vergulde Vrachtwagen” gedeeltelijk erfde, hetgeen eind 1695 werd verkocht ¹⁾ en dat hij enig erfgenaam werd van zijn broer Anthonis ²⁾. Mogelijk was dit te wijten aan de omstandigheid dat drie van zijn dochters de geestelijke staat verkozen en zijn zoon Adriaan ongehuwd bleef. Zijn vierde dochter Elisabeth huwde na zijn dood met de apotheker Ballieu. Nog een bewijs voor zijn mindere goeioheid is, dat hij tot op het eind van zijn leven medicijnen leverde en niet zoals andere apothekers ging rentenieren ³⁾; hoewel de zaak toen wel door zijn zoon Adriaan gedreven zal zijn.

(Wordt vervolgd)

1) R. 550, f. 164-165.

2) R. 552, f. 69v-70.

3) R. 107, f. 181v.

SLAGERSSTAMREEKSEN VAN ENIGE PERSONEN, DIE IN DE PERIODE 1780—1820 IN DEN BOSCH VLEESHOUWER WERDEN.

Op 3 oktober 1549 confirmeerde hertog Karel II van Brabant, als keizer van het H. Roomse Rijk der Duitse Natie Karel V, de op 1 juli van dat jaar door de Bossche stedelijke regering aan het vleeshouwersgilde verleende kaart. Zowel de verlening als de confirmatie van deze kaart was niet alleen voor het gilde, maar is ook voor de hedendaagse genealogen van het grootste belang. Het gilde werd immers — in verband met een goede naleving van enige belangrijke punten van die kaart — genoodzaakt er een vrij uitvoerige ledenadministratie op na te houden ¹⁾. Zij loopt over het tijdvak 1554—1820. Krachtens deze

1) De kaart van 1549 hield onder andere in, dat alleen meester konden worden :

- a) de oudste zoon van een meester-slager, geboren na het meester worden van de vader en minstens 18 jaar oud ;
- b) de andere meesterszonen, geboren na het meester worden van de vader en minstens 20 jaar oud ;
- c) degene, die met een slagersdochter huwde, die geboren was na het meester worden van haar vader.

Het lidmatenboek vermeldt bij de nieuwe meester de naam van diens (schoon)vader, soms ook nog de grootvader, en in zeer veel gevallen ook nog de vermelding oudste zoon, tweede zoon e.d.

administratie moet het dus theoretisch mogelijk zijn de afstamming van een Bossche slager, die in 1820 nog meester werd tot 1554 toe na te gaan. De praktijk leert echter anders. In de gunstige gevallen kan men inderdaad een betrouwbare reeks opbouwen tot $\pm$ 1630, maar dan komt het. De geslachtsnaam verdwijnt veelal en men struikelt dan in zeer veel gevallen over de gelijkkluidende voornamen en patroniemen. Soms doen de complicaties zich al eerder voor. Zo kan een Bossche slager omstreeks 1700 afstammen van drie Daniel Loden's, om maar een naam te noemen, maar de ene Daniel is een zoon van Peter, de andere van Reinder en de derde van Andries. Het is een feit, dat de huidige slagers van Osch in Den Bosch van Daniel Croeck afstammen (zie mijn artikel: „Een Bossche slagersstamreeks. De linie Croeck-Loden-van Osch ($\pm$ 1450 tot heden)”, in no. 4 van jaargang 8 van dit tijdschrift), maar er waren drie linies mogelijk, nl. een linie Croeck-Loden van Osch, een andere linie Croeck-Loden-van Osch en een linie Croeck-Loden-Scheij-van Osch. Een zorgvuldige raadpleging van de retro-acta van de burgerlijke stand alsmede een dankbaar gebruik maken van de door de heer Smulders verstrekte gegevens wist echter uitkomst te brengen. De goede van de drie linies kon zodoende opgespoord worden.

Zo is ook een zeer interessant geval de slagersfamilie Heeren. Vanaf 1554 kan men zeggen, dat er slagers in Den Bosch zijn, die Heeren heten. Doch de in de periode 1780—1820 voorkomende Heeren's stammen niet af van de al in 1554 bestaande slagersfamilie van die naam, maar van de in laatstgenoemd jaar al voorkomende slagersfamilie van Bladel.

Gezien het geen zin heeft een nummer van een genealogisch tijdschrift te vullen met allerhande hypothetische stamreeksen, volstaan wij slechts met de vermelding van die reeksen, waarvan men met zeer grote zekerheid kan zeggen, dat zij betrouwbaar zijn. Een raadplegen van de retro-acta der burgerlijke stand en bevolking, alsmede van de rechterlijke en notariële archieven kan volledige zekerheid brengen. Bekoorlijk is echter om aan de hand van een lidmatenboek alleen een genealogie samen te stellen.

Thans volgen dan de reeksen.

van Bladel-stam :

van Bladel-Heeren :

1. *Tielman van Bladel* Hanricksen, mr. in 1554.
2. *Rombout Heeren* Goijaertssen, gehuwd met Elisabeth, dochter van Tielman van Bladel, mr. 11-11-1599.

3. Goeyaert Rombouts, mr. 31-1-1622.
4. Jan Goijerts, mr. 27-12-1661.
5. Arnoldus Heere, mr. 23-5-1710.
6. *Cornelis Mosmans*, gehuwd met een dochter van Arnoldus Heeren, mr. 13-2-1749.
7. *Mattheus van Hooft*, gehuwd met een dochter van Cornelis Mosmans, mr. 1-2-1792.

1 t/5 zie voorafgaand.

6. Wilhelmus Heere, mr. 4-3-1737.
7. *Albertus Leonardus Vogelvanger*, gehuwd met een dochter van Wilhelmus Heere, mr. 28-2-1763.
8. *Franciscus Michiel Josephus Kilian*, gehuwd met een dochter van Albertus Leonardus Vogelvanger.

van Bladel-van Wel :

1. *Lambert van Bladel* Gijsbertsen, mr. in 1554.
2. *Dirck Wouters van Wel*, gehuwd met een dochter van Lambert van Bladel, mr. in 1583.
3. Gerrit van Wel, mr. 15-12-1621.
4. Daniel van Wel, mr. 17-3-1651.
5. Dirk van Wel, mr. 3-4-1697.
6. Daniel van Wel, mr. 12-4-1725.
7. *Gijsbertus van den Braak*, gehuwd met een dochter van Daniel van Wel, mr. 11-6-1770.
8. Wouterus van den Braak, mr. 13-1-1790.

van Herpen-stam :

van Herpen-Zweens :

1. *Ansem van Herpen* kan misschien dezelfde zijn als Ansem Janssen, die 1-12-1599 mr. werd.
2. Herbert van Herpen, mr. 22-3-1656.
3. Jan van Herpen, mr. 14-2-1685.
4. Heribertus van Herpen, mr. 29-1-1727.
5. (Antonius) Franciscus van Herpen, mr. 19-2-1755.
6. *Johan Zweens*, gehuwd met een dochter van Francis van Herpen, mr. 28-6-1791.

van Herpen-Cronenburg :

- 1 t/m 3 zie voorafgaand.
4. *Jan Cronenburg*, gehuwd met een dochter van Jan van Herpen, mr. 16-11-1719.
5. Theodorus Cronenburg, mr. 11-10-1751.
6. Antonius Michael Cronenburg, mr. 9-8-1784.
7. *Gerardus Mattheus van Roosmalen*, gehuwd met een dochter van Antonius Michael Cronenburg, mr. 7-5-1819.

van den Heuvel-stam :

1. *Hendrik van den Heuvel* den Ouden, mr. in 1554.
2. *Willem Peterssen*, gehuwd met een dochter van Hendrik van den Heuvel den Ouden, mr. in 1570.
3. *Jan Jacopse van Lier Timmerman*, gehuwd met Mechtelt, dochter van Willem Peter Goijers Janssen, mr. 12-6-1605.
4. *Jacop Janssen*, zoon van Jan Jacops Timmerman, mr. 31-10-1629.
5. *Michiel le Hardij*, gehuwd met een dochter van Jacob van Lier, mr. 23-2-1675.
6. *Jasper Spijkers*, gehuwd met een dochter van monsieur le Haerdie, mr. 27-1-1717.
7. *Michael Spijkers*, mr. 9-6-1736.
8. *Johannes Isaias Spelthaan*, gehuwd met een dochter van Michael Spijkers, mr. 29-9-1802.

La Tour-stam :

1. *Adriaan Jansen van Vechel* kan zijn :
 - a) *Adriaan*, de zoon van Jan Ariens, gehuwd met een dochter van Daandel Reijnders Loeijen, mr. 21-1-1639;
 - b) *Ariaen Janssen Lantaarnmaker*, gehuwd met een dochter van Cornelis Cornelissen, mr. 9-2-1627.
2. *Jan Martens*, misschien dezelfde als *Jan Maerssen*, gehuwd met een dochter van de weduwe *Adriaan Jansen van Vechel*, mr. 13-2-1676.
3. *Peter Stuens (Stevens) Tuersaer*, gehuwd met een dochter van Jan Maerssen, mr. 29-6-1697.
4. *Petrus (Guillielmus) La Tour*, gehuwd met een dochter van Peter Stevens du Saer, mr. 12-6-1731.
5. *Bernardus Mansveld*, gehuwd met Anna Maria Latour, dochter van Peter Latour, mr. 28-10-1750.
6. *Johannes Cornelis van Wanrooij*, gehuwd met een dochter van Bernardus Mansveld, mr. 23-2-1795.
- 1 t/m 4 zie voorafgaand.
5. *Rein Latoer*, mr. 22-3-1764.
6. *Petrus Latoer*, mr. 24-2-1795.
- 1 t/m 4 zie voorafgaand.
5. *Johannes van Tiel*, gehuwd met een dochter van Wilhelmus La Tour (moet dezelfde zijn als Petrus Guillielmus La Tour, mr. 9-5-1764).
6. *Johannes van Tiel*, mr. 4-5-1795.

van Osch-stammen :

N.B. De in de periode 1780-1820 voorkomende slagers van

Osch alsmede de aan de geslachten van Osch geparenteerde slagers Anteni, Chapel, Gloudemans, Koppens en Nieuwenhuijsen kunnen behoren tot de volgende stammen :

- a) Loden-van Osch ;
- b) Loden-Scheij-van Osch ;
- c) van Bladel-Heeren-Verschuieren-van Osch.

Door de veelvuldige gelijkkluidende voornamen als Daniel, Gerrit, Jacob en Peter is niet mogelijk aan de hand van het meestersboek betrouwbare stamreeksen samen te stellen.

van Santen-stam :

- 1. *Hanrick Willem Ariaenssen*, mr. in 1554.
- 2. *Claas Gortssen* (Nicolaas Goijartssen Willemsen), gehuwd met een dochter van Handrick Willemse, mr. 20-3-1586.
- 3. *Tonis Handricx*, gehuwd met een dochter van Claas Gortssen, mr. 3-2-1622.
- 4. *Albert Jansen van Santen*, gehuwd met Jenneken, dochter van Teunis Hendrickx, mr. 29-11-1653.
- 5. *Antonij van Santen*, mr. 21-12-1675.
- 6. *Jan Janssen Passier*, gehuwd met een dochter van Antonij van Santen, mr. 10-12-1708.
- 7. *Albertus Pecier (Passier)*, mr. 25-2-1738.
- 8. *Johannes Passier*, mr. 27-7-1761.
- 9. *Antonius Passier*, mr. 5-12-1785.
- 1 t/m 4 zie voorafgaand.
- 5. *Jan van Santen*, mr. 4-6-1672.
- 6. *Arnoldus van Santen*, mr. 16-5-1707.
- 7. *Hendrik Bul alias Pompen*, gehuwd met een dochter van Arnoldus van Santen, mr. 1-5-1756.
- 8. *Johannes Bul alias Pompen*, mr. 6-11-1786.

Somers-stam :

- 1. *Bartholomeus Willemssen Somers*, mr. 25-2-1630, kan afstammen
 - a) *Willem Somers Janssen* ;
 - b) *Willem Somers Gerartssen* ;
 - c) *Willem Somers Peterssen*.
- 2. *Jan Somers*, mr. 27-12-1661.
- 3. *Bartel Somers*, mr. 12-7-1704.
- 4. *Jan Somers*, mr. 23-5-1729.
- 5. *Johannes Somers*, mr. 10-9-1755.
- 6. *Petrus Somers*, mr. 5-12-1785.

- 1 t/m 5 zie voorafgaand.
6. *Jacobus Lammers*, gehuwd met een dochter van *Johannes Somers*, mr. 17-4-1809.

Somers-Minoretti :

- 1 t/m 2 zie voorafgaand.
3. *Jedewaries Miellietie* moet dezelfde zijn als *Everardus Minoretti*, gehuwd met een dochter van *Jan Somers*, mr. 6-12-1703.
4. *Johannes (Jan) Minoretti*, mr. 12-12-1728.
5. *Gijsbert (Gisbertus Henricus) van Ro(o)smalen*, gehuwd met een dochter van *Jan Minoretti*, mr. 12-5-1761.
6. *Everardus van Rosmalen*, mr. 16-9-1793.
- 1 t/m 4 zie voorafgaand.
5. *Willem de Kort*, gehuwd met een dochter van *Jan Minoretti*, mr. 10-5-1764.
6. *Johannes Kennis*, gehuwd met een dochter van *Willem de Kort*, 22-11-1799.
- 1 t/m 4 zie voorafgaand.
5. *Willem de Kort*, gehuwd met een dochter van *Jan Minoretti*, mr. 10-5-1764.
6. *Gerardus de Kort*, mr. 12-9-1793.
7. *Petrus Gerardus de Kort*, mr. 22-12-1820.
- 1 t/m 4 zie voorafgaand.
5. *Petrus Minoretti*, mr. 12-1-1754.
6. *Zegerius Josephus van der Velden*, gehuwd met een dochter van *Petrus Minoretti*, 12-12-1787.
7. *Gijsbertus Josephus van der Velden*, mr. 21-2-1806.
- 1 t/m 5 zie voorafgaand.
6. *Johannes Minoretti*, mr. in april 1792.
7. *J. E. Minoretti*, mr. 27-12-1818.

Sopers-stam :

1. *Ariaan Janssen van Helmont*, schoonzoon van een slager, mr. in 1559.
2. *Peeter Dirks Otten*, gehuwd met een dochter van *Ariaan Janssen van Helmont*, mr. in 1586.
3. *Jan Peters Dirkssen Otten*, mr. 15-4-1609.
4. *Dirk Jan Peters Otten*, mr. 19-5-1633.
5. *Matteus Dirckx*, oudste zoon van *Dirk Peter Otten*, mr. 14-11-1652, komt later als hij als deken vermeld wordt voor onder de benaming *Mattheus Sopers*.
6. *Dirk Sopers*, mr. 11-11-1681.
7. *Mattheus Sopers*, mr. 9-2-1740.
8. *Theodorus Sopers*, mr. 27-1-1787.

- 1 t/m 2 zie voorafgaand.
3. Ariaen Peterssen Otten, mr. 12-2-1624.
4. *Herman Spierings*, gehuwd met *Anneke Sopers* Adriaansdochter, mr. 31-5-1659.
5. Corstiaan Spierings, mr. 24-12-1678.
6. Jan Spierings, mr. 30-11-1716.
7. Jan Spierings, mr. 5-4-1751.
8. Albertus Adrianus Spierings, mr. 6-3-1799.

van Susteren-stam :

1. *Peter Everts (Evits)* in de Gulde Pasteij, mr. in 1636.
Zijn afstamming kan door de patroniemen niet nagegaan worden.
2. *Corstiaen Bijecvielt (Korstian Jansen van Berkveld)*, gehuwd met een dochter van *Peter Everts van Susteren* (moet dezelfde zijn als Peter Everts), mr. 3-4-1666.
3. Gielaem Bijecvielt, mr. 2-10-1698.
4. *Philippus van de Ven*, gehuwd met een dochter van Gieliam Beekveld, mr. 1-6-1734.
5. *Adrianus Teulings*, gehuwd met een dochter van Philip-pus van de Ven, mr. 21-6-1759.
6. Bartholomeus Teulings, mr. 24-2-1795.

- 1 t/m 2 zie voorafgaand.
3. Jan Bijecvijelt, mr. 13-12-1685.
4. Loedewiekus Bijesvielt (Leukas Beekveld), mr. 29-8-1715.
5. *Christiaan Heymans*, gehuwd met een dochter van Leukas Beekveld, mr. 9-3-1795.

H. B. M. Essink.

Bron : Meestersboeken van het Vleeshouwersgilde. 1554-1820 ; G.A. Den Bosch, Archieven der Ambachtsgilden, inv. nos. 152 en 153.

BEZITTERS VAN NOORD-BRABANTSE HEERLIJKHEDEN

door *mr. J. P. W. A. Smit*

III. HEREN VAN DRUNEN.

Het opstellen der lijst van de Heren van Drunen biedt moeilijkheden, omdat de genealogie der familie Van Haestricht, waaraan de naam doorgaans en ook door Kok in *Vaderlandsch Woordenboek Van Haestrecht* geschreven, lacunes heeft en bovendien niet steeds betrouwbaar is. Dit was voor mij een aanwijzing om slechts van officiële bronnen gebruik te maken. Ook wil deze lijst niet meer dan een lijst op zich zelf zijn, hoezeer een verbeterde genealogie de moeite zou lonen.

De geschiedenis der heerlijkheid, oorspronkelijk deel der heerlijkheid Tilburg en Goirle, pleegt met de bekende leenacte van 17 Nov. 1387 aan te vangen, maar ik twijfel er niet aan, dat aan deze acte, die feitelijk het gevolg der geldlening was, die Paulus aan hertogin Johanna van Brabant verstrekt had, andere vooraf gegaan zijn. Uit de geschiedenis der heerlijkheid Loon-op-zand, reeds op 29 Aug. 1383 door hem door een dergelijke finantiële operatie verkregen, is dit af te leiden ¹⁾. Als men bedenkt, dat hij reeds ten Westen der laatste heerlijkheid gegoed was, doet dit de gedachte opkomen, dat hij in een landstreek, waar oude territoriale aanspraken nog leefden, een superheerlijkheid in de geest van die der Polanen's heeft willen stichten.

Men vermoedt, dat Pauwels in 1400 bij de belegering van zijn huis van Loon-op-Zand is gesneuveld. Vermoedelijk was Dirck van Haestricht zijn zoon en is deze door diens zoon Pauwels, die in 1453 genoemd wordt, als heer van Drunen opgevolgd. Op 26 Aug. 1473 verheft Willem van Haestricht, als testamentaire erfgenaam van zijn vader Pauwels de heerlijkheid.

Een tweede lacune is het gevolg der oeconomische en politieke lotgevallen van het hertogdom omstreeks het jaar 1600, waarin de familie Van Haestricht mede verwickeld werd. Het schijnt, dat de erfgenaam en vermoedelijk zoon van jonker Paulus na diens overlijden de kostbare formaliteit van het verheffen heeft uitgesteld en zeker hebben de Aartshertogen tot versterking hunner finantiën de heerlijkheid Tilburg cum annexis in gedevalueerde ponden gelost en daarna in nieuw geld, ditmaal in volle eigendom op 31 Oct. 1612 verkocht en op 31 Oct. 1621 uitgegeven.

De koper was Hubert van Malsen, die zodoende echter in geschil geraakte met de Van Haestricht's, aan welke hij verwant was. Zoveel is zeker, dat jonker Paulus, zoon van jonker Dierck van Haestricht als heer van Drunen beschouwd werd en jonker Charles Otton van Haestricht voor hem de heerlijkheid op 24 Mei 1624 te Brussel verhief, ditmaal ten name van koning Philips IV van Spanje, aan wie de souvereiniteit van Brabant inmiddels terug gekomen was.

Op 27 Maart 1627 kwam een accoord tot stand, waarbij Antoine Schetz, baron van Grobbendoncq, gouverneur van 's-Hertogenbosch, en Marie van Malsen, echtelieden en heer en vrouwe van Tilburg c.a., van hun recht op Drunen en de tol van Venloon t.b.v. genoemde jonker Charles Otton van Haes-

1) Taxandria jg. 1926 p. 294 seq.

tricht, du Conseil de guerre, kolonel van een Hoog-Duits regiment, afstand deden, hetgeen niet belette, dat genoemde baron de heerlijkheid Drunen met de tol van Venloon op 21 Maart 1628 verhief.

De verovering van 's-Hertogenbosch door stadhouder Frederik Hendrik in 1629 had ten gevolge, dat de heer van Drunen van Spanje afviel en het geraden vond zich tot de Staten-generaal der Verenigde Nederlanden met een verzoek tot erkenning te wenden, en ten gevolge daarvan vond het verheffen voortaan vóór de Raad en Leenhove van Brabant te 's-Gravenhage plaats.

Gelijk bekend zijn de Brabantse heerlijkheden, nadat zij ten gevolge der Franse Revolutie afgeschaft waren, bij de instelling van het koninkrijk der Nederlanden hersteld en bestaan zij tot de huidige dag, zij het met een aanzienlijke besnoeiing van hare rechten.

1. Pauwels van Haestricht verkrijgt bij pandgeving door hertogin Johanna van Brabant. 17 Nov. 1387.
2. Dirck van Haestricht verkrijgt bij dode van zijn vader vnd ? 1400 ?
3. Pauwels van Haestricht, zoon van vnd. Dirck, wordt in 1453 als heer genoemd.
4. Willem van Haestricht verheft bij dode van zijn vader Pauwels. 26 Aug. 1473.
5. Pauwels van Haestricht verheft bij dode van Willem, zijn vader vnd. 20 Nov. 1501.
6. Franchoyse van Haestricht verheft bij dode van Pauwels, zijn broeder vnd. 26 Sept. 1506.
7. Willem van Haestricht verheft bij dode van Franchois, zijn broeder vnd. 11 Juli 1522.
8. Willem van Haestricht verheft bij dode van Willem, zijn vader vnd. 14 Nov. 1534.
9. Godevaert van Haestricht verheft bij dode van Willem, zijn broeder vnd. 11 Aug. 1553.
10. Joncker Paulus van Haestricht verheft bij dode van joncker Godevaert, zijn vader vnd. 17 Aug. 1587.
11. Joncker Adriaen van Malsen verheft (bij dode van joncker Hubert van Malsen, zijn vader ?). 17 Jan. 1613.
12. Joncker Charles Otto van Haestricht verheft bij dode van joncker Dierick van Haestricht, zijn vader „ende deselve over joncker Pauwels van Haestricht, zijn broeder”. 24 Mei 1624.
13. Antoine Schetz, baron van Grobbendoncq, goeverneur van

- 's-Hertogenbosch, verheft (bij dode van joncker Adriaen van Malsen, zijn zwager vnd.?). 21 Maart 1628.
14. Charles Otto van Haestricht verheft andermaal. 18 Febr. 1633.
 15. De voogd van juffr. Isabella Maria van Haestricht verheft. 18 Febr. 1643.
 16. Johan van Wassenauer verheft als gehuwd met Isabella Maria van Haestricht vnd. 16 April 1653.
 17. Johan van Wassenauer vnd. verheft als voogd van Jacoba Maria van Wassenauer, zijne dochter. 17 Juni 1656.
 18. Florus Carel van Schagen verheft als gehuwd met Jacoba Maria van Wassenauer vnd. 19 Jan. 1682.
 19. Florus Carel van Schagen vnd. verheft als voogd van Theodoor Tomas van Beyerens van Schagen, zijn zoon. 13 Nov. 1684.
 20. Maria Isabella van Beijeren van Schagen verheft. 18 Nov. 1706.
 21. François Paul Emil, grave van Oultremont, verheft als gehuwd met Maria Isabella van Beijeren van Schagen vnd. 13 Juni 1707.
 22. Floris Henricus Aemilius, grave van Oultremont en Warfusé, verheft. 13 Juni 1738.
 23. Louise Florence, gravinne de Lannoy de Clairvau, douairiere van Floris Henricus Emilius, grave van Oultremont en Warfusé vnd., en de voogden van Louis Adriaan Emilius, grave van Oultremont en Warfusé, verheffen alle ten behoeve van laatstgen. 24 Maart 1763.
 24. Louis Adriaan Emilius, grave van Oultremont en Warfusé, vnd., verheft. 10 Mei 1780.
 25. Theodore, grave van Oultremont en Warfusé, verheft. 5 Febr. 1784.
 26. Vrouwe Marie Claire Philippine Jeanne Népomucène Ghislaine, gravinne d'Hamal, douairiere van Theodore Henri Antoine d'Oultremont de Warfusé vnd., verkrijgt bij dode van deze als zijn universeel erfgenaam krachtens huwelijksvoorwaarden dd. 18 Nov. 1814.
 27. Karel en Ferdinand, graven d'Oultremont, verkrijgen bij dode van vrouwe Marie Claire Philippine Jeanne Népomucène Ghislaine, gravinne d'Hamal, hunne nicht vnd., krachtens haar testament dd. 22 Maart 1816. 30 Maart 1816.
 28. Ferdinand Joseph Emile, graaf d'Oultremont vnd., verkrijgt de wederheft krachtens acte van scheiding en deling dd. 7 Maart 1818.
 29. Adrien Hyacinthe, Mathilde Marie en Charles Jean, graven

- en gravin d'Oultremont, verkrijgen bij dode van Ferdinand Joseph Emile, ook genaamd Joseph Ferdinand Emile, graaf d'Oultremont, hun vader vnd., voorgevallen op 11 April 1869, krachtens acte van boedelscheiding. 22 Maart 1873.
30. Adrien Hyacinthe en Charles Jean, graven d'Oultremont vnd., verkrijgen het aandeel van Mathilde Marie, gravinne d'Oultremont, hunne zuster vnd., gehuwd met Felix Joseph Marie Zaman, krachtens acte dd. 12 Dec. 1891.
31. Chlothilde Marie Henriette Alexandrine Gertrude Ghislaine, baronesse de Woelmont, douairiere van Adrien Hyancinthe, graaf d'Oultremont vnd., verkrijgt bij diens overlijden, voorgevallen op 29 Jan. 1907, met hunne kinderen, zijn aandeel, gelijk Ghislaine Françoise Renée, gravinne de Merode, douairiere van Charles Jean, graaf d'Oultremont vnd., met hunne kinderen na diens overlijden, voorgevallen op 19 Dec. 1917, het zijne verkregen had.

Vragen en antwoorden

Nieuwe vragen.

JAN VAN ERP GENAEMT VAN MILL, luitenant van een compagnie van kurassiers, geboortig uit het Land van Kuik, kreeg op 26-3-1605 adellijke patentbrieven, met als wapen: van keel, geborduurd van zilver, een geharnaste schouder met arm, die een zilveren degen in de hand houdt. Helmtteken: de arm met een strik van keel om de pols. Hij was gehuwd met een Jenneke N., waaruit een zoon Jan, die in 1606 te 's-Hertogenbosch was geboren. Bestaan er nog afstammelingen van die luitenant?

Brussel.

B. W. VAN SCHIJNDEL.

In Taxandria X blz. 91 staat het volgende genealogisch fragment:
CORNELIS VAN DUN x CHRISTINA SCHULER d.v. Professor Schuler en Clara Hanecops.

Kinderen: a) Pieter van Dun;

b) Adriaen van Dun † 6-11-1757 te Roosendaal, Lt.-Kolonel en directeur 's lands fortificatiën, gehuwd met Maria Nellen;

3) Clara Maria van Dun x Nicolaas Tijboel, President-schepen van Roosendaal. Wie is in staat deze zeer vage gegevens aan te vullen?

Tilburg, Landbouwstraat 11.

TH. VAN DUN.

Gegevens gevraagd omtrent:

GERARD VAN AKEN en zijn vrouw RAAGHEL VALCK. Op 13-12-1772 werd hun zoon Willem ged. te Oud-Gastel

FRANCOIS COLLEMANS en zijn vrouw MARIA CATHARINA ROELANTS. Op 8-2-1715 werd hun dr. Adriana Johanna te Breda (prot.) gecoöpt.

SIMON DEN HOLLANDER huwt 19-5-1765 MARIA VAN DER LINDEN te Klundert (prot.).

LAURENS VAN LOON huwt 30-1-1763 GEERTRUYT VAN RHOON te Fijnaart (prot.). Tevens gaarne gegevens omtrent voorgeslacht.

Vlaardingen, A. Knottenbeltsingel 2.

G. E. OP 'T HOF.

DE BREDASE APOTHEKERS

van de 15e- tot het begin van de 19e-eeuw

door G. J. REHM

(Vervolg van pag. 22)

Jan Mouchon werd op 9 december 1637 poorter van Breda, de daarvoor verschuldigde kosten werden hem kwijtgescholden, omdat hij uit Roermond verdreven was¹⁾. Hij was daar ouderling geweest en liet zich hier dan ook weer als lidmaat van de Ned. Herv. gemeente inschrijven²⁾ en werd tot in oktober 1645 diaken van de Waalse gemeente. Hij was vermoedelijk afkomstig uit de Zuidelijke Nederlanden en vandaar verdreven om zijn Protestantse gezindheid. Hij vestigde zich misschien in Roermond in 1632 na de inname van die stad door Prins Frederik Hendrik en nam, nadat Roermond wederom in Spaanse handen gevallen was in 1637, de wijk naar Breda, dat juist in dat jaar door de „Stedendwinger” was heroverd.

Hij was gehuwd met Maria Mollens en had voor zover is na te gaan twee kinderen: Maria, die reeds in 1642 met een Bredenaar huwde en Mattheus, die in 1653 te Delft huwde³⁾. Hij zal dus bij zijn komst in Breda ongeveer 40 jaar geweest zijn.

Bij de inschrijving in het poortersboek staat vermeld, dat hij chirurgijn was, maar toen hij met zijn echtgenote op 20 april 1638 een woning met erf, pleintje en kookhuis aan de Grote Markt (= thans zuidelijk gedeelte van 4) kocht⁴⁾ heette hij apotheker en zo werd hij daarna ook steeds vermeld. Het huis kostte hem f 2000,—, die hij voor de helft kontant en voor de andere helft op 9 mei 1639 voldeed. In de koopakte staat geen naam voor het pand aangegeven. De later gebruikte naam „den Laurierboom” zal hij het dus gegeven hebben.

Het zal hem niet gemakkelijk gevallen zijn een renderende apotheek in Breda op te bouwen, aangezien er reeds verschillende apothekers — allen geboren en getogen Bredanaars — gevestigd waren. Hij moest dan ook enige malen geld lenen t.w.

1) H. 704, p. 24. 2) Doopboek 29, p. 125. In Roermond was niets over hem te vinden. 3) Ned. Leeuw, 1915, kol. 237. 4) R. 531, f. 47v-48.

op 11 mei 1651 f 600,—¹⁾ op 7 mei 1655 f 250,—²⁾ — beide sommen werden eerst door zijn erfgenamen terugbetaald — en in september 1661 f 500,— van zijn zoon Mattheeus³⁾. Steeds gaf hij zijn huis in onderpand, hij verwierf trouwens geen andere bezittingen. Op 17 januari 1663 overleed hij en werd vier dagen later begraven.

Willem Anssems was een zoon van de apotheker Jacob Willem Anssems en zal ca. 1642 in de R.K. kerk te Breda gedoopt zijn. Hoewel hij in 1675 als apotheker vermeld wordt⁴⁾, heeft hij zich nimmer zelfstandig gevestigd. Hij bleef in de zaak van zijn vader, de apotheek „Emaus” op de hoek van de Lange Brugstraat en Nieuwstraat. Hij is ook nimmer gehuwd en eerst na het overlijden van zijn vader in 1683 leverde hij op eigen naam medicamenten⁵⁾.

Hij overleed op 16 mei 1700 en werd vijf dagen later begraven. Zijn nalatenschap zal alleen uit kontanten bestaan hebben, aangezien niets te vinden is over koop of verkoop van onroerende goederen door hem of zijn erfgenamen. Zelfs het huis „Emaus” was nimmer zijn eigendom, doch bleef in het bezit van zijn moeder, die pas in 1702 overleed.

Hendrick Kamerlingh werd 27 jan. 1645 te Bergen op Zoom gedoopt, als zoon van de lakenkoper Cornelis Kamerlingh en Petronella Coenraets. Hij huwde 6 april 1669 in de Grote kerk te Breda met Geertruyd Haecx, die op 24 maart 1641 te 's-Gravenhage was gedoopt⁶⁾. Nog in het jaar van hun huwelijk lieten zij door notaris Paulus van Heusden een mutueel testament opstellen gedateerd 10 december en gepasseerd in hun huis⁷⁾.

Met dit huis werd „de Cleynen Valck” in de Ridderstraat (= thans 9) bedoeld, dat met het naastgelegen pand „de Grote Valck” een huis had gevormd. Hierin had hij zijn apotheek gevestigd⁸⁾. Op 11 april 1672 kocht hij het burgerrecht van Breda⁹⁾.

In 1677 had hij voldoende overgespaard om het huis „de Cleynen Valck”, dat hij tot dan toe in huur had, te kopen. Hij werd er op 27 juli van dat jaar in gevest. Het bestond toen uit een woning en erf met een er naast gelegen hof¹⁰⁾. De helft van de koopsom f 2000,— voldeed hij kontant, de andere f 1000,— op 16 juli 1678, doch leende daarvoor dezelfde dag f 600,—, die hij op 2 mei 1679 weer afloste¹¹⁾.

1) R. 535, f. 46. 2) R. 535, f. 338. 3) R. 537, f. 288.

4) N. 227, akte 110. 5) R. 106, f. 94v.

6) Ned. Patr. 46e jrg., 1960, p. 151-152.

7) N. 224, akte 150. 8) H. 1916, f. 8v. 9) H. 704, p. 151.

10) R. 541, f. 260r + v. 11) R. 542, f. 47v.

Schilderij door N. G., ca 1675

HENDRIK KAMERLINGH

1645—1713

Eig. C. D. Kamerlingh te 's-Gravenhage

De naam van zijn apotheek wijzigde hij in een meer toepas-selijke n.l. „de Vijzel”.

De negen kinderen van het echtpaar Kamerlingh werden al-len tussen 1670 en 1685 in de Grote kerk te Breda gedoopt. Enigen ervan zijn op jeugdige leeftijd gestorven. Zijn oudste : Cornelis werd apotheker.

Zoals in het tijdvak 1625-1637 toen Breda in Spaanse handen was de Katholieke apothekers bestuursfuncties kregen te be-kleden, zo werd nu deze Protestantse apotheker tot vele offi-ciele ambten verkozen. Zo was hij tienraad, schepen, aalmoeze-nier, regent van het gasthuis, weeshuis, armkinderhuis, militair hospitaal, weesmeester, kerkmeester van de Grote kerk en diaken en ouderling van de Waalse gemeente. Hij nam dus een voorname plaats in het openbare leven van Breda in en be-hoorde dan ook tot de voornaamste Bredanaars van zijn tijd. Vanzelfsprekend verkreeg hij de levering van medicamenten aan het oude mannenhuis, militair hospitaal, beyerd en aalmoe-zeniersarmen¹⁾ en wist op 27 oktober 1689 zelfs een akte te verwerven waarbij de Bredase magistraat hem in de levering van de medicijnen aan die instellingen continueerde²⁾. De an-dere apothekers zijn het kennelijk met deze gang van zaken niet eens geweest, want reeds anderhalf jaar later klaagde hij, dat men zich niet meer aan de inhoud van deze akte stoorde³⁾.

Hij overleed op 18 maart 1713 en werd vier dagen later be-graven in het graf in het koor van de Grote kerk, dat hem op 20 juli 1705 voor zijn vele diensten aan die kerk was geschon-ken⁴⁾.

Adriaan Biekens werd op 7 februari 1636 in de R.K. kerk te Breda gedoopt, als zoon van Cornelis Biekens en He-lena van Arendonck. Reeds op jeugdige leeftijd werd hij wees, zijn vader overleed in mei 1641.

Hij huwde voor schepenen van Breda op 6 augustus 1662 met Catharina van Bergen, die ook te Breda geboren was.

Hij bewoonde het huis, hof en erf „den Lindenboom”, dat ge-legen was achter de Grote kerk of in de Kerkstraat (= thans Torenstraat 13). Dit huis verkreeg hij in eigendom op 20 de-cember 1662 bij de deling van de nalatenschap van zijn ouders met zijn zuster Maria⁵⁾. Het had een waarde van f 2225,—,

1) N. 464, akte 58 vanaf 2 okt. 1711 ook aan zieke Franse gevangenen in de beyerd voor een vastgestelde som van 2 stuiver per dag.

2) H. 15, f. 238, een akte waarbij de levering hem werd toegewezen ontbreekt, maar vermoedelijk gold het hier slechts de vaststelling van een gewoonte. 3) H. 33, f. 112r v.

4) R. 561, f. 31-32 zie H. 345 n1 „....in de Lieve Vrouwe Choor aan de suytsijde van de kercke over de kercke comme tegens den tweeden pi-laar aldaar....”. 5) R. 547, f. 31v-36v.

maar was belast met een hypotheek van ruim f 92,-. Behalve dit huis verkreeg hij nog aan kontanten f 1743,- van de verkoop van een hofstede onder Heusdenhout, daarvan moest hij evenwel aan zijn zuster f 176,- overdragen, om hun beider kindsgedeelte in evenwicht te brengen. Tezamen met zijn zuster bleef hij in het bezit van een hoeve met toebehoren in Overa onder Princenhage en van een huis en erf „het Hof van Londen” in de Waterstraat te Breda. Na het overlijden van zijn zuster in 1673 kreeg Adriaan het vruchtgebruik van haar nagelaten goederen, waarvan zijn kinderen de erfgenamen waren ¹⁾.

Het huis „den Lindenboom” behoorde niet tot de nagelaten goederen van zijn ouders, maar was in 1651 door zijn voogd voor diverse uitstaande schulden opgewonnen ²⁾.

Als bewoner van de Torenstraat werd hij pompmeester van de pomp in die straat, die daar tegen de muur van het kerkhof was geplaatst ³⁾.

In de R.K. kerk aan de Waterstraat te Breda werden tussen 1663 en 1678 zeven kinderen van het echtpaar Biekens gedoopt. Een er van overleed op jeugdige leeftijd. Geen van zijn zonen trad in het voetspoor van zijn vader door apotheker te worden.

Tijdens zijn leven kocht Adriaan geen onroerende goederen, wel verwierf hij nog het vruchtgebruik van de nagelaten bezittingen onder Breda, Terheyden en Zevenbergen van zijn grootouders en tante. Deze werden eerst in 1707 en 1709 door zijn kinderen verdeeld ⁴⁾. Ondanks zijn bezittingen en de vele goederen, die hij in vruchtgebruik verwierf, moet het hem toch niet voor de wind gegaan zijn, want vele malen was hij genoodzaakt geld te lenen.

Tijdens een ziekte liet hij tezamen met zijn echtgenote op 12 juli 1673 door notaris Paulus van Heusden een testament opstellen. Zij benoemden elkander tot erfgenaam, de langstlevende was echter verplicht de kinderen op te voeden tot hun 25e jaar, eerder huwelijk of andere staat. Die opvoeding mocht evenwel bekostigd worden uit de opbrengst van de eigen goederen van de kinderen ⁵⁾.

Nadat hun zoon Cornelis, die tegen de zin van zijn ouders was gehuwd, overleden was, oordeelden zij een aanvulling op hun testament nodig. Op 15 september 1704 lieten zij door notaris Jeremias de Graaf de bepaling opstellen, dat hun kleinzoon niet zou mededelen in de nalatenschap van Adriaans

1) H. 490, akte 10. 2) R. 535, f. 6v-7v. 3) H. 345 s 18.

4) N. 625, p. 217 e.v. en R. 566, f. 3 e.v. 5) N. 494, akte 72.

tante, indien hij zich niet behoorlijk zou gedragen en dat als hij mocht komen te overlijden na de erfenis ontvangen te hebben, deze niet zou versterven aan de erfgenamen van zijn moederszijde¹⁾. Toen deze akte werd opgesteld was Adriaan reeds enigszins ziekelijk, zijn toestand is verergerd en op 24 oktober 1704 overleed hij, vier dagen later werd hij begraven.

Adriaan Lucass Smidts werd op 10 januari 1646 gedoopt in de R.K. kerk O.L. Vrouw Noord te Antwerpen, als zoon van Lucas Smidts en Catharina Peeters²⁾.

Kort vóór zijn huwelijk vestigde hij zich te Breda. Hij huwde 13 mei 1668 te Antwerpen met Elisabeth Gobbincx, een nage-laten dochter van de apotheker Gobbincx³⁾. Zij werd gedoopt te Breda in de R.K. kerk aan de Brugstraat op 17 juli 1647. Vóór hun huwelijk lieten zij huwelijkse voorwaarden opstellen⁴⁾.

Hij zette de apotheek van zijn overleden schoonvader voort in het huis „de Bijl” aan de Vismarktstraat (= thans 4), die eerst enige tijd verhuurd was geweest aan de apotheker Maximiliaan Stevens.

Op 15 juli 1669 leende het echtpaar Smidts f 2000,-, waarvoor zij hun huis in onderpand gaven, mogelijk liet hij voor dit bedrag verbeteringen in het huis aanbrengen⁵⁾. Eerst op 13 november van dat jaar kocht hij het burgerrecht van Breda⁶⁾.

Zelf blijkt hij ook bezittingen gehad te hebben, want in juni 1676 verleende hij aan een derde machtiging om voor hem het restant van de koopsom van een stuk bos onder Wouw te ontvangen⁷⁾.

Tezamen met zijn echtgenote liet hij op 15 september 1679 door notaris Peeter Beeris een testament opstellen. De huwelijkse voorwaarden werden daarbij herroepen. Zij benoemden elkander tot erfgenaam met de verplichting voor de langstlevende de kinderen op te voeden tot hun 25e jaar, eerder huwelijk of andere staat en hun daarna tezamen f 2000,- uit te keren⁸⁾.

Met ingang van 1 mei 1682 verhuurde Adriaan een gedeelte van het huis „de Bijl” voor een termijn van zes jaar en een

1) N. 494, akte 72. 2) G.A. Antwerpen, Parochiereg. 33.

3) id., id. 206. 4) Op 3 mei 1668 voor notaris Jeremias van Loon van wiens archief niets bewaard is gebleven. 5) R. 539, f. 238r+v.

6) H. 704, p. 135. 7) N. 304, f. 217. 8) N. 291, f. 213-214.

jaarlijkse huur van f 120,-. Het huis moest daarvoor voor dubbele bewoning geschikt gemaakt worden door er een aparte voordeur, ramen en een muur in te laten maken¹⁾. In juli van dat jaar leende hij f 1600,-, waarvan hij f 1000,- gebruikte om de helft van de bovengenoemde schuld van f 2000,- af te doen; de overige f 600,- zal hij voor de verbouwing van zijn huis nodig gehad hebben²⁾.

Op voorwaarde dat hij die zou beplanten en gebruiken wist hij uit de nalatenschap van de apotheker Dirven m.i.v. 15 maart 1685 het voorste gedeelte van de hof achter het huis „de Swaen” aan de Grote Markt in huur te verkrijgen. De huurtermijn was drie jaar, de huursom f 12,- per jaar³⁾. Hierin zal lange tijd, diverse apothekers hebben in dat huis gewoond, een kruidentuin geweest zijn, die Smidts nu verder kon bijhouden.

Van het echtpaar Smidts werden tussen 1674 en 1678 vier kinderen in de R.K. kerken aan de Waterstraat en de Brugstraat gedoopt. Het staat dus wel vast, dat hij katholiek was, verwonderlijk is het daarom dat hij vanaf 1684 tot aan zijn vertrek uit Breda geneesmiddelen mocht leveren aan het militair hospitaal en de beyerd⁴⁾ en in 1685 zelfs aan de aalmoezeniersarmen⁵⁾.

In 1687 bevond hij zich wederom in Antwerpen, zijn zaak had hij toen verhuurd aan de apotheker François Beens⁶⁾.

(Wordt vervolgd)

1) N. 310, f. 47r+v. 2) R. 543, f. 142. 3) N. 336, f. 116.

4) H. 406 11. 5) Afd. II-19, no. 81. 6) R. 546, f. 60-61v.

NOG IETS OVER DE BOSSCHE SLAGERS

Hoewel de Bossche slagers in de periode 1549-1820, zoals we gezien hebben, een gesloten groep vormden en het daardoor heel logisch moet worden geacht, dat er momenteel in Den Bosch nog heel wat slagersfamilies zijn, die in manlijke of vrouwelijke linie van een oud vleeshouwersgeslacht van vóór de Franse tijd afstammen, heeft ons onderzoek naar de slagersafstamming van de huidige vleeshouwers een zeer teleurstellend resultaat opgeleverd. Wel hebben zich nieuwe slagersdynastiën ontwikkeld als die van de Viguurs, van den Wilden-

berg, van Eerd en Heeren¹⁾, maar zij kunnen zich er niet op beroemen af te stammen van een oude Bossche slagersfamilie. Alleen de huidige slagers van Osch en Lammers kunnen er prat op gaan af te stammen van oude slagersfamilies. De afstamming van de slagers van Osch hebben we reeds in dit tijdschrift gepubliceerd. Thans geven we in opgaande linie de slagersafstamming van de gebroeders Lammers weer. Zij stammen af van de bekende slagersfamilie Somers, een geslacht, waaruit in de periode 1554-1629 heel wat telgen deken van het vleeshouwersgilde zijn geweest en aan welk geslacht we al enige aandacht besteed hebben.

- 1) Hubertus Johannes Josephus Lammers, geb. 2-3-1899 te 's-Hertogenbosch, slager ;
Wilhelmus Henricus Maria Lammers, geb. 14-4-1904 te 's-Hertogenbosch, slager.
- 2) Josephus Petrus Wilhelmus Lammers, geb. 12-6-1871 te 's-Hertogenbosch, slager.
- 3) Johannes Cornelis Lammers, geb. 12-7-1833 te Breda, doch later slager in Den Bosch.
- 4) Petrus Lammers, gedoopt in het bedehuis van Sint Jan en Sint Pieter, 18-12-1809, slager.
- 5) Jacobus Lammers, gehuwd met een dochter van Johannes Somers, mr. vleeshouwer 17-4-1809.
- 6) Johannes Somers, mr. vleeshouwer 10-9-1755.
- 7) Jan Somers, mr. vleeshouwer 23-5-1729.
- 8) Bartel Somers, mr. vleeshouwer 12-7-1704.
- 9) Jan Somers, mr. vleeshouwer 27-12-1661.
- 10) Bartholomeus Willemssen Somers, mr. vleeshouwer 25-2-1630. Deze kan afstammen van :
 - a) Willem Somers Janssen ;
 - b) Willem Somers Gerartssen ;
 - c) Willem Somers Peterssen.

N.B. Het meestersboek maakt ook nog melding van een andere Bartholomeus Somers, die mr. vleeshouwer werd 16-11-1619. Diens stamreeks ziet er als volgt uit :

I. Willem Somers, mr. vleeshouwer in 1554.

II. Peter Somers, mr. vleeshouwer in 1554.

III. Gerart Somers, mr. vleeshouwer in 1561.

IV. Gijsbert Somers, mr. vleeshouwer 27-4-1588.

Tenslotte willen wij nog enige aandacht schenken aan enkele

1) Het is mogelijk, dat de huidige slagers Heeren uiteindelijk afstammen van de vleeshouwersstammen Heeren of van Bladel-Heeren, maar in mannelijke linie zijn de voorvaders van de huidige slagers Heeren in de 19e eeuw niet allemaal slager geweest.

bekende Bossche geslachten van vóór september 1629, waarvan sommige telgen in de periode 1554-1629 het beroep van vleeshouwer hebben uitgeoefend.

van Bladel-van Beugen :

- I. Tijelman van Bladel Hanrickssen, mr. in 1554.
- II. Andries Janssen van Bueghen, gehuwd met Anneken, dochter van Thilleman van Bladel, mr. 6-8-1613.
N.B. Uit dit huwelijk een dochter Maeyken. Deze was op 6-8-1613 omstreeks twee jaar en niet gerechtigd in het ambacht.

Boden-Donckers :

- I. Philips Boijen, mr. in 1554.
- II. Jan Flips Boijen, mr. in 1554.
- III. Flieps Jan Boden Flipssoen, mr. 11-1-1557.
- IV. Nijclaes Lauwereynssen Donckers, gehuwd met een dochter van Ph(ilipu)s Booden, mr. 20-10-1585.
- V. Fflips Laureijns en Jacop Laureijns Donckers, oudste en tweede zoon van Laureyns Donckers, mrs. 9-9-1619.

N.B. De vader Laureyns Donckers vermoedelijk dezelfde als de onder IV vermelde Nijclaes Lauwereynssen Donckers.

Boekentop :

Peter Boekentop, mr. 22-2-1556.

die Borchgreeff :

Dirck die Borchgreeff, mr. in 1554.

van Horenbeeck :

Jan Aertssoen van Horenbeeck, oudste zoon, mr. 5-11-1585.
Cornelis Artssoen van Horenbeeck, derde zoon, mr. 17-10-1595.
Gerart, Art en Marten, kinderen van Art van Hoorenbeeck, mrs. 11-8-1604.

Kemp :

Jacop Jansoon Kemp, mr. in 1565.

Kuijsten :

Aert Geret Cuysten, schoonzoon van Jan Mussen, mr. 18-9-1575.
Clas Geret Cuysten, schoonzoon van de Jonge Jan Fransson, mr. 18-9-1575.

Nyclaes Cuijsten Artssen, oudste zoon, mr. 28-3-1606.

N.B. Zijn zoon Jan op 28-3-1606 omstreeks twee jaar oud en niet gerechtigd in het ambacht.

Loden-Loeckeman :

- I. Jan Luckeman, schoonzoon van Daniel Loijen, mr. in 1554.
(Schoon)zoons :
 - a) Ghijsbert Loekeman, die volgt onder II ;
 - b) Ghijsbert Lambertssoen Herinck, mr. in 1570 ;
 - c) Jan Jacopssoen, mr. 12-11-1587.
- II. Ghijsbert Loekeman Jan Cornelissoen, oudste zoon, mr. 9-9-1565.
- III. Jan Janssoen Meelen, schoonzoon van Ghysbrecht Loeckemans, mr. 24-1-1598.

Strick :

Hanrick Strick, mr. in 1554.
Claes Strijck, mr. in 1554.
Jan Strick Claessoen, mr. in 1554.
Claes Jan Strickssoen, mr. in 1554.
Lambert Jansoen Strick, mr. in 1559.
Willem Janssoen Strick, mr. 28-3-1576.
N.B. Zijn zoon Jan niet gerechtigd in het ambacht.
Nijcolaes Janssoen Strick, mr. 30-9-1576.
Lambrecht Antonis Lambertssoen Strick, schoonzoon van Hanrick Gabriels, mr. 26-3-1586.
Jan Janssoen Strick, oudste zoon, mr. 30-9-1592.
Willem Willemssen Strick, oudste zoon, mr. 12-10-1602.
Ghysbrecht Willemssen Strick, tweede zoon, mr. 29-6-1612.

Strick-van de Velde :

- I. Jan van de Velde Janssoen, schoonzoon van Jan Strick, mr. 23-6-1581.
- II. Jan van de Velde Janssen, oudste zoon, mr. 6-8-1606.

Strick-Heesters-van de Velde :

- I. Huybrecht Aert Heesters van Gestel, schoonzoon van Jan Strick, mr. 21-11-1585.
- II. Dierck Ghysbrechts van de Velde, gehuwd met Peeterken, dochter van Huijbrecht Heesters, mr. 1-10-1612.

van Thulden :

Dierck van Tulden Gerartssen, oudste zoon, mr. 4-7-1606.
Jacop van Tulden Gerartssen, tweede zoon, mr. 4-7-1606.

H. B. M. Essink.

Geraadpleegde bronnen : G.A. Den Bosch, Arch. Ambachtsgilden, nos. 152 en 153 ; Retro-acta van de burgerlijke stand der gemeente 's-Hertogenbosch, no. 49. Registers en persoonskaarten van de afdeling bevolking van de secretarie der gemeente 's-Hertogenbosch.

BRABANT'S MOLENS MET HUN MULDER'S

I. Valkenswaard („Venbergen”).

1. *Peter Nagelmaeckers* tot 1-4-1671 (WW R 128, f. 8v, dd. 25-5-1671). Hij was zn. v. Laureys.
2. *Jan Nagelmaeckers* van 1-4-1671 tot uiterlijk 6-6-1699 (WW R 12, f. 228 en WW R 131, f. 99, dd. 3-1-1699). Hij was zn. v. Peter, onder 1 genoemd. (Br. L. VIII, 11 e.v.).
3. *Mathijs van de Grint* van omtrent 6-6-1699 tot.... (WW R 131, dd. 3-1-1699, f. 99).
4. *Johan Smiths* van tot 16-3-1728 (WW R 153, f. 55v, dd. 15-1-1728 en WW R 153, f. 76, dd. 21-10-1728). Hij was zn. v. Peter Jacobsz. Smits en diens 1e echtgenote, Jenken Jansdr. Pellemans, die zelf mulder was te Mierlo. Deze Johan Smiths werd stamvader der bekende geslachten Smits van Eckart en van Oyen.
5. *Melchior de Louwre* van 16-3-1728 tot (WW R 153, f. 76, dd. 21-10-1728). Nog 13-5-1741 in functie volgens N 8042.

II. Mierlo.

1. *Jan Pellemans*, zn. v. Jacob, als „molder” van Mierlo reeds genoemd 17-12-1668 (Mierlo R 72), zozeer als ook nog in hetzelfde Mierlose schepenprotocol 28-12-1671 en 8-2-1674. De boedelscheiding zijner beide dochters en van zijn zoonsdochter 10-3-1689 in Mierlo R 73: *Elisabeth Pellemans* blijkt gehuwd met *Emont Jansz. Kievits*, die elders (Mierlo R 71, dd. 1-10-1665) genoemd wordt als *mulder op Hooydonck*; zonder twijfel is zij dezelfde als die „*Liesbeth Pellemans*, weduwe van *Emond Kivits of Civits*”, die 10-2-1711 in Mierlo R 78 het huis verhuurt te Mierlo, „alwaer 't *Moleken* uyt hangt”¹⁾; als andere dochter-codividente wordt genoemd *Jenneken Pellemans*, de eerste vrouw v.d. onder Valkenswaard, 4, genoemden *Peter Jacobsz. Smits*, die in Mierlo als mulder d'opvolger zal worden van zijn schoonbroer, *Mathijs Pellemans*, straks beide onder 3 en 2 te vermelden; de derde codividente was *Marteken*, de dochter van zijn inmiddels reeds overleden zoon, *Mathijs Pellemans*, weduwe van *Goort Jansz. Haubracken*.
2. *Mathijs Pellemans*, zn. v.d. onder 1 genoemden Jan, als molder 4-6-1678 reeds genoemd in Mierlo R 72.
3. *Peter Smits*, zn. v. Jacob, huwt 1e *Jenneken Jansdr. Pel-*

1) Mierlo R 74, dd. 19-3-1699, noemt andermaal **EMONT KIEVITS** ende **LIJBETH JAN PELLEMAN**S, nu tot **BUEL**.

lemans, huwt 2e. *Maria Goort Custers*, die men als *mulder van Mierlo* in zijn testament met zijn eerste vrouw 5-9-1693 (Mierlo R 76) genoemd kan vinden, evenals 7-5-1717 in Mierlo R 77. (A- en descendenten in Adelsboekje en Patriciaat).

4. *Goort Smits*, zoon van de onder 3 genoemde Peter en diens 2e echtgenote. In Mierlo R 100 wordt hij 9-10-1734 mulder van Mierlo genoemd (f. 57v); in margine quiteert hij als zodanig 17-9-1740 in Mierlo R 79, dd. 7-5-1717. Zijn vrouw was ene *Christian*.
5. *Jacobus Smits*, overl. Mierlo 2-10-1779 („*molitor*”), huwde *Elisabeth Vermeulen*.

III. Dommelen.

1. *Joannes Jansz. Denen* wordt al als mulder op de beide Dommelse watermolens gesignaleerd 6-3-1660 volgens Dommelen R 9, f. 69v. De ene wa seen „*koren-en-banmolen*”, de andere een „*volmolen om vellen te vollen*”, zoals zij beschreven worden in Dommelen R 10, f. 114, dd. 12-9-1675.
2. *Corstiaen Jansz. Denen* volgde als Mulder zijn vader op; reeds 27-1-1670 huurt hij volgens Dommelen R 10, f. 22, beide molens in; ook in deze acte worden beide molens weer op gelijke wijze beschreven.
3. *Joannes Diercksz. Heuvelmans* was de volgende Mulder in Dommelen en wel vanaf omtrent 1678. Nog een halve eeuw later pacht hij beide molens 14-1-1728 volgens Dommelen R 12, f. 130, opnieuw! Hij was de tweede echtgenoot van *Elsken Anthony Smulders*, de weduwe van zijn voorganger, *Corstiaen Denen*.
4. *Joannes Smit(h)s* zei 16-3-1728 als Mulder op Venbergen Valkenswaard vaarwel (I,4), zodat het vermoeden voor de hand ligt, dat hij al vanaf dat tijdstip op de beide Dommelse molens zijn beroep uitoefende. Onomstotelijk vast staat slechts, dat hij 13-12-1736 volgens Dommelen R 19, f. 47v, die beide molens voor de tijd van 6 jaren pachtte. Daarna pacht zowel 10-10-1742 volgens Dommelen R 19, f. 67-72²⁾, als 20-12-1748 volgens Dommelen R 19, f. 85v, *zijne weduwe, Joanna Cuypers*, de beide molens, totdat zij ze eindelijk 22-7-1749 volgens 's Bosch R 1744, f. 111 en 113, kóópt!

's-Hertogenbosch.

J. A. W. Swane.

2) Vgl. ook Dommelen R 19, f. 75, dd. 13-2-1742, zijnde een aanvulling.

NOGMAALS HET GESLACHT PUS

In verband met de belangstelling, die er voor het geslacht *Pus* bestaat, wil ik nog de aandacht vestigen op de onderstaande acten.

1. Op 30 april 1693 vindt in Rijswijk in het Land van Altena het transport plaats ¹⁾ van 4 morgen, 1½ hond weiland in de banne van Rijswijk, dat voor f 300,- door Aerrent Schap, wonende op de Oudedijk onder Woudrichem, is gekocht van Dirck Pus, secretaris te Andel, Susanna Pus, weduwe en boedelhoudster van ds. Johannis Schriba, in zijn leven predikant te Engelen, en van Johan van den Drept, commissaris te Heusden, als man en voogd van Marya Pus, samen kinderen en erfgenamen van wijlen Jan Peetersse Pus, in zijn leven gewoond te Andel.
2. Op 26 november 1698 wordt getransporteerd ²⁾ een gerechte een vierde part in zes morgen land in de banne van Rijswijk, dat voor 250 gulden is gekocht door Juffr. Alida Fockendijck, weduwe van Hendrik de Man, van Dirck de Lange, wonende te Gouda. Voor laatstgenoemde treedt bij het transport met procuratie op Eymert Jansse Pus, wonende te Giessen. Uit de procuratie, die verleden is voor notaris Justus Everswinkel te Gouda op 3-10-1698, en waarvan een afschrift in het transportregister is opgenomen, blijkt, dat Eymert Jansse Pus oud-schepen te Giessen is. Als getuige bij het verlijden van de notariële acte treedt o.a. op dr. Petrus Pus, raad in de vroedschap van Gouda, poorter aldaar.
3. In een acte ³⁾ van 7 aug. 1704 wordt vermeld een Huybert Pus als eigenaar van land te Rijswijk in het land van Altena.
4. In een transportacte ⁴⁾ van 9-1-1711 compareert voor schout en schepenen van Rijswijk Huybert Ymersse Pus als oppervoogd over de weeskinderen van Elskén de Gter bij de verkoop van een huis en land aldaar.
5. Op 10-7-1730 compareert ⁵⁾ voor notaris Martinus Mekern te Gorinchem Juffr. Cornelia van Tilburg, huisvrouw van ds. Petrus Pus, predikant te Giessen, en geeft haar man volmacht om te compareren voor Stadhouder en Leenmannen van Holland om verlei te verkrijgen van land te Giessen en om dezelfde reden voor de Leenhof en Leenmannen van de

1) Rijswijk (NB), R 3.

2) Rijswijk (NB), R 3.

3) Rijswijk (NB), R 3.

4) Rijswijk (NB), R 3.

5) Gorinchem, N 4138.

hofstede van Giessen en Emmichoven, dat haar is aangekomen door testamentaire dispositie van wijlen Nicolaas van Brandwijk, schout van Dussen-Muilkerk.

6. Op 5 mei 1751 compareren ⁶⁾ voor notaris Seb. Kuypers te Woudrichem Christiaan Hacman, in huwelijk hebbende Susanna Schriba, wonende te Rotterdam, en Antoni Lijten, in huwelijk hebbende Elizabeth Schriba wonende te Gorinchem, Willem Berm, in huwelijk hebbende Willemina Schriba en Claas Kieboom, in huwelijk hebbende Theodora Schriba, wonende te Woudrichem, in kwaliteit als erfgenaam (benevens hun comparanten schoonbroeder Jan Schriba) voor een derde part in de nalatenschap van hun nicht Judith Walta van der Drept, die op 25-6-1750 te Heusden is overleden. Zij geven volmacht aan hun zwager Jan Schriba wonende te Giessen, om ter secretarie van de stad Heusden aangifte te doen van de nagelaten goederen.
7. Eveneens voor notaris S. Kuypers te Woudrichem compareert ⁷⁾ op 30-6-1756 Wouter Havelaar, meester-timmerman aldaar en geeft volmacht aan Adriaan van Loon, koopman te Dordrecht, speciaal om een vordering van f 210,- uitbetaald te krijgen van Willem Berm, wonende te Woudrichem, als in huwelijk hebbende Willemijna Schriba, en mitsdien nomine uxoris mede-erfgenaam van de heer Antony Pus, in leven Heer van Op- en Neder Andel. Uit de acte blijkt verder, dat aan Willem Berm met mede-erfgenamen een huis in Dordrecht uit de nalatenschap van Antony Pus is toebedeeld.
8. Op 20 juli 1756 compareren ⁸⁾ voor notaris S. Kuypers Antonetta van der Vin, meerderjarige jongedochter, en Govert van Honk met zijn huisvrouw Theodora Francoisa van der Vin, wonende tesamen te Almkerk, zijnde Antonetta en Theodora Francoisa van der Vin beiden kinderen van Gerrit van der Vin en Maria Schriba, die een dochter is geweest van Theodorus Schriba, waardoor zij mede-erfgenamen zijn voor een zeker gedeelte in een zesde part van een derde in de helft der nalatenschap van de heer Antony Pus, in leven Heer van Op- en Neder Andel. Zij geven volmacht aan de heer Pieter van Gelsdorp, notaris en procureur te Dordrecht, speciaal om te compareren voor schepenen aldaar bij het transport aan de heer David Crux, brouwer in Dordrecht, van hun gedeelte van een huis en erf met een

6) Woudrichem, N 8855, acte nr 20.

7) Woudrichem, N 8855, acte nr 90.

8) Almkerk, N 21, acte nr 1.

mouterij daarachter staande op de Voorstraat, strekkende van de Voorstraat tot achter in 't Loverstraatje, belend van voren het huis van Ahasiverus van den Bergh aan de ene, en dat van de weduwe van Arnoldus van Tilborg aan de andere zijde.

Wellicht is een der lezers in de gelegenheid deze transportacte in het Gemeente-archief van Dordrecht te raadplegen. Mogelijk blijkt daaruit de verwantschap van deze personen met de erflater Antony Pus, waar ik in het bijzonder belangstelling voor heb.

9. Op 22 mei 1757 compareert ⁹⁾ voor de zelfde notaris Jan Juriaan Snell, cornet wonend te Maastricht, die bij testament van Antony Pus, d.d. (niet ingevuld), in leven Heer van Andel, en voor schout en schepenen van Andel gepasseerd, met de heer Jozephus Scherping aangesteld is tot voogd over de minderjarige kinderen uit het huwelijk van Maria Schriba en Gerrit van der Vin. Zijn medevoogd Jozephus Scherping is reeds enige tijd overleden. Hij heeft rekening en verantwoording afgelegd in verband met de meerderjarigheid van de oudsten van zijn pupillen, waardoor zijn voogdijschap is geëindigd. Hij blijft echter nog voogd over de jongste en enige minderjarige pupil Claas van der Vin. In verband met zijn afgelegenheid benoemt hij tot zijn medevoogd Dirk Nievenhuijze, president-schepenen van en wonende te Almkerk.
10. Volgens een transportacte ¹⁰⁾ van 29 maart 1760 is op 22 maart land te Rijswijk verkocht aan Hendrik Kant aldaar door Ary Kase wonende te Giessen, als vader, Pieter Dompeling in huwelijk hebbende Elske Kase, Daniel Biesheuvel, in huwelijk hebbende Thuetie Kase, Huybert Kase en Pieter Kase, gezamenlijke kinderen bij Neeltje Pus. Voor Pieter Kase treedt wegens zijn minderjarigheid op zijn oom en bloedvoogd Adriaan de Seeuw.
11. Uit een acte ¹¹⁾ van 19 mei 1762 blijkt de volgende filiatie: Neeltje Pus, getrouwd 1e Flip Joosten van Haaften, overl. te Rijswijk (N.B.), getr. 2e Ary Verwijs, overl. te Rijswijk (N.B.) 20-4-1762.
Uit het eerste huwelijk 2 kinderen:
1e Maria van Haaften, getr. Jan Metselaars, wonende te Almkerk.
2e Geertruij van Haaften, getr. Aart van Dijk, wonende te Veen.

⁹⁾ Almkerk, N 21, acte nr 5. ¹⁰⁾ Rijswijk (NB), R 4.

¹¹⁾ Rijswijk (NB), R 5. ¹²⁾ Rijswijk (NB), R 5.

- Uit het tweede huwelijk de in 1762 nog minderjarige kinderen : Jan, Cornelis, Johanna, Emma en Beestie Verwijs.
12. In een acte ¹²⁾ van 11 mei 1765 wordt land te Rijswijk verkocht door Jan, Huibert, Cornelis en Eymert de Wael en door Gijsbert Schouwenburgh, in huwelijk hebbende Grietje de Wael, gezamenlijke kinderen en erfgenamen van Arien de Waal en Maria Pus, gewoond en overleden te Giessen.
13. Op 4-12-1785 wordt het testament ¹³⁾ voor notaris S. Kuypers verleden van Willem van der Nat en Pieterella Bossers, echtelieden te Giessen. In het testament wordt melding gemaakt van zijn vier voorkinderen uit zijn eerder huwelijk met Pieterella van Vark en haar voorzoon verwekt bij Hendrik Pus.

's-Gravenhage.

ir. F. Nawijn.

13) Rijswijk (NB), N 6568, acte nr 87.

DE WERKELIJKE FAMILIENAAM VAN DE ECHTGENOTE
VAN JAN VAN OSS (1350-1399)

Houwaert vermeldt haar als zijnde jouffrouwe Joanna van Brabant ¹⁾. Blijkens een Antwerpse akte ²⁾ heette zij in werkelijkheid *Johanna van Brecht*, dochter van *joncker Jan van Brecht*, leenman van de Hertog van Brabant, Heer van Dieghem, die „De Oude Hof” te Moergesl el bezat en in 1350 als poorter van Brussel werd ingeschreven, en *jouffrouwe Margriet van Dieghem*, dochter van *Jan van Dieghem*, ridder, en *jouffrouwe Marie van Wyneghem*. — *Joncker Jan van Brecht* was de achterkleinzoon van *Gillis bastaard van Brabant*, die in 1288 in het Brabantse leger te Woeringen streed. Hij wordt tevens aangegeven als gouverneur van Tiel voor Hertog Jan van Brabant, in zijn strijd tegen de Geldersen. Gillis was door Hertog Henrik II van Brabant verwekt bij *Joanna van der Balct*, dochter van *Wouter van der Balct*, Heer van Brecht ³⁾.

Brussel.

B. W. van Schijndel.

1) B.L., VII, 186. 2) G.A. Antwerpen. Reg. no. 13-1427, folio 352.
3) Kon. Bib. Brussel. Cab. Mss. no. II-6601, 30, 255.

DE BREDASE APOTHEKERS

van de 15e- tot het begin van de 19e-eeuw

door G. J. REHM

(Vervolg van pag. 39)

Adriaan van Overvelt werd ca. 1635 geboren als zoon van Claas Claass van Overvelt en Jenneken Hendricx de Greef dochter. Hij huwde met Josina van Erp.

In 1676 vinden we hem voor het eerst vermeld, hij is dan aalmoezenier te Breda. Het volgende jaar op 2 februari kocht hij een huis met plein, hof en erf, genaamd „het Brandewijns-huis” aan de Prinsenkade voor f 1300,-, welke som hij half kontant en half op 6 oktober 1678 voldeed ¹⁾. De naam van dit huis wijzigde hij in „het Wapen van Haerlem” ²⁾.

Hij ging er niet zelf in wonen, doch verhuurde het.

Zijn apotheek was — althans in 1681 — gevestigd in een huis op de zuidzijde van de Boschstraat (= thans 36), dat hij van Ds. van Bergen huurde ³⁾.

De eerste officiële functie, die hij bekleedde was zoals we reeds zagen die van aalmoezenier, achtereenvolgens kreeg hij in verschillende jaren nog de volgende ambten waar te nemen: tienraad, schepen, rentmeester van het weeshuis en van het gasthuis op de Boschstraat, regent van het militair hospitaal, weesmeester en kerkmeester van de Grote kerk.

Vanzelfsprekend verkreeg hij dan ook de levering van medicijnen aan de aalmoezeniersarmen van 1678-1682, aan het oude-mannenhuis 1681-1686 en aan het militair hospitaal en de beeyerd 1684-1689.

In zijn kwaliteit van rentmeester van het gasthuis heeft hij zich vele moeiten getroost voor de bouw van de huizen van het gasthuis aan de Pasbaan, waaraan een gevelsteen in een dezer huizen nog herinnerd ⁴⁾.

Enige jaren na de bouw van die huizen verzocht hij de magistraat van Breda om 2¹/₂ roeden erf achter die huisjes om daar zelf een huisje op te zetten. Dit verzoek werd op 13 januari 1687 ingewilligd, mits hij jaarlijks een behoorlijke cijns zou betalen ⁵⁾. Op dit erf liet hij een huisje bouwen en het erf om-

1) R. 541, f. 213r+v. 2) R. 547, f. 246v-247. 3) H. 1927, f. 219v.

4) F. A. Brekelmans: Het Bredasche Gasthuis, Breda, 1951, p. 71.

5) H. 147, z.f.

heinen. De jaarlijkse cijns bedroeg 10 stuiver. Na zijn overlijden werd de gehele bezitting verkocht voor f 400,-¹⁾.

Tezamen met zijn echtgenote liet hij door notaris Paulus van Heusden op 16 oktober 1689 een testament opstellen. Aangezien het echtpaar kinderloos was gebleven werden de wederzijdse familieleden tot erfgenamen benoemd²⁾. Adriaan lag toen reeds ziek te bed en overleed dan ook vijf dagen later, hij werd op 24 oktober begraven.

François Wilhelmus Beens werd op 10 februari 1661 in de Grote kerk te Breda gedoopt als zoon van Adriaan Beens, notaris te Breda, secretaris van de Bredase weeskamer en secretaris van Ginneken en Bavel en van Margaretha Constantia van Renesse, een dochter van de Bredase predikant Prof. Ludovicus van Renesse.

Hij huwde omstreeks 1685 met Agatha van der Nath. Het echtpaar liet in de Grote kerk te Breda tussen 1686 en 1699 acht kinderen dopen.

Na het vertrek van de apotheker Smidts naar Antwerpen huurde François diens apotheek in het huis „de Bijl” aan de Vismarktstraat (= thans 4) en bewoonde dit pand vermoedelijk tot en met 1697³⁾. Op 11 december van dat jaar kocht hij het huis met plein, stal en erf „de Ossenbergh”, gelegen in de Reigerstraat (= thans 14) voor f 3200,-. De helft van deze som voldeed hij kontant de andere helft op 20 september 1698⁴⁾. Hij wijzigde de naam daarvan in „de Drye Granaetappelen” en bracht er verschillende veranderingen in aan, want na zijn overlijden werd het voor f 760,- meer verkocht, dan dat hij er voor betaald had⁵⁾.

In het openbare leven bekleedde hij de volgende functies: tienraad, regent van het armkinderhuis, van het militair hospitaal en van het oude-mannenhuis; tevens was hij burgerkapitein.

Reeds in 1689 wist hij door middel van een akte van de magistraat de levering van geneesmiddelen aan het gast-, wees-, armkinder- en oude-mannenhuis voor zich te verwerven, op dezelfde datum dat de apotheker Hendrick Kamerlingh in de

1) R. 548, f. 21v-23v. 2) N. 234, akte 119.

3) H. 1919, p. 90v, dit huis werd door Smidts verkocht in 1694; R. 549, f. 160-161. 4) W. 1005, rekening 1699, f. 33-34v.

5) R. 563, f. 142-144v.

levering van medicijnen aan de andere Bredase instellingen werd gecontinueerd ¹⁾).

Hij overleed vermoedelijk in 1703 ²⁾; zijn weduwe op 20 februari 1705, zij werd zes dagen daarna in de Grote kerk te Breda begraven.

Lenaart Adriaans Cloostermans was een zoon van Adriaan Cloostermans en Maria van Sterbergen, die zich eind 1637 vanuit Geertruidenberg in Breda vestigden. Zijn vader verwierf het burgerrecht van Breda op 4 februari 1638 en had toen reeds op 7 december tevoren het huis „den Helm” aan de Grote Markt te Breda gekocht. Later vestigde hij zich te Ginneken en werd aldaar schepen.

Lenaart werd ca. 1630 te Geertruidenberg geboren en huwde omstreeks 1651 met Pauwelijntje de Morera, over wie niets naders bekend is. Het echtpaar liet tussen 1652 en 1660 vijf kinderen dopen in de Grote kerk te Breda.

Hij vestigde zich als apotheker in het huis „de Rouwmantel” aan de Eindstraat (= thans zuidelijk gedeelte van 2) op de hoek van de Nieuwstraat, dat hij m.i.v. 1 mei 1652 voor f 80,- per jaar huurde. Nadat dit huis van eigenaar was verwisseld werd het huurcontract vernieuwd en kreeg hij het tot 1 mei 1658 in huur voor f 50,- per jaar. Later werd dit contract met twee jaar verlengd en de huur verhoogd tot f 54,- ³⁾.

In 1660 woonde in dit huis een andere huurder ⁴⁾, waar het gezin Cloostermans na 1660 gebleven is, is onbekend. Na dit jaar is er in de Bredase archieven niets meer over deze familie te vinden.

Jacobus Sprongh werd op 6 november 1661 gedoopt in de R.K. kerk aan de Waterstraat te Breda, als zoon van Cornelis Jacobs Sprongh en Rebecca Louis Jacobs de Vries dochter. Zijn vader overleed op 4 februari 1663, waarna zijn moeder in 1666 hertrouwde met Johan van Slingeland.

Uit de nagelaten boedel van zijn grootmoeder verwierf hij een beemd en een stuk zaailand te Tilburg, die tezamen een waarde hadden van f 1400,- en nog aan kontanten en andere zaken ruim f 717,-. Zijn vader was op te jeugdige leeftijd overleden om al een grote nalatenschap te kunnen nalaten, hij

1) H. 15, f. 238.

2) Vergelijk rekeningen Gasthuis Boschstraat, laatste betaling aan François zelf 21 okt. 1702, eerste betaling aan de gemachtigde van zijn weduwe in nov. 1704.

3) W. 819. 4) H. 1916, f. 96v.

had dan ook geen testament. In augustus 1683 toen Jacobus 21½ jaar oud was, deed zijn stiefvader een definitieve afrekening van de hem toekomende goederen en gelden. De laatste had verzuimd de kontanten, die Jacobus toekwamen, af te geven of daarvan rente te betalen. Hij werd nu verplicht 13 jaar rente à 4% aan zijn stiefzoon te betalen¹⁾.

Voor zijn apotheek huurde Jacobus aanvankelijk het huis „den Rooden Molen” of „het Molentjen” in de Ridderstraat (= thans 25). Toen dit huis in 1693 aan een ander werd verhuurd verhuisde hij met zijn apotheek naar een gedeelte van het huis in de Ridderstraat (= thans 4), dat gelegen was naast het hoekhuis van de Grote Markt²⁾.

Waarschijnlijk voor de inrichting van zijn apotheek zal hij de f 250,- nodig gehad hebben, die hij in 1688 leende³⁾. Onroerende goederen heeft hij nimmer gekocht.

Hij overleed als vrijgezel op ongeveer 40-jarige leeftijd op 18 september 1701 en werd vier dagen later begraven.

Maximiliaan Stevens is slechts korte tijd als apotheker te Breda gevestigd geweest. Op 10 september 1666 liet hij door notaris Gerard Prasers een testament opstellen in het huis „de Bijl” aan de Vismarktstraat (= thans 4). Hierbij bepaalde hij, dat zijn vader Johannes Stevens te Steenberghe al zijn goederen moest verkopen en de opbrengst daarvan beleggen. Hiervan verkreeg zijn vader tot aan diens dood het vruchtgebruik en na diens overlijden mocht het kapitaal dan verdeeld worden tussen de zusters en de halfbroers van Maximiliaan⁴⁾.

Het huis „de Bijl” had hij in huur van de weduwe van de apotheker Gobbinckx. Die deze apotheek aan hem verhuurd zal hebben rond de jaarwisseling 1665-1666. Lang heeft Maximiliaan er niet gewoond, want bij het opstellen van zijn testament was hij al ziek en hij overleed dan ook vijf dagen daarna en werd op 18 september 1666 begraven.

Adriaan Wissems werd ca. 1665 te Breda geboren als zoon van de apotheker Henrick Anthoniss Wissems jr. en Catharina Gastelaers.

Hij bleef ongehuwd en dreef tezamen met zijn vader de apotheek in het huis „de Hasenwint” aan de Grote Markt (= thans 44).

Na het overlijden van zijn vader in de laatste week van het jaar 1703 zette hij de zaak alleen voort. Nog geen twee jaar

1) W. 938. 4) H. 1924, f. 92v en f. 94v en N. 297, akte 43.

3) N. 337, f. 49v-50v. 4) N. 182, f. 15-16.

later overleed hij echter zelf, n.l. op 23 november 1705, hij werd drie dagen daarna begraven. De apotheek werd na zijn dood door zijn zusters verkocht ¹⁾.

Aan onroerende goederen bezat hij slechts enige renten en een kindsgedeelte in de door zijn moeder nagelaten landerijen onder Terheyden en Zevenbergen ²⁾.

Cornelis Kamerlingh was het oudste kind van de apotheker Hendrick Kamerlingh en Geertruida Haecx en werd op 22 januari 1670 in de Grote kerk te Breda gedoopt.

Zijn vader bekleedde vele bestuursfuncties in de stad Breda en zal daardoor niet veel tijd gehad hebben zich met zijn apotheek te bemoeien. Cornelis hield daarom de apotheek „de Vijzel” in de Ridderstraat (= thans 9) gaande.

Nadat zijn vader in 1713 overleden was, bepaalde zijn moeder dat aan hem — in consideratie dat hij zowel tijdens het leven als na het overlijden van zijn vader de apotheek ten gemene profijte had waargenomen en nog waarnam — die apotheek en het huis waarin deze gevestigd was, werd gelegateerd. De schulden aan de drogisten behoefde hij niet te voldoen, dat moest uit de gemene boedel geschieden. Verder vermaakte zij hem bij dit testament, dat op 10 februari 1714 voor notaris Cornelis van Eyll werd opgesteld, het beste ledikant met toebehoren, de beste kast, spiegel, tafel en alle „schilderijen van familiestucken” en bovendien haar beste roosring. Hij moest daarvoor echter f 3000,- in de gemene boedel inbrengen, waarin hij weer als mede-erfgenaam zou meedelen ³⁾.

Het huis had bij de koop f 2000,- gekost, verbeteringen, meubilair en de inboedel van de apotheek werden dus op f 1000,- getaxeerd. Het komt er dus op neer, dat zijn mede-erfgenamen er geen medezeggenschap over kregen.

Eerst nadat dit testament door het overlijden van zijn moeder op 18 september 1714 in werking was getreden, ging hij aan trouwen denken. Hij huwde op 3 februari 1716 op 46-jarige leeftijd in de Grote kerk te Breda met Maria Huygens, die weduwe was van Huybert Schevers. Haar eerste huwelijk was kinderloos gebleven en volgens de testamentaire beschikking van haar eerste echtgenoot moest zij zijn broer en zuster f 600,- betalen. Voor de voldoening daarvan gaf zij op 11 november 1716 haar huis, stal en hof „het Haverloopen” met twee achterwoningen aan de zuidzijde van de Boschstraat in onderpand ⁴⁾.

1) R. 561, f. 175-176. 2) N. 452, akte 52 en R. 561, f. 157-159.

3) N. 363, akte 9. 4) R. 573, f. 172r+v.

Dit onderpand werd op 8 januari 1725 vervangen door een obligatie van f 600,-¹⁾. Over de nalatenschap van haar eerste echtgenoot is jarenlang proces gevoerd.

Het echtpaar Kamerlingh liet reeds op 14 maart 1717 een testament opstellen door notaris Benjamin de Beunje. Zij benoemden daarbij elkander tot erfgenaam met de verplichting voor de langstlevende de kinderen te moeten opvoeden tot hun 24e jaar, eerder huwelijk of andere staat en hun daarna tezamen f 600,- uit te reiken²⁾.

Van het echtpaar werden vijf kinderen in de Grote kerk gedoopt, waarvan er maar twee in leven bleven.

Evenals zijn vader wist Cornelis de levering van geneesmiddelen aan enkele Bredase instellingen te verwerven. Zoals aan het Oude-Mannenhuys van 1710 tot 1723 en aan de aalmoezeniersarmen van 1713 tot aan zijn overlijden. Evenals zijn vader, hoewel niet zoveel, bekleedde hij enige ambten, t.w. rentmeester van de Grote kerk, aalmoezenier, tienraad en diaken van de Waalse gemeente.

Voor zijn zoon Johannes kocht hij in 1722 verschillende obligaties ten laste van de stad Breda, tezamen tot een waarde van f 3900,-³⁾ en aanvaardde hij voor hem in dat jaar tevens een legaat van f 6000,- van diens overleden peetoom de Bredase advocaat Mr. Johannes van Vlieden⁴⁾.

Cornelis overleed op 5 februari 1725 en werd vier dagen later in de Grote kerk begraven. Zijn weduwe hertrouwde in 1730.

Uit de inventaris van de bezittingen, die zij vóór het aangaan van haar derde huwelijk opstelde, bleken die te bestaan uit: het huis „de Vijzel” getaxeerd op f 2865,-; het huis „het Haverloopen” met toebehoren getaxeerd op f 1320,- en het huisraad getaxeerd op f 1369,-; de obligaties, die zowel vóór als na het overlijden van Cornelis waren verworven hadden een gezamenlijke waarde van f 3600,-; bovendien waren er nog een aantal in te vorderen schulden. Met aftrek van de f 1214,-, die nog te betalen stonden, vertegenwoordigde de boedel aldus een waarde van ca. f 8200,-⁵⁾.

(Wordt vervolgd)

1) R. 582, f. 15-17v. 2) N. 578, f. 66-68.

3) R. 579, f. 51-52 en f. 81-82v. 4) N. 667, f. 110r+v.

5) H. 491, f. 281 e.v.

HET SCHILDERIJ „DE GERECHTIGHEID” TE GEERTRUIDENBERG

In de raadzaal (de voormalige vierschaar) van het stadhuis te Geertruidenberg hangt een groot schilderij (260 x 220 cm., olieverf op linnen), voorstellende vrouwe Justitia, gezeten op een vreemdsoortig tapijt met aan haar rechterzijde een gezicht op de stad en boven haar — zwevend — drie engeltjes, welke een lauwerkrans vlechten. De maker ervan was onbekend evenals de tijd, waarin dit schilderij tot stand kwam. Men dateerde het 18e eeuw. Het feit, dat het sedert mensenheugenis in de raadzaal gehangen had, alsmede het stadsgezicht in de voorstelling deden vermoeden, dat het indertijd speciaal voor Geertruidenberg geschilderd was.

Het doek was in de loop der tijden ernstig vervuild en beschadigd, terwijl de schildering ter weerszijden van de hierboven beschreven voorstelling over de gehele hoogte van het schilderij met een teerlaag was bedekt. Wanneer er fel zonlicht op het doek viel, werden door die teerlaag heen de contouren van enkele wapenschildjes zichtbaar.

Begin 1959 besloot het gemeentebestuur dit schilderij, dat in deze deplorabele toestand niet langer en wandversiering heten mocht, te laten restaureren.

Algehele verdoeking bleek noodzakelijk. Na bovendien een grondige schoonmaakbeurt te hebben ondergaan en hersteld te zijn, verliet het schilderij in oktober 1959 als het ware verjongd het atelier van de restaurateur, frère Jean Marie OSB van de abdij der Benedictijnen te Oosterhout. Hij heeft zich uitstekend van zijn taak gekweten. Het is hem ook gelukt de zeer harde teerlaag van het doek te „pellen” (met een operatiemesje), waarbij — welk een verrassing — geheel gaaf twee grote met klimopranken versierde zuilen werden bloot gelegd, waarop 14 wapens waren geschilderd, die allen hun oorspronkelijke kleuren behouden bleken te hebben.

Bij het verwijderen van de laag vuil kwam ook de naam van de schilder te voorschijn: A. v. Tongeren. Voor de datering van het doek bood die naam echter geen enkel houvast. Hij bleek in de schilderswereld een onbekende, hetgeen gezien de peinture ook niet zo verwonderlijk was. Een belangrijk kunstwerk mag dit schilderij dan ook niet genoemd worden. Het is meer een — overigens niet onverdienstelijk — product van een derde rangsschilder. De voorstelling getuigt niet van een originele behandeling van het onderwerp en lijkt veeleer opge-

bouwd uit elementen, die waarschijnlijk aan werken van anderen zijn ontleend. Het schilderij heeft daardoor niet voldoende compositorische eenheid verkregen. Ook getuigt de wijze, waarop sommige wapens zijn geschilderd, niet van grote accuratesse.

Het was nu zaak deze wapens te identificeren om aan de hand daarvan tevens de ouderdom van het schilderij te bepalen.

Behalve het wapen van de prins van Oranje (heer van Geertruidenberg) en dat van de stad zelf, die beiden resp. de linker- en rechterzuil bekronen, bevat iedere zuil nog 6 familiewapens. Dit aantal deed vermoeden, dat we hier voor ons hadden de wapens van de leden van de stedelijke magistraat, die uit 12 personen bestond (schout, 2 burgemeesters, 7 schepenen, secretaris en tesorier).

Van drie wapens kon de identiteit al aanstonds worden vastgesteld nl. van die van Pauw, Hoogewerff en Van Son. Hierdoor kon de tijd binnen welke het schilderij moest zijn vervaardigd, reeds vrij nauwkeurig worden begrensd. Het wapen Pauw (het bovenste van de linkerzuil) moest dat van jhr. Cornelis Pauw (van 1663-1689 schout van Geertruidenberg), het wapen Hoogewerff dat van Jacobus Hoogewerff (secretaris der stad van 1672-1677 en president-schepen 1679-1689) wezen.

De hiërarchieke rangorde der verschillende magistraatsleden — nauwkeurig omschreven sedert daarover in diezelfde tijd enige malen onenigheid was gerezen — bleek een nieuw hulpmiddel om ons nader tot het doel te brengen.

De plaats, welke het wapen Hoogewerff gekregen had (rechterzuil 2e van boven), wees er op, dat Hoogewerff ten tijde van de tot standkoming van het schilderij niet meer de functie van secretaris vervulde. Het wapen van deze ondergeschikte functionaris mocht men immers ergens onderaan verwachten. Dit beperkte de ontstaansperiode van het schilderij tot de jaren 1679-1689. De enige Van Son, die in die jaren deel uitmaakte van de magistraat was Augustijn van Son, schepen in 1682, 1684 en 1685. Toen dit vaststond, was het aan de hand van de magistraatslijsten mogelijk om met behulp van de rouwborden en grafzerken in de N.H.-kerk te Geertruidenberg, van schepenzegels en van genealogische en heraldische literatuur alle overige wapens op één na te achterhalen.

Dat alles leidde tot de conclusie, dat het schilderij de wapens toont van degenen, die in 1684 deel uitmaakten van de stedelijke magistraat. Dit bleek juist, want toen vervolgens de stadsrekeningen geraadpleegd werden, werd in die van 1685 een

*Aart van Tongeren „de Gerechtigheid”,
(doek 260 x 220 cm)
in stadhuis te Geertruidenberg.*

De beschrijving van deze wapens ^{3a)} luidt als volgt :

Pauw : van groen een geknotte paal, ondersteund door een dwarsbalk en vergezeld van drie zespuntige sterren, twee ter weerszijden van de paal en de derde onder de balk, alles van goud ; in het hartschild van groen een lelie van goud ⁴⁾.

Swaen : van groen drie zwanen van zilver geplaatst 2 : 1 ⁵⁾.

van Gils : van rood drie zwanen van goud geplaatst 2 : 1 ⁶⁾.

du Bucq : van groen boven een lelie van rood beneden een liggende wassenaar van zilver ⁷⁾.

van Son : van groen drie dwarsbalken van zilver, het schildhoofd van goud beladen met drie eendjes van groen ⁸⁾.

Franken : gevierendeeld, 1 en 4 van goud een leeuw van rood, 2 en 3 van zilver drie lelies van rood ⁹⁾.

Verhooft : van goud een dubbele adelaar van zilver ¹⁰⁾.

Hoogewerff : van goud boven een springende wolf beneden een lelie beiden van rood ¹¹⁾.

3a) Bij de beschrijving is gevolgd de door C. Pama bewerkte 3e druk van J. B. Rietstap, Handboek der wapenkunde, Leiden 1943.

4) De kleur van het schild is volgens Ned. Patriciaat (jrg. 1 p. 338) blauw, terwijl het hartschildje op het daar gereproduceerde wapen ontbreekt.

5) Dit wapen komt overeen met de op twee grafzerken en een rouwbord in de N.H. kerk te Geertruidenberg afgebeelde wapens van resp. Cornelis Swaen, Heylken Jacobsdochter Swaen (echtgenote van Dierk Peter Gijssels) en Catharina van Nispen, echtgenote van Cornelis Swaen. Vgl. Taxandria 1919 p. 229 en 245.

6) Archief Stedelijke Godshuizen Geertruidenberg. Bijlagen rentmeestersrekening Manhuis 1692-1695. Hierbij bevindt zich een afgeloste obligatie met de opgedrukte schepenzegels onder papier van Adriaan van Gils en Gerard du Bucq 1684. 7) Zie hierboven bij 6).

8) Deze afbeelding stemt geheel overeen met het zegel van Augustijn van Son hangende aan een vestbrief d.d. 11 dec. 1690 in het gem. archief van Geertruidenberg. H. J. A. Van Son, Geschiedenis en Genealogie van het geslacht van Son, Dordrecht z.j. Dl V inl. beschrijft het wapen van Augustijn van Son daarentegen als : gegolfd gedwarsbalkt van blauw en zilver van vier stukken en een gegolfd groen schildhoofd, beladen met drie zilveren eendjes achter elkaar zwemmend op de bovenste blauwe dwarsbalk.

9) Cf. Van Son a.w., dl VI p. 23.

10) De schilder heeft zich waarschijnlijk in de kleur van de afgebeelde vogel misrekend, waardoor deze mede door de niet al te nauwkeurige tekening meer het karakter van een dubbele reiger verkreeg. Het wapen Verhooft, zoals dit voor komt op de grafzerk van Geertruy Verhooft († 1736, echtgenote van Jan Everwijn Metelerkamp en dochter van Antony Verhooft) in de N.H. kerk te Geertruidenberg toont echter duidelijk een dubbele adelaar in dezelfde stand. Vriendelijke mededeling van dhr. W. Mulders, conservator van de Stedelijke Oudheidkamer aldaar.

11) Cf. Van Son a.w., Dl V p. 98. Vgl. Taxandria 1919 p. 229.

Rutter: (toegeschreven) van groen een keper van zilver, in de top waarvan een vierblad van rood.

de Man: van zilver een uitkomende goudgekroonde leeuw van rood ¹²⁾.

Verhooft: als hierboven.

de Jongh: van zilver drie plompebladeren van groen geplaatst 2:1 ¹³⁾.

Het groen van al deze wapens is van een vuilgroene kleur, welke ook gebruikt is als achtergrond van de zuilen. De overschildering van deze wapens met teer is vermoedelijk geschied in de franse tijd toen immers alle symbolen van het vroegere regiem, waartoe men de familiewapens toch ook rekenen mag, verdwijnen moesten.

Wat de rest van het schilderij betreft, zij nog vermeld, dat de Justitiafiguur wel met de gebruikelijke attributen (zwaard en weegschaal) is afgebeeld, doch dat de blinddoek is afgevallen.

De volksmond wil -- op grond van de enigszins eigenaardige drapering van het opperkleed der vrouwefiguur -- dat haar lichaam oorspronkelijk minder bedekt zou zijn geweest, hetgeen de vroege vaders niet stichtelijk zou zijn voorgekomen.

Bij de restauratie is van een dergelijke overschildering echter niet gebleken, doch dit wil niet zeggen, dat er niets waars steekt in deze overlevering. Uit dezelfde stadsrekening van 1685 ¹⁴⁾ blijkt n.l., dat Aart van Tongeren kort nadat het schilderij in de vierschaar gehangen was, nog 7 gulden en 10 stuivers ontvangen heeft voort *veranderen van de justitie bij hem tevooren geschilderd*.

Waaruit deze verandering bestaan heeft kon, in de betreffende archivalia echter niet worden achterhaald.

Oosterhout.

J. H. van Mosselveld.

¹²⁾ Cf. Ned. Patriciaat jrg. 26 p. 216; daar echter is de leeuw ook goudgenageld afgebeeld.

¹³⁾ Cf. het opgedrukte zegel van Nicolaas de Jongh als schepen op een schepenakte van 1681 in het archief van de Stedelijke Godshuizen (bijlagen rentmeestersrekening Manhuis 1692-1695).

¹⁴⁾ G.A. Geertruidenberg, stadsrekening 1685 fol. 39v.

BLADVULLING

In 1901 is bij de veiling van een deel der verzamelingen in het kasteel van Heeswijk sub. no. 1592 verkocht: „une paire de lustres de salon en forme de lanterne à quatre chandelles. Ils sont composés vitraux peints, en bois sculpté et doré, surmontés d'une statuette de la Vierge.

On y trouve les armoiries suivantes: A. De Heer en Mr. Justus Verster, Raedt en Griffier der stadt van 's-Hertogenbosch. 1679. - Johan Ferdinand van Casteren, Capitijn deser Landen. 1679. - Nicolaes de Loben, out-schep, Raedt en Rentmr der Stadt van 's-Hertogenbosch. A°. 1679. - Hendrick van Casteren, Out schepen en Raet der Stadt 's-Hertogenbosch. 1679.

B. WelEd.geboren Heer Johan de Roo van Opsenich, Ritmest. van zijn Conniklijke Majestijt van Spangyen en WelEd.geboren Vrouwe Jacoba Becx. 1671. - Johan van Zutphen, out Schepen en Raet der Stadt 's-Hertogenbosch en Joffrouwe Belya van der Gal, zijn huysvrouw. 1671. - Jor. Frederick Touraillon de Massin en Joffu. Levina de Vries, zijn huysvrouw. A° 1671. - Mr. Herman Kuchlinus, Advocaat en Raet der Stadt 's-Hertogenbosch. 1671.

Hauteur 136 centimètres.

Dat de stad moeite gedaan heeft deze lantaarns terug te kopen, is mij niet bekend.

J. S.

BOEKBESPREKING

C. Pama, *Die wapens van de ou Afrikaanse Families*. 'n Vergelykende historiese studie van die Bell-Krynauw-Versameling in die S. A. Bibliotheek, die Seëls van die Kaapse Argief en die Koopmans-De Wet-Huis, die Rouborde van die Groote Kerk en andere Heraldiese Bronne in Binne- en Buiteland. Bij A. A. Balkema, Kaapstad/Amsterdam. 1959. 194 p. gr. 4o. Reg. en 14 pl. met wapen- of zegelafbeeldingen.

Mijn gelukwens met de uitgave van zulk een uitgebreide en, naar het zich laat aanzien, in haar soort volledige opgave van alles, dat aan wapens op zegels, rouwborden, grafzerken, stempels, serviesgoed en wat al niet in de voormalige Kaapkolonie, althans in afbeelding, nog te vinden is. Als men de rouwborden der voormalige Groote Kerk van Kaapstad nader beziet, komt men tot over de 800 afbeeldingen, alles even goed neer gelegd in een royaal uitgevoerd verzamelwerk en door

de heer Pama met medewerking van vele plaatselijke deskundigen uitvoerig verklaard.

Uit de aard der zaak is het overgroot getal dezer wapens van Nederlandse oorsprong, maar het aandeel uit Brabant is niet zo groot. Ingeborenen van hetgeen tegenwoordig deze provincie vormt, trokken in de 17e en volgende eeuw in dienst der Oost-Indische Compagnie er niet zoveel op uit noch vestigden zich later in dit uitgesproken Calvinistisch milieu. Van de oude stam noem ik echter Beelaerts, Van Breughel, Van Grevenbroeck etc. en van geslachten, die zich na de Reductie in Noord-Brabant vestigden, Van Breda, Chatvelt, Versfeld etc. Uit dien hoofde had m.i. in de lijst der geraadpleegde werken ook genoemd mogen worden: „Naamlijst en wapenkaart der leden der regering... van 's-Hertogenbosch”, uitgegeven in 1863 door de gemeentearchivaris R. A. van Zuylen.

Er is echter nog een andere historische band in casu met Noord-Brabant, daar geboren Afrikaanders voor hunne opvoeding naar het moederland gezonden werden, uit welke hoofde ik tot mijn genoegen een kleine bijdrage kan toevoegen. Blijkens het Album studiosorum der Bossche Latijnse School, thans nog in het stedelijk gymnasium bewaard, werden daar de volgende scholieren ingeschreven. Ik citeer: „post ferias aestivas MDCCLXVI Florus Jacobus Voltelen, natus in Hollandorum promontorio, quod vocatur Cabo de Goede Hoop”; „post ferias hibernas MDCCLXIX mense Martii Guilielmus Ferdinandus van Reede van Oudtshoorn, natus in Hollandorum promontorio, quod vocatur Cabo de Goede Hoop. In classe secunda abiit”; „30 Augusti 1789 Petrus Joannes Truter junior, natus in Cabo Bonae Spei”.

Het is een genoegen een boek als dit door te bladeren, omdat het een zo verrassend licht op de koloniale Afrikaanse genealogie en heraldiek werpt, die op hare beurt de Hollandse mentaliteit zo trouwhartig weerspiegelt. Dezelfde zin voor burgerlijke zelfverzekerdheid en rustige nuchterheid blijkt er uit, maar ook de zelfde ijdeltuiterij als de kraai van de fabel met haar „bossie” veren eens ten toon spreidde. Van mentaliteit gesproken: waar gedijde het sprekende wapen beter dan hier en door de hang naar praktische levenswijsheid?

Om nu geheel objectief te zijn veroorloof ik mij enkele opmerkingen. Van de geijkte mening, dat de wapens uitsluitend uit wapenen ontstaan zijn — om mij kort, maar voor de ingewijde voldoende duidelijk uit te drukken — en uit dit gezichtspunt verklaard en beschreven dienen te worden, heeft de heer Pama blijkens zijn inleiding nog geen afstand kunnen

doen. Toch vermeldt hij in de literatuurlijst mijne studie over de Brabantse Beelden en Tekens van Recht, waarin een tweede herkomst en verklaring geponeerd worden.

Ook heb ik nog een andere bedenking. Mijn historisch geschoolde zin stoot telkens op vrijheden als bijv. om een leeuw van keel een rooi leeuw te noemen. Let op de woordschikking, want tussen beide zinsdelen gaapt een theoretische afgrond. De heer Pama veroorlove mij om hierbij even te blijven stilstaan. Wat heeft de Hollanders bezielde om een aantal heraldische termen over boord te zetten en hem, de uitgever der 3e editie van het handboek van Rietstap in het bijzonder om daarmee door te gaan? Zeker: de taal van de Hoge Raad van Adel van anderhalve eeuw geleden was verre van fraai, de kennelijke fouten nog daar gelaten, maar waarom moest Rietstap in een ander uiterste vervallen? Hij zuiverde niet zozeer als gaf blijk geen begrip te hebben voor de mentaliteit van de feodalen adel, door van een faas een dwarsbalk te maken, en Pama begaat de zelfde vergissing. Want een faas of laten wij zeggen een dwarsbalk van keel is iets anders dan een rode dwarsbalk. Keel suggereert de heraldicus een zekere en in een vroeger tijdvak zeer modieuze stof, tegelijk gekenmerkt door hare schitterende nuance der rode kleur. De heer Pama daarentegen laat ons in het onzekere, of hij bij iedere lezer een elementaire kennis der heraldiek van zelfsprekend aanwezig acht, dan wel zich bij de persoonlijke visie van elke schilder neerlegt. Het is mogelijk, dat ik de bewerker van het handboek van Rietstap niet versta, maar ik ben van mening, dat hij de lezers der derde editie deze wijziging had moeten aanduiden, laat staan verklaren.

's-Hertogenbosch.

J. S.

BOSSCHE POORTERS

Henrick Caudenhoven en Henrick Cranenborch, poorters, verklaren op 20 Juli 1443, dat Aert, zoon van wijlen Jan van Haren en wijlen diens vrouw Agnes, een geboren poorter is. (Den Bosch R. 1213 fol. 240v).

Jan van Best, Henrick Loden en Jan Wellens van Beke, poorters van Den Bosch, verklaren op 12 april 1446 n.st., dat Aelbert en Jacop, zonen van wijlen Jan die Loze, geboren poorters zijn. (Den Bosch R. 1216 fol. 191).

Peter Nagel zoon van wijlen Jan van Eyndoven en Aert Stamelart van Broeghel, poorters, verklaren op 2 dec. 1444, dat Jan zoon van wijlen Jan van Kreyel een geboren poorter is.
(Den Bosch R. 1215 fol. 278v).

Aert Dicbier en Jan vander Audermolen, poorters, verklaren op 5 dec. 1444, dat Goyart zoon van wijlen Goyart van Derentheren een geboren poorter is.
(Den Bosch R. 1215 fol. 279).

Goyart van Drueten en Ricout die Borchgreve, schepenen van Den Bosch, verklaren op 18 juli 1444, dat Everart Gerits van Berck gedoopt is in Den Bosch.
(Den Bosch R. 1214 fol. 112v).

Jan en Henrick, zonen van wijlen Gerit van Berkel, poorters, verklaren op 10 Aug. 1443, dat Goossen, nat. zoon van Claes van Berkel, een geboren poorter is.
(Den Bosch R. 1213 fol. 127).

Goyart van Erpe en Henrick Beerwout, poorter, verklaren op 10 Oct. 1442, dat Marken zoon van de onderschout Willem Hynckart een geboren poorter is, die in Den Bosch gedoopt werd. (Den Bosch R. 1213 fol. 261).

Henrick die Hoes(ch) en Andries die Lu, schepenen, maken op 14 Aug. 1441 bekend, dat zij gezien hebben dat Wouter zoon van Willem Henrick Goyarts Dicbier gedoopt is in Den Bosch.
(Den Bosch R 1211 fol. 268v).

VRAGEN EN ANTWOORDEN

Correspondentie met betrekking tot deze rubriek te richten aan de Redactie, p.a. de Heer J. van Heeswijk, Maasbandijk 30, Kerkdriel.
Gelieve postzegel voor antwoord bij te sluiten.

Nieuwe vragen

VAN DER CANT (KANT). — Gegevens gevraagd omtrent JACOB VAN DER CANT, welke op 6-3-1682 te Schijndel overleed, nalatende 2 kinderen. Waar werd hij en zijn eventuele broers geboren?

Wie kan mij voorts inlichten over andere naamdragers van der Kant buiten Schijndel? Alle gegevens over deze familie zijn welkom.

Kampen, Uitenhage de Mlststraat 24.

N. F. v. d. KANT.

DE BREDASE APOTHEKERS

van de 15e- tot het begin van de 19e-eeuw

door G. J. REHM

(Vervolg van pag. 54)

Gijsbertus Seldenslagh was een zoon van de boekdrukker Cornelis Seldenslagh en Maria Stickers en werd op 15 maart 1658 in de R.K. kerk aan de Brugstraat te Breda gedoopt. Zijn moeder was een zuster van de apotheker Johan Stickers en een nicht van de apotheker Jan Wils. Vermoedelijk heeft hij zijn apothekersopleiding genoten bij zijn oom Stickers en is hij tot aan zijn huwelijk in diens zaak gebleven.

Eerst nadat zijn oom zich in 1695 uit de zaken terugtrok en zijn apotheek verhuurde aan de apotheker Swiisen, een zwager van Gijsbertus, stelde hij pogingen in het werk om zich zelfstandig te vestigen. Eind 1697 trachtte hij het huis „het Root Cruys” aan de noordzijde van de Korte Brugstraat te kopen, hetgeen mislukte omdat deze koop werd genaast ¹⁾.

Eerst op 6 juli 1698 huwde hij voor schepenen van Breda met Helena van Bladel, die te Terheyden was geboren, doch te Breda woonde. Hij vestigde zijn apotheek nu in het huis, ert, plein en achterhuis „het Wit Cruys” aan de zuidzijde van de Korte Brugstraat (= thans 9) ²⁾.

Reeds een jaar later kocht hij dit huis voor f 2800,-, die hij half kontant en half op 20 juni 1714 voldeed ³⁾.

Kort na de geboorte van zijn eerste kind liet hij tezamen met zijn echtgenote door notaris Cornelis van Eyll op 8 juli 1699 een testament opmaken. Zij benoemden daarbij elkander tot erfgenaam met de verplichting, dat de langstlevende de kinderen zou opvoeden tot hun 25e jaar, eerder huwelijk of andere staat en hun daarna ieder f 100,- zou uitbetalen ⁴⁾. Dit testament werd nog tweemaal vernieuwd, de inhoud bleef hetzelfde alleen bij de vernieuwing van 21 maart 1704 werd bepaald, dat de kinderen ieder f 1000,- ⁵⁾ en bij die van 10 juli 1718, dat de vier kinderen tezamen f 2400,- zouden ontvangen ⁶⁾.

Het echtpaar liet in de R.K. kerk aan de Nieuwstraat te Breda acht kinderen dopen. Toen zijn echtgenote op 16 augustus 1718 overleed bleef Gijsbertus als weduwnaar met vier

1) N. 552, f. 64. 2) N. 315, f. 537r+v. 3) R. 554, f. 112v-113v.

4) N. 349, f. 260-262. 5) N. 494, akte 25. 6) N. 638, f. 47-48.

kinderen achter, waarvan er in het volgende jaar nog een overleed.

In augustus 1719 hertrouwde hij met Johanna Maria van Slingelant, weduwe van Hendrik van Halder, die te Oudensch Bosch woonde.

Op 10 juli 1721 belegde hij f 2000,- in een schuldbrief¹⁾; bovendien bezat hij nog een stede met toebehoren en een zaailand onder Terheyden, die hij regelmatig verhuurde²⁾.

Zijn tweede huwelijk werd geen succes en na een proces voor de schepensbank van Breda werd dan ook op 13 oktober 1723 de echtscheiding uitgesproken. Zijn echtgenote werd daarbij toegewezen een gouden ketting en gesp en voor onderhoud f 50,-³⁾. Voor de voldoening van deze alimentatie gaf Gijsbertus in onderpand zijn huis „het Witte Cruys”; de jaarlijkse huuropbrengst daarvan en die van zijn land onder Teteringen⁴⁾.

Kort na de echtscheiding vertrok hij naar Geel, alwaar hij in 1733 nog steeds gevestigd was⁵⁾.

Antony Mol werd 1673 in het testament van de apotheker Stickers en zijn echtgenote, waarbij hij als getuige optrad, „der testateuren tesamen dienaer” genoemd⁶⁾. Vermoedelijk is hij lange tijd apothekers-assistent gebleven in de apotheek „de Witte Pluym” aan de Grote Markt (= thans 52). In 1686 leverde hij echter medicijnen op eigen naam, waar hij zich toen gevestigd had is niet bekend⁷⁾.

In ieder geval blijkt daaruit wel, dat hij inderdaad een apotheker was, wat ten overvloede bewezen kan worden met het feit, dat hij in 1696 het request tot oprichting van een apothekersgilde mede ondertekende.

Hij overleed op 9 augustus 1699 en werd drie dagen later begraven. Van een eventuele nalatenschap is niets gevonden.

Johannes Baptista Swysen werd gedoopt in de St. Petrus kerk te Leuven op 15 februari 1663, als zoon van Thomas Swysen en Catharina van der Veken. Hij kwam omstreeks 1690 uit Leuven naar Breda en was werkzaam in de apotheek van Johan Stickers aan de Grote Markt (= thans 52), genaamd „de Witte Pluym”. Hij huwde alhier voor schepenen met Catharina Elisabeth Seldenslagh op 4 oktober 1693. Zij werd ca. 1662 te Breda geboren als dochter van de boekdrukker Cornelis Sel-

1) R. 578, f. 118v-119v. 2) N. 597, f. 158; N. 621, akten 86, 115 en 120; N. 628, f. 43-44 en f. 91r+v en N. 638, f. 103. 3) R. 109, f. 28v-29v.

4) R. 587, f. 236v-237v. 5) R. 582, f. 61-62 en N. 733, z.f.

6) N. 137, f. 139. 7) R. 106, f. 82.

denslagh en Maria Stickers, een zuster van de genoemde apotheker ¹⁾).

Swijzen, die dus door zijn huwelijk neef geworden was van Stickers, kreeg na zijn huwelijk diens apotheek in huur toen de laatste zich in 1695 uit de zaken terugtrok. Swijzen kocht op 30 juni 1696 het burgerrecht van Breda, waarbij Stickers voor hem borg bleef ²⁾).

Twee maanden daarna n.l. op 31 augustus werd het enige kind Anna Arnoldina van het echtpaar Swijzen in de R.K. kerk aan de Brugstraat gedoopt, hierbij was de echtgenote van Stickers meter.

Stickers schijnt zeer met deze aangehuwde neef ingenomen te zijn geweest, we zien hem sedert 1695 in de voor Stickers opgestelde akten herhaalde malen als getuige optreden en hij werd later zelfs tot curator van zijn nalatenschap benoemd.

Het huis „de Witte Pluym” waarin de apotheek gevestigd was en een hofje achter het huis „de Sevensterre” werden dan ook door het echtpaar Stickers aan hem gelegateerd. Hij moest daarvoor wel f 4000,- in de gemene boedel storten, terwijl het vruchtgebruik aan de weduwe Stickers zou blijven, maar in ieder geval verkreeg hij aldus de zekerheid, dat de apotheek zijn eigendom zou worden. Na het overlijden van Stickers in 1701 trad deze regeling in werking. Op 29 mei 1704 werd tussen de weduwe Stickers en het echtpaar Swijzen een overeenkomst gesloten, waarbij de eerste afzag van het vruchtgebruik en het recht van eigendom op de apotheek, en het echtpaar Swijzen in plaats daarvan haar f 160,- per jaar toezegde te beginnen met 1 mei 1705 ³⁾).

De helft van de verschuldigde f 4000,- voor de overname betaalde hij op 1 juli 1704, waardoor de jaarlijkse uitkering aan de weduwe werd gehalveerd op f 80,-. Op dezelfde dag werd het huis en het hofje officieel aan hem overgedragen ⁴⁾. De overige f 2000,- betaalde hij aan de erfgenamen op 10 juli 1721, doch ontving hiervan een gedeelte terug, omdat hij namens zijn echtgenote mede-erfgenaam was.

Het hofje verkocht hij op 13 april 1715 voor f 200,-, de nieuwe eigenaar kon het aanvaarden m.i.v. 15 november. Voor zichzelf kocht hij toen voor f 500,- een gedeelte van de hof achter het huis „de Hasenwint” ⁵⁾, dat hij al jarenlang in gebruik had ⁶⁾. Deze hof was de kruidentuin van Adriaan Wissens geweest en

1) Zie ook bij Gijsbertus Seldenslagh. 2) H. 704.

3) R. 559, f. 87-88v. 4) R. 559, f. 149v-150v.

5) R. 571, f. 266v-268 en 274-276v. 6) N. 445 akte 2.

zal door Swijzen na diens overlijden in 1705 zijn gehuurd.

Volgens het testament van de weduwe Stickers, dat zij in 1719 door notaris Jacob van Rijkevorsel had laten opstellen, erfde Swijzen na haar overlijden op 29 juni 1721 het huis, met plaats, hof en erf aan de zuidzijde van de Catharinastraat (= thans 4), waar zij in gewoond had; de hoeve met het huis, de landerijen en de beemden en de helft van de watermolen te Poederle in Herentals. Het laatste was echter belast met een hypotheek van f 5000,- à 4 %. Bovendien verkreeg hij nog enige percelen bos onder Vosselaar en al de obligaties, schuld- en rentebrieven. Hiertegenover moest hij dan alle schulden van de boedel betalen en een obligatie van f 500,- tot zijn last nemen. Hij was zelf tot executeur-testamentair benoemd. Overeenkomstig een codicil op dit testament eveneens in 1719 door dezelfde notaris opgesteld vermaakte zij hem alle leengoederen¹⁾.

Het huis in de Catharinastraat verhuurde hij voor f 180,- per jaar²⁾.

Zijn bezittingen breidde hij nog verder uit met de aankoop van het huis „de Watermolen” (later tot een huis verenigd met het naastgelegen pand en thans Grote Markt 48) op 18 december 1731, dat hij eveneens verhuurde³⁾. Voor deze koop werd een door hem vroeger uitgeleende som van f 500,- als afgedaan beschouwd⁴⁾.

Uit de archieven blijkt wel, dat hij een grote voorliefde had voor geldbelegging door middel van leningen. Van 1701 tot 1737 leende hij aanzienlijke sommen geld tegen rente uit. Zo waren er na zijn overlijden nog ruim f 5000,- te ontvangen.

Zijn echtgenote overleed op 10 februari 1740 en werd drie dagen later begraven. Haar overlijden na een 46-jarig huwelijk gaf hem zo'n schok, dat hij kinds werd. Zijn dochter, die intussen weduwe van Dr. Hieronimus Verdussen geworden was en te Antwerpen woonde, gaf op 16 maart 1740 toen zij te Breda vertoefde een volmacht aan Dr. Wittens om alle schulden, renten, huren, enz. te innen en alle huizen en landerijen te verkopen⁵⁾.

Met een verwijzing naar deze volmacht werd de apotheek „de Witte Pluym” door hem op 27 oktober 1740 verkocht aan de moeder van de apotheker Van Tilborgh.

Swijzen werd door zijn dochter medegenomen naar Antwerpen, waar hij in april 1741 overleed. Hij werd er de 27e van die maand in de R.K. kerk O.L. Vrouw Noord begraven.

(Wordt vervolgd)

1) N. 516, z.f. 2) N. 551 en N. 555. 3) R. 586, f. 263v-265.
4) R. 564, f. 44r + v. 5) N. 840, akte 38.

ENKELE KASTELEINS VAN DE VRIJE HEERLIJKHEID BOKHOVEN ¹⁾

Naar mijne mening zullen de kasteleins van Bokhoven wel steeds het rentmeestersambt van die Heerlijkheid hebben vervuld. Pas in latere jaren, en in ieder geval, te beginnen met Cornelis Stooters van Enckefort, zal het Schout- en secretarisambt, tevens door de kasteleins-rentmeester zijn uitgeoefend. Zo vond ik Gysmaer Robben steeds als kastelijn-rentmeester vermeld, terwijl tijdens zijn bewind, Gerit van Steenhuys als schout van Bokhoven wordt genoemd. Dierck Geraertssen (1610) zag ik tweemaal genoemd en beide keren als *schout* c.q. overleden *schout*.

Jan van Delft (1624) heb ik slechts eenmaal gevonden en onder de titel van kastelein. Hij zou mogelijk ook reeds *drossaard* en secretaris geweest kunnen zijn. Het is merkwaardig, dat ik vanaf het begin der ambtsperiode van Cornelis Stooters van Enckefort, van welke tijd veel meer archivalia voorhanden zijn, nimmer meer iemand ben tegengekomen, die *schout* werd genoemd. Cornelis Stooters van Enckefort die ik diverse malen vond, staat steeds als *drossaard* vermeld, dikwijls met de toevoeging „en rentmeester”, waarschijnlijk naar gelang van de hoedanigheid waarin hij optrad. Ook wordt hij meerdere malen genoemd als secretaris ^{1a)}. Intussen zal het de lezers zijn opgevallen, dat na de cumulatie der ambten, de titelatuur van *schout* verdween. Misschien trad later een *drossaard* op, die ook de bevoegdheden van de *schout* bezat.

Taxandria, jaargang 9, blz. 12, leert ons als (*drossaard* ?) kennen, in

1) Deze vrije heerlijkheid zou, ten tijde dat Jan (van Randerode) van der Aa, die gehuwd was met Elisabeth van Egmond, heer van Bokhoven was (1486—1540), door Maximiliaan, de Rooms Koning, bij breve van 16 maart 1499, tot Baronie zijn verheven (zie Heemkundig Maandblad Met Gansen Trou, jrg. 3, blz. 153). Op 7 februari 1640 werd Engelbert van Immerseel door Keizer Ferdinand III, begunstigd met de titel van Graaf van Bokhoven en van Eerste Christen van het Heilig Roomse Rijk. Vanaf die tijd was Bokhoven tot Graafschap verheven. Merkwaardig is het voorts, dat deze heerlijkheid, vanaf het jaar 1365, toen Jan Oem die kocht van zijn neef, Arnt van Herlaer (Taxandria 1912, blz. 153), steeds is vererfd geweest door de bloedverwanten.

1a) De secretarie en wellicht ook de schepenvergaderingen, werden waarschijnlijk op het kasteel gehouden. In meerdere akten vindt men, dat die gepasseerd zijn ten kastele; o.a. in 1671 en ook nog in 1725 (Bokhoven R. 14 en R. 21, fol. 1).

1438 *Dirck Jacopsoen*, richter en schout. Hij wordt als zodanig aangehaald in een akte van dat jaar. Misschien wil deze dubbele functievermelding zeggen, dat hij zowel optrad in geschillen van burgerrechtelijke- als in die van strafrechtelijke aard.

1509 ?—1536 ? *Klaas van Malsen*. Hij zou een zoon zijn geweest van Heer Arnt van Malsen, ridder en Ermgard Sloesen en zou gehuwd zijn geweest met Ida van den Aelsvoirt. Claes van Malsen, gehuwd met Yda, dochter van Godefridus van den Aelsvoirt, verkocht op 16 juli 1509 een huis te 's-Hertogenbosch. In 1536 was hij voogd van de kinderen van Steven Volkier en Catharina Spiering²⁾.

1576—1592. *Gysmaer Robben (van Meerwijk ?)* ³⁾. In laatstgenoemd jaar woonde hij te Bokhoven en kocht hij een erfcijs van Michiel Guerlinx te Vlijmen. Hij was dood in 1595⁴⁾. Hij is gehuwd geweest met Dingen Aertssen. Uit dit huwelijk werden kinderen geboren. In 1596 en 1604 was deze vrouw gehuwd met Jan Woutersen van Wel te Bokhoven⁵⁾. We hebben reeds gezien, dat Geerit van Steenhuis (in 1587) *schout* van Bokhoven was. Te dien tijde waren Thielen Ariens en Peter Tueling Franssen schepenen aldaar^{5a)}. Op 8 maart 1590⁶⁾ kocht een Gijsmaer Robben, van Goossen Jans als man van Mechtgeltus Pieters de Witz een erfcijs, uit land te Hedikhuizen en Vlijmen te betalen. Deze cijs werd op 1 augustus 1628 door Engel Gijsmaers wonende te Bokhoven⁷⁾ verkocht

2) Deze kastelein en hetgeen verder omtrent hem vermeld is, vond ik in „Het Missale van de Kerk te Wijk bij Heusden”, blz. 94. Omtrent de verkoop van het huis te Den Bosch, zie men „De Voorname huizen en gebouwen van 's-Hertogenbosch”, deel I, blz. 377.

3) Heusden R. 271, f. 50v en R. 425, f. 11. In 1583 compareerden voor schepenen van Heusden, Ghijsmaer Robben, Peeter Robben, Henrick Jacobs als man van Jenneken Robbendr, Heyken Robbendr. met haar gekozen voogd Roelof Cornelissen, alle als erfgenamen van Rob Janssoon. Zij verkochten gezamenlijk een hofstede, genaamd „Die Hoeve” te Vlijmen, zoals Rob Janssen za: in zijn leven bezeten en gebruikt heeft, aan Jacob Thomassen als man van Margriet Hermansdr., eertijds weduwe van Cornelis Robben met twee kinderen van Cornelis Robben voornoemd. (Heusden R. 416, f. 34). Ik meen te mogen veronderstellen, dat eerstgenoemde de kastelein van Bokhoven was, en dan zal zijn vader Rob Janssen zijn geweest. In 1452 kocht een JAN VAN MEERWIJCK, een hofstad te Vlijmen. (Heusden R. 438, f. 29v). Ik weet niet of Aert Gysmaers van Meerwijk, die blijkens Taxandria 1938, blz. 147, kastelein van Bokhoven is geweest, een zoon van deze rentnieester was.

4) Heusden, R. 428, f. 27v.

5) Heusden R. 285, f. 23v en R. 438, f. 7.

5a) Heusden portefeuille R. 216.

6) Heusden R. 461, f. 52v.

7) Heusden R. 461, f. 53.

aan Grietgen Wouters (van Vessem), weduwe van Adriaen Goderts van Bochoven en Beeltgen Jansdr. weduwe van Jan Heyman (Goderts) van Bochoven, in leven schout te Herpt. In het jaar 1630 verkocht Cornelisken (Willems), weduwe van Adriaen Gijsmaerts wonende te Bokhoven, geassisteert met Lodewyck Willems, haar broer en Hendrick Gijsberts wonende te Wijk, als oomen en bloedvoogden over de onmondige kinderen van voorschreven Cornelisken, land te Bokhoven, aan Robbert Adriaan Gijsmaers (*van Meerwijk*), secretaris te Vlijmen⁸⁾. Een Engel Gijsmaers was diverse malen tot schepen van Bokhoven gekozen, o.a. in 1644 en 1651⁹⁾. Een Bokhovense schepenakte van 27 november 1660, noemt Johan Engelbert Gysmaers met Dirck zijn broer¹⁰⁾. Zij kochten land van Wouter Anthonissen Clercx, schepen van Bokhoven. In 1686 bezaten de weduwe en erfgenamen van Jan Engelberts Meerwijk, land te Bokhoven in de Berbers Campen^{10a)}. In 1688 was Engelbert *van Meerwijk* getuige bij een Bokhovense schepenakte¹¹⁾.

Hij zal de vader zijn geweest van:

a. Pieter Engelbertse van Meerwijk, in 1730 woonachtig te Nieuwkuik, toen hij met zijn onder b. te noemen zuster, hun twee huizen „de Swaen” en „de drij Koningen” te Bokhoven verpandde¹²⁾. Hij is gehuwd geweest met Maria Horen en is gestorven rond het jaar 1735¹³⁾. Hij was tijdens zijn leven voogd van de kinderen van Engelbert Clercx en Antonetta Hendricx van Eijck te Bokhoven¹⁴⁾. Hun kinderen, welke in 1762 allen te Nieuwkuik woonden waren: Joannes van Meerwijk, Godefrida van Meerwijk, gehuwd met Michiel de Bont en Theodora van Meerwijk, de vrouw van Antony van Noort. Zij verkochten te dier tijd land te Bokhoven¹⁵⁾.

8) Heusden R. 463, f. 40 (zie ook f. 5v van dat nr.) en Heusden R. 461, f. 59, (d.d. 5 okt. 1628), alwaar staat, dat compareerde Robbert Adriaens **VAN MEERWIJCK**, secretaris tot Vlijmen. Als secretaris van Vlijmen vond ik hem van 1606 tot 1633 (Vlijmen R. 70). Blijkens Heusden R. 210 en R. 215, zou deze secretaris geboren zijn in 1567.

Het is m.i. mogelijk, dat hij een kleinzoon was van deze drossaard. Alsdan zal hij echter gesproken moeten zijn uit een eerder huwelijk van Adriaen Gijsmaers, wiens weduwe Cornelisken (Willems), in 1630 te Bokhoven woonde en toen blijkbaar nog onmondige kinderen had. Deze secretaris van Vlijmen, was neef van Engel Gijsmaers, wonende te Vlijmen in 1608. (Heusden R. 297, f. 3v).

9) Bokhoven R. 18. In Bokhoven R. 11, bevindt zich een akte van 1 november 1631, waarin Engelbert Ghijsmaers als getuige wordt genoemd.

10) Bokhoven R. 11. 10a) Bokhoven R. 11. 11) Bokhoven R. 18.

12) Bokhoven R. 21. 13) Bokhoven R. 21.

14) Bokhoven R. 21 en R. 28. 15) Bokhoven R. 21.

b. Clara van Meerwijk. Zij is gehuwd geweest met Lambert Janssen Stam¹⁶⁾ (in 1693 weduwnaar van Johanna Janssen van Eijck, waarvan een zoon Jan Stam)¹⁷⁾. Uit het huwelijk met Clara van Meerwijk had Lambert Stam vier kinderen, n.l. Wouter Stam, ongehuwd overleden, Willem Stam, in 1734 te Antwerpen, in 1746 schepen van Bokhoven en in 1755, toen hij zijn testament voor schepenen van Bokhoven maakte, kennelijk ongehuwd en geen kinderen¹⁸⁾. Catharina Stam, in 1734 de vrouw van Andries Lint en Johanna Stam, die in 1736 voorkomt als de vrouw van Pieter van Duren¹⁹⁾.

1610. Dierck Geraertssen vond ik in 1610 als schout van Bokhoven. In een akte van 1629 toen hij en zijn vrouw Anneken Guldemonts dood waren, werd gezegd, dat zij een huis hadden gebouwd in „den hof van het kasteel van den Ed. Heere Baron van Bochoven”, hetwelk zij hun leven lang mochten bewonen. Hun erfgenamen verkochten dat huis in 1629^{19b)}. In 1610 was Jan van Loon Henricxssen secretaris van Bokhoven^{19a)}.

1624. *Jan van Delft*^{19c)}. Onder zijn toezicht werd de inventarisstaat opgemaakt van de roerende goederen welke zich, ten tijde van het overlijden van Baron Engelbert van Immerseel, bevonden op het kasteel van Bokhoven. Deze inventarisstaat is door mij in extenso geplaatst in het maandblad „Met Gansen Trou” van de heemkundekring Onsenoort, jrg. 8, blz. 151 e.v.

1629—1654. *Mr. Cornelis Stooters van Enckefort*²⁰⁾. Deze overleed 16 maart 1654 en ligt met zijn vrouw Anna Wyelems, die op 28 november 1641 overleed, in de kerk te Bokhoven be-

16) Bokhoven R. 21, f. 24. Uit een Bokhovense schepenaakte van 17 juli 1669 (voorkomende in portefeuille R. 11) noteerde ik het volgende: Jenneken Handrick Poeter als volmacht hebbende van Meester Jan van Hemert haar man (procuratie voor notaris Francois..... te Antwerpen op 3 juli 1669) en Maria Handrick Poeter haar zuster, verkochten aan Catharina Handrick Poeter hun zuster, gehuwd met Jan Lammertssen Stam, alle „actien en pretentien, competerende” in de goederen zaliger Handrick Janssen Poeter en Lijsbet Handrick, hun vader en moeder. Ik veronderstel zeer zeker, dat we hier te doen hebben met de ouders, grootouders en tantes van de onder deze noot bedoelde Lambert Janssen Stam.

17) Bokhoven R. 14. 18) Bokhoven R. 21, f. 24 en 49v.

19) Bokhoven R. 21, ongef. 19a) Bokhoven R. 10.

19b) Bokhoven R. 18. 19c) Bokhoven R. 15.

20) Bokhoven R. 16 en R. 18. In 1650 was Jan Engelbert Coppens gerechtsbode van Bokhoven (R. 16). Hij was dood in 1655; zijn weduwe was Majken Daniëls (R. 18).

graven²¹⁾. Hij hertrouwde Emerentiana Laurensen²²⁾. Een zwager van haar was Jan Joachimssen Helsemans schepen van Bokhoven in 1655²²⁾. In 1637 gelastte Baron Engelbert van Immerseel deze drost, naar Heusden te gaan, naar Graaf Willem, wegens het molesteren van de kerk te Bokhoven^{23a)}. Uit het eerste huwelijk werden geboren:²⁴⁾

a. Engelbert Stooters van Enckefort. Hij volgde zijn vader als kastelein van Bokhoven op.

b. Peeter Stooters van Enckefort.

c. Barbara Stooters van Enckefort, in 1671 weduwe van Hendrick Roovers²⁵⁾.

d. Marie Philibert Stooters van Enckefort. In 1662 vermaakte zij aan haar oudste broer Engelbert, „Haar pretensie of deel int silver werck of zilvere servies”²⁶⁾. In 1671 testeerde zij wederom. Zij was toen gehuwd met Mathijs Cornelissen Verheye²⁷⁾ (die voordien gehuwd was met Emken Jansen van Uythedell)²⁸⁾. In 1684 leefden beiden nog. Mathijs Verheyen was diverse malen schepen te Bokhoven.

Uit het tweede huwelijk had deze drost de navolgende kinderen:

e. Anna Cornelia Stooters van Enckefort.

f. Theodorus Stooters van Enckefort.

1655—1682. *Mr. Engelbertus Stooters van Enckefort*²⁹⁾. Zijn vrouw was Johanna Veders. Uit hun huwelijk werden kinderen geboren³⁰⁾. Van haar mag men wel aannemen, dat zij een echte Bokhovense was. Immers in 1663 waren er reeds twee schepenen van die naam te Bokhoven, n.l. Jan Adriaens Veder en Abram Claessen Veder³¹⁾. Wellicht was zij bloedverwante van Jan Adriaens Veder(s), schepen van Bokhoven in 1653 en gehuwd geweest met Tiele mijntjen Antonissen Helsemans³²⁾.

21) Heemkundig maandblad Met Gansen Trou, jrg. 4, blz. 193.

22) Bokhoven R. 18. 23) Bokhoven R. 18.

23a) Mij medegedeeld door pastoor Breugelmans te Bokhoven. Ook deelde die pastoor mij mede, dat de „klasse” in 1648 een gereformeerd predikant te Bokhoven wilde aanstellen, terwijl de „Comies Crab” als rentmeester der geestelijke goederen, aan de gecommiteerde Raden van Staten van Holland en Vriesland aantoonde, dat de abt van Berne de collatie van Bokhoven had. 24) Bokhoven R. 13.

25) Bokhoven R. 14. Op 29 november 1668 compareerden, voor schepenen te Bokhoven, Mayken Handrix, weduwe van Dierck Dominicus Roovers, geassisteert met Lammert Hendrix haar broer, Jan Dominicus Roovers was oom van de kinderen van haar. Zij verkochten een huis (R. 11).

26) Bokhoven R. 13. 27) Bokhoven R. 13.

28) Bokhoven R. 11. 29) Bokhoven R. 13 en R. 18.

30) Bokhoven R. 18. 31) Bokhoven R. 15. 32) Bokhoven R. 18.

Toen Thomas Ignatius van Immerseel, graaf van Bokhoven, in 1676 was overleden ^{32a}), trachtten de rentmeesters alles in het werk te stellen om al de rechten van de pastoor onder hun macht te krijgen ^{32b}). In 1682 overleed deze drossaard ³³). Een Bokhovense schepenakte van 1732 noemt Maria van Dijk, weduwe van Cornelis Stooters, wonende te 's-Hertogenbosch ³⁴).

1682—1706. *Mr. Roelant van Breugel*. Op 31 augustus 1682 had deze drost van Magdalena Francisca 't Serclaes de Tilly, gravin van Bokhoven, weduwe van graaf Thomas Ignatius van Immerseel, de officiën van kastelein, rentmeester, drossaard, secretaris en dijkgraaf te Bokhoven gekocht voor de som van 4300 gulden. Hij was gehuwd met de dochter van Pieter van Engenhousen. Een zoon van deze gravin, graaf Charles van Immerseel had indertijd een groot vertrouwen in zekere Egidius Bruno Gijsels, een sluw heer, die zich in alles trachtte in te dringen. Het was door zijn toedoen, dat Roeland van Breugel in onmin raakte bij de graaf en wel zodanig, dat hij hem van zijn ambten wilde ontzetten. Maar, omdat van Breugel de officiën gekocht had, ontstond er een groot proces tussen de graaf en deze drossaard. In dit geschil werd eerst uitspraak gedaan in mei 1703. Ofschoon v. Breugel uitwijzens dat proces zijn ambten bleef behouden, wilde de graaf echter met hem niets te doen hebben en stelde vervolgens, voorlopig de voornoemde Gijsels tot bestierder zijner goederen in Bokhoven aan, terwijl hij reeds in 1696 door deze graaf tot rentmeester te Loon op Zand was aangesteld, in plaats van Hubert Francois Everard. Drost Roeland van Breugel overleed 20 juli 1706 ³⁵).

Schijndel.

A. J. L. van B.

(Wordt vervolgd)

^{32a}) Tijdens het leven van deze graaf, hebben de „franchise”, zoals het in een schepenakte staat, het kasteel grotendeels verwoest in het jaar 1672 (Bokhoven R. 16).

^{32b}) In tegenstelling tot zijn rentmeester, was graaf Thomas, de pastoors zeer goed gezind. Toen deze drost de pastoor tekort deed, gelastte deze graaf hem, zich daarvan te onthouden. (Mededeling van pastoor Breugelmans).

³³) Mij medegedeeld door pastoor P. J. M. J. Breugelmans te Bokhoven.

³⁴) Bokhoven R. 21, f. 34.

³⁵) De bijzonderheden omtrent deze drossaard dank ik aan de welwillendheid van pastoor Breugelmans te Bokhoven, die ze uit zijn archief opdiepte.

VALKENIERS IN BRABANT

In deze rubriek zal gepoogd worden stamreeksen samen te stellen van Familie's, waarvan meerdere telgen het valkeniersberoep kozen. Als de voornaamste oorden, waar deze Geslachten woonden, kennen we Valkenswaard, Leender-Strijp, Eersel en Bergeyk aan deze kant van de grens en even er over, Achel en vooral ook Arendonck. Waren hier hunne gezinnen blijvend gevestigd, zelf waren die valkeniers aanzienlijk minder honkvast en verwijsden nu eens in het hoge Noorden om er valken te vangen dan weer in de Residenties hunner Heren en Vorsten om aldaar de valken te verzorgen en af te richten. „Weltgewannt” waren zij, die aldus veelal „en route” waren, dus aanzienlijk meer dan de gemiddelde Brabander, ten ware hij Teut dan wel Mulder zou geweest zijn. Geen verbazing wekt daarom ook de aanwezigheid in Brabant's hoofdstad van een trefpunt en gelegenheid tot overnachten min of meer exclusief voor deze valkeniers, zoals we melding gemaakt vonden van het logement „De Valck” aldaar, geëxploiteerd door Sr. N. Henselmans; met nauwkeurige aanduiding van de straat, vlak bij het huidige Hotel „Royal”, wordt namelijk hiervan gesproken in een acte, die werd aangetroffen in Waelre-ende-Weerde R 153, f. 215, dd. 2-9-1732. Gememoreerd worde hier op deze plaats even, dat Prof. *Swaen*, resp. *Lode Coveliers*, werken schreven over de valkerij aan deze, ondersch. gene kant van „de streep”.

I.

VERMEULEN (Achel)

De bakermat dezer familie is zeer vermoedelijk het even over de grens gelegen *Achel*. Van enigerlei verwantschap met de uit het naburige *Dommelen* georigineerde Teutengeslacht van gelijke naam bleek ons ook na minitieuus onderzoek ten deze niets; als beide families zich liëren is er dan ook, zoals we hieronder zullen zien, geen dispensatie van wege enigerlei graad van bloedverwantschap van node. Een enkele maal slechts vonden we de onderhavige familie anders geschreven: dat was, toen „Bartholomeus Henrici Dielis Vermeulen, alias *van der Meulen*” te Valkenswaard op 2-5-1693 als peter fungeerde bij de doop van de naar hem genoemde Bartholomeus Bijnen.

Wij misten gelegenheid de oude bescheiden van Achel te raadplegen, maar vonden in die van het naburige Valkenswaard toch al op 5-10-1697 een „Maria Hendricks *Vermeulen* van *Achel*” genoemd als meter, in welke hoedanigheid zij trouwens

aldaar 5 jaar eerder op 4-10-1692 zeer vermoedelijk ook al was opgetreden, bij welke gelegenheid zij namelijk „Maria Bijnen van Achel” genoemd werd; inderdaad bleek ons de oudst-bekende stamvader dezer Achelse Valkeniers *Hendrick Dielisz. Vermeulen* te zijn, gehuwd met een *Maria Bijnen*. Vangen wij dus de stamreeks met hem aan:

I. *Hendrick Vermeulen*, zn. v. *Dielis*, begr. Valkenswaard 17-7-1705, huwt *Maria Bijnen*, begr. Valkenswaard 24-1-1700, dr. v. *Laureys Jacobsz. Laureysz. Meusz. Gijsbertsz. en Maria Huybrechts*; hij oefende het beroep uit van *valkenier*, zoals te lezen is in *Waelre-ende-Weerde* R. 130, f. 176, d. 18-10-1687, en f. 206v, dd. 23-2-1692, en f. 220 van iets latere datum. Als reeds gezegd, woonde dit echtpaar, zeker in 1692 en 1697, zeer vermoedelijk in *Achel*. In die beide genoemde jaren treed *Maria Bijnen* als meter op bij de doop van kinderen van *Huybert Laureysz. Jacobsz. Laureysz. Meusz. Gijsbertsz. Bijnen* en zijn echtgenote, welke eerstgenoemde bijgevolg wel vermoedelijk haar broeder zal geweest zijn, daar niets wijst op een bij meterschap trouwens ongebruikelijke, andersoortige onderlinge familiërelatie; zij, „*Maria Hendrick Dielis Vermeulen*”, trad ook al op 31-3-1689 als meter op bij de doop van de oudste zoon van haar jongere broeder, *Johan Baptist Lz. Jz. Lz. Mz. Gz. Bijnen* en diens echtgenote, *Ida Vermeulen*, die haar enige dochter zou geweest zijn volgens onze visie op deze ingewikkelde parentatie; zij zou hier dus in tweeërlei hoedanigheid als meter zijn opgetreden en wel zowel als grootmoeder van moederskant v.d. dopeling, als ook wederom als zuster van diens vader; m.a.w.: die enige dochter, *Ida Vermeulen*, zijner vermoedelijk vrij veel oudere zuster, *Maria Bijnen*, zou met haar oom, *Johan Baptist Bijnen* med. dr., in de echt getreden zijn.

Uit dit huwelijk van Hendrik Vermeulen en Maria Bijnen sproten trouwens ook nog een *tweetal* zonen, die al evenzeer met *Bijnen's* huwden, wel niet met zusters, maar dan toch met *volle nichten* hunner moeder.

Uit dit huwelijk bijgevolg drie kinderen, t.w.:

1. *Ida Vermeulen*, begr. Valkenswaard 12-8-1714, huwt, vermoedelijk even voor 16-3-1688, Dr. med. *Johan Baptist Bijnen*, geb. Valkenswaard omtrent 1656, overl. Rotterdam 17-8-1724, begr. ald. 2-9-1724, op de Nieuwe Haven over de Londense buurt, zn. v. *Laureys Jacobsz. Laureysz. Meusz. Gijsbertsz. en Maria Huybrechts*, zijnde dus een oom zijner echtgenote.

2. *Joannes*, volgt II.
3. *Bartholomeus*, volgt II bis.

II. *Joannes Vermeulen*, overl. vermoedelijk te Leender-Strijp en zekerlijk tussen 5-5-1749 (Testament in R.A. 's Bosch onder N. 8039) en 30-1-1753 (Boedelscheiding tussen zijn beide zonen, *Jacobus* en *Franciscus Henricus*, in Heeze-en-Leende R 170, f. 53), huwt als wonend te Valkenswaard („Weerdanus”) Leende 24-9-1690 (Testes: „*Expertissimus Dominus Joannes Baptista Bijnen*”, haar vader, valkenier te Leender-Strijp, en „*Joannes Bijnen*”, vermoedelijk zijn zwager, de medicus.) *Hedwigis Sophia Bijnen*, begr. Leende 28-7-1730, dr. v. *Joannes Baptista* en *Agnes Bluysen*, volle nicht van haars mans moeder, zuster v.d. onder II bis te noemen *Maria Bijnen*. Deze *Joannes Vermeulen* was *Valkenier* v.d. Keurvorst-Hertog van Beieren, gevestigd, als zijn schoonvader, te Leender-Strijp, als hoedanig hij genoemd wordt in WW R 152, f. 252, dd. 15-11-1724, als ook in Mierlo R 82, dd. 29-7-1733; men kan hem ook zien optreden in het Bosch-Protocol R 1716, f. 374, dd. 27-1-1725 bij het verwerven van zekere renten. Uit dit huwelijk:

1. *Elisabeth Vermeulen*, ged. Leende 4-7-1691 (*Henricus Dielis Vermeulen* et *Agnes Bluysens*), begr. Leende 10-3-1695.
2. *Maria Vermeulen*, ged. *Valkenswaard* 8-4-1693 (*Joannes Bijnen* et *Maria Henrici Vermeulen*); bij haar doop wordt haar vader, *Joannes Vermeulen*, uitdrukkelijk „*Hendriks-zoon*” en haar moeder explicite „*Jansdr.*” genoemd.
3. *Maria Elisabeth Vermeulen*, ged. Leende 25-5-1695 (*Expertissimus Dominus Joes Bapt. Bijnen* et *Agnes Bluysens*);
4. *Jacobus*, volgt III.
5. *Joannes Vermeulen*, ged. Leende 17-7-1701 (*Franciscus Bijnen* et *Agnes Bluysens*);
6. *Maria Elisabeth Vermeulen*, ged. Leende 24-6-1704 (*Expertissimus Ds. Joes Bapt. Bijnen* et *Maria Dielis*).
7. *Henrica Vermeulen*, ged. Leende 25-2-1707 (*Bartholomeus Vermeulen* et *Maria Catharina Bijnen*).
8. *Joannes Vermeulen*, ged. Leende 9-4-1710 (*Franciscus Bijnen* et, nomine *Agnētis Bluysens*, *Maria Dielis*).
9. *Joannes Vermeulen*, ged. Leende 19-6-1711 (*Franciscus Bijnen* et *Agnes Bluysens*), begr. Leende 5-12-1738.
10. *Henricus Vermeulen*, ged. Leende 31-3-1714 (*Bartholomeus Vermeulen* et *Maria Dielis*).
11. *Franciscus (Henricus)*, volgt III bis.

II bis. *Bartholomeus Vermeulen*, huwt als wonend te Valkenswaard („Weerdanus”) Leende 28-12-1697 (Testes: Joannes Bijnen et Mr. Joes Bapt. Beels) *Maria Bijnen*, ged. Leende 18-3-1671 (Henricus Daems et Aldegundis Bluysen), wederom een volle nicht van haars mans moeder, zuster v.d. onder II al genoemde Hedwigis Sophia Bijnen, zijnde ook zij ene dr. v. Joannes Baptista Bijnen en Agnes Bluysen. Deze Bartholomeus Vermeulen was Valkenier eerst van de Koning van Frankrijk, daarna als zijn broeder, Joannes, van de Keurvorst-Hertog van Beieren, gevestigd echter nu in München, zoals blijkt uit WW R 153, f. 143, dd. 28-11-1730, als ook uit Mierlo R 82, dd. 29-7-1733. Memoreren we op deze plaats even het feit, dat opgemelde Vorst van Beieren juist in deze tijd tevens fungeerde als Gouverneur der Zuidelijke Nederlanden en wel van 1691-1701 en van 1704-1706 en vervolgens als „Prince des Pays Bas” van 1712-1714, zoals we zulks nog weer eens vermeld zagen in Lode Coveliers „Valkerij en Valkeniers in Arendonck”, blz. 27 e.v. Met name op de aldaar vermelde Brief van 23-10-1695 zouden we de aandacht willen vestigen.

Uit dit huwelijk te Leende slechts één dochter, te München misschien nog meerdere kinderen gedoopt:

1. *Elisabeth Vermeulen*, ged. Leende 14-6-1699 (Joes Bijnen et Maria Vermeulen, s.e.l. Henricus Smulders et Sophia Bijnen).

III. *Jacobus Vermeulen*, ged. Leende 18-5-1698 (Joannes Bijnen et Maria Vermeulen, quorum nomine Expertissimus Dominus Joes Bapt. Bijnen), huwt Leende 31-1-1731 *Petronella Hoeben*, geb. vermoedelijk in Leende; ook hij was, als zijn vader en grootvader, Valkenier in dienst van de Vorst van Beieren, zoals blijkt uit een eerste boedelscheiding dd. 27-10-1741 (Heeze-en-Leende R 166, f. 247v) tussen hem, „valkenier van de Hertog van Beieren”, en zijn broeder, Francois, in welke acte we zijn moeder nog weer eens „Hedoe-wie Sophia Jansdr. Bijnen” geschreven vonden; ook wordt deze „Sr. Jacobus Vermeulen” opnieuw in zijn hoedanigheid van „Meester-Valkenier” genoemd in het hoger al vermelde testament van zijn vader (N. 8039, dd. 5-5-1749).

Uit dit huwelijk:

1. *Carolus Albertus Vermeulen*, ged. Leende 28-10-1731 (Carolus Albertus Cajetanus, Dux Bavariae, et Maria Hoeben), vermoedelijk jong overleden.
2. *Maria (Amelia) Sophia Vermeulen*, ged. Leende 18-7-1735 (Joannes Vermeulen et Maria Amelia, Archiducissa

Bavariae), overl. tussen 21-10-1760 en 8-2-1764, huwt Leende 6-1-1760 *Franciscus Vermeulen*, ged. Dommelen 1-1-1727 (Godefridus Coppens et Christina Henselmans), begr. 's Bosch 28-8-1783, zn. v. Dirk en Anna Coppens. Bij hun huwelijk wordt er van generlei dispensatie voor enigerlei graad van bloedverwantschap melding gemaakt, zodat ook om deze reden mag worden aangenomen, dat deze beide echtgenoten tot geheel *verschillende* familie's-Vermeulen behoorden, al was dan ook die van Dirk Vermeulen uit het aan Achel naburige Dommelen geboortig. Deze Franciscus Vermeulen verwierf, evenals enkele jaren later zijn jongere broeder, Josephus, op 15-12-1757 het Bossche poorterschap. Hun enige dochter, Anna Petronella Vermeulen, werd door haar huwelijk met Thomas Cornelis *van Rijckevorsel* stammoeder van het nog steeds bloeiende geslacht van haar man.

3. *Carolus Albertus Vermeulen*, ged. Leende 29-10-1734 (Joannes Vermeulen en Maria Hoeben), verm. j. overl.
4. *Catharina Vermeulen*, ged. Leende 9-8-1736 (Franciscus Vermeulen et Maria Hoeben).
5. *Anna Catharina Vermeulen*, ged. Leende 26-7-1737 (Joannes Vermeulen et Joanna Pompen).
6. *Carolus Albertus Vermeulen*, ged. Leende 30-7-1739 (Francis Vermeulen et Maria Hoeben).

III bis. *Franciscus (Henricus) Vermeulen*, ged. Leende 23-9-1717 (Franciscus Bijnen et Agnes Bluysen), huwt Leende 25-8-1743 (testes: Guilhelmes van Engelen et Paulus Smulders) *Elisabeth van Engelen*, geb. vermoedelijk te Leende. Hij werd volgens de in dit maandblad gepubliceerde naamlijst van Brabantse studenten te Leuven in 1738 ingeschreven, bij welke inschrijving in die naamlijst vermeld werd: „Defendit Philosophiam suasque Theses dicavit Duci *Bavariae*”. In Leende gevestigd, als ook zijn hoger onder III genoemde broeder, de Valkenier, oefende hij aldaar veel eer het beroep van *bierbrouwer* uit, als hoedanig men hem kan ontmoeten in het Bosch-Protocol R 1760, f. 72, dd. 15-5-1777, zulks bij gelegenheid van het transporteren van zekere renten aan zijn oudoom-zegster, Anna Petronella Vermeulen, woonachtig te 's Bosch, die hoger onder III, 2, alreeds genoemd werd als de latere gade van Thomas Cornelis van Rijckevorsel.

Uit dit huwelijk:

1. *Joannes Vermeulen*, ged. Leende 10-6-1744 (Joannes Vermeulen et Catharina van Engelen).

2. *Godefridus Vermeulen*, ged. Leende 10-11-1745 (Guilhelmus van Engelen et Petronella Vermeulen).
3. *Sophia Vermeulen*, ged. Leende 5-10-1747 (Jacobus Vermeulen et Catharina de Louwre).
4. *Henricus Franciscus Vermeulen*, ged. Leende 28-8-1749 (Hyacynthus Engelen et Catharina Strijbos).
5. *Petronilla Vermeulen*, ged. Leende 10-5-1758 (Jacobus Jansen et Maria Sophia Vermeulen).

's-Hertogenbosch.

J. A. W. Swane.

NAAMLIJST BRABANISE LEEUW, Jaargang 7, blz. 52.

De onder 1677 vermelde Hubertus Gerardus van den CLAYSEN, Wolde-rens, is zonder twijfel H. G. van der CLUYSEN, zn. v. Johan Hubertsz. en Cornelia Francisca van de Pol tot Isendoorn, geb. Waalre (= dialectisch „Wolderen”) 1657, overl. Waalre 28-12-1729, in leven Heer van Waalre en Weerde, Aelst en Isendoorn, gehuwd met Maria Charlotte van Raveschoot (vgl. Taxandria, 1903, blz. 71 e.v.).

's-Bosch.

J. A. W. SWANE.

Naast andere VAN DER CRABBE'S uit het begin der 18e eeuw vond ik in het Bosch-Protocol nog deze :

's-Bosch R. 1696, f. 337, 14-5-1709: Juffrouwe Maria VAN DE SANDT, weduwe wijlen d'Heer JOHAN CRABBE, in syn leven POSTMEESTER deser stadt (van 's Bosch). Zij maakten hun testament op 21-10-1707 voor NOTARIS GER. v. NOORD.

's-Bosch.

J. A. W. SWANE.

Vragen en antwoorden

Correspondentie met betrekking tot deze rubriek te richten aan de Redactie, p.a. de Heer J. van Heeswijk, Maasbandijk 30, Kerkdriel.

Gelieve postzegel voor antwoord bij te sluiten.

Nieuwe vragen

VOGELVANGER-KAMERLING en PRIETMAN-ALBENY. — Op 3 februari 1864 wordt in Leiden het overlijden aangegeven van Johannes Franciscus Vogelvanger, geboren 's-Hertogenbosch, oud 55 jaar, apotheker, zoon van Guelmus Godefridus en van Elisabeth Mechelina Kamerling, beiden overleden.

Is deze Guelmus Godefridus Vogelvanger familie (een zoon?) van Petrus Josephus Guillelmus, die genoemd wordt in Brabantse Leeuw, 6e jrg., (1957), p. 182, als student te Leuven in 1785, en als Burger-Representant van Staats Brabant in 1794 (Brabantse Leeuw 5e jrg., (1956), p. 3)?

Is er iets bekend over het voorgeslacht van Petrus Josephus Vogelvanger en van Elisabeth Mechelina Kamerling?

Johannus Franciscus Vogelvanger is in 1864 gehuwd met Wilhelmina Prietman. Zij sterft 1892 te Delft, 82 jaar oud, en is geboren in 's-Hertogenbosch als dochter van Hendrik Prietman en Johanna Albeny, beiden overleden te 's-Hertogenbosch. Is er over deze geslachten iets bekend?

Haren (Gr.).

TH. HART DE RUYTER.

DE BREDASE APOTHEKERS

van de 15e- tot het begin van de 19e-eeuw

door G. J. REHM

(Vervolg van pag. 68)

Johannes Franciscus de Hertoghe was het jongste kind van de uit Antwerpen afkomstige Med. Dr. Jacobus Silvester de Hertoghe en Elisabeth van der Avoirt en werd op 26 januari 1702 in de R.K. kerk aan de Waterstraat te Breda gedoopt.

Het gezin de Hertoghe woonde toen in de Veemarktstraat. Nadat zijn echtgenote op 23 juni 1716 te Breda overleden was, vertrok Dr. de Hertoghe weer naar Antwerpen.

Johannes Franciscus kwam echter omstreeks 1727 weer naar Breda en vestigde zich hier als apotheker. Hij huurde het huis „St. Huybrecht” aan de noordzijde van de Veemarktstraat (= thans 7) en kwam zodoende zelfs weer in de straat te wonen, waar hij zijn eerste levensjaren had doorgebracht ¹⁾.

Hij huwde rond deze tijd met Maria Theresia Xaveria Snijders, en verwekte bij haar een zoon Michael Franciscus Xaverius, die op 18 februari 1731 in de R.K. kerk aan de Waterstraat werd gedoopt, doch reeds op 16 januari 1733 overleed.

Met zijn broer Med. Dr. Abraham de Hertoghe te Oudenbosch, die tevens voogd was over de kinderen van zijn overleden broer Cornelis, kreeg hij onenigheid over de administratie van de nalatenschap van hun vader, die in 1733 te Antwerpen overleden was. Deze nalatenschap bestond voornamelijk uit landerijen in de omgeving van Breda. Bij minnelijke schikking werd dit door tussenkomst van twee door hen daartoe benoemde advocaten op 10 april 1734 bijgelegd. Hij zou van zijn broer Abraham f 300,- ontvangen en verder zouden zij de boedel ieder voor de helft administreren ²⁾.

Met zijn echtgenote liet hij een testament opstellen op 24 oktober 1733, waarbij zij elkander tot erfgenaam benoemden onder voorwaarde, dat de eventuele kinderen door de langst-

1) De juiste datum is niet bekend in nov. 1729 fungeerde hij echter als getuige toen de eigenaar van het huis „St. Huybrecht” een achterhuis daarvan aan een derde verhuurde. Hij zal er dus toen al hebben ingewoond, N. 832 akte 125 en bij de verkoop ervan 1 dec. 1734 werd hij als huurder vermeld „sedert lange tijd”. Hij behield het recht van huur tot 1 mei 1739, R. 588, f. 169v-170.

2) Zie N. 834 diverse akten en N. 835, akte 14.

levende zouden worden opgevoed tot hun 25e jaar, eerder huwelijk of andere staat en dat zij daarna ieder f 100,- zouden ontvangen ¹⁾).

Hij overleed in juni 1739 en werd de 13e van die maand begraven ²⁾. Kinderen liet hij niet na.

Thomas Maximiliaan van Alphen werd op 29 februari 1688 te Dongen gedoopt, als zoon van Mr. Rogier van Alphen en Jacoba van Alphen. Zijn voornamen voluit luiden Thomas Julius Pompejus Vincent Maximilianus, zelf gebruikte hij later alleen de eerste en laatste van zijn voornamen.

Hij huwde te Rotterdam op 19 april 1713 met Geertruyd Somvil (Somwijn).

In 1716 diende hij een request in bij de magistraat van Breda om hem zonder kosten zijnerzijds het burgerrecht van Breda te verlenen, hetgeen hem bij appostille op dat request van 18 mei 1716 ten dele werd toegestaan. Hij zou n.l. wel het recht moeten betalen, doch behoefde geen borgtocht te stellen ³⁾).

Hij zal in dat jaar te Breda zijn komen wonen, in augustus werd hier een kind van hem begraven, dat niet in Breda geboren was. In de Grote kerk alhier werden tussen 1717 en 1723 drie kinderen van hem gedoopt, waarvan er een op jeugdige leeftijd overleed.

Zijn apotheek vestigde hij in het huis „de Grooten Wilde-man” aan de Grote Markt (= thans 16) op de hoek Veemarktstraat noordzijde — mogelijk reeds in 1716, maar zeker vanaf 1 november 1720 tot en met 30 april 1727 — dat hij in huur had voor f 115,- per jaar ⁴⁾).

Reeds in 1717 wist hij de levering van medicamenten aan de aalmoezeniersarmen te verwerven en behield die tot aan zijn overlijden.

Eerst op 15 februari 1725 werd hij als burger van Breda ingeschreven ⁵⁾ op de voordelige voorwaarden, die hem in 1716 waren verleend. Deze registratie zal hij wel hebben laten geschieden, omdat men geen bestuursfunctie kon bekleden, als men geen burger was. Hij werd in oktober 1725 tot tienraad van Breda aangesteld en later tot schepen. In hetzelfde jaar gelukte het hem de leverantie van geneesmiddelen aan het Oude-Mannenhuys te verkrijgen, die eveneens tot aan het eind

1) N. 834, akte 111. 2) Rekening Kleine Kerk 1738/9.

3) H. 157, z.f. 4) N. 666, f. 27-28 en N. 669, f. 171-172v.

5) H. 705, z.f.

van zijn leven in zijn handen bleef. Hij was ook lid van het kloveniersgilde, in 1726 zelfs deken daarvan.

„De Grooten Wildeman” behield hij vermoedelijk tot 1 mei 1732 in huur, met ingang van die datum verhuisde hij naar het huis „den Vergulden Sleutel” in de Karrestraat (= thans deel van warenhuis V. en D.) op de hoek van de Nieuwstraat. Het werd aan hem verhuurd met uitzondering van twee bovenkamers, de zolders daarboven en een keldertje, waarin de eigenaar zelf bleef wonen. De laatste bedong tevens het medegebruik van achterkeukentje, pompen en „secreet”. De huurprijs bedroeg jaarlijks f 100,-, terwijl ook de belastingen ad f 4.5.- door de huurder betaald moesten worden.

Toch schijnt het hem niet voor de wind te zijn gegaan. Reeds in 1718 had hij f 500,- moeten lenen¹⁾ en op 17 juni 1732 was hij genoodzaakt zijn apothekerswinkel met toebehoren en zijn huisraad aan zijn broers in onderpand te geven voor de f 1200,-, die zij hem van tijd tot tijd hadden geleend²⁾.

Zijn echtgenote overleed op 28 augustus 1733 en werd vier dagen later begraven.

Op 23 mei 1740 werden de bovengenoemde onderpanden door zijn broers uit hun verband ontslagen. Dezelfde dag liet Thomas het huurcontract voor het huis vernieuwen en gaf dezelfde goederen in onderpand voor de voldoening van de huurschuld van ruim f 500,-³⁾. Bij die schuld kwam nu nog de nieuwe huur. De verhuurder begon ongeduldig te worden en verwierf op 20 maart 1741 een machtiging van de Raad van Brabant om alle in onderpand gegeven goederen publiek te laten verkopen. Zover is het echter niet gekomen, een broer van Thomas sprong bij en voldeed op 24 april 1741 f 350,- van de achterstallige huur en beloofde de rest in drie halfjaarlijkse termijnen te voldoen⁴⁾. De verhuurder, hoewel gedeeltelijk voldaan, voelde toch niet veel meer voor deze huurder en verhuurde zijn huis daarom op 3 april 1741 aan een ander⁵⁾. Dit contract is echter teniet gedaan, want op dezelfde dag van de overeenkomst tussen de verhuurder enerzijds en Thomas met zijn broer anderzijds werd het huis voor een nieuwe periode van één jaar aan hem verhuurd onder borgtocht van zijn broer voor de voldoening van de huursom⁶⁾.

Na dat jaar werd het niet opnieuw aan hem verhuurd, in mei 1742 woonde hij in het huis „St. Omer” op de hoek van de Tolbrugstraat en de Haven⁷⁾.

1) N. 582, f. 105 e.v. 2) N. 650, f. 66-67. 3) N. 654, f. 23-25v.

4) N. 741, z.f. 5) N. 654, f. 106-109.

6) N. 654, f. 116-117. 7) R. 139-18, akte in dorso gemerkt "No. 1°".

Hier was hij gevestigd tot in 1747¹⁾, waar na die tijd zijn apotheek zich bevond is onbekend.

Zijn slechte financiële positie komt bovendien nog duidelijk tot uiting in het feit, dat de in 1718 door Thomas geleende som van f 500,- in 1743 door zijn neef als beschadigde borg werd terugbetaald.

In zijn laatste levensjaren werd hij „stadsapotheker” genoemd²⁾. Dit is de eerste maal, dat een dergelijke benaming voor een apotheker in Breda voorkomt.

Hij overleed op 3 oktober 1750 en werd drie dagen later begraven.

(Wordt vervolgd)

1) H. 1926, f. 101. 2) Afd. II-15, no. 114, f. 179.

ENKELE KASTELEINS VAN DE VRIJE HEERLIJKHEID BOKHOVEN

(Vervolg van pag. 74)

1706—1741. *Bruno Gijssels*^{35a}. Zodra hij met het drostambt bekleed was, drong hij zich in alle zaken in, welke buiten zijn beheer waren, zodat hij een „gijsel” was voor de pastoors van Bokhoven. Voornoemde graaf Charles van Immerseel, ongehuwd overleden op het kasteel te Loon op Zand in het jaar 1741, kon niet tegen deze drost op, zulks temeer nog, omdat deze graaf krankzinnig werd en onder curatele kwam te staan³⁵⁾.

In 1739 werd een Bokhovense schepenschuldbrief dd. 30 november 1668, op de persoon van Sebastiaen Henrick Gijssels, overgegeven aan Theodorus Smeijers „borger” te 's-Hertogenbosch³⁶⁾. Mogelijk was deze drossaard verwant aan Adriaen Gijssels, wiens kinderen in 1732 waren³⁷⁾:

35a) Tijdens zijn beheer was Mr. Adriaen Peters van Geldrop, in 1727 kosten en schoolmeester te Bokhoven. Op 3 november 1770 was hij dood. Zijn kinderen waren, Hendrikus, Antonie, Peter en Maria Catharina, allen woonachtig te Bokhoven. Zij gaven hun broer Antonie machtiging, om een huis in Schijndel te verkopen, aangekomen van wijlen hun nicht Maria Deens en laatstelijk in vruchtgebruik bezeten door mede wijlen Cornelis Schenkels. (Bokhoven R. 21, f. 9 en R. 22, f. 7v).

36) Bokhoven R. 21, ongef. 37) Bokhoven R. 21, f. 37.

- a. Philippus Gijsels, in 1740 woonachtig te Rotterdam, toen hij een dochter Catharina had van zijn eerste vrouw Catharina van Zuijlen³⁷⁾. Deze dochter was in 1774 gehuwd met Wouter Gesant te Rotterdam³⁸⁾. Op 18 januari 1772 had Philippus Gijsels zijn testament gemaakt, ter overstaan van notaris Petrus Constantinus van Rijk te Rotterdam. Als executeurs had hij aangewezen, Hendrik Gijsels en Justus Verkamer, kooplieden te Rotterdam. Op 24 augustus 1774 verkochten die als zodanig, voor notaris H. Ter Croye te 's-Hertogenbosch, „een Royale Huysinge zijnde sedert eenige jaren Nieuw gebout voorsien van verscheide Commodieuze vertrekken”, naast de Rosmolen te Bokhoven, aan Adriaan Hansen, wonende te Bokhoven³⁹⁾. Philippus Gijsels bezat in 1735 een „nieuw gebouwd huis” te Bokhoven, naast het huis genaamd „den kleijne dienst, oft dorps schoole”⁴⁰⁾.
- b. Lammertje Gijsels.
- c. Jenneke Gijsels, in 1732 woonachtig naast „het huijs de schole” te Bokhoven.
- d. Catharina Gijsels, in hetzelfde jaar gehuwd met Jan, zoon van Hendrick van Eijck en Gijsbertje Kerekamp en wonende te Bokhoven⁴¹⁾.

1743—1753. *Arnoldus Verheijen*, geboren te Oirschot 6 januari 1704⁴²⁾. Zijn vrouw was Godefrida Henrica Clercx, dochter van Johan Clercx (stadhouder en substituut-secretaris van Bokhoven in 1708)⁴³⁾ en Anna Maria Roovers. (Was laatstbedoelde misschien een dochter van Henrick Roovers en Barbara Stooters van Enckefort hiervoor genoemd?). De overige kinderen van het echtpaar Clercx-Roovers waren, Justina Maria, Theresia, Adrianus en Henricus Clercx⁴⁴⁾. Laatstgenoemde was in 1731 president-schepen te Oirschot⁴⁵⁾. Het lijkt mij niet onwaarschijnlijk, dat deze drossaard, die te Oirschot was geboren, deze president-schepen dáár heeft leren kennen en er later een intieme vriendschap is ontstaan met de familie Clercx te Bokhoven, waarop zijn huwelijk is gevolgd met de dochter Godefrida Henrica. Toen — zoals reeds vermeld — graaf Charles van Immerseel, de laatste van zijn geslacht, in 1741 was gestorven, ontstonden er procedures over zijn nalaten-

38) Bokhoven R. 22, ongef. 39) Bokhoven R. 22 ongef.

40) Bokhoven R. 21, f. 46v. 41) Bokhoven R. 21, f. 16v.

42) Heemkundig Maandblad Met Gansen Trouw, jrg. 5, blz. 19. Een akte van 11 augustus 1746, in portefeuille R. 13, spreekt van „Heer Verheijen tegenwoordig koster en schoolmeester te Bokhoven”.

43) Bokhoven R. 14. 44) Bokhoven R. 21. 45) Bokhoven R. 21, f. 27v.

schap. Het duurde tot het jaar 1753, vooraleer een uitspraak werd gedaan. Anna Lodewijk Alexander de Montmorency, Prins de Robecq enz.^{45a)} verkreeg het graafschap Bokhoven en Louis, vorst van Salm-Salm verkreeg de heerlijkheid Loon op Zand. Op 16 oktober 1753 vertrok drossaard Verheijen als rentmeester van de Vorst van Salm-Salm naar Loon op Zand. Zou drost Verheijen in deze successiekwestie aan de zijde hebben gestaan van de familie van Salm? De volgende drossaard werd door graaf de Montmorency als zijn rentmeester van Bokhoven aangesteld. Drossaard Verheijen bracht het grafelijk archief over naar het kasteel te Loon op Zand⁴⁶⁾.

In 1769 woonde te Veghel, Henricus Franciscus Clercx, koopman en brouwer aldaar⁴⁷⁾. Hij verkocht land te Bokhoven, hem aangekomen van zijn vader Henricus Clercx, wellicht dezelfde als de president-schepen van Oirschot. Op 7 februari 1775 compareerde voor Mr. Willem Hendrik Pels, notaris te 's-Hertogenbosch, de Heer Johan Baptist Verheijen, wonende te Loon op Zand, als executeur van het testament van wijlen Justina Maria Norbertina en Tresia Elisabeth Clercx. Hun testament hadden deze gezusters gemaakt voor schepenen van Loon op Zand op 4 september 1772. Zoals men weet, stamt de bekende adellijke familie Verheijen van deze drossaard af.

1753—1775. *Albertus (Josephus) Duwooz*⁴⁸⁾, geboren te Condé, als zoon van Joseph Duwooz, drossaard van Bernissart en van Marianna Carpentier⁴⁹⁾. In september 1753 deed graaf de Montmorency zijn intrede te Bokhoven. De pastoor aldaar,

45a) Het lijkt mij de moeite waard en interessant genoeg, om ook de verdere titels van deze graaf te kennen. Het register Bokhoven R. 21 noemt ze. „Zijn doorluchtige Hoogheid son Altesses, Montseigneur Louis Anna Alexander de Montmorenci Prince de Robecq, Eersten Christen Baron van Vranckryck, grave van Estaires, de Bouchoven, ende van het Heijlig Rijkx, Marquis van Moerbeq et de Villarnoil, Baron d'averkerck, ende van Foret surselve, Borggrave van de stad Oise, Heere van Blessie, Bessel, van der stad Rouvray, Bogre Zaint Berquin Meijerije van Benais St Martin, St. quentin glomingham etc. etc. etc. grand van Spanien van de Eerste Classis Brigadier van der Legers van sijne Alderchristelijkste Majesteyt, Colonel van het Regiment Infanterye van Limosin etc. etc.” (18-9-1753).

46) Evenals noot 35, voor wat betreft de procedures en hetgeen tot hier vermeld staat omtrent deze drossaard. Zie ook nog „Met Gansen Trou”, jrg. 3, blz. 173. 47) Bokhoven R. 21.

48) Evenals noot 35, voor wat betreft het tijdstip van zijn aanstelling.

49) Bokhoven R. 21 (dec. 1767). Ook deze drossaard wilde meer rechten, dan hem toekwamen. Pastoor Breugelmans deelde mij mede, dat de pastoor onder een zijner rekeningen over de jaren 1758—1761, de volgende aan-

maakte daarvan melding in zijn rekening. Tevens blijkt daaruit, dat „geen auditie meer geldt voor Drossaard en schepenen, omdat Zijn Hoogheid d'Heer Prins de Robecq grave van Bokhoven zijn intrede alhier gedaan hebbende, alsdan geordonneert had, dat niemand eenig auditie geld voor 't toecomende soude kennen pretenderen" (wel de secretaris) ^{49 1)}.

Deze drost was bovendien rentmeester van de Heerlijke goederen van D'aasdonck onder Ginneken, welke ook aan de graat van Bokhoven toebehoorden ^{49a)}. Een neef van hem was in 1767, Nicolas Joseph Duwooz, geboortig van Bernissart; een andere neef was Jacques Joseph Duwooz, in hetzelfde jaar woonachtig te Condé ⁵⁰⁾. Ook Aelbert Duwooz woonde te Bokhoven en was gehuwd met Maria van den Hoven, een Loon op Zandse, welke op 28 september 1775 in de kerk te Bokhoven werd begraven ⁵¹⁾. In 1769 gaf deze drost aan Adriaen Thomasse van den Hoven te Loon op Zand volmacht, om goederen aldaar te verkopen ⁵¹⁾. Op 13 november 1775 overleed hij te Bokhoven en op 19 november werd hij in de kerk aldaar begraven. In hun testament dd. 28 december 1772, voor schepenen

tekening stelde: „gepraesenteert bij de Rendanten in persoon aan de ondergeschrevene Heeren Auditeurs onder expresse protestatie nogtans van wegens sijne Genade den Heere Grave alhier, dat hierdoor niemand eenig nieuw recht verkrijgt als voorens is geweest". In de tweede volgende rekening staat „als voorens heeft gehad". En in de derde volgende rekening luidt de praesentatie aldus: „gepraesenteert etc. onder expresse protestatie dat niemand hierdoor eenig recht verkrijgt als van ouds is hebbende". „De Rede waarom in dezer wijze de Rekeningen gepraesenteert zijn geweest is, omdat den Drossaard tegens mijne aanstelling als pastoor geprotesteert hebbende, hierdoor wilde voorkomen, dat door 't passeren deser Rekeningen voor mij, evenwel d'Heer Grave zijn recht (volgens ongefundeerde praetentie des Drossaards) tot het vergeven deser pastorye niet soude verliezen". (Mij medegedeeld door Pastoor Breugelmans). Tijdens de ambtsperiode van deze drossaard en ook van die zijner twee opvolgers, was er een „Fransche Meester" in Bokhoven gevestigd. Een akte van het jaar 1771 en een van het jaar 1781, noemen als zodanig Francois van Eersel. In 1783 woonde deze te Nieuwpoort in Vlaanderen. (Bokhoven R. 22). In 1785 wordt P. A. de Coster als Franse kostschoolhouder te Bokhoven genoemd. Hij huurde een huis aldaar. (Bokhoven R. 23, f. 23). In 1768 was Marinus van Mil gerechtshode te Bokhoven (Bokhoven R. 21).

⁴⁹¹⁾ Mededeling van pastoor Breugelmans te Bokhoven. In 1757 verkeerde deze graaf blijkbaar in geldnood. De volgende bedragen had hij opgenomen, 5000, 5000, 3000 en 2000 gulden. Zijn lasthebber stelde hiervoor als onderpand, de grafelijke bezittingen te Bokhoven. De graaf had die last gegeven te Parijs „en son hotelle rue basse de rempras paroisse de la madeleine". (Bokhoven R. 21).

^{49a)} Bokhoven R. 21. ⁵⁰⁾ Bokhoven R. 21 (dec. 1767).

⁵¹⁾ Bokhoven R. 21. ⁵²⁾ Bokhoven R. 22. In hetzelfde jaar was er

- van Bokhoven gemaakt, worden hun kinderen genoemd, n.l. 52)
- a. Maria Anna Duwooz;
 - b. (Maria) Catharina Duwooz, overleden te Drunen op 20 maart 1778 en op 23 maart in de kerk te Bokhoven begraven.
 - c. Helena Duwooz;
 - d. Jacobus Duwooz. Deze volgde zijn vader in het drostambt op;
 - e. Petrus (Franciscus) Duwooz, in 1777 rentmeester van Louis Adrian Emil Grave van (D')Oultremont en Warfuzee, Heer der Heerlijkheid Schagen^{52a}). Op 23 april 1781 werd Petrus Duwooz in de kerk te Bokhoven begraven. Blijkens de aantekening van de pastoor, in het begraafboek, was hij ook secretaris te Drunen. Deze kinderen waren in 1772 nog ongehuwd en woonden kennelijk bij hun ouders in.
 - f. Philippus Duwooz, schepen van Bokhoven in 1775 en 1782. In 1765 was hij gehuwd met Maria Catharina de Hoogh, dochter van Johannes de Hoogh (de zoon van Johannes de Hoogh) en van Catharina Embroek⁵³), waarvan in 1774 werd gezegd „laatst in huwelijk gehad hebbende de Heer Paulus Gijssels”. Zijn vrouw schijnt afkomstig te zijn geweest van Mechelen of omgeving. Op 22 december 1777 overleed zij te Bokhoven en werd op 24 december in de kerk aldaar begraven⁵⁴). In 1765 waren Philippus Duwooz, als man van zijn genoemde vrouw, goederen aanbestorven van de weduwe Jan Baptist de Hoog, in leven wonende te Mechelen⁵⁴). In 1770 was hij gerechtigd in de boedel van Angelus van Bedaff⁵⁵), in leven geestelijke dochter binnen Mechelen overleden. Op 20 december 1777, toen zijn genoemde vrouw ziek was, testeerden zij voor schepenen van Bokhoven⁵⁶).
 - g. Thomas (Josephus) Duwooz, in 1755⁵⁷) theoloot in de universiteit van Douay, in 1773⁵⁸) pastoor te Soest in de provincie Utrecht en in 1783 rooms priester te Wijk bij Duurstede. Zijn zuster Maria Anna Duwooz heeft blijkbaar, zowel te Soest als in laatstgenoemde plaats, bij hem gewoond⁵⁹).
 - h. In 1760 wordt nog een zoon Adrianus (Joannes) Duwooz genoemd. Deze was rentmeester van de graaf van D'Oultremont in Drunen. Op 1 februari 1770 werd hij in de kerk te

een drukkerij te Bokhoven gevestigd van een zekere van Gulpen (Bokhoven R. 22, f. 21. 52a) Bokhoven R. 22. 53) Bokhoven R. 21.

54) Bokhoven R. 21. 55) Bokhoven R. 21. 56) Bokhoven R. 22.

57) Bokhoven R. 22. 58) Bokhoven R. 22.

59) Bokhoven R. 22 en R. 23, f. 2.

Bokhoven begraven ⁶⁰⁾. In eerstbedoeld jaar werden deze zoon en Arnoldus van Ophorst te Loon op Zand, gemachtigd om de goederen van Aelbert Duwooz, zowel te Loon op Zand als elders gelegen, te administreren. Tevens werden zij aangewezen om de brouwerij met het vaatwerk, de bierwagen enz. over te nemen ⁶⁰⁾. Adriaen Duwooz is blijkbaar ongehuwd? en kinderloos overleden. Van hem worden althans geen kinderen genoemd in het testament van zijn ouders.

1776—1783. *Jacobus (ook wel genoemd Joseph Jacob en Jacobus Josephus) Duwooz* ⁶¹⁾. In 1781 treedt hij tevens op als rentmeester van Schagen en Schager Cogge ⁶²⁾ en in 1783 als rentmeester van Theodore Henri Antonie grave D'Oultremont enz. ⁶³⁾. Hij zal zijn broer Petrus in dit ambt zijn opgevolgd, terwijl laatstbedoelde op zijn beurt, de opvolger van zijn broer Adriaan was. Op 11 februari 1784 verkocht Jacobus Duwooz, met zijn hiervoor onder a, c, f en g genoemde broers en zusters, het huis genaamd „Het Hooghuys”, welk huis geschat werd op een waarde van 1275 gulden, aan Louis Anna Alexander de Montmorencij, graaf van Bokhoven enz., aan wie deze rentmeester een schuld had, wegens gevoerd administratief beheer ⁶⁴⁾. Waarschijnlijk is deze drost van zijn ambt ontheven. Hij is niet te Bokhoven overleden.

1784—1800. *Mr. Johan Baptist Verheijen*, geboren op het kasteel te Bokhoven op 14 oktober 1746, als zoon van de hoger genoemde drossaard Arnoldus Verheijen ⁶⁵⁾. Namens de graaf van Bokhoven (die daartoe „approbatie” had verleend te Parijs), verkocht hij in diens opdracht, het Hooghuis te Bokhoven op 4 juni 1784, aan Boudewijn Lathouwers te Bokhoven ⁶⁶⁾. Zoals bekend, overleed deze, in den lande in hoog aanzien zijnde heer Verheijen, op 23 oktober 1814 te 's-Hertogenbosch.

1800. Na de transactie door de Franse Republiek aan de Bataafse Republiek van de landen van Ravenstein enz. (5 januari 1800) werd de burger G. A. Visscher commissaris etc., op 8 maart 1800 belast om de gecedeerde landen in bezit te nemen. 19 maart 1800 kwam hij te Bokhoven aan. Mr. J. B. Verheijen werd van zijn drostambt ontheven, maar bleef het ambt van secretaris behouden ³³⁾.

Schijndel.

A. J. L. v. B.

60) Bokhoven R. 21.

61) Bokhoven R. 22 en R. 23, f. 1. 62) Bokhoven R. 22.

63) Bokhoven R. 22 64) Bokhoven R. 23, f. 1v.

65) Met Gansen Trou, jrg. 4, blz. 194. 66) Bokhoven R. 23, f. 6.

VALKENIERS IN BRABANT

II. *Danckers*

Reeds Prof. *Swaen* in zijn bekende werk over de *Valkerij* noemde deze, volgens hem vermoedelijk uit Frankrijk stammende Familie. Wij kunnen hier et munc in dit Geslacht niet verder terug gaan dan tot:

I *Petrus Danckaerts*, uit wiens huwelijk met N.N. o.a. sproten:

1. *Heyndrick*, volgt II.

2. *Peter*, volgt II bis.

II. *Heyndrick Danckaerts*, uit wiens huwelijk met N.N. o.a.:

1. *Peter*, volgt III.

II bis. *Peter Danckaerts*, begr. Valkenswaard 24-9-1680, huwt *Anneken Sijmons*, begr. Valkenswaard 2-6-1700 („Anna Peter Danckaerts”). In WW. R 131, f. 123, dd. 20-2-1701, treft men de boedelscheidingsacte aan hunner 5 kinderen, toenmaals nog in leven; nochtans wagen we hieronder de hypothese, dat nog een 6e kind, m.n. *Maria*, zelfs nog in 1736 in leven was (II bis, 6) 1a).

Uit hun huwelijk:

1. *Peter*, volgt III bis.

2. *Sijmon Danckaerts*, begr. Valkenswaard 23-4-1720, vermoedelijk ongehuwd gebleven. Hij leent uit 300 gld (WW. R. 130, f. 214v, dd. 18-11-1693).

3. *Heylcken Danckaerts*, begr. Valkenswaard 16-1-1710, eveneens vermoedelijk ongehuwd gebleven.

4. *Lijsbeth Danckaerts*, begr. Valkenswaard 24-7-1719, huwt ald. 22-1-1680 (*Petrus Petri Danckaerts et Petrus Wilhelmi Coppen*) *Adam Nagelmakers*, begr. ald. 15-3-1724, zn. v. Huybert Laureysz. 1).

5. *Ariaentjen Danckaerts*, huwt Valkenswaard *Jasper Peeters*.

(6. *Maria Danckaerts*, huwt Valkenswaard 31-8-1681 (Testes: *Andreas Selsius*, verm. koster, en *Gasparus Peeters*, zie onder 5) *Johannes Hertrooy*, begr. Valkenswaard

1a) Neen! Onze hypothese bleek onjuist, want WW. R. 129, f. 98v. d.d. 4-12-1682, gewaagt van TEUNTIEN, wed. ADRIAEN DANCKERS, die transporteert aan JAN ADRIAEN VAN HERTROOY, hâars dochters man; en WW. R. 130, f. 16, dd. 30-3-1686, liet ANTHONETTA, wed. ADRIAEN DANCKERS, transporteren opnieuw aan deze schoonzoon.

1) Vgl. Br. L., jrg. 8, No. 1, blz. 12.

- jan. 1684, zn. v. Adriaen, *Valkenier*. Zij was 15-2-1736 te Valkenswaard als weduwe van „Sr. Johan Hertrooy” nog in leven, naar men kan vaststellen uit N 8041, in welke notariële acte zij enige schuld bekend te hebben aan „Sr. Jacobus Hertrooy, Meester-Valkenier te Valkenswaard”).
- III. *Peter Danckaerts*, begr. Valkenswaard 28-11-1714, huwt *Maycken Box*, dr. v. Jan; hertrouwt Valkenswaard 27-5-1674 *Elisabeth Verhoeven*, geb. Hees, dr. v. Willem Martensz.; hij fungeerde als *koster en schoolmeester* van Valkenswaard en zal dus wel tot de Protestantse Religie behoord hebben; als zodanig treedt hij dan ook omtrent 1700 op in WW. R 131, f. 75v, in welke schepenacte hij „neef” heet van „*Peter Peter Danckers*” (III bis); volgens C. 3711, f. 88, was hij in 1710 te Valkenswaard nog in functie. Uit (een van) beide huwelijken o.a. vermoedelijk:
1. *Hendrik*, volgt IV.
 2. *Peter*, volgt IV bis.
 3. *Adam*, volgt IV ter.
 4. *Anthoni*, volgt IV quater.
 5. *Adriaan*, volgt IV quinquies.
 6. *Johan Danckaerts*, wordt met zijn broeder, *Anthoni*, genoemd in N. 346, dd. 26-7-1725.
- III bis. *Peter Danckaerts*, begr. Valkenswaard 1-10-1723, huwt N.N. Uit dit huwelijk:
1. *Frans*, volgt IV sexies.
- IV. *Hendrik Danckers*, begr. Valkenswaard 13-9-1742, huwt *Antonet Bakkers*. Uit dit huwelijk:
1. *Arnoldus*, volgt V.
 2. *Adriaantje Danckers*, ged. Waelre (N.H.) 7-10-1718, verm. j. gest.
 3. *Adriaantje Danckers*, ged. Waelre (Ned. Herv.) 19-1-1719.
- IV bis. *Peter Danckers*, huwt Valkenswaard 16-5-1694 *Maria Michiels*, geb. Asten. Uit dit huwelijk:
1. *Peter*, volgt V bis 2).
 2. *Antonius*, volgt V ter 2).
 3. *Caspar Danckers*, treedt 10-1-1741 als peter („*Caspar Petri Danckers*”) op bij de doop van een der kinderen van zijn vermoedelijke broeder, *Antonius* 2).
- IV ter. *Adam Danckers*, huwt Waelre 5-2-1708 *Catharina Beynen*, ged. Waelre (N.Herv.) Aug. 1678 (Gijsbert Beynen en

2) BEIDE BROEDERS genoemd in WW R 154, f 258, dd. 27-5-1740.

Elisabeth Beynen), begr. ald. 7-10-1743 („Weduwe, laet 4 kinder nae, in de kerk begraven”), dr. v. Corstiaen en Dirxken Bogaerts.

Uit dit huwelijk:

1. *Christina Danckers*, ged. Waelre (N.H.) 15-9-1709.

2. *Aldegonda Danckers*, ged. Waelre (N.H.) 6-9-1711.

3. *Hendrik Danckers*, ged. Waelre (N.H.) 4-6-1713.

4. *Jacobus*, volgt V quater.

5. *Pieter Danckers*, ged. Waelre (N.H.) 25-9-1718.

IV quater. *Anthoni Danckers*, huwt *Joanna Elisabeth La Mètere*; hij was *Secretaris* van Hapert, Hoogeloon, Casteren en Dommelen. Wordt met zijn broeder, *Peter*, genoemd in WW. R. 133, f. 162v, dd. 17-3-1721.

Uit dit huwelijk:

1. *Frederik Danckers*, ged. Valkenswaard (N.H.) 25-3-1714, President-schepen van Hoogeloon, Hapert en Casteren volgens Bladel R 63, f. 56.

2. *Petrus Danckers*, ged. Valkenswaard (N.H.) 10-8-1715.

3. *Samuel Danckers*, ged. Valkenswaard (N.H.) 13-1-1717, begr. Valkenswaard 14-10-1719.

IV quinquies. *Adriaan Danckers*, begr. Valkenswaard 11-8-1720, huwt ald. 29-1-1713 (Joes Martens et Catharina Verhoeven) *Henrica Martens*.

Uit dit huwelijk:

1. *Joannes Jacobus*, volgt V quinquies.

2. *Martinus Danckers*, ged. Valkenswaard 22-8-1716 (Henricus Danckers et Anna Martens).

3. *Martina Danckers*, ged. Valkenswaard 22-9-1718 (Henricus Joosten et Wilhelma Hendrix).

IV sexies. *Frans Danckers*, begr. Valkenswaard 28-11-1712, huwt *Maria Smolders*, begr. ald. 12-6-1715, dr. v. Antonius.

Uit dit huwelijk:

1. *Pieter*, volgt V sexies.

2. *Hendrick Danckers*, ged. Valkenswaard 1-10-1688, begr. ald. 23-4-1745, volgens WW. R. 196 kinderloos gebleven; zoals zijn onder 1 genoemde broeder, *Pieter*, Valkenier v. d. Aartsbisschop-Keurvorst v. Keulen; huwt ald. 5-9-1728 *Jacobmyna Heesterbeek*, geb. ald. 27-4-1703, begr. ald. 25-1-1735 („Jacoba, vrouw v. Hendrik Danckers”), dr. v. Gualterus en Aleida Coppen; hertrouwt ald. 2-10-1743 *Maria Catharina van Gastel*.

3. *Elisabeth Anna Danckers*, ged. Valkenswaard 4-8-1691;

4. *Willemina Danckers*, ged. Valkenswaard 3-10-1693, huwt ald. 9-9-1725 *Bartholomeus Goossens*, geb. ald., Mr. Val-

kenier, zn. v. Willem; Bartholomeus Goossens hertrouwd Eindhoven 2-11-1744 Magdalena Doppers, geb. Grave. Hij, *Bartholomeus Goossens*, was in dienst eerst van *Beerenburgh*, later van *Ceulen* vlg. N. 8040, dd. 7-3-1743. De even onder 1, 2 en 4 genoemde kinderen uit dit echtpaar worden als „de 3 kinder wijlen Frans Danckers” genoemd in WW. R 133, f. 211v, dd. 15-11-1723, zozeer als in N. 8041, dd. 13-5-1745, N. 8042, dd. 17-4-1746 en N. 8045, dd. 20-3-1753. Ook WW. R ., dd. 18-2-1737, noemt de 3 *Valkeniers*, Pieter en Hendrik Danckers en hun zwager, Bartholomeus Goossens, nu tesamen met *Lucas Bogaerts*, zn. v. Aert en Anneken Daems, vermoedelijk ook *Valkenier*, als vormende in de trant der *Teuten* ene *Compagnie*, in opdracht van dewelke in deze acte *Jochem Verbruggen*, eveneens *Valkenier*, verklaart in 1732 met 10 knechts „de *Sweedsche* hutten” afgereisd te hebben³⁾.

V. *Arnoldus Danckers*, ged. Valkenswaard 24-1-1702, huwt N.N. Uit dit huwelijk:

1. *Danckers*, begr. Valkenswaard 26-9-1750 („Kind v. Arnold Danckers”).

V bis. *Peter Danckers*, geb. Valkenswaard, huwt ald. 18-1-1728 *Joanna Booms*, geb. ald., begr. ald. 19-5-1740 („*Joanna, weduwe Petrus Danckers*”), dr. v. Gijsbert.

Uit dit huwelijk:

1. *Maria Danckers*, ged. Valkenswaard 9-12-1728 (*Antonius Danckers* et *Jacoba Booms*).

2. *Petronella Danckers*, ged. Valkenswaard 11-8-1730 als „*posthuma filia*” (*Wilhelmus Booms* et *Maria Hertroys*), huwt ald. 22-9-1754 *Franciscus Cornoedis*.

V ter. *Antonius Danckers*, huwt 30-11-1738 (*Arnoldina* van *Velthoven* et *Joanna Jaspers*) *Maria van Someren*, dr. v. *Jan Niclaesz.*, voogd over de 2 kinderen van zijn broeder, *Peter*, volgens WW. R. 154, f. 258, dd. 27-5-1740.

Uit dit huwelijk:

1. *Maria Danckers*, ged. Valkenswaard 3-10-1739 (*Joannes Niclaessen* ex *Someren* et *Joanna, vidua Petri Cornoedis*).

2. *Petrus Danckers*, ged. Valkenswaard 10-1-1741 (*Caspar Petri Danckers* et *Catharina Jansen* ex *Someren*);

3. *Anna Catharina Danckers*, ged. Valkenswaard 9-1-1743 (*Joannes Gulens* et *Joanna Jansen*);

3) Vgl. ook N. 8040, dd. 7-3-1743, met bijzonderheden omtrent verschil tussen geervalken en slechte valken, de „schenkvogels” elk jaar aan de koning van Spanje geoffreerd, enz. en N. 8040, dd. 21-7-1742.

4. *Joanna Martina Danckers*, ged. Valkenswaard 11-11-1744 (Lucas Jansen ex Someren et *Maria Danckers*);
 5. *Petronella Danckers*, ged. Valkenswaard 26-12-1746 (Guilhelmus Verhoeven et Elisabeth Jansen);
 6. *Anna Danckers*, ged. Valkenswaard 23-11-1749 (Gerardus Koekhof et Ida Jansen), begr. ald. 24-11-1749.
- V quater. *Jacobus Danckers*, ged. Waelre 3-3-1716, huwt Waelre 20-7-1750 *Susanna Idema*; hij werd lidmaat NHG. van Waelre 7-10-1737 en verhuisde 1738 naar *Dommelen*, alwaar hij als schoolmeester en koster ging fungeren.
- Uit dit huwelijk:
1. *Gijsberta Danckers*, ged. N.H. Dommelen 28-1-1753.
 2. *Adam Danckers*, ged. N.H. Dommelen 4-5-1755, omtrent 1789 schoolmeester te Steensel.
 3. *Barend Danckers*, ged. N.H. Dommelen 24-7-1757.
- V quinquies. *Joannes (Jacobus) Danckers*, ged. Valkenswaard 9-5-1714 (Joannes Martens et Joanna Jansen Goyaerts), begr. ald. 24-6-1763, huwt ald. 22-1-1736 (Jacobus et Anna Stevens) *Elisabeth Hesemans*.
- Uit dit huwelijk:
1. *Hendrica Danckers*, ged. Valkenswaard 23-2-1737 (Lambertus Hesemans et Anna Jois Martens), begr. ald. 1-9-1738.
 2. *Maria Joanna Danckers*, ged. Valkenswaard 25-3-1740 (Joannes Hesemans et Maria Goorts ex Velthoven).
 3. *Adriaan Danckers*, ged. Valkenswaard 17-8-1742 (Martinus Beckers Westerhovia et Joanna Maria Hesemans).
 4. *Christiaan*, volgt VI.
 5. *Petronella Maria Danckers*, ged. Valkenswaard 25-3-1747 (Petrus Verbruggen et Maria Beckers).
 6. *Anna Danckers*, ged. Valkenswaard 13-11-1751 (Magister Henricus Linius et Henrica Sprengers).
 7. *Petrus Danckers*, ged. Valkenswaard 16-2-1754 (Petrus Verbruggen et Maria Beckers).
- V sexies. *Pieter Danckers*, geb. Valkenswaard, begr. ald. 1-5-1759, huwt ald. 5-9-1728 *Joanna Bijnen*, ged. ald. 11-4-1709 (*Bartholomeus Bijnen* et Maria Hertroys), begr. ald. 18-3-1747, dr. v. Arnold ⁴⁾ en Maria Hertroys; hij was, evenals zijn broeder, Hendrik, en zijn zwager, Bartholomeus Goossens, *Valkenier* in dienst v.d. Aartsbisshop van Keulen ⁵⁾.

4) *VALKENIER* van den *KEIZER* te Valkenswaard volgens N 8044, dd. 15-4-1752, waarin in gelijke qualiteit ook *HENDRICK BECKERS* te Valkenswaard genoemd wordt, 5) Vgl. ook N 8044, dd. 9-5-1755.

Uit dit huwelijk:

1. *Joannes Baptista Franciscus* (doopnaam) oftewel *Clemens August* (vormnaam), volgt VI bis.
2. *Maria Catharina Danckers*, ged. Valkenswaard 10-10-1730 (*Hubertus Bijnen* et *Wilhelma*, conjux *Bartholomei Goossens*), huwt ald. 23-8-1750 *Franciscus Coppens* 6), zn. v. *Petrus* en *Wilhelma Hertroy*, uit welk huwelijk 6 te Valkenswaard tussen 1752 en 1768 gedoopte kinderen.
3. *Judocus Franciscus*, volgt VI ter.
4. *Antonia Danckers*, ged. Valkenswaard 1-5-1734 (*Bartholomeus Goossens* et *Joanna Rijckers*, uxor *Gijsberti Rooyers*).
5. *Maria Martina Danckers*, ged. Valkenswaard 14-8-1736 (*Jacob Hertroys* et *Maria Joanna*, conjux *Judoci Berenbroeck*).

VI. *Christiaan Danckers*, ged. Valkenswaard 8-10-1744 (*Joannes Verhoeven* et *Anna Hesemans*), begr. ald. 6-2-1795, huwt ald. 1-2-1784 *Maria Hertroys*.

Uit dit huwelijk:

1. *Joannes Danckers*, ged. Valkenswaard 22-6-1786.

VI bis. *Joannes Baptista Franciscus*, alias *Clemens August Danckers*, ged. Valkenswaard 24-6-1729 (*Henricus Danckers* et *Maria*, vidua *Arnoldi Bijnen*), huwt ald. 12-9-1751 (*Joannes Daems* et *Catharina Cornoedis*) *Ida Cornoedis*, ged. ald. 18-9-1729, dr. v. *Balthasar* en *Engelberta Booms*; ook hij was *Valkenier* in dienst van de Keurvorst van Keulen. Als „*Clemens August Danckers*” transporteert hij 28-11-1761 volgens N. 8045 iets t.b.v. zijn „broeder, *Judocus Franciscus*” en zijn „zuster, *Antonetta*”.

Uit dit huwelijk:

1. *Joanna Danckers*, ged. Valkenswaard 5-12-1752.
2. *Petrus Danckers*, ged. Valkenswaard 16-4-1754, begr. ald. 5-4-1797.
3. *Balthasar Danckers*, ged. Valkenswaard 10-8-1755 (*Balthasar Cornoedis* et *Maria Catharina Coppens*).
4. *Joannes Wilhelmus Danckers*, ged. Valkensw. 2-8-1758.
5. *Maria Catharina Danckers*, ged. Valkensw. 28-10-1760.
6. *Maria Francisca Danckers*, ged. Valkensw. 15-7-1762.

VI ter. *Judocus Franciscus Danckers*, ged. Valkenswaard 5-8-1732 (*Judocus Berenbroeck* et *Jacobina Danckers*), begr.

6) Vgl. WW. R. 152, f. 233, dd. 30-9-1723, het testament van zijn grootouders, Sr. Hendrik Peetersz. Coppens, VALKENIER, en Elisabeth Willem Gijsbert Booms.

ald. 15-5-1793, huwt ald. 30-11-1761 *Petronella Hertroys*.
Uit dit huwelijk:

1. *Petrus Danckers*, ged. Valkenswaard 13-12-1761.
2. *Joanna Maria Danckers*, ged. Valkenswaard 22-8-1763.
3. *Maria Martina Danckers*, ged. Valkenswaard 23-9-1765.
4. *Joannes Lambertus*, volgt VII.
5. *Anna Elisabeth Danckers*, ged. Valkenswaard 13-9-1768, tweelingzuster van de even onder 4 genoemde Joannes Lambertus Danckers.
6. *Jacob Franciscus Danckers*, ged. Valkenswaard 1-2-1771.
7. *Clemens Danckers*, ged. Valkenswaard 28-10-1776, begr. ald. 7-6-1795.

VII. *Joannes Lambertus Danckers*, ged. Valkenswaard 13-9-1768, huwt ald. 2-5-1802 *Joanna Conings*, geb. Valkensw.

Uit dit huwelijk:

1. *Petronella Danckers*, ged. Valkenswaard 10-9-1806 (*Petrus Danckers* et *Ida Konings*).
2. *Henricus Lambertus Danckers*, ged. Valkenswaard 31-8-1808 (*R.D. Lamb. Hertroys*, pastor in Maarheeze, et *Joanna Maria Konings*) 7).

's-Hertogenbosch.

J. A. W. Swane.

7) Dank zij F. W. Smulders kunnen we hier nog een OUDEREN Danckarts vermelden, genoemd in 's-Bosch R 1385, f. 389, dd. 22-6-1564, en wel GOYART ADRIAENSZ. DANCKARTS te VALKENSWAARD.

VRAGEN EN ANTWOORDEN

Correspondentie met betrekking tot deze rubriek te richten aan de Redactie, p.a. de Heer J. van Heeswijk, Maasbandijk 30, Kerkdriel.
Gelieve postzegel voor antwoord bij te sluiten.

Antwoorden

VOGELVANGER-KAMERLING (Br. L. IX, 80).

ALBERTUS LEONARDUS VOGELVANGER (zn. v. Leonardus) overl. 14-6-1786 's-Hertogenbosch, huwde 5-9-1762 voor Schep. v. 's-Hertogenbosch met CATHARINA HEEREN.

Hieruit zes kinderen, o.m.:

GUILIELMUS GODEFRIDUS V, ged. 26-8-1770 (St. Jan) overl. 12-5-1838 Middelburg, die gehuwd was met ELIZABETH MECHELINA KAMERLING. Hieruit 2 zoons o.a. GUELMUS V., geb. 's-Hertogenbosch overl. 3-2-1864 te Leiden.

Voor nadere bijzonderheden: Dr. A. R. M. Mommers, Brabant van Generaliteitsland tot Gewest (1953) blz. 560.

Daar is ook te lezen, dat Gueilmus Godefr. V, een BROER was van de Leuvense student Petrus Josephus Guillelmus V. genoemd in Br.L. (1957) blz. 182.

Helmond.

JAC. J. M. HEEREN.

DE BREDASE APOTHEKERS

van de 15e- tot het begin van de 19e-eeuw

door G. J. REHM

(Vervolg van pag. 84)

Jacobus Delmotte werd in de Ev. Luth. kerk te 's-Gravenhage gedoopt op 7 september 1678 als zoon van *Jacobus Delmotte* en *Aelbertyna Stickerus*. Hij huwde met *Theresia* van *Turnhout* in 1703, een dochter van *Petrus* van *Turnhout* en *Francisca* van der *Cloot* en gedoopt te 's-Gravenhage op 20 september 1679. Zij was Katholiek. Reeds voor het aangaan van hun huwelijk werd een kind van hen in 1702 gedoopt. In 1704 een tweede kind.

Jacobus gaf zich in 1700 aan bij het apothekersgilde te 's-Gravenhage om als meesterknecht in dienst te treden bij de apotheker van der *Hoeve* aldaar ¹⁾.

In 1704 vestigde hij zich als apotheker te Breda en kocht op 7 april van dat jaar het burgerrecht ²⁾.

Tussen 1705 en 1716 werden van het echtpaar *Delmotte* nog acht kinderen gedoopt in de R.K. kerk aan de *Waterstraat*. Zij hadden dus tien kinderen, hiervan overleden er echter acht op jeugdige leeftijd.

Op 20 juni 1705 liet het echtpaar een mutueel testament opstellen ³⁾.

Jacobus vestigde zijn apotheek aanvankelijk in het huis op de *Tolbrug* (thans niet meer bestaande), dat hij voor dit doel gedeeltelijk huurde ⁴⁾. Met ingang van 1 mei 1705 huurde hij het huis „de *Princesse Royael*” aan de *Veemarktstraat* (= thans 40), waarin de apotheek van *Van Rijckevorssel* gevestigd geweest was. Van de huur was uitgezonderd de achter-bovenkamer, de huurprijs bedroeg f 150,- per jaar en ook de belastingen moesten door de huurder betaald worden ⁵⁾.

Omstreeks 1717 verhuisde hij naar het huis „de *Vergulden Eenhoorn*” aan de *Grote Markt* (= thans 11) ⁶⁾.

In 1731 verhuisde hij nogmaals, toen naar het huis, hof en erf met achteruitgang aan de *Eindstraat* (= thans 27), ge-

1) Notulen apothekersgilde 's-Gravenhage 23-7-1700.

2) H. 705, z.f. 3) N. 507, z.f. 4) H. 1924, f. 148.

5) H. 1924, f. 54v en N. 534, f. 105-106. 6) H. 1924, f. 10v.

naamd „den Groenen Hoedt”, dat hij met ingang van 1 mei van dat jaar huurde voor f 120,- per jaar en voor een termijn van drie jaar ¹⁾. Na afloop van die huurtermijn verplaatste hij zijn apotheek naar het huis „den Vergulden Bijl” aan de noordzijde van de Tolbrugstraat (= thans 16), dat tot die datum aan de apotheker Ballieu verhuurd was geweest ²⁾.

Zijn echtgenote overleed op 1 mei 1738 en werd vier dagen later begraven.

Jacobus woonde in 1741 op de Haagdijk (thans 184), doch dit huis was in 1743 weer aan een ander verhuurd ³⁾.

Waar hij na die tijd gebleven is, is onbekend. Zijn overlijdensakte was te Breda niet te vinden.

Carel Frederick Wöllfer werd geboren te Hertzogenrode in het vorstendom Anhalt. Hij kocht het burgerrecht van Breda op 13 november 1705 ⁴⁾.

Na het overlijden van de apotheker Adriaan Wissems huurde hij diens apotheek „de Hasenwint” aan de Grote Markt (= thans 44) ⁵⁾. Mogelijk was hij diens assistent geweest en zette hij nu zelfstandig de apotheek voort. In 1710 werd het huis eigendom van de postmeester Tromer, die van zijn huurder voor f 45,- per jaar een gemeubileerde kamer en enige andere ruimte in zijn eigen huis huurde voor de vestiging van het postkantoor en de vestiging van de commies daarvan ⁶⁾.

Tromer verkocht het huis in 1716. Of Wöllfer het huis daarna ook nog in huur gehad heeft, of dat hij verhuisd is en zo ja waarheen, zijn allen open vragen.

Met ingang van 1 augustus 1729 huurde hij voor een termijn van 1 jaar en 9 maanden het huis en erf „de Baers” in de Vismarktstraat (= thans 10) voor f 140,- per jaar ⁷⁾. Later, de juiste datum is onbekend, verhuisde hij naar het huis „de Drie Koningen” aan de Veemarktstraat (= thans 12), waar hij in 1735 woonde ⁸⁾.

Hij was in dat jaar 60 jaar en verzocht toen de Bredase magistraat gratis te mogen worden opgenomen in het gasthuis op de Boschstraat. Een bed met toebehoren zou hij zelf medebrengen. Na ingewonnen advies bij de regenten van het gast-

1) H. 1924, f. 98v en N. 611, akte 72. 2) H. 1924, f. 146.

3) H. 1930, f. 82. 4) H. 35, f. 365 en H. 705, z.f. en H. 1684, f. 46.

5) H. 1923, f. 6 en H. 1924, f. 3. 6) N. 459, f. 55-56.

7) N. 832, akte 111 en H. 1924, f. 178v. 8) H. 1924, f. 51.

huis werd zijn verzoek op 24 januari 1735 toegestaan, mits hij ook voor eigen kleding zorg zou dragen ¹⁾).

Op 8 februari daarna werd hij in het gasthuis opgenomen.

In het gasthuis werd hij op 20 januari 1742 na het ontslag van de vorige tot hovenier aangesteld op een jaarwedde van f 20,-. Zijn verstand van kruiden zal daarbij wel de doorslag gegeven hebben ²⁾).

Hij overleed in het gasthuis op 27 augustus 1743 en werd twee dagen later begraven ³⁾).

Petrus Ballieu werd op 16 augustus 1677 gedoopt in de R.K. kerk St. Andries te Antwerpen, als zoon van Joannes Ballieu en Catharina Hartwight van der Linden. Toen hij op 22 april 1707 voor schepenen van Breda ondertrouwde met Elisabeth Wissems woonde hij nog te Oudewater. Hij huwde op 9 mei met haar. Zij was een dochter van de apotheker Henrick Anthoniss Wissems. Ballieu kwam vermoedelijk juist een jaar te laat om de apotheek van de familie Wissems voort te zetten. Immers in november 1705 overleed de broer van zijn echtgenote Adriaan Wissems, de laatste apotheker van die naam. De apotheek werd toen in 1706 verkocht en was verhuurd aan de apotheker Wöllfer. Was Ballieu iets eerder verschenen, wellicht had hij dan die apotheek kunnen voortzetten. Nu huurde hij daarvoor het huis „den Vergulden Bijl” aan de noordzijde van de Tolbrugstraat (= thans 16), dat hij tot 1 mei 1734 in huur behield ⁴⁾).

Met ingang van die datum huurde hij voor een termijn van zes jaar het huis „den Exter” aan de westzijde van de Eindstraat (= thans 12). Op 24 september van hetzelfde jaar reeds gaf hij te kennen, dat hij deze huur met 1 mei d.a.v. wilde beëindigen. De eigenaar ging daarmee niet accoord en wilde hem aan de termijn van zes jaar houden, waarvoor hij voor de Raad van Brabant proces ging voeren ⁵⁾. Ballieu wist echter zijn zin te krijgen en verhuisde naar het huis „de Roose” aan de zuidzijde van de Lange Brugstraat (= thans 37). Hier woonde hij tot 1743 ⁶⁾. In welk huis hij zijn laatste jaren sleet is onbekend.

1) H. 163, akte 20 en 24-1-1735. 2) Afd. II-15, no. 111, f. 209v en no. 110, f. 213. 3) In het begraafboek staat 26 aug. als overlijdensdatum aangegeven, vergelijk Afd. II-15, no. 22, f. 3.

4) N. 591, akte 29-8-1730, 2e koop. 5) H. 1924, f. 104; N. 614, akte 94 en N. 615, akte 36. 6) H. 1924, f. 154 en 1926, f. 117.

Zijn echtgenote overleed op 13 juni 1741 en werd drie dagen later begraven. Ballieu kwam nu in het bezit van de onroerende goederen, die zij van haar ouders geërfd had. Zoals het aandeel in de windmolen onder Baarle-Hertog ¹⁾ en verschillende landerijen onder Zevenbergen.

Op 13 juli 1744, toen hij zich ziek voelde, liet hij door notaris Jacobus Johannes van de Laar een testament opstellen. Hierbij werden de nabestaanden van zijn zuster, behoudens enige legaten aan een petekind en zijn dienstmeid, tot erfgenamen benoemd ²⁾. Hij had zelf geen kinderen, wel waren er in 1708 en 1714 resp. twee gedoopt in de R.K. kerk aan de Waterstraat, maar deze waren beiden nog voordat zij twee maanden oud waren overleden.

Op 16 oktober 1746 liet hij door dezelfde notaris een aanvulling op zijn testament maken. Hij was toen zo ziek, dat hij niet meer tot schrijven in staat was ³⁾. Aan deze ziekte is hij bezweken, hij overleed op 1 november 1746 en werd drie dagen later te Hoogstraten begraven.

Zijn winkelinventaris werd voor f 100,- verkocht aan Johannes Luck, een niet Bredase apotheker. Zijn nalatenschap bracht na aftrek van de uitgaven ruim f 2333,- op ⁴⁾.

Vermeldenswaardig is ook het proces voor de schepenbank van Breda, waarbij Ballieu door de Drossaard van Breda van mishandeling werd beschuldigd. Hij was toen betrokken bij een relletje in de R.K. kerk aan de Nieuwstraat op 29 september 1719 voorgevallen. Het zou door hem veroorzaakt zijn geweest, omdat hij enige protestanten in die kerk met zijn wandelstok geslagen had. Ballieu verklaarde evenwel, dat hij niet geweten had, dat zij andersdenkenden waren en dat hij hun slechts met zijn stok had aangestoten om te beduiden, dat zij behoorden te knielen. Hoe de zaak is afgelopen is onbekend. In 1721 was het proces nog steeds slepende, een vonnis in deze zaak werd nimmer gevelde ⁵⁾.

(Wordt vervolgd)

1) N. 841, akte 37. 2) N. 844, akte 71. 3) N. 846, akte 112.

4) N. 894, akte 17. 5) R. 133-16.

OUDE BRABANTSE FAMILIE'S

6. van (der) Daesdonck

Het geslacht *van Daesdonck* draagt zijn naam naar het oorspronkelijk leengoed „Daesdonc”, dat in 1845 nog 164 bunder groot was. Het was gelegen aan de westeroever van de rivier „De Marck” te Ginneken en bestond aanvankelijk uit een belangrijke hofstede met vele landerijen en het visrecht op de Mark. Het „hof” werd later verbouwd tot een „ladderkasteeltje, met in blauwe steen opgetrokken voorgevel” ¹⁾. Deze bezitting schijnt echter reeds in de XVe eeuw aan een andere familie te zijn overgedragen. Zijn familiewapen bestond uit: een hermelijnen schild, beladen met een St. Andrieskruis van keel (de familie van Ypelaer voerde hetzelfde wapen). Het helmteken vertoonde twee zilveren bokshoorns(?). Het feit, dat een Henric van Daesdonc in de XIVe eeuw ook vermeld wordt als „van Daesdonc genaempt van Erp”, wijst er op, dat wij hier vermoedelijk te doen hebben met een jongere lijn van het oude geslacht *van Erp*, dat volgens Gelre voerde: van sabel een van zilver en keel gecomponeerd st. Andrieskruis, met als helmteken (o.a.): twee blaasbalgen(?) van sabel, bezaaid met gouden hermelijnstaartjes ²⁾. De oudst bekende van Daesdonck schijnt te zijn: Paulus van Daesdonc, die in 1344-1364 als leenman van Breda wordt vermeld ³⁾. Dan volgt in 1398 een Elisabeth van Daesdonc, die als weduwe van Henric van Goirle, haar aandeel in de tienden van Goirle overdraagt aan haar zonen, Peter en Arnoud ⁴⁾. Zij was vermoedelijk de zuster van de gebroeders Henrc ⁵⁾ en Peter van Daesdonc, die in het Brabantse leger

1) L. Merckelbach van Enkhuizen en A. Hallema. *Historie van Ginneken en Bavel*; p. 56 e.v.

2) Rietstap. *Armorial Général*; I, 623. - J. Th. de Raadt. *Sceaux Armoriés*; I, 362. De familie's van Ponsendael en van Lanckvelt stammen eveneens uit het geslacht van Erp.

3) G.A. Breda. *Verzameling Steenkamp*. — Dr. S. W. A. Drossaers. *Het Archief van de Nassause Domeinraad*. I R. 383. 4) Tax. 1941, 159.

5) R.A. 's-Hertogenbosch. Rt. A. 's-Bosch. Reg. no. 1219 (1448), folio 104. J. Th. de Raadt, o.c.; I, 362. Henric van Daesdonc gt. van Erp was vermoedelijk de schoonbroeder van Jan van Nulant, die eveneens te Basweller streed onder de banier van Bruyn van Crayenhem. Hij had een dochter, jouffrouwe Elisabeth van Daesdonc (1448), die gehuwd was met Philips van Geldrop de jonge, Heer van Geldrop, poorter van Brussel (1436), zn. Philips van Geldrop, ridder, ook Heer van die plaats. Philips de jonge had een dochter, vrouwe Jutta van Geldrop, tr. 1. Henric van Dru-

dienden onder de banier van Bruyn van Crayenhem, schout van Den Bosch, en die tijdens de slag van Basweiler werden gevangen genomen ⁶⁾). Zij kregen in 1375 een voorschot van 584 mottoenen op de vergoeding van de door hen geleden schade ⁷⁾).

Wij vangen de genealogie aan met:

- I. *Peter van Daesdonck*, geb. omstr. 1340, in dienst van de Hertogin van Brabant (1371), zijn wapen werd gebriseerd door een barensteel ⁸⁾). Zijn grafschrift bevindt zich nog in de oude Katholieke (thans Hervormde) kerk van Ginneken, waaruit blijkt, dat hij in 1411 overleed. Hij was gehuwd met *jouffrouw Christina van de Camp* ⁹⁾).

Zijne kinderen waren:

1. *Jan*, die volgt II.

2. *Lilia van Daesdonck*, verm. 1411-1431. Zij wordt vermeld in het testament van Heer Amelyn van Daesdonc, pastoor van Meerle ¹⁰⁾).

Amelyn Janszn. van Daesdonck, rector van de kapelanie te Poeldijk, pastoor van Meerle (1424) ¹¹⁾, testeert op 15-5-1431. Hij vermaakte zijn goederen aan Jan en Lilia, kinderen van Peter van Daesdonck ¹²⁾ en had bij Sophia dr. Mathys van Muylkerck, een bastaard, *Henric van Daesdonck*, die in 1480 een huis bij de „Waterlaet” te Hoogstraten bezat ¹³⁾).

- II. *Jan van Daesdonck*, geb. omstr. 1370, verm. 1411-1431 ¹⁴⁾. Hij is vermoedelijk identiek aan de weduwnaar van *Heylwich Jan Dircx* (1447) ¹⁵⁾. Naar alle waarschijnlijkheid is hij dan de vader van:

ten, tr. 2. Aert van Goer, Heer van Geldrop, die de heerlijkheid en het slot in 1462 (1232, folio 235verso, 3-7-1462) overdraagt aan Philips van Hornes. Hij was de zoon van Daniel van Goer, Heer van Kaldenbroeck (1439) en Gertiud Fleck van Kaldenbroeck. G.A. Breda. Reg. Renten H. Geest, Breda (1380-1400), folio 25. Jenneken Henric jouffrouwe was van Daesdonck. Hiermede zal zijn vrouw zijn bedoeld.

6-8) J. Th. de Raadt, o.c.; II, 362. 9) Tax. 1928, 218; 1941, 59.

10) S.A. Antwerpen. Fonds Hoogstraten. Reg. no. 2, folio 8-9, 20-12-1454. Tax. 1928, 218.

11) Kan. Dr. F. Prims. Album Pastorum Campininae; p. 189. Dr. Drossaerts; o.c., I R 1381.

12) S.A. Antwerpen. Fonds Hoogstraten. Reg. no. 2, folio 8-9, 20-12-1454. Zie ook mijn artikel in: Tax. 1940, 314, waaruit blijkt, dat de getuigen van zijn testament, gepasseerd ten overstaan van notaris Heylgonne Sonck (priester) zijn: Jan van Heist uit Tilburg en Henric Wouters uit Baarle.

13) Ibidem. Idem. Reg. no. 11 (1480), folio 21verso.

14) Tax. 1928, 218. S.A. Antwerpen. Fonds Hoogstraten. Reg. no. 2, folio 9, 20-12-1454.

15) R.A. 's-Hertogenbosch. Rt. A. 's-Bosch. Reg. no. 1217, folio 281, 7-2-1447.

1. *Elisabeth van Daesdonck*, verm. 1447 ¹⁶).
2. *Peter*, die volgt III.

III. *Peter van Daesdonck*, geb. omstr. 1400, schout van Breda (1434), zijn zegel wordt beschreven in de verzameling Steenkamp. Hij huwt volgens Houwaert ¹⁷) met een *van der Leck*. Van hem zijn mij twee zonen bekend:

1. *Jan van Daesdonck*, † 1518, tr. *Wilhelma dr. Willem de Cock van Wyck* ¹⁸), waaruit: a. *Jan van Daesdonck*, in 1512 vermeld als neef van *Henrick van Daesdonck* (V), ¹⁹), vermoedelijk gehuwd met een *van der Aa* ²⁰), en alsdan vader van *Geertruyd van Daesdonck*, gehuwd met *Henrick van Ingenulant* ²¹); b. *jouffrouwe Mechteld van Daesdonck*, verkreeg in 1484 een leengoed in de ban van Wijk ²²), tr. *Carel Cleynaël*, schout van Kempenland, † v. 1538, zn. *Herman Cleynaël* en *jouffrouwe Joanna d'Aismes* ²³).

2. *Peter*, die volgt IV.

IV. *Peter van Daesdonck*, geb. omstr. 1430, leenman en scheppen van Breda (1472-1492), bezat de hoeve „Neyenhuyse” onder Ginneken (1499) ²⁴) en de hoeve „Te Heylaer” onder Princenhage (1499) ²⁵), † 1499, tr. volgens Houwaert ²⁶) een *jouffrouw van Roonne* „ex matre van Meerhem van Boxtel”. Zij heette Maria van Romen. Een Bredase akte van 1518 vermeldt „jouffrouwe Agnes van Romen, weduwe van Willem Spierinc, moeie” van de kinderen van Peter ²⁷). Deze waren:

16) Ibidem. Idem. Misschien behoorden eveneens tot dit geslacht: *Gudule van Daesdonck*, gegoed te Molenschot onder Gilze (1529), die omstreeks 1469 was geboren, tr. *Henric Laureys*. Zij had een broeder, *Joos van Daesdonck*, en een broeder, *Jan van Daesdonck*, die in 1512 te Alphen gegoed was. Zijn vrouw heette *Marie Henric Peter Goes*.

17) Kon. Bib. Brussel, Cab. Ms. no. II-6539, 462.

18) A. F. van Beurden, *Het Missale van de Kerk te Wijk bij Heusden*; p. 19. 19) G.A. Breda, Vestb. no. 420, folio 75verso, 3-2-1512.

20—21) R.A. 's-Hertogenbosch. Rt. A. Heusden. Reg. no. 740, 8-6-1553. — B.L. I, 10. Cleynaël. 22) A. F. van Beurden, o.c.; p. 19.

23) R.A. 's-Hertogenbosch. Rt. A. Oirschot. Reg. no. 123, 1-2-1519.

24-25) G.A. Breda. Vestb. no. 415-1499, folio 146.

26) Kon. Bib. Brussel, Cab. Ms. no. II-6539, 462.

27) Dr. Drossaers; o.c., I R 1982, 31-1-1475. G.A. Breda. Vestb. no. 425-1518, folio 25verso.

1. *Peter van Daesdonck de jonge*, verm. 1499-1527, drossaard van Breda, substituut-drossaard van Brabant²⁸⁾.
 2. *Jouffrouwe Symbout van Daesdonck*, tr. *joncker Claes van Etten*, schout van Etten (1527)²⁹⁾.
 3. *Joncker Willem van Daesdonck*, verm. 1499-1527³⁰⁾.
 4. *Jouffrouw Dirckje van Daesdonck*, wonende te Mechelen (1499-1539)³¹⁾.
 5. *Henrick*, die volgt V.
- V. *Joncker Henrick van Daesdonck*, geb. omstr. 1470, schepen van Breda (1509-1510) † v. 1527³²⁾, tr. *jouffrouw Marie van de Merwede*, wonende te Leuven (1529-1549)³³⁾, waaruit:
1. *Peter*, die volgt VI.
 2. *Joncker Michel van Daesdonck*, † v. 1539³⁴⁾.
 3. *Mr. Jan van Daesdonck*, licentiaat in de rechten, luitenant van Z.K.M. te Dendermonde (1546-1560³⁵⁾), tr. omstr. 1555, *jouffrouwe Clementia van Steelant*, † 1500³⁶⁾, waaruit: a. *Erard van Daesdonck*, 28 jaar oud in 1584³⁷⁾; b. *jouffrouwe Maria van Daesdonck*, 26 jaar oud in 1584³⁸⁾; c. *Louis van Daesdonck*, verm. 1594³⁹⁾; d. *joncker Charles van Daesdonck*, capitein van Z.K.M. (1594-1617)⁴⁰⁾; e. *jouffrouwe Margriet van Daesdonck*, verm. 1584 tr. *sieur Anthonio Suarez de Ayedo*, „commissaris van de monsterije van den volke van oorloge” van Z.K.M. (1598)⁴¹⁾.
 4. *Joncker Henric van Daesdonck*, geb. omstr. 1515, poorter van Antwerpen (17-5-1549)⁴²⁾, schepen (1550, 1552, 1553, 1565, 1569, 1570), keurmeester (1572, 1574), paysmeester (1579, 1580) (zijn zegel is beschreven in de collecties Bis-

28-29) Idem. Vestb. no. 705 (Princenhage), 23-1-1527. — Tax. 1933, 100. Hij verkocht de hoeve van Hylaer op 22-3-1510.

30) Ibidem. Idem. Vestb. no. 425-1518, folios 35verso, 116verso.

31) Ibidem. Idem. Vestb. no. 634 (Terheyden), folio 18, 19-8-1539.

32) Idem. Vestb. no. 415-1499, folios 135, 146; 425-1518, folios 35 verso, 116verso; 418-1509, folio 1; 634, folio 18, 19-8-1539.

33) Idem. Vestb. no. 417-1508, folio 356; 705, 23-1-1527. G.A. Leuven. Transportboeken. Reg. no. 7435, 14-5-1542; 8189, 30-12-1529.

34) Ibidem. idem. Kon. Bib. Brussel. Cab. Ms. no. II-6539, 462.

35) Ibidem. Idem. G.A. Leuven. Reg. no. 4390-1560, folio 3. — G.A. Breda. WK. Reg. no. 439c-1560, folio 23.

36) Kon. Bib. Brussel. Cab. Ms. no. II-6539, 462. G.A. Antwerpen. Reg. no. I. G.Z.-1584, folio 224, 21-7-1584. 37-41) Ibidem. Idem.

42) G.A. Antwerpen. Vierschaerboek 1549.

schops en Steenkamp) 43). In 1582 is hij 67 jaar oud en verklaart, „dat hij door saccagement (Spaanse Furie, 1576) en geduerige oorlogen ganselyck bedorven ende geruineert is en al verloren wat heur resterende was” 44). Hij vraagt voor de 35 jaren, dat hij de stad gediend had, een pensioen te mogen bekomen, daar hij tevens „infirme” is. Hij verkreeg een jaarlijks pensioen van 150 gulden en overleed omstreeks 1583-1584. Zijn weduwe bekam eveneens een jaarlijkse toelage tot haar dood. Hij was eerst gehuwd met *Catharine Laureysdr. Germain*, die in 1558 wordt vermeld, en hertr. *jouffrouwe Kathelyne van Steelant*, die hem nog na 1589 overleefde 45). Hij liet geen kinderen na.

5. *Jouffrouwe Maria van Daesdonck* 46).

VI. *Joncker Peter van Daesdonck*. Hij was vermoedelijk de oudste zoon en alsdan geb. omstr. 1500; „buitenlands” vermeld in een Leuvense akte van 1542 47), tr. *jonckvrouw Anna Denisdr. van Swertgoer* 48), waaruit:

1. *Joncker Henrick van Daesdonck* 49). Denis van Swertgoer te Geel wordt in 1546 zijn „oudevader” genoemd 50).
2. *Joncker Willem van Daesdonck*, verm. 1550 51).
3. *Jouffrouw Marie van Daesdonck*, verm. 1550 52).
4. *Jouffrouw Anna van Daesdonck*, verm. 1550 53).

Brussel.

B. W. van Schijndel.

43) G.A. Breda. Verzameling Steenkamp.

44) G.A. Antwerpen. Requestboek 1582, folio 149.

45) Idem. Gen. nota's Bisschops.

46) G.A. Leuven. Reg. no. 7435, 14-5-1542; 8189, 30-12-1529.

47) Ibidem. Idem. G.A. Breda. Vestb. no. 634, folio 18, 19-8-1539.

48—53) Idem. Proc. Reg. no. 805—1546, folio 23; WK no. 19-1550, folio 3; vestb. no. 715 (Princenhage), 12-5-1573; 695 (Ginneken), 17-1-1662. Antoon Verdaesdonck, die te Princenhage in het begin der XVIe eeuw wordt vermeld, had een zoon Christiaan Verdaesdonck, die in 1608 wordt vermeld, en een zoon Jan Verdaesdonck, die het huis „Dixterken” te Princenhage bezat (1573). Hij had twee kinderen: a. Cathelyn Verdaesdonck, tr. 1. Jan Jan Cornelis Papenbrugs, tr. 2. Adriaen Jacobszn. Leyten (zwaager van Rombout 'sGracuwten); b. Adriaen Verdaesdonck, die een zoon had, Floris Verdaesdonck, die vóór 1662 te Ginneken overleed. Deze liet de navolgende kinderen na: a. Elisabeth Verdaesdonck, tr. Willem Henrick van Osch; b. Dingena Verdaesdonck; c. Adriaen Verdaesdonck; d. Peter Verdaesdonck; e. Wouter Verdaesdonck; f. Geertruyd Verdaesdonck, weduwe van Adriaen Cornelis Claessen; g. Margriet Verdaesdonck, overleden vóór 1662, als weduwnaar achterlatende Wouter Jasparszn. Wagemackers. Ik weet niet of zij met het bovenstaande geslacht zijn aan te sluiten.

DE BOSSCHE FAMILIE VAN ZUYLEN

(XVIIde—XIXde eeuw)

Toen enige jaren geleden mijn aandacht werd gevraagd voor de Bossche familie *Van Zuylen*, meende ik op grond van een mededeling in De Nederlandsche Leeuw (XLIV (1926) kol. 95) dat een genealogie van dit Bossche bakkersgeslacht „gemakkelijk was samen te stellen uit de R.K. doop- en trouwregisters”. Bij onderzoek bleek evenwel, dat de tot de vijfde generatie behorende *Willem van Zuylen* ($\pm$ 1685—1752) niet was te vinden in enig doopboek van 's-Hertogenbosch. Gelukkig trof ik hem aan in een aantekening van de vroegere stadsarchivaris R. A. van Zuylen; daaruit volgde, dat hij een $\pm$ 1685 geboren zoon van *Rogier van Zuylen* (1658—1705) was geweest¹⁾. Daarenboven moest ik ook spoedig ontdekken, dat de eerste drie generaties in Anholt hadden geleefd. Wel schijnen door het $\pm$ 1624 gesloten huwelijk van *Willem van Zuylen*, kamerling van Dirk van Bronkhorst-Batenburg, heer van Anholt²⁾, met *Christina van Vladeracken*, kamenier van Dirks tweede, uit de Bossche omgeving (Loon op Zand) afkomstige vrouw³⁾, reeds vroeg banden te zijn ontstaan van de Van Zuylen in Anholt met 's-Hertogenbosch; Willems zoon *Arnold* blijkt er zelfs zijn eerste vrouw te hebben gevonden; hun zoon *Rogier* vestigde er zich $\pm$ 1678. Uit hem sproten alle Bossche Van Zuylen. Aan deze laatsten heb ik mijn onderzoek gewijd; voor diepgaande naspeuringen in Anholt en elders heeft mij de tijd en gelegenheid ontbroken. Van de heer A. A. van Zuylen te 's-Hertogenbosch, een afstammeling van *Adrianus Josephus van Zuylen* (1756—1818) (Herpense tak), kreeg ik echter een zeer oude, gedeeltelijk vergane, op papier getekende stamboom der oudste generaties ter inzage. Het stuk moet blijkens het handschrift der daarop gestelde mededelingen afkomstig zijn uit het einde der XVIIde of het begin van de XVIIIde eeuw. Het bevat o.m. een verklaring van richter, burgemeester en schepenen van Anholt d.d. 16 mei 1757, dat de tekening in overeenstemming was met een toen nog in Anholt aanwezig origineel^{3a)}. De gegevens

1) Zie Ned. Leeuw LXXIV (1957), kol. 415 (Del Campo gend. Camp).

2) Zie Ned. Leeuw LXXIV (1957), kol. 86/87.

3) MARIA ANNA VAN IMMERSEEL, $\dagger$ 4 mei 1624, dr van DIRK VAN IMMERSEEL, heer van Bokhoven, en MARIA VAN RENESSE. Zie vorige aantekening. 3a) De stamboom bevat ook het wapen; drie zuilen (2+1).

bleken mij juist, zover ik ze kon controleren. Ik laat daarom hier volgen, wat de stamboom ons over die oudste generatie vertelt:

- A. *Reinier van Zuylen* tr. *Gertrude Becker*. Zij waren ouders van:
1. *Willem*, volgt onder Ba.
 2. *Theodoor* (Derck), volgt onder Bb.
 3. *Frederick*, volgt onder Bc.
 4. *Catharina van Zuylen*, tr.op (Jacop ?⁴) *Bramberg*. Zij hadden drie zonen (*Gerard*, *Frederick* en *Joan*) en één dochter (*Catharina*).
 5. *Johanna van Zuylen*, tr. *Hendrick de Haas*. Zij waren ouders van *Johan*, *Jacob*, *Peter* en *Derck de Haas* en van *Altie*, *Berntie* en *Agnes de Haas*.
 6. *Cornelia van Zuylen*, tr. *Oswald van (Idershagen ?⁵)*.
 7. *Agnes van Zuylen*, tr. *Joan te Boeckhorst*.
Uit dit laatste huwelijk een zoon *Jacob*.
- Ba. *Willem van Zuylen* trouwde drie malen. Hij was vader van:
1. *Arnold van Zuylen*, geb. 31 mei 1629.
 2. *Theodoor* (Derck) *van Zuylen*.
 3. *Joan van Zuylen*.
 4. *Christiaan*, volgt onder C.
- C. *Christiaan van Zuylen* (met toevoeging in later (XVIIIde-eeuws) schrift: „geb. 19 dec. 1638 uit het 2e huwelijk”). Hij was vader van:
1. *Joannes van Zuylen*; 2. *Wilhelm van Zuylen*;
 3. *Gertrud van Zuylen*; 4. *Christiaan van Zuylen*. Al deze kinderen waren gehuwd.
- Bb. *Theodoor* (Derck) *van Zuylen*, tr. *Alit (van) Ringenberg*⁶). Uit dit huwelijk sprongen 2 zonen en 2 dochters, met de mededeling „alleen *Gertrud* leeft”. Volgens een andere, in het bezit van de heer A. A. van Zuylen zijnde stamboom was *Theodoor* (Derck) vader van:
1. *Joan*; 2. *Reiner*; 3. *Jan* en 4. *Gertrud van Zuylen*.
- Bc. *Frederick van Zuylen*, „vader van 2 (sic!) zonen *Hendrik*, *Helma*(?), *Gertrud* en *Altie van Zuylen*”. De andere stamboom noemt als kinderen van *Frederick* en *Aeltje Post*:

4) Waar.... staan vertoonde de stamboom een gat.

5) De naam is zeer moeilijk leesbaar.

6) Het R.K. trouwboek van Anholt vermeldt sub dato 6 maart 1628 het huwelijk van THEODOOR GODFRIED VAN ZUYLEN met ALEIDIS VAN RINGENBERG (get. REINER VAN ZUYLEN en WILLEM VAN ZUYLEN).

Hendrik, Cornelis en Agnes van Zuylen. Een latere hand heeft daarbij aangetekend: „*Hendrik* is geweest kapitein ten dienste der Vereenigde Nederlanden, te Veen bij Heusden vermoord, en had hij 4 dochters en 1 zoon. Drie dochters werden gereformeerd, 1 ging naar Mechelen in een klooster”.

Op grond van mijn onderzoekingen kan ik de geregelde stamreeks van de Bossche familie *Van Zuylen* laten aanvangen met een *Reinier van Zuylen*, die in de Civiele Processen van het Hof van Gelderland uit 1640 (Rijksarchief Arnhem; procesnr. 97) op 5 sept. 1628 wordt vermeld als *Mr. Reinier van Sulen*, schepen van Anholt. Hij compareerde toen tezamen met zijn vrouw *Truyken*. Beiden gaven op tussen de 60 en 70 jaren oud te zijn. Ongetwijfeld waren zij identiek met het hierboven sub A genoemde echtpaar. Volgens familieaantekeningen zou *Reinier* een onwettige zoon zijn geweest van Jhr. *Willem van Zuylen* (zoon van *Willem van Zuylen* tot den Hardenberg (Derksz) en *Catharina van Balveren*), die bij zijn wettige vrouw *Gertruid van Hoen* alleen één dochter had *Catharina van Zuylen*, gehuwd met *Hendrik van Bronkhorst* tot Wamel.

In dit verband is het niet zonder betekenis, dat volgens voornoemde stamboom *Reinier van Zuylen* zijn oudste zoon en dochter resp. *Willem* en *Catharina* zou hebben genoemd.

In verband met de mededeling, dat *Reiniers* vrouw tot de familie *Becker* zou hebben behoord, verdienen de volgende aantekeningen in de Anholtse rentmeestersrekening (Archief Salm-Salm; kasteel Anholt — hierna aan te halen als A.S.S.) onze aandacht:

(tussen 26 sept. en 1 okt. 1591) „Item ist damalen einer BEREND BECKER von Anholt up Rees gesandt umb 20 gesellen zu bewahrung des hauses zu bestellen; hab im am zergelt (= teergeld) mitgeben 1 dl. 18 st.” (Hierna volgen de namen van 13 soldaten, en dan) „Dese nachfolgende seint later in dienst khomen am 4 deses Monatz: REINARDT VON SEULEN 5 dlr. 18 st; Januar 1592 6 dlr....”

Deze — mogelijk door zijn latere schoonvader (?) aangeworven — soldaat *Reinier van Zuylen* schijnt reeds betrekkelijk gauw aan het Anholtse hof een vertrouwenspositie te hebben verkregen. De kasteelvrouwe *Geertruid van Mylendonck*, (1552—1612), wede. van *Jacob van Bronkhorst-Batenburg* (1553—1582) ⁷⁾ vermeldde hem enige malen in haar persoonlijke aantekeningen.

⁷⁾ Ned. Leeuw LXXIV (1957), kol. 86.

„Item den soldaet REYNNERDT VAN SEULEN nae Neuss bey meinem Broder Her zu Millendonck gesant....” (Reg. van ontvangsten en uitgaven; S.S.A.);

„Item min dochter⁸⁾, van einen soldat oeff dem hauss genandt REIN-DERT VAN SEULEN tzoe Gefaeterssen gebeden, daroeff gegeben ein cron ad 2 daler 1 stuver, noch einen reider gulden ad 36 st.; faccet 4 daler 29 stuver”. (Huishoudboek van Geertruid van Mylendonck; S.S.A.);

„(1612) Item noch Meister REINNERS son WILLEM, dasz er her hatte ein wijlen helpen und die Tische und Schencktaeffel verwart, geschenckt ein Flup ad 2 daler”. (Huishoudregister als voren).

Blijkbaar heeft dus Reiniers zoon *Willem van Zuylen* al vroeg op het kasteel de helpende hand uitgestoken, en is hij langs die weg als kamerdienaar in dienst getreden van Dirk van Bronkhorst-Batenburg. In 1625 nam hij ontslag blijkens de volgende aantekening in de kasteelrekening (S.S.A. nr. 25):

„Mit WILLEM VAN SUELEN, unseren gewesen kammerlinck, laeten rechnen wegen seinen dienst den tiit van sess jaeren, anfenckelick den 15 October anno 1619 biess den 15 October 1625 te follen gereckent, machen also sess jaren und sinnen im jarlichs zugelacht twelff alde richstaler.... Also daerby wegen seiner hausfrouwen gagie, so uns und unser aldergeliebster gemalinnen Zaliger andenckens den tiitt van negen jaeren vor cammenir und boeteliars gedient und soll jarlichs verdienen 36 gulden Bossche valuation...., hierauf drie volkomen jaer van mein frow van Loen zalger empfangen, und daerby noch.... empfangen hundert gulden.... blieben gemelten CHRISTINE schuldigh hondert 16 gulden.... (etc.).

Geschied an 17 Juny anno 1625 — Dittrich G. v. B. zu Anholt. (Daar- onder stond:) Bedanck den rentmeyster Lenart van Acken hyrvan gueder betallung — WYLLEM VAN SULLEN”.

Willem van Zuylen was later ontvanger van de begrafenis- gelden. Immers in de archiefakten van de Burgemeesters van Anholt (S.S.A.) kwam de volgende kwitantie voor:

„Beken eyck unterschreven, dat den borgemeyster Pedner van Sellem my dye penningen van starfungen betaaldt heft van hedd yar 1652, neme- lyck 21 daler 24 st. — WYLLEM VAN SULLEN”.

Vier jaren later was hij volgens een andere kwitantie in het zelfde archief burgemeester:

„Item 1656 den 17 Mey heeft Harman Jacobs met ein jongh by my inn die harberch gecommen als hy dat uurwarck repper(iert) und den soon- wysser war (= weer) opmaeckte; is by my gewest vyef dach an cost und byr (bier) end slappen vertert ad 3 dall. 24 st.

Bedanck ick hier af den borgemeister WILLEM VAN SUYLEN guede betallung.

Geschied den 18 Mey — FREDERICK VAN SEULEN”.

8) ELISABETH VAN BRONKHORST-BATENBURG, geb. 1579. Zie vorige aant.

Deze *Frederik van Zuylen* was vermoedelijk Willems broer, van wie wij dus nu ook weten, dat hij herbergier in Anholt was. Het bovenstaande samenvattende kunnen wij dus de genealogie der Bossche Van Zuydens beginnen en voortzetten als volgt:

- I. *Reinier van Zuylen*, geb. $\pm$ 1558-1568, soldaat op het kasteel Anholt (1597), later schepen aldaar (1628); tr. *Truyken* (*Gertrude Becker*), geb. 1558-1568.
- II. *Willem van Zuylen*, geb. Anholt $\pm$ 1600, kamerling van de heer van Anholt (1619—1625), ontvanger van de begrafenisgelden ald. (1652) en burgemeester (1656); tr. vóór okt. 1625 *Christina van Vladeracken*⁹⁾, kamenier van de Vrouwe van Anholt (1615—1624), dr van Arndt¹⁰⁾ en Geertruy van Voorn. (Volgens familie-aantekeningen hertr. hij *Eli-sabeth Hekema*).
Uit het eerste huwelijk¹¹⁾:
 1. *Arnold*, volgt onder III.
- III. *Arnold Willemsz van Zuylen*, geb. Anholt 31 mei 1629, burger aldaar¹¹⁾, ald. nog wonende 1682¹²⁾, doopget. te 's-Hertogenbosch (St. Jan) 25 jan. 1684; tr. 1e 's-Hertogenbosch (voor schepenen) 23 nov. 1649 *Catharina van Outforst*, geb. Middelroy, † na 1 dec. 1660, dr. van Rogier Godaerts en Cornelia Wynants van Resand, tr. 2e *Anna Willinck*.
Uit het eerste huwelijk⁹⁾:
 1. *Cornelia van Zuylen*, ged. Anholt (R.K.) 9 sept. 1650, doopget. te 's-Hertogenbosch (St. Jan) 3 febr. 1690, erfgename van Christoffelina van Vladeracken¹³⁾; tr. 's-Hertogenbosch (voor schepenen) 4 sept. 1678 *Adriaen de Boom*, geb. Ravestein, beleend (namens zijn vrouw) met de helft van 1/4 in de helft van 1/3 der grote tienden van Geffen (14 jan. 1681)¹⁴⁾.
 2. *Christiaan van Zuylen*, ged. Anholt (R.K.) 13 dec. 1654.

9) A. F. O. van Sasse van Ysselt, De voorname huizen en gebouwen van 's-Hertogenbosch (1910), dl. II, blz. 242.

10) Hij was een zoon van CHRISTOFFEL GERD GERDSZOOM VAN VLADERACKEN en CHRISTINA (Mr. AERTSDR) BELLAERTS, en was kwartierschout van Maasland.

11) Rijksarchief 's-Hertogenbosch (R.A.H.) not. H. Nzn. van Eyndhoven (Inv. N. 2669, fol. 436vso en 437), akte d.d. 17 mei 1652.

12) R.A.H., Inv. N. 2747, fol. 264. 13) R.A.H., Inv. N. 2734, fol. 83.

14) Leenregister Nuland en Geffen, R.A.H., aanw. 1903, nr. 18 b.

3. Rogier, volgt onder IV.
4. Gertrud van Zuylen, ged. Anholt (R.K.) 3 dec. 1660.
Uit het tweede huwelijk:
5. Wilhelmina van Zuylen, † na 31 juli 1679 ¹³⁾.

IV. Rogier van Zuylen, ged. Anholt (R.K.) 3 okt. 1658, broodbakker te 's-Hertogenbosch ¹⁵⁾, poorter der stad (26 dec. 1679); beleend met de helft van 1/4 in de helft van 1/3 der grote tienden van Geffen (14 jan. 1681) ¹⁶⁾, † 1705; tr. 1e 's-Hertogenbosch (voor schepenen) 28 april 1680 Marie Vercamp ¹⁷⁾ (of Vercammen), geb. 's-Hertogenbosch, wede. van Jochem Tuyte, † 1684, dr. van Gerrit Gerritsz.; tr. 2e 's-Hertogenbosch (voor schepenen) 15 okt. 1684 Jacomina van der Aa, geb. Rosmalen, dr. van Jan Willemsen en Hendersken Willems van Engellant ^{17a)}.

Uit het eerste huwelijk o.a.:

1. Catharina van Zuylen, ged. 's-Hertogenbosch (St. Jan) 28 maart 1681; kreeg 21 nov. 1702 veniam aetatis ¹⁸⁾.

Uit het tweede huwelijk o.a.:

2. Willem, volgt onder Va.
3. Christiaan, volgt onder Vb.
4. Rogier van Zuylen, ged. 's-Hertogenbosch (St. Jan) 7 jan. 1692, student te Leuven (1709 ¹⁹⁾), kapelaan te Oss (1725), pastoor te Orthen, daarna (1731) te Rosmalen, † Rosmalen 1745 ²⁰⁾.

Vught (N.Br.).

Mr. W. de Vries.

(Wordt vervolgd)

15) Zie aant. 9; R.A.H. Inv. N. 2789, fol. 68 en R. 1673, fol. 101.

16) Zie aant. 14. Als „REYNIER (lees: Rogier) VAN ZUYLEN, soone ARNOU VAN ZUYLEN, soone WILLEM VAN ZUYLEN, bij denselven WILLEM ende.... VLADERACKEN verweekt” had hij reeds op 2 jan. 1680 een jaartins gekregen uit een huis c.a. te Venloot (Loon op Zand), op 26 april 1646 verkocht aan ANNA VAN VLADERACKEN, dochterte wijlen ARNOU VAN VLADERACKEN, in siin leven schouten des quartiers van Maesland, tot behoef van ARNOU VAN VLADERACKEN, sone SPLINTERS VAN VLADERACKEN, soone wijlen ARNOU VAN VLADERACKEN (R.A.H., Inv. R. 1673, fol. 104vso).

17) Van Sasse van Ysselt, a.w. I, blz. 323. Zij was een zuster van Mr. LAURENS VERCAMP, chirurgijn te 's-Hertogenbosch (R.A.H. Inv. N 2788, fol. 324vso en 325).

17a) R.A.H. Inv. N 2812, fol. 515 en fol. 542 en N 2819, fol. 323.

18) R.A.H. Inv. N 2861, akten nrs 63, 107 en 109.

19) Brabantse Leeuw VI (1957), blz. 148.

20) L. H. C. Schutjes, Geschiedenis van het bisdom Den Bosch V, blz. 589.

BOSSCHE SCHERPRECHTERS

B.L. 1959:39 e.v. — Mr. Peter Everts van Oldenborch, scherp-richter werd poorter van den Bosch 13 Sept. 1632.

Hans Jurien Kael, meester vanden scherpe gerechttē deser stadt, werd ingeschreven als poorter van den Bosch 8 Febr. legde de eed af op 10 Febr. 1684.

(G.A. den Bosch, Poorterboek No. 8086: 13vso en 216 vso).

Utrecht.

J. Sluijters.

VRAGEN EN ANTWOORDEN

Nieuwe vragen

Gegevens gevraagd over Geldtopse familie van **DIJCK**, vóór 1800.

Gegevens gevraagd over in Eindhoven geboren van **Dijck-en**, die elders overleden moeten zijn, te weten:

HENRICUS RUDOLPHUS van Dijck, geb. Eindh. 22-8-1782. Zoon van Go:efridus en Cornelia van Heck.

HENRICUS HUBERTUS van Dijck, geb. Eindh. 3-11-1778. Zoon van Adrianus en Anna Maria Smits.

JOHANNES NICOLAAS van Dijck, geb. Eindh. 13-8-1776. Zn. v. idem. (gehuwd met Anna Maria Kouwenberg, overl. te Eindh. 22-3-1824).

JOHANNA BARBARA van Dijck, geb. Eindh. 23-3-1781. Dr. v. idem.

PETRUS ANTONIUS van Dijck, geb. Eindh. 26-10-1783. Zn. v. idem.

JOHANNES HENDRIKUS van Dijck, geb. Eindh. 21-3-1824. Zoon van Johannes Nicolaas en Anna Maria Kouwenberg.

Bekend zijn Taxandria, de Brab. Leeuw, en archief Eindhoven.

Over de Geldropse van **Dijck-en** is mij zeer veel bekend.

Marienhaghe, Eindhoven.

fr. **LUCAS VAN DIJCK** oesa.

WEIJBURGH. — Gevraagd nadere gegevens omtrent voorouders en nakomelingen van de volgende naamdragers:

a) **WILLEM VAN WIJBURCH** en **MECHTELD VAN WIJBURCH** laten in de Grote Kerk te Den Bosch dopen 20 maart 1646 Aeltgen; get. Pieter Jansen.

b) **AELTJE CLAES VAN WEYBURCH**, j.d. van Erp, geassisteerd met haar vader **CLAES PHILIPS**, ondertr. voor schepen-commissarissen van Den Bosch 7 okt. 1651 met Aert Jansse van Brouckhuysen, j.m. van den Bosch, geass. met zijn zwager Jan van de Leenwech.

c) **ANNEKE WEYBURCH**, wed. van Willem Vlieck ondertr. voor schepen-comm. van den Bosch 9 juni 1652 (acte geg. om elders te trouwen) met Adriaen Michielse van Heusden, won. op de Haven, wedr. van Yken Ruys.

In het Herv. Lidmatenregister te den Bosch komen d.d. jan. 1634 voor Willem Vlieck en Anna **WIJBRICTS** zijn vrouw met attestatie van Leuven.

d) **CAREL LENARTS WEIJBURCH**, die als j.m. van Bergen op Zoom te Rotterdam (Geref.) huwt 18 aug. 1652 met Barentje Jans Keyser, j.d. van Rotterdam.

Utrecht, Laan van Engelswier 8.

W. A. WIJBURG Jr.

DE BREDASE APOTHEKERS

van de 15e- tot het begin van de 19e-eeuw

door G. J. REHM

(Vervolg van pag. 100)

Govert Michiel Feuilletau de Bruyn werd op 5 april 1711 in de Grote kerk te Breda gedoopt als zoon van de meester chirurgijn Johan de Bruyn en Johanna de Vroom. Hij huwde op 29 november 1734 in de Waalse kerk te Breda met Wouterina Wilhelmina van de Luyster, een dochter van Hubertus van de Luyster en Dina de Meny, die op 21 februari 1717 in de Grote kerk te Breda gedoopt was.

Het echtpaar vestigde zich in het huis, hof en erf „de Pelli-caen” aan de Grote Markt (= thans 42), waarin ook de apotheek een plaats vond. Het huis was eigendom van de ouders van Govert en werd hem bij hun testament vermaakt, mits hij daarvoor f 3000,- in de gemene boedel zou storten. Zijn erfdeel had hij reeds tijdens hun leven ontvangen, omdat zij hem de uitrusting van een apotheek hadden geschonken¹⁾.

Eerst na het overlijden van zijn moeder op 26 februari 1750 mocht hij het huis als zijn eigendom beschouwen²⁾.

Zijn echtgenote erfde tijdens het huwelijk uit de nalatenschap van haar grootmoeder het huis en erf „het Swart Schaeep” naast de Hoofdwacht in de Halstraat, hetgeen op 23 december 1748 voor f 1500,- werd verkocht³⁾ en de helft van het huis, hof, erf, plein, achterhuis en gang „de Oliphant” aan de andere zijde van de Halstraat. Govert kocht op 10 januari 1749 voor f 1000,- de andere helft daarbij en verkocht het gehele pand op 14 februari 1750 voor f 2700,-⁴⁾.

Een mutueel testament van het echtpaar De Bruyn werd op 3 december 1736 door notaris Jacobus Johannes van de Laar opgesteld⁵⁾. Tussen 1735 en 1754 werden zes kinderen van dit echtpaar in de Grote kerk gedoopt, waarvan er een op zeer jeugdige leeftijd overleed. De oudste zoon Johannes Hendrik werd later apotheker.

Govert was nog vrij jong, nog geen 28, toen hij reeds verkozen werd tot tienraad van Breda. Later werd hij nog regent

1) N. 694, akte 39. 2) H. 1924, f. 8v en H. 1925, f. 5.

3) N. 835, akte 100 en R. 595, f. 218v-219v.

4) R. 596, f. 13v-14v en R. 598, f. 51v-52. 5) N. 836, akte 97.

van het armkinderhuis, diaken van de Waase gemeente, weesmeester en rentmeester van het gasthuis op de Boschstraat. Dit laatste ambt verkreeg hij op 16 april 1746 en bleef dit tot in 1775 vervullen. Hij betaalde er een recognitie van f 1700,- voor ¹⁾. Vanzelfsprekend verwierf hij de levering van de medicamenten aan deze laatste instelling, doch eerst na het overlijden van de regent en apotheker Van Alphen in 1750, die tot dan toe de levering had gehad. Hij behield die levering tot in 1798 en verkreeg ook de levering aan de aalmoezeniersarmen in 1755 en behield die tot in 1792. In navolging van zijn voorganger Van Alphen werd hij ook stadsapotheker genoemd.

Bij zijn huis „de Pellicaen” kocht hij op 2 mei 1742 voor f 520,- een hof en erf met een huisje daarin achter zijn huis en het belendende perceel gelegen ²⁾.

Dat hij goed bij kas was kan uit het volgende blijken. In 1750 leende hij f 500,- uit en nam een schuldbrief van f 800,- van een ander over ³⁾. De f 500,- werden hem in 1752 terugbetaald. Vier jaar daarna leende hij f 1985,- uit, de schuldbrief daarvan verkocht hij in 1761 aan een derde. In hetzelfde jaar leende hij nog f 6000,- uit, waarvoor hem het huis „Occrum” in de St. Janstraat (= thans Kunstacademie St. Joost) in onderpand werd gegeven ⁴⁾. Op 2 mei 1758 werd hij in dit huis gevest. Hij had het met koetshuis, stal, plein, hof en erf en de erin zijnde tapijten, behangsels, spiegels en vaststaande schilderijen gekocht voor f 8500,-. Deze som voldeed hij met f 2500,- in konstanten en de bovengenoemde schuldbekentenis van f 6000,-; hij moest nu echter zelf f 1800,- lenen, maar kon deze in 1764 en 1768 terugbetalen ⁵⁾.

In 1762 nam hij weer een schuldbekentenis van f 900,- ten laste van een derde over ⁶⁾.

In 1766 verbouwde hij de muur van de gang tussen het stadshuis en het huis van zijn buurman, waardoor hij als eigenaar van „de Pellicaen” de vrije doorgang had. Door deze verandering werd de gang smaller, hetgeen hem tot een overeenkomst met zijn buurman noopte ⁷⁾.

Al was hij reeds vanaf 1746 rentmeester van het gasthuis op de Boschstraat, de daarvoor vereiste borgtocht van f 3000,- gaf hij eerst in 1769 door het huis „Occrum” voor dat bedrag in onderpand te geven ⁸⁾.

1) F. A. Brekelmans - Het Bredasche Gasthuis, p. 109 en 110.

2) R. 592, f. 76-77. 3) R. 598, f. 55-56 en f. 77-79.

4) R. 602, f. 38v-40 en f. 74v-75 en R. 604, f. 212v-213.

5) R. 603, f. 47-49. 6) R. 604, f. 307-308v. 7) R. 606, f. 22v-24v.

8) R. 607, f. 221r+v.

Tot dan toe had het hem niet aan geld ontbroken, hierna gaat het echter bergafwaarts. Men krijgt de indruk, dat hij zich ingelaten heeft met minder gunstige speculaties en daarmee veel geld verloor. Zelf noemde hij het „disfortuyn en andere omstandigheden”. In 1772 leende hij f 4000,- met als onderpand het huis „de Pellicaen” en f 3000,- met als onderpand het huis „Occrum”, op welk laatste onderpand hij in 1773 nog f 800,- leende ¹⁾. Was het daar maar bij gebleven, maar nee in augustus 1775 was hij genoodzaakt aan het gasthuis uitstel te vragen voor de inlevering van de rekening als rentmeester van deze instelling. Het batig slot van deze rekening kon hij nog overdragen, maar over de rekening van 1775 kwam hij ruim f 6851,- tekort. Direct werd de door hem betaalde recognitie daarvoor opgenomen, zodat er nog een tekort van f 5151,- bleef ²⁾.

Vanzelfsprekend kwamen nu ook de crediteuren in actie. Govert wist echter te bereiken dat zij met hem op 4 mei 1776 een overeenkomst sloten. De voornaamste bepaling hieruit is, dat hij van zijn roerende goederen alleen dat mocht behouden, wat hij niet ontberen kon, de overige roerende en de onroerende goederen moesten worden verkocht en de opbrengst daarvan onder zijn crediteuren verdeeld worden ³⁾. Naar aanleiding van dit accoord stelde notaris Jean François Mirandolle op 29 mei d.a.v. een inventaris van zijn goederen op. Daaruit blijkt dat hij behalve de beide huizen: „de Pellicaen” met hofje en „Occrum”, nog een rogentebrief van een veertel rogge bezat. In de inventaris werden al zijn meubelen opgesomd, zelfs hetgeen hij van de winkelwaren en gereedschappen van de apotheek kon missen ⁴⁾.

De beide huizen werden in juni 1776 publiek geveild, de opbrengst van „de Pellicaen” bedroeg f 3700,- en van „Occrum” f 6360,- ⁵⁾. De rogente bracht op 11 januari 1777 f 85,- op ⁶⁾. Het gasthuis verkreeg hiervan f 3000,-, er bleef dus een openstaande schuld van ruim f 2151,- aan deze instelling ⁷⁾. Van toen af tot in 1798 leverde Govert daarom de geneesmiddelen aan het gasthuis gratis, of ontving daarvoor slechts een gedeeltelijke vergoeding, zodat na zijn overlijden nog een schuld van ongeveer f 1000,- aan het gasthuis te betalen stond. Door de regenten werd toen daarom beslag gelegd op een door zijn erf-

1) R. 609, f. 67v-68v, f. 107v-108 en f. 277r+v.

2) F. A. Brekelmans t.a.p. 3) R. 317, f. 124 e.v.

4) N. 1119, f. 161 e.v. 5) N. 1119, f. 189. 6) N. 1177, akte 1.

7) Afd. II-15, no. 129, 1e kapittel van ontvangst.

genomen nog te ontvangen bedrag voor geleverde medicamenten aan het stads en 's lands tuchthuis ¹⁾).

Met het resterende geld werden in maart 1777 zijn overige schulden geliquideerd. Voor de f 7800,-, die hij in 1772 en 1773 had geleend, werd slechts ca. f 3426,- terugbetaald en dan stond hij nog voor enige duizenden bij anderen in het krijt, wier schuldvorderingen slechts ten dele of in het geheel niet werden voldaan.

Von al de geïnde gelden van zijn boedel — ook zijn schuldboeken had hij ter invordering aan de schepenen van Breda overgedragen — bleef niets voor hemzelf over, zodat hij niet in staat was om vooreerst in het nodige tot zijn onderhoud en dat van zijn gezin te voorzien of zijn praktijk als apotheker aan de gang te houden. Zijn zuster verstrekke hem daartoe een lening, waardoor hij zich verplicht voelde haar zoveel als het hem mogelijk was waarborg voor de terugbetaling te verstrekken. Hij wist daartoe niets anders te bedenken dan haar al wat hij aan winkelinventaris, voorraden en huisraad had overgehouden tijdelijk aan haar over te dragen tot dat hij zich onder 's hemels zegen in de mogelijkheid zou bevinden haar het geleende terug te betalen. Hij stelde echter de voorwaarde, dat hij en zijn gezin die goederen hun leven lang mochten blijven gebruiken ²⁾).

Ook in zijn huis kon hij niet blijven wonen. Bij het koopcontract was bepaald, dat hij het mocht blijven bewonen tot 1 november 1776 zonder huur en verder tot 1 mei 1777 voor f 100,-. De hof werd door de nieuwe eigenaar reeds aanvaard op 1 november 1776. Govert behield zich het recht voor op of vóór 1 november te mogen vertrekken, mits hij dat vóór 1 augustus zou laten weten.

Wanneer hij uit dit huis vertrokken is, was niet te achterhalen. In latere jaren had hij geregeld andere huizen in huur meest aan de Veemarktstraat, ook wel in de Korte Brugstraat ³⁾).

Op 9 oktober 1783 overleed zijn echtgenote en werd twee dagen later begraven in de Grote kerk in het met een zerk overdekte graf, dat hij in 1749 tezamen met zijn zuster had gekocht ⁴⁾).

Govert is de slag, die hem op financieel gebied, juist op een leeftijd dat een ander aan rentenieren gaat denken, werd toe-

1) N. 1219, akte 3. 2) N. 1177, akte 10 en R. 612, f. 25v-28.

3) H. 1925, f. 83v en f. 76; N. 1053, akte 12, 2e koop; en N. 1313, akte 49, f. 35r+v. 4) R. 597, f. 101-102v.

gebracht, nimmer te boven gekomen. Tot op hoge leeftijd leverde hij nog geneesmiddelen. Zo werd hij in 1783 van stadswege betaald voor de levering aan zieke armen¹⁾ en in 1798 verzocht hij nog aan de municipaliteit van Breda, dat men hem als apotheker van de diverse godshuizen zou continueren. De municipaliteit bepaalde op 11 mei, dat een dergelijk verzoek niet te pas kwam, omdat de regenten der godshuizen geenszins door haar konden worden verplicht de geneesmiddelen door een bepaalde apotheker te laten verstrekken²⁾.

Bij het testament, dat hij op 28 april 1796 door notaris Jacob van Naerssen had laten opstellen, benoemde hij twee van zijn zonen en een dochter tot executeurs en executrice om zijn boedel door hen tot behoorlijke liquiditeit te laten brengen³⁾.

Hij overleed op 21 mei 1803 en werd vijf dagen later in het genoemde graf bijgezet. Een maand na zijn overlijden werd een inventaris van zijn nalatenschap opgesteld en gesloten op 24 september. Hij liet toen niet meer na, dan wat men hem in 1776 had laten behouden. Het gasthuis had nog een vordering van bijna f 1000,-⁴⁾.

Hoewel zij op zijn sterfdag de aanvaarding van zijn boedel in beraad hielden⁵⁾, schijnen zijn kinderen die toch aanvaard te hebben. Slechts een kleindochter deed afstand van haar recht op de nalatenschap⁶⁾.

(Wordt vervolgd)

1) H. 1759, f. 68v-69. 2) H. 91, p. 154-155. 3) N. 1232.

4) H. 312, akte 27-9-1803. 5) N. 1239, akte 65. 6) N. 1313, akte 53.

HET HUIS DAESDONC

Het huis „Daesdonc” onder Ginneken (zie Br. L. jrg. 9 p. 101) dankt zijn bijnaam „Ladderkasteeltje” naar alle waarschijnlijkheid niet aan een of andere speciale bouwtrant, maar aan een verbastering van de naam van zijn eind-17e-eeuwse eigenaar, *George Lauder* (soms met de toevoeging of *Stanton*). Deze was een officier in Staatse dienst doch van Engelse origine. De uit zijn huwelijk met Rebecca Bruce geboren dochter Anna staat in het doopboek van de gereformeerde kerk te Breda (14 sept. 1657) ingeschreven als dochter van luitenant-kolonel „Ladder”. Ook elders trof ik de verbastering van zijn naam tot „Ladder” aan.

Oosterhout.

J. H. van Mosselveld.

GENEALOGISCHE SPROKKELINGEN

Juiste beroepsaanduiding

In B.L. V, 1956:181 vinden we Dr. E. J. Adan (geb. 1777, overl. 1869) vermeld als *arts* te Steenberg en later te Wouw.

De benaming *arts* is hier stellig onjuist. Onder de beoefenaars der genees-, heel- en verloskunde waren destijds vogels van verschillende pluimage, als *medicinae doctores*, chirurgijns, plattelands- heel- en vroed-meesters en nog enige minder vaak voorkomende titularissen, maar zeker geen artsen, daar de Wet, regelende de uitoefening der Geneeskunst, op 1 November 1865 in werking getreden, nog slechts spreekt van *geneeskundigen*.

De eerste officiële vermelding van de — in deze streken niet inheemse — betiteling *arts*, komt n.f. voor in de Wet, houdende regeling der voorwaarden tot verkrijging der bevoegdheid van *arts*, tandarts, apotheker, vroedvrouw en apothekersbediende van 25 Dec. 1878, eerst in werking getreden 22 November 1893.

J. Sluijters.

BOSSCHE POORTERS

Henrick van Berlikem, Aert van Berlikem en Jacop van Berlikem, poorters, verklaren op 8 januari 1423 n.st., dat Peter en Aert, zonen van Jan van Berlikem, geboren poorters zijn.

(Den Bosch R. 1192 fol. 330).

Jan van Authoesden, Aert Hack zoon van wijlen Wellen Schrijver en Jacop Gerlacksz. van Heze, poorters, verklaren op 26 januari 1424 n.st., dat Jan, zoon van wijlen de geboren poorter Jan van Ouden, een geboren poorter is.

(Den Bosch R. 1194 fol. 216v).

Jan van Zomeren en Aert Jan Hadewighen verklaren op 26 juni 1424, dat Aert van Engelant, nat. zoon van wijlen de geboren poorter Jan van Engelant en van wijlen Mechtelt van Buedel, een geboren poorter is.

Dezelfde verklaren op dezelfde dag, dat Aert van Engelant, wettige zoon van voornoemde Jan van Engelant en van Aleit van Langel, een geboren poorter is.

(Den Bosch R. 1194 fol. 121).

DE BOSSCHE FAMILIE VAN ZUYLEN

(XVIIde—XIXde eeuw)

(Vervolg van pag. 111)

Va. *Willem van Zuylen*, geb. ± 1685, beleend met zijn vaders leen (9 okt. 1705)²¹⁾, begr. 's Hertogenbosch (Grote kerk) 24 aug. 1751; tr. 's Hertogenbosch (St. Jacob) 7 aug. 1712 *Wilhelmina van Heeswijck*, begr. 's Hertogenbosch (St. Jacobskerk) 13 april 1774, dr. van Philippus.

Uit dit huwelijk o.a.:

1. *Rogier*, volgt onder VIa.

2. *Elisabeth van Zuylen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jacob) 29 jan. 1719, koopvrouw ald.²²⁾, begr. 's Hertogenbosch (Grote Kerk) 7 dec. 1782.

3. *Philippus*, volgt onder VI b.

4. *Aldegonda van Zuylen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jacob) 20 april 1727, koopvrouw ald.²²⁾, † 's Hertogenbosch 19 sept. 1810.

5. *Willem van Zuylen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jacob) 8 jan. 1729.

VI a. *Rogier van Zuylen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jacob) 18 april 1713, koopman, beleend met de tienden te Geffen (2 mei 1752)²¹⁾, regent van het Zinnelooshuis (1763), komzegelaar te 's Hertogenbosch (1766), begr. ald. (Grote Kerk) 28 jan. 1790; tr. 's Hertogenbosch (St. Jacob) 3 juni 1736 *Catharina Elisabeth de Leeuw*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jacob) 17 febr. 1711, begr. ald. (Grote Kerk) 12 juni 1771, dr. van Jacobus en Isabella van Weerden.

Uit dit huwelijk o.a.:

1. *Jacobus*, volgt onder VII a.

2. *Maria Anna van Zuylen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jacob) 4 mei 1739, † na 12 okt. 1779.

3. *Willem*, volgt onder VII b.

4. *Isabella van Zuylen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jacob) 20 april 1744, begr. ald. (Grote Kerk) 24 sept. 1784.

5. *Nicolaas*, volgt onder VII c.

6. *Franciscus*, volgt onder VII d.

7. *Maria Elisabeth van Zuylen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jacob) 24 jan. 1751, † na 22 mei 1786.

21) Zie aant. 1 en R.A.H., Leenregister heerlijkheid Geffen 1747—1794, Inv. nr. 25 a, fol. 48 vlg. 22) R.A.H. Inv. N 3173, fol. 37.

VII a. Dr. (med.) *Jacobus van Zuylen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jacob) 2 maart 1738, student te Leuven (1755)²³), med. doctor 26 okt. 1761, praktiserend eerst te 's Hertogenbosch (1761-1767) en sedert 15 april 1763 ook te Venlo²⁴), daarna ± 1774-1785 te Breda, en vervolgens te Antwerpen; beleeend met voornoemde Geffense tienden (21 april 1790)²⁵), † vóór 1808; tr. 1e Eindhoven (voor schepenen) 25 mei 1767 *Theodora Christina Michiels*²⁵), ged. Eindhoven (R.K. St. Catharina) 27 mei 1735, † Brest 20 maart 1783, dr. van Henricus Gaspar en Maria van Moorsel; tr. 2e Antwerpen (O.L. Vrouw-Zuid) 6 mei 1788 *Theresia Barbara Lis*, ged. Antwerpen (aan huis, R.K.) 23 nov. 1749²⁶), begr. 's Hertogenbosch (Grote Kerk) 24 maart 1808, dr. van Joannes Ludovicus en Cornelia Francisca van Haenewijck.

Uit het tweede huwelijk:

1. *Theresia Carolina van Zuylen*, geb. Antwerpen 12 (ged. ald. O. L. Vrouw-Zuid 13) sept. 1789.

VII b. *Willem van Zuylen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jacob) 24 febr. 1743, begr. ald. (Grote Kerk) 5 aug. 1800; tr. 's Hertogenbosch (voor schepenen) 13 sept. 1767 *Maria Agnes van den Bichelaer*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jan en St. Peter) 22 jan. 1740, begr. ald. (Grote Kerk) 15 jan. 1780, dr. van Johannes en Catharina van den Heuvel.

Uit dit huwelijk:

1. *Wilhelmus Antonius van Zuylen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jan) 25 dec. 1768, broodbakker, † ald. 19 maart 1838.
2. *Catharina Josepha van Zuylen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Catharina) 2 april 1771, † voor 1820; tr. 's Hertogenbosch (voor schepenen) 21 april 1799 *Engelbertus Struijks*, geb. Heijthuyzen (bij Roermond), ± 1763, † 's-Hertogenbosch 5 mei 1820, wedr. van Johanna Laïresse.
3. *Wilhelma Francina van Zuylen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Catharina) 10 aug. 1773, begr. ald. (Grote Kerk) 26 maart 1803; tr. *Johannes Henricus Nieuwenhuysen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jan) 8 maart 1774, mr. broodbakker, † 's Hertogenbosch 25 juni 1845, zn. van Lambertus Jacobus en Petronella Valkenhoff.
4. *Johannes Franciscus van Zuylen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Catharina) 23 juni 1777, † ald. 17 maart 1822.

23) Brabantse Leeuw VI (1957), blz. 179.

24) Gem. Archief Breda, Inv. Hingham nr 197, fol. 121vso-122.

25) R.A.H. N 3166, fol. 369; Gem. Arch. Breda N 1042, nr. 151.

25a) Taxandria XXXVII, blz. 29.

26) Geëxorciseerd St. Jacobskerk 25 nov. 1749.

VII c. *Nicolaas van Zuylen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jacob) 6 juli 1747, begr. ald. (Grote Kerk) 26 aug. 1805; ondertr. 's Hertogenbosch (stadhuis) 13 juli 1776 *Joanna Cornelia van der Horst*, geb. 's Hertogenbosch, † vóór 5 mei 1810.

Uit dit huwelijk o.a.:

1. *Catharina van Zuylen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jan) 9 mei 1777, † ald. 9 febr. 1866; tr. Rosmalen 5 juni 1796 *Wouter van der Pas*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jacob) 21 febr. 1773, ammanuensis en ontvanger van het college van Regenten over de Godshuizen en de armen ald., † 's-Hertogenbosch 5 sept. 1831, zn. van Johannes en Dorothea Lamberts van Roijen.

2. *Bernardus Antonius van Zuylen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jan) 16 dec. 1779, stichter van de „Manufacture de Tabacs, cigares et cigarillos Van Zuylen-Constant” te Luik (België) (1804); tr. 1e Luik 29 nov. 1804 *Marie-Cathérine Joseph Simonis*, geb. Luik; tr. 2e Noëlle-Marie Constant.

Uit het tweede huwelijk sproot een zoon:

a. *Hubert-Désiré van Zuylen*, geb. Luik 11 jan. 1813, † Antwerpen 6 april 1887; tr. Antwerpen (St. Charles Borromée) 30 sept. 1841 *Julie-Petronille-Marie Segers*, geb. Antwerpen 21 juli 1821, ged. ald. (St. Paul), † ald. 8 sept. 1880, begr. Deurne, dr. van Jean-François en Anne-Cornelia-Marie Pauwels.

Hieruit een Belgische tak, vermeld in De Schakel XI (1956), blz. 143 vlg.).

3. *Ida Allegonda van Zuylen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jan) 22 sept. 1783, † ald. 1 maart 1821; tr. 's Hertogenbosch 20 mei 1810 *Hendrik Teulings*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jan) 1778, zn. van Adrianus en Johanna de Wit.

VII d. *Franciscus van Zuylen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jacob) 24 okt. 1748, begr. ald. (Grote Kerk) 16 aug. 1793; tr. Maren (voor schepenen) 9 nov. 1777 *Wouterina Blanckers*, ged. Maren (R.K.) 30 jan. 1752, begr. 's Hertogenbosch (Grote Kerk) 8 sept. 1797, dr. van Judocus (ook genaamd Josephus) 27) en Cornelia van den Dunge 28).

Uit dit huwelijk o.a.:

1. *Rogerus Antonius van Zuylen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jan) 5 nov. 1778, hoofdcommies van het Prov. Be-

27) † Maren 16 aug. 1781. 28) † Maren 20 aug. 1759.

- stuur der prov. Nd. Brabant, † 's Hertogenbosch 13 okt. 1864.
2. *Catharina Isabella van Zuylen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jan) 11 juni 1782, † ald. 1 juni 1851.
 3. *Jacobus Josephus*, volgt onder VIII a.
 4. *Maria Elisabeth van Zuylen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jan) 22 mei 1786, † nà 26 aug. 1810.
 5. *Josina Dorothea van Zuylen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jan) 20 dec. 1789, † ald. 14 jan. 1823.
 6. *Abraham Franciscus van Zuylen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jan) 5 maart 1791, mr. goud- en zilversmid te 's Hertogenbosch, † ald. 20 febr. 1871; tr. 's Hertogenbosch 2 maart 1832 *Maria Cornelia Onsteyn*, ged. Rotterdam (R.K.) 7 juli 1787, † voor 1871, dr. van Joannes Engelbertus en Wilhelmina Joanna Sweens.

(Wordt vervolgd)

Vught (N.Br.)

Mr. W. de Vries.

OVERZICHT DER RENDANTEN VAN DE GEMEENTE- HUISHOUDING VAN MIERLO 1738—1810.

Ter toelichting diene, dat de rendanten bestonden uit de borgemeesters, de goorgezwoenen en collecteurs.

De borgemeesters van die tijd zijn te vergelijken met de gemeenteontvangers van thans, zij het dan ook dat deze werden aangewezen uit het college van schepenen. Er werden steeds twee borgemeesters aangewezen, waarvan tenminste een de schrijfkunst machtig was, die dan ook wel — zij het niet nadrukkelijk in de rekeningen — „peyborgemeester” werd genoemd, terwijl de andere — met dezelfde restrictie — „stockborgemeester” heette. De een schreef de ontvangen bedragen op, de andere inde ze.

Daarnaast had men de goorgezwoenen. Dit waren lieden die namens de inwoners der goren optraden en mede rekening en verantwoording deden met de borgemeesters.

Tegelijkertijd met de afrekening jaarlijks van borgemeesters en goorgezwoenen, legden eveneens rekening en verantwoording af de zg. collecteurs, die men ook wel belastinggaarders zou kunnen noemen.

Deze collecteurs inden de belasting der verponding, der koningsbeede en der 's lands gemeene middelen en imposten.

Hieronder volgen de namen dezer lieden qualiteitsgewijze met aangave van de jaren waarin zij een functie in het gemeentebestel van toen bekleedden. Bron: gemeenterekening Mierlo 1738-1810. Voorl. Inv. nrs. 50-110.

Borgemeesters.

- 1738—1739 Jan Hendrix van Beerenbroeck i.p.v. zijn vader Hendrik Aarts van Beerenbroeck.
Jan van der Kampen.
- 1739—1740 Hendrick Aerts van Deursen en Claes Joppen.
- 1740—1741 Jan Thomas van Laerhoven en Jan Daendels van den Hurck.
- 1741—1742 Thomas Jansen van Brussel en Peeter Hendrix van Col.
- 1742—1743 Bartholomeus van Laerhoven en Aart Janses van de Goor.
- 1743—1744 Jan Aerts van Hooff en Reynier Joppen.
- 1744—1745 Jan Marten Versantvoort en Jan Aert Peeters van Hooff.
- 1745—1746 Goort Houbraken en Paulus Raaymakers.
- 1746—1747 Lambert Verberne en Tomas Verberne.
- 1747—1748 Jan van Grinsven en Adriaen van Gansewinckel.
- 1748—1749 Johannes van Eyck en Peeter Hendrix van Col.
- 1749—1750 Martinus Manders en Jan van Berenbroeck.
- 1750 Johannes van Leensel en Hendrik van Oosterhout.
- 1751 Cornelis van Stekelenburg en Peeter Jan Aertse van Hooff.
- 1752 Louwereyns van de Goor en Hendrik v. Lerhoven.
- 1753 Hendrik Jansen van Hooff en Jan Goorts van Eckendonk.
- 1754 Paulus van Brussel en Huybert van Cuylenburg.
- 1755 Adriaen van Gansewinckel en Peeter van Col.
- 1756 Hendrick van Eyck en Hendrick Hendrix van Beerenbroeck.
- 1757 Peeter vander Putten en Jasper Verhuysen.
- 1758 Martinus van Col en Peeter Verhees.
- 1759 Johannes van Eyck en Jan Huyberts van Gansewinckel.
- 1760 Paulus van Brussel en Peeter van Col.
- 1761 Hendrick Deenen en Johannes van Leensel.
- 1762 Geert Wijkers en Hendrik Knoops.
- 1763 Hendrik van Hooff en Willem vanden Berk.
- 1764 Dirck van Eckendonk en Peeter Sloots.
- 1765 Hendrick van Eyck en Arnoldus van Brussel.

1766	Delis Branten en Dirk Koppens.
1767	Jan van Grinsven en Peeter Teuwisse Verhees.
1768	Arnoldus van Gansewinckel en Hendrik van Vael.
1769	Hendrik vander Putten en Jan Tony Ackers.
1770	Hendrik Hendrix van Hooff en Goort van den Berk.
1771	Hendrik van Laerhoven en Jan Aert Goris.
1772	Willem van de Goor en Jacob Verhaegen.
1773	Jan van Berenbroek en Claas Claes Coninx.
1774	Jan Bastiaans en Jan Meusse van Laarhoven.
1775	Aelbertus van Driel en Hendricus van Stekelenburg.
1776	Jan van Grootel en Jan Hendrix Verbeek.
1777	Peeter van Geldrop en Goort Rijkers.
1778	Jan van den Eijnde en Francis vander Putten.
1779	Tomas van der Putten en Bindert Joosten.
1780	Hendrik Wijnders van Vaalen en Peeter van Stekelenburg.
1781	Delis Branten en Huybert van Gansewinckel.
1782	Adriaan van Woensel en Willem Manders.
1784	Simon van der Laak en Antony Donkers.
1785	Jan Bastiaans en Johannis Knapen.
1786	Johannis Sluyers en Willem vander Sanden.
1787	Arnoldus van Laarhoven en Joost Vlemmings.
1788	Johannes van Eyck en Peeter van Laarhoven.
1789	Arnoldus van Hoof en Jan Verhees.
1790	Jan Meusse van Laarhoven en Goort van der Berk.
1791	Thomas Sloots en Goort Raymakers.
1792	Thomas Sloots en Goort Raymakers.
1798	Goort Raymakers en Willem van der Sanden.
1799	Hendrik van den Eijnde en Johannis Crooymans.
1802	Joost Vlemmings en Thomas van Velthoven.
1808	Hendrik Knoops en Jacob Kuiten.
1809	Joachim Koonings en Godefridus van Leensel.
1810	Joachim Koonings en Godefridus van Leensel.

Goorgezwoorenen.

1738—1739	Jacobus van Gansewinckel.
1739—1742	Jacobus van Gansewinckel en Marcelis v. Moorsel.
1742—1743	Adriaen van Gansewinckel, Peeter Claessen en Marcelis van Moorsel.
1743—1748	Adriaen van Gansewinckel, Peeter Claessen en Jacob vander Heyden.
1748—1752	Aert Hendrick Goris, Peeter Verhees en Tony Aerts Smets.

- 1753—1764 Hendrik Vlemmins, Peeter Verhees en Antony van Busselen.
 1765—1771 Hendrick Vlemmings, Jan Aert Goris en Peter vande Mosselaer.
 1772—1775 Hendrik Vlemmings, Peeter vande Mosselaer en Adriaen Vlemmings.
 1776—1783 Jan van Ekkendonk, Johannes van den Meulenhoff en Goort Verhees.
 1784—1785 Goort Verhees, Johannes van de Meulenhoff en Lambert van den Hurk.
 1786—1788 Goort Verhees, Johannis van de Meulenhof en Peeter Aalbers.
 1789—1792 Goort Verhees, Johannis van de Meulenhof en Johannis van Veldhooven.
 1799—1802 Antony van den Eynde, Jan van Hooff en Peeter Aalbers.

Collecteurs verponding en coninxbede.

- 1738—1739 Martinus Wouters en Wouter Vlemmings.
 1739—1740 Adriaen Sluyers en Aert Jan Sloots.
 1739—1740 Cornelis Jansen van Hooff en Johannes van Leensel.
 1740—1741 Gysbert van Steekelenborg en Hendrick van Oosterhout.
 1742—1743 Hendrik Tyssen van Hooff en Jan Keyzers.
 1743—1744 Jacobus van Gansewinckel en Willem Aerts Smets.
 1744—1745 Jan Driessen en Peeter van der Putten.
 1745—1746 Hendrik van Hooff en Gerit van den Eynde.
 1746—1747 Arnoldus van Gansewinckel en Peeter van Hees.
 1748—1749 Johannes van Riel en Gerit Jan Peeters.
 1749—1750 Wouter Vlemmings en Dirk Koppens.
 1750 Jan Hooff en Jan van Grinsven.
 1751 Jan van Hooff.
 1751 Antony van Velthoven.
 1752—1753 Bartel van Laerhoven en Jan van Beek.
 1754 Joannes van Ommeren.
 1754—1755 Dirck van Eckendonck en Peeter Sloots.
 1755—1756 Martinus Manders.
 1756—1758 Jan van Grinsven.
 1758—1759 Bartel van Laerhoven.
 1760 Delis Branten.
 1761 Hendrick Hendrix van Hooff en Jan van Vlerken.
 1761—1762 Hendrick Deenen.
 1762—1763 Jan van Grinsven.
 1763—1766 Martinus Heycoop.

1767	Hendrick Hendrix van Hooff.
1768	Martinus Heycoop.
1769—1770	Paulus den Besten.
1771	Jan Willem van Nouhuys.
1772	Hendrick Deenen.
1773—1798	Jan Willem van Nouhuys.
1799—1802	Hendrik Goord van Brussel.

Collecteurs der gemeene middelen of imposten

1738—1739	Peeter van Moorsel en Weyndert Janssen.
1739—1740	Goort Aert Houbraken en Gerit Jan Peeters.
1740—1741	Matthijs Job Smits en Peeter vanden Broeck.
1741—1742	Francis Bernaers en Jan Jacobus van de Goor.
1742—1743	Hendrik van Eckendonck en Jacob van der Heyden
1743—1744	Jan Bakers en Antony Princen.
1744—1745	Martinus Manders en Hendrik van Lierop.
1745—1746	Martinus Wouters en Hendrik Teunis van Son.
1746—1747	Arnoldus van Hoof en Claes Noijen.
1747—1748	Jan Jansen van Vlerken en Peeter Aerts Sloots.
1748—1749	Adriaen van de Goor en Peeter Verdijsse donk.
1749—1750	Arnoldus van Col en Aelbert Jansen.
1750	Jan Aert Peeters van Hooff.
1751	Antony van Velthoven.
1751	Arnoldus van Busselen en Joost van de Rijt.
1752—1753	Bartel van Laerhoven en Jan van Beek.
1753—1754	Willem van de Goor en Dilis Sluyers.
1754—1755	Jan Bakers en Bastiaen Jansen.
1755—1756	Martinus Manders.
1756—1758	Jan van Grinsven.
1758—1759	Bartel van Laerhoven.
1759—1760	Delis Branten.
1761	Huybert van Cuylenborg en Jan Hendrix Verbeek.
1761—1762	Hendrick Deenen.
1762—1763	Jan van Grinsven.
1763—1766	Martinus Heycoop.
1767	Hendrik Hendrix van Hooff.
1768	Martinus Heycoop.
1769—1770	Paulus den Besten.
1771	Martinus Heycoop.
1772	Hendrik Deenen.
1773—1798	Jan Willem van Nouhuys.
1799—1802	Hendrik Goord van Brussel.

E. J. Th. A. M. van Emstede,
Streekarchivaris van Peelland.

BOEKBESPREKING

Rapport, in hoeverre de zinspreuk *Vigilate Deo* confidentes van ouds her tot het wapen der Provincie heeft behoord, uitgebracht door de provinciaal inspecteur der gemeente- en waterschapsarchieven in Zuid-Holland. Bijlage van het Verslag over het jaar 1959, gedaan door de Gedeputeerde Staten aan de Staten der provincie Zuid-Holland. 1960. Met Kon. Besluit van 30 Dec. 1959, waarbij o.a. bevestiging van genoemde zinspreuk. 42 p. 4° met 42 illust., waarvan 2 gekleurd.

Heraldische zinspreuken zijn de laatste jaren meer in tel, bewijze de nieuwe, die aan enige stedelijke wapens wegens bijzonder wijs beleid of ondervonden leed tijdens Bezetting en Bevrijding door H.M. de Koningin zijn verleend. In dit geval gaat het echter om een oude en worden de verschillende kwesties, die zich voor doen, en niet alleen de redelijkheid van het verzoek om verlening, besproken. Immers staat m.i. de vraag op de achtergrond: zo een Nederlandse rechtsgemeenschap, in casu een provincie van het Koninkrijk een gewichtige morele overtuiging uitsprekt en ten nutte van hare leden als richtlijn voorschrijft, in hoeverre deze aan haar wapen en juist daaraan moet worden toegevoegd.

Naar mijn mening spreekt uit dit besluit een gelukkig teruggrijpen naar een in het hart van het volk van Holland levende gedachte, een overtuiging, reeds vier eeuwen geleden min of meer officieel door het wettig gezag gesanctioneerd, sinds dien verwaarloosd en wellicht in de moderne tijd ondermijnd en thans in ere hersteld.

Men verkleine de waarde van deze geste niet. Het is zeker, dat de bemoeiing van het provinciaal bestuur thans onvergelijk groter is dan vroeger en de uitingen daarvan voor velen onoverzichtelijk zijn geworden, maar het wapen der provincie is even hoog als haar bestuur gebleven, ja is er de meest officiële en naaste uiting van. Het wapen is niet een samenstel van willekeurige leeuwen, schild, kroon en spreukband, maar van symbolen van recht en gezag. Indien men deze voorbij gaat of zelfs kleineert, geeft men geen blijk van modern inzicht, maar van onkunde of eigendunk.

De kennis en betekenis er van wordt in het rapport door de provinciale inspecteur der gemeente- en waterschapsarchieven J. L. van der Gouw zaakkundig uiteen gezet, misschien wat kort, want in weerwil van de lengte van het betoog, moest hij rekening houden met de moderne haast. Overigens werd aan dat ongeduld door de talrijke illustraties tegemoet gekomen, welke bovendien het oog boeien, ja door de royale wijze van uitgeven de lezer verrassen.

Aldus blijkt ook de verbetering, die het wapen sedert het voorgaand besluit, van 1947, door relief en betere proportie heeft ondergaan.

Aangezien de uitgave niet onder de ogen van iedere lezer van de Brabantse Leeuw zal komen, geef ik een korte samenvatting. Geschiedenis van de Hollandse „leeuw”, sedert het einde der 12de eeuw bekend, van het „corps” van het in de 15de aan het wapenschild toegevoegd „devies”, nam. de „tuin”, d.i. de van wilgen teenhout gevlochten verdedigingswal om de leeuw heen, waarvan de „esprit” vermoedelijk de zelfde of nagenoeg de zelfde gedachte was, welke in de reeds genoemde zinspreuk tijdens de benauwde tijd der 16de eeuw is vastgelegd.

Dit alles werd ontleend aan de afbeelding er van in zegel, munt, penning, chroniek, placcaat en publicatie.

Misschien is er discussie mogelijk over enkele punten, maar daarop in te gaan, lijkt mij misplaatst, gezien het vele nieuwe, dat door dit rapport wordt geboden, en het goede, dat er van moge uitgaan.

Deze geschiedenis leeft voor de deskundige, kan de aandacht der belangstellenden trekken en is in deze moeilijke tijd een bemoediging voor de ingezetenen van Zuid-Holland.

J. S.

VRAGEN EN ANTWOORDEN

Antwoorden

PESKENS B. L. II 192, IV 16. — Bevolkingsregister Tilburg 1830 blz. 539 vermeldt op het adres Nieuwland 1324:

van Alphen, Maria, 71 jaren, geb. te Alphen, zonder beroep, R.K., DES-ZELFS MAN WENTZEL PESCHKE WOONT TOT DIEST.

In de Personele Omslag van 1834 komt zij voor als WEDUWE PENSKE. Tilburg. J. SLUIJTERS.

Nieuwe vragen

In het artikel van de B. L. 1957 blz. 17 e.v. van wijlen de heer J. Loefft, treffen we de volgende stamlijst aan:

Peter Gerit Andriessse geb. ong. 1560 tr. Anneke Adriaans de Jonge dr. Adriaan Anthonisse de Jonge en Aenke Martens.

Dirck Peeters geb. Capelle 1595 tr. Peterke Jans de Bont.

Jan v. d. Hoeven geb. C. tr. Baardwijk Ida Arisse Verhey.

Pieterneella v. d. Hoeven geb. C. 1690 tr. ong. 1716 Seger van Herwijnen. Deze is President Schepen van Emmikhoven en Waardhuizen en de zoon van Adriaan Segers van Herwijnen, President Heemraad van Emmikhoven en Waardhuizen en van Anna Holleman (dr. Seger Willems Holleman en Grietje Rochus v. d. Biesheuvel).

Via Jan van Herwijnen (j.m. van Waardhuizen) tr. Woudrichem 23-6-1742 Cornelia Leonarda de Laveau geb. Wageningen 26-9-1723 dr. Jean Baptiste de Laveau, officier i.h. Regiment Vicoise en Elisabeth Noot en Segerdina van Herwijnen geb. Woudrichem 30-5-1744 tr. Baardwijk 22-9-1765 Melgert Ackema, geb. Emden, vorster te Dongen zoon van Johannes Melgerts Ackema, vorster te Dongen, en Jannetje Boorsma zijn dit ook mijn kwartieren. Gaarne gegevens voor opvoering van deze kwartieren.

Alkmaar, Nassaulaan 25.

J. H. ACKEMA.

DE BREDASE APOTHEKERS

van de 15e- tot het begin van de 19e-eeuw

door G. J. REHM

(Vervolg van pag. 117)

Johan Francis Sebastiani kwam vóór of omstreeks 1733 vanuit Hoogstraten naar Breda. Hij was vermoedelijk een kennis van de uit Breda vertrokken apotheker Seldenslagh, waarvoor hij in 1733 als gemachtigde optrad ¹⁾ en als getuige bij het passeren van een andere akte voor hem ²⁾.

Hij kocht het burgerrecht van Breda op 12 april 1734 en huwde op 3 mei van dat jaar in de Waalse kerk te Breda met Jacoba Josina van Berck, die op 26 augustus 1711 gedoopt was in de R.K. kerk aan de Nieuwstraat te Breda, als dochter van Adriaan van Berck en Johanna van Asten.

Het echtpaar Sebastiani liet in dezelfde R.K. kerk tussen 1735 en 1746 zes kinderen dopen, waarvan er drie op jeugdige leeftijd overleden.

De apotheek werd aanvankelijk gevestigd in het huis, stal, plein, zomerhuisje of keuken, erf en mouterij met erf „de Key-serscroon” aan de Ginnekenstraat (= thans 1, doch afgebroken) op de hoek van de Houtmarkt, dat hij daarvoor huurde ³⁾.

Het was ook in dit huis, dat het echtpaar op 13 maart 1737 door notaris Cornelis van Bommel een testament liet opstellen. Zij benoemden elkander daarbij tot erfgenaam van alle roerende goederen — w.o. ook de winkel met toebehoren en de medicamenten — en vermaakten elkander het vruchtgebruik van alle onroerende goederen. De langstlevende was wel verplicht de kinderen dan op te voeden tot hun 25e jaar, eerder huwelijk of andere staat en deze daarna ieder f 300,- uit te keren ⁴⁾. Bij het passeren van dit testament hadden zij nog slechts een zoon, de latere apotheker Arnoldus Wilhelmus.

Een eigen huis kocht Sebastiani eerst op 2 april 1746. Het bestond uit een huis, achterhuis, hof en erf en was genaamd „den Groenen Hoedt” en gelegen aan de oostzijde van de Eindstraat (= thans 27). Voor de koopsom gaf hij een schuldbeken-

1) N. 613, akte 70. 2) N. 733, z.f.

3) H. 1925, f. 206; H. 1928, f. 71 en R. 577, f. 95r + v.

4) N. 617, akte 27.

tenis van f 1800,-, die hij reeds op 23 juli van hetzelfde jaar aflost¹⁾. In dit huis had een aantal jaren tevoren de apotheker Delmotte enige tijd zijn apotheek.

Hij overleed op 5 april 1748 en werd drie dagen later buiten de stad begraven. De apotheek werd toen door zijn weduwe, met de hulp van een provisor, voortgezet.

Voor verdere gegevens zie bij Arnoldus Wilhelmus Sebastiani hierna.

Franciscus Xaverius van Tilborgh werd op 27 juli 1717 in de R.K. kerk aan de Waterstraat te Breda gedoopt, als zoon van Dr. Daniel van Tilborgh en Johanna Maria van Amersfoort. Hij leerde zijn stiel vermoedelijk te Utrecht, want bij zijn ondertrouw op 12 januari 1741 werd vermeld, dat hij toen 11 maanden te Breda woonde, doch tevoren in Utrecht.

Hij huwde 1 februari 1741 voor schepenen van Breda met Anthonetta Cornelia van der Borst, die op 15 januari 1717 in de R.K. kerk aan de Nieuwstraat te Breda werd gedoopt, als dochter van Laurentius van der Borst en Anthonia Brockx.

Zijn moeder kocht op 27 oktober 1740 van de dochter van de apotheker Swijsen diens apotheek „de Witte Pluym” aan de Grote Markt (= thans 52) kennelijk met de bedoeling een bestaande apotheek voor haar zoon te verwerven²⁾.

Franciscus nam die apotheek op 31 oktober 1741 van haar over voor f 3800,-, die hij kontant betaalde³⁾.

Het echtpaar Van Tilborgh liet reeds op 19 december 1741 een testament opstellen door notaris Jacob de Bruyn. Het was een mutueel testament met de gewone bepaling over de opvoeding van de kinderen door de langstlevende en de uitbetaling van een som geld daarna, in dit geval f 400,- aan de eventuele kinderen tezamen⁴⁾. Het echtpaar bleef echter kinderloos.

Tezamen met zijn broer erfde hij later nog goederen van zijn oom van moederszijde en van zijn grootvader van vaderszijde, die zij in augustus 1754 verkochten⁵⁾. Bij de deling van de nalatenschap van zijn ouders op 3 december 1756 verwierf hij in eigendom het huis, achterhuis, hof en erf „den Oyevaer” aan de westzijde van de Eindstraat en een hypotheekbrief van f 1400,- op het huis „het Wapen van Schotland” in de Molensstraat⁶⁾. Het laatstgenoemde huis voegde hij op 19 juli 1766 aan zijn bezittingen toe⁷⁾.

1) R. 594, f. 150v-152v. 2) R. 591, f. 122-123. 3) *ibid.*, f. 264v-265.

4) N. 908, z.f. 5) R. 601, f. 111r+v en f. 113-114.

6) R. 602, f. 133v-134v. 7) R. 606, f. 36r+v.

Ook zijn echtgenote was niet onbemiddeld. Gezamenlijk met haar zusters bezat zij een stede met landerijen onder Bavel en Teteringen¹⁾ en een huis „de Trompet” aan de westzijde van het Ginnekenseinde, dat op 21 januari 1786 voor f 2000,- werd verkocht²⁾.

In 1783 werd hij door het stadsbestuur van Breda betaald voor de levering van medicamenten aan zieke armen³⁾.

Zijn echtgenote overleed op 28 februari 1786 en werd twee dagen daarna begraven. Hij liet, omdat hij geen nakomelingen had, op 3 april 1790 door notaris Jean François Mirandolle een nieuw testament opstellen, waarbij hij zijn schoonzusters en de kinderen van zijn broer tot erfgenamen benoemde. Enige legaten vermaakte hij daarbij o.a. aan zijn dienstbode en aan zijn winkelknecht Laurens Croes⁴⁾.

Tot aan het einde van zijn leven bleef hij als apotheker fungeren. Hij overleed 5 augustus 1790 en werd twee dagen later buiten de stad begraven.

Arnoldus Ingenhousz was een zoon van de advocaat Ludovicus Ingenhousz uit Zaltbommel en Hendrica van Beest van Renoy en werd aldaar op 23 oktober 1693 gedoopt⁵⁾.

Hij vestigde zich omtrent 1727 in Breda en huwde alhier in de Grote kerk op 5 mei van dat jaar met Maria Beckers, die op 8 augustus 1698 werd gedoopt in de R.K. kerk aan de Brugstraat te Breda, als dochter van Abraham Beckers en Allegonda Gouban.

Hij vestigde zijn apotheek in het huis „de Trecktangh” aan de Eindstraat, dat op 29 januari 1729 eigendom werd van zijn schoonvader⁶⁾. Hij werd burger van Breda op 23 nov. 1730.

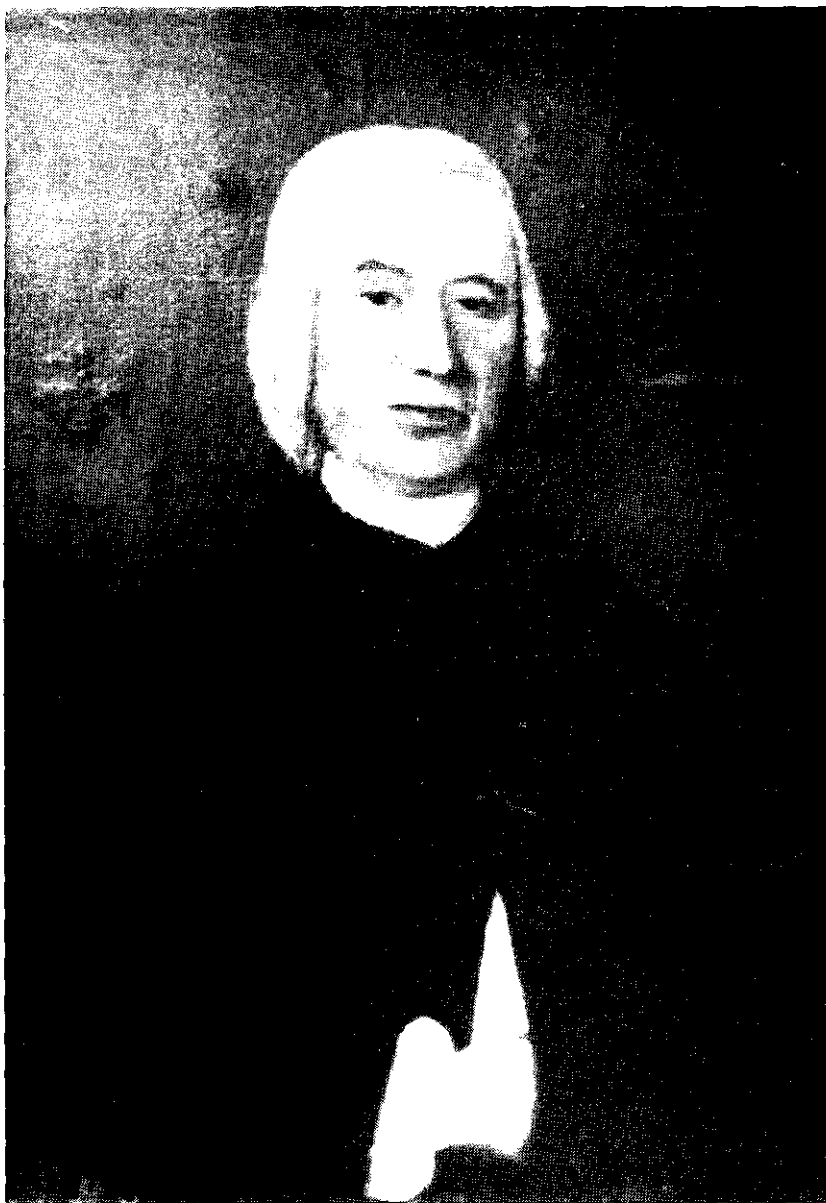
Het echtpaar liet drie kinderen dopen in de R.K. kerk aan de Brugstraat, te weten Ludovica 4 maart 1728, die reeds op 28 maart daarna overleed; Ludovicus 9 juli 1729, de latere koopman en apotheker en Joannes 8 december 1730, de later zo bekend geworden Dr. Jan Ingenhousz. De kinderen werden al vroeg van hun moeder beroofd, zij overleed op 30 november 1731 en werd vier dagen later begraven.

Arnoldus bleef toen in het bezit van alle goederen, maar moest volgens het testament, dat hij met zijn echtgenote op 13 februari 1729 had laten opstellen, de kinderen opvoeden en hun later als erfdeel ieder f 50,- uitkeren⁷⁾.

1) N. 1030, akte 44. 2) R. 617, f. 53v-54v. 3) H. 1759, f. 68v-69.

4) N. 1133. 5) Juten-Kwartierstaten van Ned. Kath., 1e serie no. 35.

6) H. 1924, f. 102. 7) N. 729, z.f.

Portret van A. Ingenhousz (1693—1764).
Fotorepr. naar een verloren gegaan geschilderd portret.

Na het overlijden van zijn schoonvader in 1747 trad hij volgens diens laatste wil ¹⁾ op als voogd over zijn zonen, die enige erfgenamen waren. Zij verkregen het huis „de Trecktangh” en het naastgelegen pand „de Cleerbessens”; een huis met drie achterhuisjes „het Wapen van Nassau” aan de zuidzijde van de Veemarktstraat en een huisje met bleekveld tegenover die achterhuisjes. De bezittingen aan de Veemarktstraat werden in 1748 en 1750 resp. verkocht voor tezamen f 2000,- ²⁾. Arnoldus behield alles in vruchtgebruik en verkreeg bovendien nog een legaat van f 500,-.

Hij verplaatste nu zijn apotheek van „de Trecktangh” naar „de Cleerbessens”, waarin zijn schoonvader tot dan toe gewoond had. In 1761 liet hij beide panden tot een huis samen-trekken (= thans Eindstraat 3), mogelijk op instigatie van zijn zoon Ludovicus, die zijn vader toen in de zaak assisteerde ³⁾.

Op 26 oktober 1751 liet Arnoldus een nieuw testament opstellen, waarbij hij zijn beide zonen tot erfgenaam benoemde. Aan de dienstbode Marianne de Kanter, — die zeer vele jaren bij hem had gediend en zijn beide zonen tijdens hun minder-jarigheid met grote genegenheid had opgepast en gediend als een moeder haar eigen kinderen — schonk hij een lijfrente van f 50,-, waarvoor een schuldbrief van f 1000,- als onderpand van de boedel werd afgezonderd ⁴⁾.

Uit de nalatenschap van zijn broer Casper genoot hij nog aan kontanten f 2000,-, waarvoor hij in 1755 twee verbandbrieven ten laste van de stad Breda kocht ⁵⁾.

Een andere geldbelegging was de aankoop van een huis en erf „de Papegay” aan de oostzijde van de Karrestraat (= thans 9) voor f 1510,- in 1757 ⁶⁾ en de aankoop van een zaai- en weiland in de Teteringsdijk voor f 1400,- in 1761 ⁷⁾.

In 1762 verkocht hij een obligatie van f 2000,-, de beide verbandbrieven van f 1000,- en een obligatie van f 1000,- ⁸⁾. Met het aldus vrijgekomen kapitaal verwierf hij zich enige 3 % aandelen in de Engelse staatslening ⁹⁾.

Reeds in juni 1764 zag hij zijn dood naderen en stelde daarom ter voorkoming van moeilijkheden zijn beide zonen aan tot executeurs en erfgenamen van de Engelse effecten ¹⁰⁾. Hij overleed op 12 juli 1764 en werd vier dagen later buiten de stad begraven.

1) N. 729, akte 13-2-1729. 2) N. 748 en R. 596, f. 35; N. 750 en R. 598, f. 203. 3) H. 1936, f. 8. 4) N. 751. 5) N. 712, akte 49.

6) R. 602, f. 246v. 7) R. 604, f. 81v. 8) *ibid.*, f. 306v; N. 762, akte 14-4-1762 en R. 604, f. 369. 9) N. 929, akte 8-6-1762.

10) N. 931, akte 17-6-1764.

Tijdens zijn leven werd hij steeds koopman genoemd, eerst in 1755¹⁾ en een enkele maal daarna werd hij ook apotheker genoemd. Waarschijnlijk was hij koopman in leer en huiden, zoals zijn zoon Ludovicus dat werd, en daarnaast apotheker.

(Wordt vervolgd)

1) N. 712, akten 29 en 46.

DE BOSSCHE FAMILIE VAN ZUYLEN

(XVIIde—XIXde eeuw)

(Vervolg van pag. 122)

VIII a. *Jacobus Josephus van Zuylen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jan) 21 mei 1783, aanvankelijk mr. broodbakker ald. (1814), later deurwaarder bij de Rechtbank van Koophandel te 's Hertogenbosch (1819), † ald. 29 april 1852; tr. 's Hertogenbosch (voor schepenen) 20 okt. 1805 *Catharina Croes*, geb. 's Hertogenbosch in mei 1783, † ald. 21 okt. 1861, dr. van Michiel en Adriana Mulders.
Uit dit huwelijk o.a.:

1. *Rogierius Adrianus*, volgt onder IX a.

2. *Adriana Catharina van Zuylen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jan en St. Peter) 25 sept. 1808; tr. 's Hertogenbosch 1 sept. 1831 *Wilhelmus Hubertus Haenen*, geb. Maas-tricht 11 maart 1808, part. essayeur van goud- en zilverwerken, zn. van Joannes Lucas Dominicus en Anna Catharina Roberts.

3. *Charlotte Catharina van Zuylen*, geb. 's Hertogenbosch 14 mei 1819, † ald. 11 mei 1854; tr. *Thomas Verhofstad*.

4. *Franciscus Michael Stephanus van Zuylen*, geb. 's Hertogenbosch 26 dec. 1820, majoor der Inf. O.I.L., † 's Hertogenbosch 9 maart 1861.

5. *Michaël Eduardus*, volgt onder IX b.

IX a. *Rogierius Adrianus van Zuylen*, (ridder Orde Eikenkroon), geb. 's Hertogenbosch (St. Jan en St. Peter) 3 aug. 1806, 1e klerk ter gemeente-secretarie ald., later stadsarchivaris (1868)²⁹⁾, † 's Gravenhage 28 nov. 1894; tr. 1e. 's Her-

²⁹⁾ Zie over hem Nieuw Ned. Biographisch Woordenboek IX, 1319 en Taxandria II (1895), blz. 102 vlg.

togenbosch 2 april 1831 *Anna Catharine Haenen*, geb. Maastricht 14 nov. 1803, † 's Hertogenbosch 24 dec. 1867, dr. van Joannes Lucas Dominicus en Anna Catharina Roberts; tr. 2e. 's Hertogenbosch 29 juli 1869 *Catharina van de Sande*, geb. Baflo (Gr.) 15 okt. 1830, dr. van Cornelis Frans en Maria Elizabet Faustina Hendrina Battaerd.

Uit het eerste huwelijk o.a.:

1. *Gustaaf Eugenius Victor Lambert van Zuylen*, geb. 's-Hertogenbosch 8 aug. 1837, kolonel der genie O.I.L., † 's-Gravenhage 20 aug. 1905; tr. 1e. *Ann Goldie*, geb. Padang 18 okt. 1839, † 's Gravenhage 10 aug. 1893, dr. van Janne en Ann Lamb; tr. 2e. 's Gravenhage 1 okt. 1896 *Geertruida Adriana Tromp*, geb. Amboina 12 maart 1863, † 's-Gravenhage 28 nov. 1951, dr. van Cornelis Gerbrand en Geertruida Maria Aletta Rijkschroeff. (Zij hertr. Jhr. O. J. B. van Beresteyn).

2. *Adelaïde Cathérine Victoire van Zuylen*, geb. 's Hertogenbosch 2 okt. 1843, † Reims 25 dec. 1876; tr. *Charles Goldie*, geb. Edinburg 1842, † Reims 21 febr. 1886, zn. van Jannes en Ann Lamb.

IX b. *Michaël Eduardus van Zuylen*, geb. 's Hertogenbosch 27 febr. 1823, kap. der infanterie O.I.L., † Hengelo (G.) 24 juni 1895; tr. 1e. 's Hertogenbosch 22 april 1868 (gescheiden bij vonnis Rb. Breda 8 jan. (ingeschreven 6 maart) 1884) *Louise van de Ven*, geb. 's Hertogenbosch 14 juli 1842, dr. van Leendert Cornelis³⁰⁾ en Clasina Maria Leeuwe, en wede van Gerardus Joannes de Leeuw; tr. 2e. H. Enslie. Uit het eerste huwelijk o.a.:

Eduard Johan Carel van Zuylen, geb. Hees (bij Nijmegen) 15 maart 1869, hoofding. der staatsspoorwegen in Ned. Indië, † Amsterdam 11 april 1934; tr. Panaroekan (Ned. Indië) 9 aug. 1897 *Louise Wilhelmine Françoise Félicité de Rochemont*, geb. Buitenzorg (Ned. Indië) 27 febr. 1874, † 's Gravenhage 22 juni 1954, dr. van Johannes Isaak en Maria Magdalena Smits.

(Hieruit een thans nog bloeiende tak in Nederland).

VI b. *Philippus van Zuylen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jacob) 3 okt. 1721, winkelier te 's Hertogenbosch, begr. ald. (Grote kerk) 16 aug. 1785; tr. 's Hertogenbosch (voor schepenen) 28 mei 1747 *Maria Agnetis van den Heuvel*, ged. 's Hertogenbosch (St. Peter) 14 nov. 1726, begr. ald. (Grote kerk) 8 mei 1782, dr. van Joost en Adriana van Eyndhoven.

³⁰⁾ † 's-Hertogenbosch 29 maart 1850.

Uit dit huwelijk o.a.:

1. *Josephus van Zuylen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jacob) 17 aug. 1749, † ald. 26 nov. 1826.
2. *Wilhelmus*, volgt onder VII e.
3. *Nicolaus*, volgt onder VII f.
4. *Adrianus Josephus*, volgt onder VII g.
5. *Ludovicus*, volgt onder VII h.
6. *Wilhelmina van Zuylen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jacob) 12 nov. 1763, † Herpen 16 febr. 1829.
7. *Rogier van Zuylen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jacob) 21 jan. 1766, winkelier te Rotterdam (1822), later te 's Hertogenbosch, † ald., 26 maart 1840; tr. Rotterdam (stadhuis) 9 aug. 1801 *Maria van Oudshoorn*, ged. 's-Gravenhage (R.K. Assendelftstraat) 19 jan. 1770, † vóór 26 maart 1840, dr. van Henri en Cornelia van Endhoven.

VII e. *Wilhelmus van Zuylen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jacob) 18 okt. 1752, koopman in Engelse en Inlandse wollen stoffen en lakens (firma Wilhelmus van Zuylen), † Rotterdam 24 okt. 1822, tr. (ondertr. Rotterdam 3 jan. 1782) *Alleghonda Heymans*, ged. Rotterdam (R.K. a.d. Steiger) 18 nov. 1756, † Rotterdam 6 juli 1822, dr. van Coenradus en Petronella Minbergen³¹⁾.

Uit dit huwelijk o.a.:

1. *Maria Petronella van Zuylen*, ged. Rotterdam (R.K. Leeuwenstraat) 8 sept. 1783.
2. *Maria Everdina van Zuylen*, ged. Rotterdam (R.K. Leeuwenstraat) 6 sept. 1784, † Zeist 23 dec. 1818; tr. Rotterdam 27 jan. 1807 *Pierre André Joseph d'Aquin*, geb. Rijssel (Fr.) in 1782, distillateur, † Nijmegen 4 april 1857, zn. van Pierre André Joseph en Marianne Joseph Vernier.
3. *Petronella van Zuylen*, ged. Rotterdam (R.K. Leeuwenstraat) 3 sept. 1787.
4. *Wilhelmus van Zuylen*, geb. circa aug. 1793, † Rotterdam 8 febr. 1798 (als enigst zoontje).

VII f. *Nicolaus van Zuylen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jacob) 28 jan. 1754, oprichter van de Vaderlandse Sociëteit ald.³²⁾, koopman, † 's Hertogenbosch 6 aug. 1826; tr. Maren (voor

31) Ged. Rotterdam (R.K. kerk Leeuwenstraat) 29 okt. 1723, dr. van CHRISTIAEN MINBERGEN (uit Wezel) en EVERDINA SPIJKERS (uit Zutphen). Deze ouders waren te Rotterdam 28 april 1715 gehuwd. COENRADUS HEYMANS en PETRONELLA MINBERGEN tr. Rotterdam 14 mei 1747. 32) Van Sasse van Ysselt, a.w. III, blz. 303.

schepenen) 8 dec. 1782 *Ardina van der Velden*, ged. Maren (R.K.) 9 aug. 1757, † 's Hertogenbosch 26 mei 1846, dr. van Petrus en Gijsberta Vogels.

Uit dit huwelijk:

1. *Petrus Josephus*, volgt onder VIII b.
2. *Maria Agnes van Zuylen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jan) 20 febr. 1786, † ald. 8 juli 1861; tr. 's Hertogenbosch 21 nov. 1811 Dr. *Antonius Bolsius*, ged. 's Hertogenbosch 22 juli 1783, geneesheer, † vóór 1861, zn. van Jan en Johanna Margaretha Valkenburg.
3. *Gijsberdina Catharina van Zuylen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jan) 22 mei 1788, † ald. 13 aug. 1823.
4. *Elisabeth van Zuylen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jan) 3 juli 1790, † ald. 26 febr. 1855.
5. *Isabella van Zuylen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jan) 31 maart 1792, † ald. 3 april 1873.
6. *Clara Lucia van Zuylen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jan) 28 april 1794, † ald. 16 febr. 1855.

VIII b. *Petrus Josephus van Zuylen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jacob) 24 sept. 1783, commissaris van politie te 's Hertogenbosch, † ald. 21 sept. 1843; tr. 's Hertogenbosch 27 mei 1818 *Adriana Jacoba Kuypers*, geb. 's Hertogenbosch 2 aug. 1790, † ald. 4 maart 1871, dr. van Jacobus en Maria Maas. Uit dit huwelijk 5 kinderen, waaronder drie zonen, o.a.: *Jacobus Johannes Andreas Hubertus van Zuylen*, geb. 's-Hertogenbosch 27 jan. 1830, handelsagent aldaar, gehuwd met *Henriette Godefrida Sopers*. Zij waren ouders van vier dochters en één zoon.

VII g. *Adrianus Josephus van Zuylen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jacob) 19 maart 1756, koopman, † Herpen 10 aug. 1818; tr. Herpen 6 nov. 1798 *Maria Anna Zonneberg*, geb. Herpen, winkelierster, † ald. 22 (of 26³³) april 1831, dr. van Jan³⁴) en Elisabeth van de Kamp³⁵).

Uit dit huwelijk :

1. *Maria Elisabeth van Zuylen*, ged. Herpen (R.K.) 25 febr. 1802, † Huisseling 25 juli 1876; tr. *Christiaan van Aar*.
2. *Philippus Jacobus van Zuylen*, ged. Herpen (R.K.) 7 aug. 1805, wagenmaker en timmerman te Herpen, gehuwd met *Elisabeth van den Braak*.
(Hieruit een thans nog bloeiende tak).

33) De aangifte dd. 27 april 1831 luidde „overleden op gisteren den 22en april”. 34) † Herpen 25 mei 1812. 35) † Herpen 13 juni 1775.

3. *Johannes van Zuylen*, ged. Herpen (R.K.) 14 febr. 1807, bakker en winkelier te Herpen; tr. aldaar 15 okt. 1831
 - Joanna van Beurden*, ged. Driel 27 dec. 1808, dr. van Adriaan en Margaretha van Hemert.
- Hieruit vele nakomelingen (z.g. *Herpense tak*).

VII h. *Ludovicus* (of *Louis*) *van Zuylen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jacob) 5 nov. 1759, koopman in Engelse en Inlandse wollen stoffen en lijnwaden (firma L. van Zuylen en J. Aengenent) te Rotterdam, later kantoorbediende, † Rotterdam 22 febr. 1829; tr. Rotterdam (stadhuis) 24 jan. 1790 *Anna Aengenent*, ged. Rotterdam (R.K. aan het Steiger) 31 okt. 1760, † Rotterdam 31 jan. 1829, dr. van Willem en Anna Maria van Zandbeek (of Santbeek).

Uit dit huwelijk o.a.:

1. *Wilhelmus van Zuylen*, ged. Rotterdam (R.K. aan het Steiger) 2 maart 1791, jong †.
2. *Maria Anna van Zuylen*, geb. juli 1793.
3. zoon, geb. Rotterdam 15 okt. 1797.
4. dochter, geb. Rotterdam 27 jan. 1801.
5. *Wilhelmus van Zuylen*, geb. circa juni 1803, † Rotterdam 21 dec. 1808.

V b. *Christiaan van Zuylen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jan) 26 april 1687, † kort vóór 24 april 1730³⁶⁾; tr. 1e. 's Hertogenbosch (ondertr. 23 april) 1712 *Elisabeth van Heeswijck*, † aug. 1719—1722; tr. 2e. 's Hertogenbosch (voor schepenen) 10 mei 1722 *Maria Cornelia Ketelaers*, geb. Weert, begr. 's-Hertogenbosch (Grote kerk) 26 aug. 1744.

Uit het eerste huwelijk o.a.³⁶⁾:

1. *Elisabeth van Zuylen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jacob) 16 nov. 1714, † na 31 jan. 1757.
2. *Anna Maria van Zuylen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jacob) 6 aug. 1719, † na 31 jan. 1757.

Uit het tweede huwelijk:

3. *Sibilla van Zuylen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jacob) 24 dec. 1724, begr. ald. (Grote kerk) 22 sept. 1774.
4. *Isabella van Zuylen*, ged. 's Hertogenbosch (St. Jacob) 23 maart 1726, begr. ald. (Grote kerk) 12 juli 1763.

Vught (N.Br.).

Mr. W. de Vries.

³⁶⁾ R.A.H., 's-Hertogenbosch R 1927, 24 april 1730.

FAMILIE SCHENKELAARS

De oudste bekende stamvader is *Petrus Schenkelaars*, ged. ± 1660, gehuwd met N.N., waaruit:

1. *Henricus Petri Schenkelaars*, volgt I;
 2. *Gerardus Petri*, ged. ± 1685; huwde Stratum 8-12-1709 met *Joanna Lamberti*.
- I. *Henricus Petri Schenkelaars*, ged. ± 1690; overl. Stratum 27-7-1745, huwde met *Gertrudis Godefridi Gorts*, waaruit:
1. *Petrus*, volgt II;
 2. *Hendrina Schenkelaars*, ged. Stratum 1-6-1717, huwde Stratum 30-11-1749 met *Antonius Loemmers*;
 3. *Catharina Schenkelaars*, ged. Stratum 4-3-1721; overl. Stratum 21-10-1741;
 4. *Petrus*, volgt IIa;
- II. *Petrus Schenkelaars*, ged. Stratum 31-5-1716, huwde Stratum 17-11-1754 met *Clara Maria Gruijthuijsen*, ged. Eindhoven, 26-11-1728; overl. Stratum 10-5-1798, waaruit:
1. *Henrica Schenkelaars*, ged. Stratum 12-9-1755; overl. Stratum 12-12-1816, huwde Stratum 12-5-1782 met *Joannes van der Velden*, overl. Stratum 9-5-1804;
 2. *Arnoldina Schenkelaars*, ged. Stratum 5-9-1756; overl. Woensel 3-10-1834, huwde 14-4-1799 Eindhoven met *Petrus van Donk*, ged. Woensel 15-2-1773, overl. Woensel 11-1-1853;
 3. *Arnoldus*, volgt III;
 4. *Catharina Schenkelaars*, ged. Stratum 22-10-1758, huwde met *Arnoldus Coenders*, wonende te Bokholt (België);
 5. *Gertrudis Schenkelaars*, ged. Stratum 4-2-1760; huwde 1e Stratum 16-5-1790 met *Leonardus Ronden*; overl. Stratum 2-6-1804; huwde 2e Stratum 29-11-1807 met *Johannes Garels*;
 6. *Petrus*, volgt III a;
- IIa. *Petrus Schenkelaars*, ged. Stratum 25-8-1723, huwde Tongelre 23-12-1753 met *Aldegonda Vermalen*.
- III. *Arnoldus Schenkelaars*, ged. Stratum 25-9-1757, overl. Stratum 18-4-1831, huwde Tongelre 19-6-1785 met *Joanna Verberne*, ged. Tongelre 23-7-1758, overl. Stratum 13-6-1828, waaruit:
1. *Petrus Schenkelaars*, ged. Tongelre 9-9-1786;
 2. *Godefrida Schenkelaars*, ged. Tongelre Jan. 1788, overl. Stratum 3-2-1816;

3. Petronella Schenkelaars, ged. Stratum 15-11-1790, begr. 24-11-1790;
 4. Petronella Schenkelaars, ged. Stratum 3-6-1792, overl. Stratum 21-12-1812;
 5. Petrus Schenkelaars, ged. Stratum 8-10-1797;
 6. Clara Maria Schenkelaars, ged. Stratum 4-4-1801.
- IIIa. *Petrus Schenkelaars*, ged. Stratum, 15-8-1761, huwde Stratum 7-7-1793 met *Johanna Lathouwers*, ged. Stratum 7-11-1760, waaruit:
1. Antonius, volgt IV;
 2. Petrus Schenkelaars, ged. Stratum 26-8-1795; overl. Strijp 19-4-1835;
 3. Joanna Schenkelaars, ged. Stratum 8-8-1797;
 4. Johannes, volgt IVa;
 5. Clara Maria Schenkelaars, ged. Stratum 1-1-1800; overl. Strijp 8-8-1852, huwde Strijp 1-8-1830 met Joannes Corsten, ged. Boekel 6-2-1789; overl. Strijp 4-3-1858;
 6. Catharina Schenkelaars, ged. Stratum 27-9-1801; overl. Gestel 26-7-1861.
- IV. *Antonius Schenkelaars*, ged. Stratum 24-4-1794; overl. Woensel 23-4-1857, huwde Woensel 25-7-1824 met Catharina van Rooij, ged. Woensel 7-10-1799, overl. Woensel 6-4-1861, waaruit:
1. Maria Schenkelaars, geb. Woensel 18-5-1825, overl. Woensel 28-11-1871;
 2. Petrus Schenkelaars, geb. Woensel 3-7-1827, overl. Woensel 24-4-1864;
 3. Johanna Schenkelaars, geb. Woensel 12-7-1830, overl. Woensel 27-7-1873;
 4. Adriana Schenkelaars, geb. Woensel 6-2-1833, overl. Woensel 23-11-1866;
 5. Franciscus Schenkelaars, geb. Woensel 27-1-1836, overl. Woensel 8-4-1853;
 6. Arnoldus Schenkelaars, geb. Woensel 25-5-1839, overl. Woensel 21-2-1840;
 7. Francisca Schenkelaars, geb. Woensel 27-2-1841, overl. Woensel 1-1-1871.
- IV a. *Johannes Schenkelaars*, ged. Stratum 25-9-1798, overl. Strijp 8-7-1872, wever, huwde 1e Strijp 4-5-1823 met *Margarita van den Nieuwenhuijsen*, waaruit:
1. Petrus Schenkelaars, geb. Strijp 30-1-1824, huwde Strijp 21-2-1868 met Wilhelmina van Luijk, geb. Heeze 9-12-1835;
 2. Wilhelmina Schenkelaars, geb. Strijp 3-6-1825, overl.

Eindhoven 14-1-1905, huwde 1e in 1852 met Johannes van Lierop, overl. Waalre 9-4-1859, huwde 2e Strijp 10-6-1865 met Johannes van Woerkom, geb. Woensel 17-4-1835, overl. Woensel 8-1-1884; huwde 2e Strijp 3-3-1832 met *Helena Gruijters*, geb. Zeelst 4-3-1805, overl. Strijp 8-4-1876, waaruit:

1. Arnoldus, volgt V;
 2. Wilhelmus, volgt V a;
 3. Antonius, volgt V b;
 4. Godefridus Schenkelaars, geb. Strijp 8-2-1838, overl. Strijp 13-7-1838;
 5. Maria Schenkelaars, geb. Strijp 8-12-1839, overl. Strijp 14-1-1913; huwde Strijp 30-6-1865 met Arnoldus van Genip, geb. Strijp 3-12-1839, overl. Eindhoven 30-3-1927;
 6. Johanna Schenkelaars, geb. Strijp 22-11-1842, overl. Strijp 25-11-1842;
 7. Johannes, volgt V c.
- V. *Arnoldus Schenkelaars*, geb. Strijp 17-2-1833, overl. Strijp 16-1-1911, wever, huwde Strijp 3-5-1861 met *Hendrina Petronella Kantelberg*, geb. Strijp 26-12-1832, overl. Strijp 26-5-1876, waaruit:
1. Johannes, volgt VI;
 2. Jan Francis Schenkelaars, geb. Strijp 3-9-1863;
 3. Leonardus Schenkelaars, geb. Strijp 31-12-1864, overl. Eindhoven 21-2-1945;
 4. Josephus Schenkelaars, geb. Strijp 12-6-1868, overl. Strijp 29-12-1868;
 5. Josephus Schenkelaars, geb. Strijp 13-1-1872, overl. Strijp 29-7-1872;
 6. Cornelius Hendrikus Schenkelaars, geb. Strijp 23-6-1873, overl. Eindhoven 14-1-1949.
- Va. *Wilhelmus Schenkelaars*, geb. Strijp 14-4-1834, overl. Gestel 2-5-1906, koopman in tabak, later slager, huwde 1e Strijp 8-2-1861 met *Maria Catharina van Gemert*, geb. Strijp 15-8-1830, overl. Strijp 7-6-1878, waaruit:
1. Matheus Schenkelaars, geb. Strijp 30-12-1861, overl. Strijp 7-3-1862;
 2. Matthijs, volgt VII;
 3. Johannes, volgt VIIa;
 4. Leonardus, volgt VIIb;
- huwde 2e Zeelst, 21-11-1879 met *Johanna van Santvoort*, geb. Zeelst 27-1-1841, overl. Strijp 26-3-1881, waaruit:
1. Martinus, volgt VIIc;
- huwde 3e Strijp, 6-7-1883 met *Johanna Maria van den*

Broek, geb. Veldhoven 2-3-1859, overl. Strijp 7-1-1891, waaruit:

1. Antonetta Schenkelaars, geb. Strijp 20-11-1884, overl. Strijp 23-6-1885;
2. Antonetta Schenkelaars, geb. Strijp 19-1-1887, gehuwd Woensel 15-10-1911 met Leonardus Hubertus Cuppens, geb. Strijp 9-7-1884;
3. Johannes Schenkelaars, geb. Strijp 21-6-1888, overl. Strijp 4-9-1888;
4. Johannes Schenkelaars, geb. Strijp 18-1-1890, overl. Strijp 6-5-1890;
5. Johannes Schenkelaars, geb. Strijp 20-12-1890, overl. Strijp 18-2-1891;
6. Godefridus Schenkelaars, geb. Strijp 20-12-1890; overl. Strijp 18-2-1891;

huwde 4e Strijp, 23-8-1893 met *Francisca Kuypers*, geb. Strijp 8-5-1855, overl. Eindhoven 24-2-1935, waaruit:

1. Antonius, volgt VII d;
2. Hendricus, volgt VII e;
3. Joannes, volgt VII f;
4. Godefridus, volgt VII g.

Vb. *Antonius Schenkelaars*, geb. Strijp 13-6-1836, overl. Strijp 14-6-1879, wever, huwde Strijp, 24-4-1863 met *Francina van Tuijn*, geb. Strijp 14-1-1841, overl. Strijp 25-5-1916, waaruit:

1. Helena Schenkelaars, geb. Strijp 20-4-1865, overl. Strijp 18-8-1865;
2. Leonardus Schenkelaars, geb. Strijp 11-4-1867, overl. Strijp 22-4-1868;
3. Helena Schenkelaars, geb. Strijp 24-2-1869, overl. Strijp 25-2-1869;
4. Barbara Schenkelaars, geb. Strijp 14-8-1871, overl. Strijp 3-3-1904, huwde Strijp 10-2-1893 met Johannes Harks, geb. Strijp 3-3-1904.
5. Johannes Schenkelaars, geb. Strijp 5-4-1875, overl. 15-4-1875;
6. Johannes Schenkelaars, geb. Strijp 6-3-1877, overl. Strijp 27-5-1877;
7. Leonardus Schenkelaars, geb. Strijp 6-3-1877, overl. Strijp 22-5-1877;
8. Johannes Schenkelaars, geb. Strijp 21-9-1878, overl. Strijp 4-10-1878;
9. Antonius Schenkelaars, geb. Strijp 2-10-1879, overl. Strijp 28-12-1879.

- Vc. *Johannes Schenkelaars*, geb. Strijp 28-8-1845, overl. Eindhoven 22-5-1934, wever, huwde Strijp 1-10-1875 met *Hendrina van de Ven*, geb. Waalre 7-6-1847, overl. Eindhoven 27-9-1920, waaruit:
1. *Johanna Schenkelaars*, geb. Strijp 31-10-1875; overl. Eindhoven 3-11-1924;
 2. *Martinus Schenkelaars*, geb. Strijp 31-10-1877;
 3. *Leonardus Schenkelaars*, geb. Strijp 30-5-1879, overl. Eindhoven 31-12-1925;
 4. *Arnoldus Schenkelaars*, geb. Strijp 15-10-1881, overl. Eindhoven 2-2-1913;
 5. *Antonius Schenkelaars*, geb. Strijp 10-5-1884;
 6. *Wilhelmus*, volgt VIII;
 7. *Johannes Schenkelaars*, geb. Strijp 26-4-1890;
 8. *Hendrikus*, volgt VIIa.
- VI. *Johannes Schenkelaars*, geb. Strijp 25-1-1862, overl. Eindhoven 6-11-1946, fabrieksarbeider, huwde Eindhoven 10-6-1887 met *Johanna van Erp*, geb. Zeelst, 4-4-1863, waaruit:
1. *Hendrika Maria Schenkelaars*, geb. Strijp 14-8-1888;
 2. *Johanna Maria Schenkelaars*, geb. Strijp 6-4-1891, overl. Strijp 21-3-1893.
 3. *Arnoldina Schenkelaars*, geb. Strijp 1-12-1892, overl. Strijp 28-2-1893;
 4. *Hendrikus Arnoldus Schenkelaars*, geb. Strijp 17-12-1894;
 5. *Arnoldus Schenkelaars*, geb. Strijp 1-10-1897, overl. Strijp 14-11-1902;
 6. *Johanna Maria Schenkelaars*, geb. Strijp 28-9-1901, huwde Eindhoven, 31-10-1940 met *Adrianus Rudolf Maria Ansems*, geb. Dongen 17-5-1906;
 7. *Arnoldina Schenkelaars*, geb. Strijp 12-1-1904, overl. Strijp 7-3-1904.
- VII. *Matthijs Schenkelaars*, geb. Strijp 22-4-1863, metselaar en kolenhandelaar, huwde Zeelst 9-5-1890 met *Christina Dupont*, geb. Zeelst 22-1-1863, overl. Eindhoven 8-11-1926, waaruit:
1. *Maria Johanna Schenkelaars*, geb. Strijp 20-3-1891, overl. Strijp 29-6-1893;
 2. *Petronella Schenkelaars*, geb. Strijp 5-7-1892, overl. Eindhoven 7-2-1952, huwde 1e. Eindhoven 7-7-1920 met *Leonardus Petrus Snelders*, geb. Oirschot 23-9-1890, overl. Oirschot 31-7-1924; huwde 2e. Eindhoven 20-8-1926 met *Jacobus Petrus Servatius van Mourik*, geb. Tilburg 16-6-1892;
 3. *Maria Schenkelaars*, geb. Strijp 24-4-1895, huwde Eind-

- hoven 24-5-1918 met Petrus Jacobus van Sebille, geb. Woensel 9-10-1892;
4. Johanna Maria Schenkelaars, geb. Strijp 16-11-1896;
 5. Wilhelmus Casparus, volgt IX;
 6. Bernardus, volgt IX a;
 7. Hendrika Schenkelaars, geb. Strijp 21-7-1903, huwde Eindhoven 25-10-1923 met Arnoldus Wilhelmus Klerks, geb. Oss 13-3-1898;
 8. Christina Schenkelaars, geb. Strijp 9-10-1905, huwde Eindhoven 7-10-1926 met Julius Philippus Heijlen, geb. Borgerhout (B.) 19-1-1899;
 9. Martina Schenkelaars, geb. Strijp 28-6-1907, huwde Eindhoven 8-10-1931 met Cornelis Wilhelmus Jacobus Gielen.
- L. C. (Wordt vervolgd)

MEDEDELING

Hornman (Brab. Leeuw V, blz. 161 vlg.)
Coenraad Cornelis Hornman (1727—1799; t.a.p. blz. 166 sub III b) huwde niet te Eindhoven, maar — op 31 aug. 1760 — te Son en Breugel. Ik dank deze mededeling aan de heer J. A. W. Swane Wzn. *Vught. Mr. W. de Vries.*

VRAGEN EN ANTWOORDEN

Nieuwe vragen

PEIJNENBURGH (Br. L. VIII, 80). — Blijkens een aantekening in een R.K. trouwboek van Schijndel (bisschoppelijk archief Den Bosch) huwden op 8-3-1687 PAULUS HENDRYCK PEYNENBURGH uit Heeswijk met MECHTILDA PAUWELS PENNINX. Paulus Hendrick Peynenburgh (vermoedelijk dezelfde) trouwde op 16-5-1700 te Schijndel met Maria Emberts Schoenmakers. Een broer van Paulus hertrouwde te Schijndel als Theodorus Henricus Peynenburgh met Joanna Nicolaes Gerardus dr (25-7-1684).

Een onderzoek in het doopboek van Heeswijk (bisschoppelijk archief) leverde op de naam Peynenburgh geen resultaat. In de in aanmerking komende periode komt een Paulus als zoon van een Hendrik voor: op 20-2-1654 werd gedoopt: Paulus f. Henrici Gerardi Godefridi et Annae conj. Patrini Lambertus Gerrardi et Joanna vidua Pauli Arnoldi van Osch (grootmoeder van moederszijde?). Gezien de datum en de combinatie van de namen Paulus en Hendrik is er een gerede kans dat dit de gezochte is. Het huwelijk van Henricus en Anna heb ik te Heeswijk niet kunnen vinden.

Ik beschik over een uitgebreide documentatie betreffende het geslacht Pijnenburg. Gaarne stel ik deze ten dienste van genealogische vorsers. 's-Hertogenbosch, Aartshertogenlaan 275. Mr. H. J. BERNSEN.

VAN COL(L) (KOL). — JOANNES CHRISTIANI (Corstiaens) VAN COL, huwt 1e met Jenneke van den Berckt; huwt 2e te Eindhoven, 18-6-1713 met Antonia Marcelis van Bussele, ged. Asten.

Verzoeke gegevens betreffende plaats en datum van geboorte van Joannes Christiani van Col.

Gemeentearchivaris van Eindhoven, Stadhuisplein 1, Eindhoven.

DE BREDASE APOTHEKERS

van de 15e- tot het begin van de 19e-eeuw

door G. J. REHM

(Vervolg van pag. 134)

Ludovicus Ingenhousz zoon van bovengenoemde apotheker Arnoldus Ingenhousz, was na het overlijden van zijn grootvader met zijn broer Johannes erfgenaam geworden van diens gehele nalatenschap. Op 13 augustus 1748 lieten de beide broers tezamen een testament opstellen, waarbij zij elkander tot enige erfgenaam benoemden. Beiden woonden toen nog bij hun vader ¹⁾. Ongeveer een maand voor het huwelijk van Ludovicus werd het testament nietig verklaard ²⁾.

Hij ondertrouwde op 6 april 1764 te Turnhout en huwde aldaar op 30 april met Maria Johanna Stuyck, die op 13 september 1737 te Turnhout gedoopt was als dochter van Petrus Josephus Stuyck en Maria Josepha de Visscher.

Eerst na het overlijden van zijn vader enige maanden na zijn huwelijk kon hij zelfstandig de apotheek voortzetten en kreeg hij de beschikking over zijn gedeelte van de nalatenschap van zijn grootvader, die zijn vader tot dan toe in vruchtgebruik had bezeten.

Hoewel hij de apotheek altijd heeft aangehouden nam de leerhandel bij hem toch de voornaamste plaats in.

Op 7 augustus 1766 kocht hij een huis, hof en erf aan de zuidzijde van de Haagdijk (= thans 137), genaamd „de Grote Kuyp”. Enige jaren tevoren was bij dit huis een nieuw stenen pakhuis gebouwd en dat zal wel de doorslag voor de koop gegeven hebben ³⁾. Het woonhuis verhuurde hij voor f 110,- per jaar ⁴⁾. Hetzelfde jaar nog in november kocht hij een looierij schorsschuur en erf tegenover het Mosterdveld nabij het oude Nonnenklooster aan de oostzijde van de oude stadsvest met een zevende deel in de schorsmolen op het Lambrechts bolwerk voor f 450,-, waarvan hij ruim f 189,- kontant betaalde. Twee dagen voor de koop had hij het gehuurd voor een termijn van dertig jaar voor f 525,- voor die gehele termijn. De koop zal hem echter voordeliger geleden hebben. Het moet op het Kloosterplein gelegen hebben ⁵⁾.

1) N. 748. 2) N. 764. 3) R. 606, f. 52v-53. 4) N. 1033, akte 63.

5) N. 1015, akten 155 en 159 en R. 615, f. 58-59.

Anderhalf jaar later kocht hij voor f 3025,- een ververij met twee schuren, plein, hof, zomerhuis en erf en een kleiner erf, genaamd „de Punt” en gelegen aan de Nieuweweg (= thans Vlaszak) 1) en deed twee maanden later in juli 1768 „de Grote Kuyp” aan de Haagdijk voor f 3250,- van de hand 2). Op 12 oktober van hetzelfde jaar werd hij ook gevest in het huis en erf „de Vergulden Schoen, dat ten zuiden grensde aan zijn apotheek „de Cleerbessem”. Hij betaalde er f 2100,- voor 3).

In 1766 had hij voor zijn handel in leer een ovcreenkost aangegaan met de schoenmaker Jan Bastiaensen. Het ging hier voornamelijk over het looien van huiden en verkopen van leer. In 1770 werd deze overeenkomst door Ludovicus opgezegd en daarbij werd door tussenkomst van schepenen van Breda het volgende bepaald. Bastiaensen bleef aan Ludovicus f 900,- schuldig, die hij in 18 jaar zonder interest moest terugbetalen. Deze terugbetaling moest geschieden door middel van arbeid n.l. het touwen van leer. Ludovicus moest van zijn kant zorgen, dat hij Bastiaensen ieder jaar voldoende huiden zou laten toekomen. Zes jaar later was het bedrag reeds aangezuiverd, zodat Ludovicus hem nog al wat werk verschaft moet hebben 4).

Voor geldbelegging kocht hij in 1771 nog het huis en poortkamer „den Kleynen Oyevaer” in de Waterstraat voor f 300,- 5). In het volgende jaar verkocht hij het zaai- en weiland aan de Teteringsedijk, dat hem van zijn vader was aanbestorven, voor f 1840,- 6). Door koop verwierf hij verder nog in 1775 de huizen „den Wijnkelder” en „Sint Pieter” in de Eindstraat (= thans 6 en 8) voor f 4250,- en de behangsels daarin voor f 150,- 7) en werd hem in 1778 1 1/2 bunder hooi- of weiland in de Crogten onder Teteringen geschonken 8). Van 1780-1783 kocht hij voor f 3270,- in totaal 5 1/2 bunder hooi- of weiland in de Vught onder Teteringen 9). In 1784 en 1785 bovendien nog een pakhuis nabij de pekbrug (dat in de Achterom gelegen moet hebben) voor f 500,- en een pakhuis nabij de Gasthuisvelden (dat aan de Jan van Polanenkafe gelegen moet hebben) voor f 2280,- 10).

Men zal zich afvragen wat hij met al deze kopen voorhad, doch in 1786 begon hij enige bunders weiland in de Vught uit te moeren 11). Hij begon dus turf te steken, die hij nodig had voor

1) R. 607, f. 64v-65 en f 86r + v; en N. 1076 akte 19.

2) R. 607, f. 77r + v. 3) R. 607, f. 93v-94.

4) H. 76, f. 22v; R. 608, f. 33r + v en R. 317, f. 107v.

5) R. 608, f. 188-189v. 6) R. 609, f. 55v56v. 7) R. 611, f. 29-30v.

8) R. 612, f. 182v-184v. 9) R. 613, f. 171-172v; R. 614, f. 43-44, f. 74v-

75 en zie N. 876, akte 50. 10) R. 616, f. 158r + v en R. 616, f. 211v-212.

11) R. 617, f. 83r + v en f. 123r + v.

Portret van L. Ingenhousz (1729—1788)
Fotorepr. naar een verloren gegaan geschilderd portret.

de leerlooierij en men vergete daarbij zijn aandeel in de schorsmolen niet. De grootste inkomsten zal hij uit de leerhandel getrokken hebben, maar daarnaast hield hij toch ook zijn apotheek aan, want we zien dat hij in 1783 van stadswege werd betaald voor de levering van geneesmiddelen aan zieke armen ¹⁾.

Het benodigde geld voor alle aankopen, die hij deed, betrok hij voornamelijk uit de leerhandel, maar ten dele toch ook uit de verkoop van het van zijn vader geërfd huis „de Papegaey” in de Karrestraat in 1781 voor f 1475 ²⁾ en door een lening van f 2000,- tegen een lijfrente van 9 % per jaar in 1782 ³⁾.

Uit het testament dat de echtelieden op 12 oktober 1787 door notaris J. H. Roelants lieten opstellen, blijkt dat zij boven alle genoemde bezittingen nog leengoederen en lijfrenten op naam van hun kinderen bezaten ⁴⁾. Het echtpaar benoemde elkander tot enig erfgenaam van alle goederen, ook van de lijfrenten, omdat de namen van de kinderen daarbij slechts als figuranten gebruikt waren. De langstlevende moest de kinderen opvoeden tot hun meerderjarigheid, eerder huwelijk of andere staat en hun daarna een uitkering doen, die evenredig zou zijn aan de staat van de boedel op dat ogenblik.

Zij waren verblijd met twaalf kinderen, die allen tussen 1765 en 1778 in de R.K. kerk aan de Nieuwstraat werden gedoopt. Drie ervan overleden op jeugdige leeftijd. Van de overigen werd Arnoldus Josephus apotheker en huwde Theresia met de apotheker De Grez.

Ludovicus overleed plotseling tijdens een wandeling onder Princenhage op 27 april 1788. Zijn weduwe zette met behulp van haar genoemde zoon de zaken voort. Zie daarom verder bij hem.

Hendricus Franciscus van de Goorbergh werd op 25 september 1729 in de R.K. kerk aan de Nieuwstraat te Breda gedoopt, als zoon van de brouwer Petrus van de Goorbergh en Adriana Maria van Opstal. Zijn moeder overleed reeds in 1734. Als moederlijk erfdeel kreeg hij ruim f 1684,— door zijn vader toegewezen, voordat deze in 1736 met Ida de Wijse hertrouwde ⁵⁾.

Hendricus huwde in de Grote kerk te Breda op 13 oktober 1755 met Maria Elisabeth de la Couhez, die op 18 april 1728 in de R.K. kerk aan de Nieuwstraat te Breda werd gedoopt, als dochter van Fredericus de la Couhez en Anthonetta van den Enden. Zij bracht in haar huwelijk mede o.a. het huis, achter-

1) H. 1759, f. 68v-69.

2) N. 1181, akte 28-12-1781 en R. 615, f. 3v-4.

3) R. 615, f. 16-18v.

4) N. 1050, akte 100.

5) R. 498, f. 195v-196v.

huis en erf in de Halstraat (= thans 27), dat zij voor de helft van haar tante en voor de andere helft in 1752 voor f 1430,— gekocht had ¹⁾).

De apotheek werd gevestigd in het huis „den Gulden Bergh” aan de noordzijde van de Lange Brugstraat (= thans 46) op de hoek van de Visserstraat, dat hij met ingang van 1 mei 1755 voor zes jaar huurde voor f 117,— per jaar ²⁾).

Reeds in hetzelfde jaar leverde hij al geneesmiddelen aan de aalmoezeniersarmen ³⁾).

De nagelaten bezittingen van zijn vader, w.o. de brouwerij „de Twee Klimmende Leeuwen” in de Ginnekenstraat, werden door hem en zijn stiefmoeder, als voogdes over haar kinderen, in april 1757 verkocht. De totale opbrengst daarvan bedroeg f 5625,—, waarvan Hendrikus een zesde deel als mede-erfgenaam toekwam. Zelf kocht hij uit de nalatenschap het huis „de Drie Brandewijntonnetjes” in de Ginnekenstraat, doch verkocht het een maand later weer ⁴⁾).

Eerst op 4 september 1760 kocht hij het huis, plein, achterhuis en erf „den Bonte Kraay” in de Tolbrugstraat (= thans oostelijk gedeelte van Kledingmagazijn, dat uit de nos. 8, 10 en 12 is samengetrokken) voor f 3400,— ⁵⁾ om daarin zijn apotheek over te brengen. Hij kon dit huis betrekken op 1 mei 1761, doch moest toestaan dat de verkoopster nog een jaar daarna een gedeelte mocht blijven bewonen met medegebruik van o.a. keuken, zolder en kelder. Zij behoefde daarvoor geen huur te betalen en niets aan het onderhoud te doen met uitzondering van eens per week de keuken te laten schoonmaken door haar dienstbode. De koopsom moest op 15 oktober 1760, de officiële dag van de overdracht, voldaan worden. Hij leende daarvoor toen f 2500,— ⁶⁾).

Het echtpaar Van de Goorbergh liet op 2 april 1764 een testament opstellen, waarbij zij elkander tot erfgenaam benoemden en waarin de normale bepalingen voorkwamen over de opvoeding van de kinderen en hun erfdeel, in dit geval ieder f 50,— ⁷⁾).

Zij hadden zes kinderen, die allen tussen 1756 en 1771 in de R.K. kerk aan de Brugstraat te Breda werden gedoopt. Van die kinderen overleden er twee op jeugdige leeftijd en werden er twee apotheker, te weten Jacobus Cornelis en Egidius Fredericus.

1) R. 509, f. 192. 2) N. 990, akte 100.

3) Afd. II-19, no. 96, f. 270v-271. 4) N. 757, z.f. en R. 602, f. 191-198.

5) N. 1009, akte 91. 6) R. 604, f. 52v-54. 7) N. 764.

In 1767 kochten de echtelieden tezamen de helft van een bunder zaailand „den Langen Acker” op de Molengracht voor f 635,— waarvan de andere helft hem aanbestorven was van zijn grootvader¹⁾. Twee jaar later verwierven zij door koop voor f 320,— een hofje in de Rozemarijnstraat (— het moet gelegen hebben aan het eind van deze straat op de Markendaalseweg)²⁾. Hierin ging hij kruiden kweken en plantte hij twee moerbeiboompjes³⁾.

Het stadsbestuur van Breda betaalde hem in 1783 de geneesmiddelen, die hij aan zieke armen had geleverd⁴⁾.

Bij de belegering van Breda door de Fransen in 1793 werd zijn echtgenote gewond en zijn apotheek door drie bommen zwaar beschadigd⁵⁾. Mogelijk is zijn echtgenote aan haar verwondingen bezweken, maar na deze tijd komt zij niet meer voor.

Met zijn zonen scheen Hendricus niet goed overweg te kunnen. Egidius Fredericus had hij namelijk in het verbeterhuis te Bergen op Zoom laten plaatsen. Voor hem verzocht hij op 13 maart 1806 aan het stadsbestuur van Breda om ontslag, doch verzocht toen tevens toestemming om zijn andere zoon Petrus Antonius voor twee jaar in hetzelfde gesticht te mogen laten opnemen, hetgeen hem werd toegestaan⁶⁾.

Hij overleed op 1 oktober 1806 en werd drie dagen later in het familiegraf in de Grote kerk bijgezet. Reeds op het eind van dezelfde maand verzocht Egidius Fredericus voor zijn broer ontslag uit het verbeterhuis aan het stadsbestuur. Na ingewonnen advies van de executeur-testamentair en de bloedverwanten werd dit toegestaan⁷⁾. Enige dagen voor zijn overlijden had Hendricus twee voogden over zijn minderjarige erfenamen benoemd⁸⁾ en een nieuw testament laten opstellen, waarbij verklaard werd, dat zijn bezittingen niet meer dan f 10.000,— waard waren⁹⁾.

De winkelinventaris en gereedschappen met alle geneesmiddelen, kruiden, preparaten, potten, flessen, dozen, vijzels, stampers, schalen, gewichten en toonbanken werden vermaakt aan Egidius Fredericus, waarvoor deze f 1700,— in de gemene boedel moest storten. Overigens werden zijn drie zonen en de

1) R. 606, f. 153-154. 2) R. 607, f. 138v-139.

3) N. 1050, akte 129, 4e koop. 4) H. 1759, f. 68v-69.

5) Omstandig verhaal o'er merkwaardige byzonderheden, die by de in-neeming en weder-ontruiming der stad Breda door de Franschen, hebben plaats gehad. Z. pl., 1793, p. 88. 6) H. 104, f. 53r + v. 7) *ibid.*, f. 176v.

8) N. 1150, akte 115. 9) *ibid.*, akte 116.

kinderen van zijn overleden vierde zoon tezamen, ieder voor 1/4 gedeelte erfgenaam. De door hem benoemde executeur moest de begrafenis regelen, de boedel inventariseren en de goederen publiek doen verkopen, waarna scheiding en deling van de nalatenschap zou moeten volgen. Voor deze bemoeienissen zou hij f 200,— ontvangen.

Bij de publieke verkoop van zijn goederen in 1806 werd alleen het zaailand op de Molengracht voor f 1250,— verkocht ¹⁾, de overige goederen gingen niet van de hand. Wel had het stadsbestuur er over gedacht het huis in de Halstraat (= thans 27) naast het tuchthuis aan e kopen om er een werk- en verbeterhuis in op te richten, doch de stedelijke financiën hadden dat niet toegelaten ²⁾.

De inventaris van de nalatenschap werd in mei 1808 opgesteld. Er blijkt uit, dat hij ook nog 700 roeden weiland in Hoeven bezat, die op f 118,— werden geschat ³⁾. De waarde van het huis in de Tolbrugstraat werd getaxeerd op f 2810,— en voor die som aanbedeeld aan Egidius Fredericus; het huis in de Halstraat werd voor f 1010,— en het hofje in de Rozemarijnstraat voor f 190,— aanbedeeld aan de nagelaten kinderen van Jacobus Cornelis. Volgens de boedelrekening door de executeur opgesteld bleef er na aftrek van alle lasten en uitgaven ca. f 5000,— in kontanten en anderszins over ⁴⁾. De onroerende goederen werden door de erfgenamen op 31 oktober 1808 gedeeld ⁵⁾.

Zoals we reeds zagen werd de apotheek voortgezet door Egidius Fredericus, die na zijn ontslag uit het verbeterhuis bij zijn vader in de zaak was gekomen. Hij werd gedoopt op 15 oktober 1771. Een diploma als apotheker werd hem op 12 juni 1807 verstrekt ⁶⁾.

Hij huwde in 1808 met Elisabeth Bittel, die te Bergen op Zoom was geboren en te Breda woonde. De apotheek bleef nog tot in 1833 in zijn handen.

(Wordt vervolgd)

-
- 1) N. 1150, akte 129. 2) H. 105, akten 6, 11 en 19-2-1807.
3) N. 1152, akte 52. 4) *ibid.*, akte 98. 5) *ibid.*, akte 105.
6) H. 354 d3.
-

BOSSCHE POORTERS

Jan Weert, Dirck Paeuweter, Borchart van Zulichem en Elias die Loze, poorters, verklaren op 30 maart 1422 n.st., dat Jan van Geldrop zoon van wijlen Jan een geboren poorter is.

(Den Bosch R. 1192 fol. 478).

In de N.Br. Almanak van den jare 1890, blz. 380 e.v., deed van Sasse van Ysselt ons de acht kinderen kennen uit het Geffense echtpaar, Adriaen van Amstel, glazenmaker, en Lysbeth Jacob Jan Lamberts. Tot dit achtal behoorde een Jan-de-Oude en een Jan-de-Jonge. Eerstgenoemde vestigde zich volgens de auteur in Lithoyen, maar omtrent zijn jongere naamgenoot verhaalt hij ons niets. Des te meer vertelt ons het Schepenprotocol van Dinther omtrent déze van Amstel, die zich als smid in Dinther vestigde, gehuwd als hij dan ook was met een teig uit een Dintherse familie, Willemke van Goch, dr. v. Paulus Aertsz. Uit dit huwelijk bleken 13-3-1673 volgens Dinther R 43, f. 39v, nog 6 kinderen in leven te zijn, die allen nog „onbejaerd” waren ten tijde dezer acte van boedelscheiding der kinderen van wijlen Paulus Aerts van Gogh en Eycken Claassen van Berckel. Een kleine 25 jaar later echter wordt 7-1-1696 volgens Dinther R 46, f. 204, nog slechts van de 5 navolgende kinderen gewag gemaakt, zulks in de acte van boedelscheiding der kinderen van wijlen Jan Arien van Amstel en zijn vrouw. Het eerste spoor van zijn verschijnen in Dinther treffen we aan in N 877, dd. 12-9-1664, toen hij, Jan Ariens van Amstel, te samen met zijn zwager, Hendrick Wouters Pijnenburch of Pennenburch¹⁾, tot een transactie geraakten met Nicolaes en Jan Pauwels, broeders van zijn (latere) echtgenote. Daarna zien we hem 25-4-1669 een huys en hoff te Dinther verwerven volgens Dinther R 44, f. 77. En een paar jaartjes later blijkt hij te samen met zijn vrouw 3-10-1672 zijn testament te hebben opgemaakt volgens Dinther R 45, f. 29v, waarbij hij zijn huis, „vercregen bij coop, metten smidse ende aenbeelt ende toebehooren”, vermaakt, waardoor hij tegelijkertijd iets aangaande zijn bercep loslaat. Was zijn vrouw nu nog in leven, 4 maanden later bleef zij 13-3-1673 ten tijde van de hoger genoemde boedelscheidingsacte al overleden te zijn, want haar man treedt daarin op als „vaderlijke momboir over sijn ses onbejaerde kinderen, verweckt bij Willemke, dochter van Pouwels voorschr.”. Hij-zelf blijkt 15-3-1686 niet meer in leven te zijn volgens Dinther R 46, f. 58, in welke acte zijn zoon, Teunis Jansen van Amstel, aarde momboirs van twee der overige kinderen van zijn vader 50 gld. schuldigh bekent te zijn, door hem genoten tegen „haer aen-

1) De SMID v.h. natuurlijke HEESWIJK, geh. m. HEYLCKEN VAN GOGH, volgens Dinther R. 46, f. 32, dd. 22-5-1685.

part van het *smits* gereedschap van wijlen de voorschr. Jan van Amstel, haeren vader zal.". Deze twee „onbejaerde kinderen van wijlen Jan van Amstel" worden hier ook met name genoemd als „*Ariken en Hendrick van Amstel*", terwijl als hunne „geëede bloetmomboiren Hendrick Pennenburg en Jan Peeter Timmer met name vermeld worden. Tenslotte troffen we in Dinther R 46, f. 77v, nog een acte aan dd. 1-5-1687, waaruit wel zeer duidelijk de identiteit van deze smid van Dinther blijkt met die Jan-de-Jonge van Amstel, welke te *Geffen* geboren werd als zoon van Adriaen Hendriksz. van Amstel en zijn echtgenote. In deze „Verclaeringhe wegens het testament van Marijke Jan Boudewijns door *Pr. van Amstel c.s*" treedt namelijk *Peter Ariens van Amstel* op mede namens *Maycken*, dochter v. *Arien Hendricks van Amstel*, „ende voorders voor sijne broeders ende susters, alle inwoonders in den dorpe ende prochie van *Geffen*, ende voor *Jan Peeter Timmer* als man ende momboir van *Hilleken*, dochter *Arien van Amstel*", zulks ten faveure van de kinderen van hun broeder, „wijlen Jan van Amstel", waarbij wij vermoedelijk éérstmalig genoemden *J. P. Timmer* en zijn *Hilleken* als echtpaar leerden kennen. Volge nu nog een stamreeksje:

- I. *Jan van Amstel, de Jonge*, geb. *Geffen*, overl. Dinther vóór 15-3-1686, zn. v. Adriaen Hendriksz. en Lijsbeth Jacob Jan Lamberts, smid te Dinther, huwt *Willemke van Goch*, geb. Dinther, overl. tussen 3-10-1672 en 13-3-1673 ald., dr. v. Paulus Aerts en Eycken Claessen van Berckel.

Uit hun huwelijk:

1. *Antonius* oftewel *T(e)unis*, volgt II.
2. *Adrianus* oftewel *Ari(a)en*, volgt IIa.
3. *Hendrick van Amstel*, nog 15-3-1686 onbejaard, 7-1-1696 meerderjarig. Een laatste teken van leven geeft hij 24-1-1704 volgens Dinther R 47, f. 102, toen hij nog iets transporteerde aan zijn broeder, Adriaen (IIa).
4. *Arnoldina* oftewel *Eerken van Amstel*, meerderjarig en ongehuwd 7-1-1696.
5. *Elisabetha* oftewel *Lysken van Amstel*, huwt *Peter Jacobs*, beide nog in leven 7-1-1796.

- II. *Antonius* of *Theunis van Amstel*, geb. Dinther, overl. ald. voor 7-1-1696, huwt *Anna* of *Anneken*, dr. van Willem Gijsberts.

Uit dit huwelijk:

1. *Anna van Amstel*, ged. Dinther 15-7-1689 (Hermanus

Guilhelmi et Arnolda Jois), huwt *Jacob Dirx*. Zij blijken 21-2-1716 beide nog in leven te zijn volgens een marginaal bijschrift bij hooger meergenoemde acte uit Dinther R 46, f. 204, waaruit tevens te voorschijn treedt, dat ook hun oom *Adriaen van Amstel* alsdan nog in leven is (IIa). Bij *Delicken Jois Hendrici* verwekte *Antonius van Amstel* een natuurlijke zoon, als *Joannes te Dinther* gedoopt 23-2-1686.

IIa. *Adrianus* of *Adriaen van Amstel*, geb. Dinther, nog in leven 21-2-1716, huwt *Joanna*.

Uit dit huwelijk:

1. *Anthonia van Amstel*, ged. Dinther 18-1-1693 (Joes Pauli van Goch et *Agnes Guilhelmi Gisberti*).
2. *Maria van Amstel*, ged. Dinther 2-11-1695 (*Anthonuis et Judith Guinandi*).
3. *Joanna van Amstel*, ged. Dinther 4-7-1701 (Joes *Teunissen et Elisabeth Peeters*).

's-Hertogenbosch.

J. A. W. Swane Wzn.

FAMILIE SCHENKELAARS

(Vervolg van pag. 144)

VII a. *Johannes Schenkelaars*, geb. Strijp 20-1-1866, overl. Eindhoven 24-4-1951, timmerman, huwde Strijp 6-5-1898 met *Anna Maria Hendriks*, geb. Luijksgestel 18-1-1869, overl. Strijp 25-9-1914, waaruit:

1. *Cornelis Wilhelmus*, volgt X;
2. *Maria Catharina Schenkelaars*, geb. Strijp 22-5-1900, overl. Eindhoven 11-3-1920;
3. *Petronella Elisabeth Schenkelaars*, geb. Strijp 23-10-1901; overl. Strijp 3-10-1903;
4. *Wilhelmina Maria Schenkelaars*, geb. Strijp 18-5-1903; overl. Strijp 14-8-1903;
5. *Wilhelmus Theodorus*, volgt X a;
6. *Petronella Elisabeth Schenkelaars*, geb. Strijp 19-12-1905; overl. Strijp 6-1-1906;
7. *Petronella Wilhelmina Schenkelaars*, geb. Strijp 16-4-1907, overl. Strijp 18-7-1908;
8. *Antonius Cornelis Schenkelaars*, geb. Strijp 1-6-1908; overl. Strijp 26-7-1908;
9. *Antonius Cornelis*, volgt X b;

10. Theodorus Gerardus Schenkelaars, geb. Strijp 7-3-1911, overl. Strijp 13-8-1911.
- VII b. *Leonardus Schenkelaars*, geb. Strijp 18-8-1870; overl. Eindhoven 12-5-1945, broodbakker, huwde Eindhoven 5-9-1892 met *Maria Cornelis Vivie*, geb. Boxtel, 28-12-1864, overl. Eindhoven 22-3-1944, waaruit:
 1. Anna Catharina Maria Schenkelaars, geb. Strijp 19-2-1894, huwde Eindhoven 14-8-1947 met Augustinus Joannes Josephus Smits, geb. Tilburg, 6-4-1894;
 2. Anna Maria Wilhelmina Schenkelaars, geb. Gestel, 17-3-1898, huwde Eindhoven 9-4-1931 met Pierre Wilhelmus Antonius van der Vloet, geb. Eindhoven 5-7-1902;
 3. Wilhelmina Petronella Adriana Schenkelaars, geb. Gestel, 4-5-1900, huwde Eindhoven, 10-5-1928 met Josephus Johannes Kuijken, geb. Bergeijk, $\pm$ 1899;
- VII c. *Martinus Schenkelaars*, geb. Strijp 1-3-1881, fabrieksarbeider, huwde Eindhoven 20-10-1902 met *Gordina van Bree*, geb. Eindhoven 5-9-1880, overl. Eindhoven 17-9-1950, waaruit:
 1. Johanna Wilhelmina Antonetta Schenkelaars, geb. Gestel 24-4-1904, huwde Eindhoven 29-6-1928 met Franciscus Antonius op den Buijs, geb. Weert, 13-5-1900;
 2. Wilhelmina Cornelia Schenkelaars, geb. Eindhoven 21-4-1905, huwde Eindhoven 26-6-1930 met Peter Hoens, geb. Strijp 13-2-1904, overl. Eindhoven 9-8-1958;
 3. Antonetta Maria Schenkelaars, geb. Eindhoven 29-5-1906, overl. Eindhoven, 31-5-1906;
 4. Johannes Antonius Schenkelaars, geb. Gestel 7-1-1908, overl. Gestel 21-8-1913;
 5. Wilhelmus Johannes, volgt XI;
 6. Johannes Antonius Gerardus Schenkelaars, geb. Gestel 27-10-1913; overl. Gestel 15-11-1914;
 7. Antonetta Gerarda Schenkelaars, geb. Gestel 31-12-1914, huwde Eindhoven, 19-4-1945 met Jacobus Franciscus Cornelis van Oorschot, geb. Woensel 17-3-1913;
 8. Maria Schenkelaars, geb. Gestel 9-6-1916; overl. Gestel 25-6-1916;
 9. Gerarda Schenkelaars, geb. Gestel 9-6-1916, overl. Gestel 28-6-1916;
 10. Maria Cornelia Schenkelaars, geb. Eindhoven 25-1-1918, overl. Gestel 30-5-1919;
 11. Johannes Gerardus Schenkelaars, geb. Gestel 18-2-1920, overl. Jena 17-3-1945;
 12. Martinus Gerardus Schenkelaars, geb. Eindhoven 29-5-

1921, huwde Eindhoven, 7-2-1946 met Petronella Aldegonda Saes;

13. Gerardus Schenkelaars, geb. Eindhoven 4-10-1922, overl. Eindhoven 17-10-1922.

VII d. *Antonius Schenkelaars*, geb. Strijp 20-11-1893, monteur, huwde 1e Strijp, 18-5-1917 met *Elisabeth Maria van Erp*, geb. Strijp 10-7-1896, overl. Eindhoven 27-11-1940, waaruit:

1. Petronella Wilhelmina Schenkelaars, geb. Strijp 9-3-1918, huwde Eindhoven, 21-11-1941 met Henricus Cornelius Gudden, geb. Woensel, 20-2-1916 (14-9-1954 geëmigreerd naar Canada);

2. Wilhelmus Cornelis, volgt XII;

3. Francisca Cornelia Maria Schenkelaars, geb. Eindhoven 9-8-1924, huwde Eindhoven 1-2-1951 met Theodorus Cornelis Theelen, geb. Eindhoven 8-7-1925 (2-2-1954 geëmigreerd naar Australië);

4. Cornelia Petronella Maria Schenkelaars, geb. Eindhoven 23-8-1928, huwde Eindhoven 13-7-1956 met Hendricus Franciscus Cornelius Mollen, geb. Eindhoven 4-5-1928;

5. Leonarda Hubertha Antonetta Schenkelaars, geb. Eindhoven, 13-10-1930, huwde Eindhoven 5-3-1954 met Johannes van Hemme, geb. Eindhoven, 22-10-1926 (20-4-1954 geëmigreerd naar Canada);

6. Cornelius Antonius Gerardus Schenkelaars, geb. Eindhoven 17-2-1933 (14-9-1954 geëmigreerd naar Australië);

7. Elisabeth Maria Theresia Schenkelaars, geb. Eindhoven, 29-2-1936 (14-9-1954 geëmigreerd naar Australië);

8. Antonius Jozef Gerardus Schenkelaars, geb. Eindhoven, 29-2-1936;

huwde 2e Eindhoven 10-4-1947 met Lamberta Coppens, geb. Lieshout, 9-10-1920, waaruit:

1. Francisca Hendrika Maria Schenkelaars, geb. Heerlen 24-6-1944;

2. Henricus Franciscus Maria Schenkelaars, geb. Oirschot, 1-9-1945;

3. Franciscus Antonius Maria Schenkelaars, geb. Eindhoven 8-11-1948.

VII e. *Hendricus Schenkelaars*, geb. Gestel 8-11-1896, oprichter van de firma H. Schenkelaars, Muziekinstrumentenfabriek te Eindhoven, huwde Eindhoven 19-1-1922 met *Maria Elisabeth Josephina van de Wiel*, geb. Stratum 14-7-1895, dochter van Gerardus Antonie van de Wiel en van Sibilla Dorn, waaruit:

1. Maria Sibilla Francisca Schenkelaars, geb. Eindhoven 26-2-1923, huwde Eindhoven, 15-3-1946 met Jacobus Henricus Maria Sliepen, geb. Helmond, 1-10-1920 (8-6-1954 geëmigreerd naar Canada);
2. Wilhelmina Gerarda Theresia Maria Schenkelaars, geb. Eindhoven, 9-2-1924, huwde Eindhoven, 27-3-1947 met Johannes Cornelis Brekoo, geb. Breda 17-3-1921;
3. Gerardus Antonius Gertrudis, volgt XIII;
4. Sibilla Joanna Catharina Maria Schenkelaars, geb. Eindhoven, 6-4-1926, huwde Eindhoven 9-4-1954 met Joannes Wilhelmus Maria van Houten, geb. Heemstede 6-12-1925;
5. Odulphus Martinus Antonetta Maria, volgt XIII a;
6. Francisca Joanna Antonia Maria Schenkelaars, geb. Eindhoven 27-1-1931, huwde Waalre, 15-2-1957 met Jozef Lodewijk Evert Lafarre, geb. Halsteren 6-3-1930;
7. Josephus Antonius Catharina Maria Schenkelaars, geb. Eindhoven, 2-7-1932 (8-6-1954 geëmigreerd naar Canada en in 1957 aldaar gehuwd);
8. Gertruda Johanna Martina Schenkelaars, geb. Eindhoven, 5-8-1934 (in 1955 geëmigreerd naar Canada en in 1955 te Windsor (Ontario) gehuwd met Arthur Rade-maekers, geb. Eindhoven 29-4-1934;
9. Hendrika Maria Gerardus Antonius Schenkelaars, geb. Eindhoven, 20-5-1937, overl. Eindhoven 7-6-1937.
10. Hendricus Maria Gerardus Nicolaas Schenkelaars, geb. Eindhoven 23-3-1939.

VII f. *Joannes Schenkelaars*, geb. Gestel 29-7-1898, huwde Eindhoven, 22-6-1921 met *Tonia van Doleweerd*, geb. Genep 3-8-1896, waaruit:

1. Barbara Francisca Maria Schenkelaars, geb. Eindhoven 15-10-1923, huwde Veldhoven, 15-6-1948 met Adriana Maria Simkens, geb. Leende 7-2-1918;
2. Wilhelmus Franciscus Maria, volgt XIV;
3. Joannes Baptista René, volgt XIV a;
4. Francisca Adriana Maria Schenkelaars, geb. Veldhoven 8-4-1936;
5. Maria Barbara Wilhelmina Francisca Schenkelaars, geb. Veldhoven 6-6-1939.

VII g. *Godefridus Schenkelaars*, geb. Gestel, 18-3-1900, arbeider, huwde Eindhoven, 6-8-1925 met *Petronella Helena Heesbeen*, geb. Loon op Zand, 16-12-1901, overl. Eindhoven, 9-3-1958, waaruit:

1. Wilhelmina Francisca Adriana Theresia Schenkelaars, geb. Eindhoven, 9-10-1925, huwde Eindhoven, 19-9-1947 met Wilhelmus Josephus van de Watering, geb. Eindhoven 30-11-1925;
2. Wilhelmus Franciscus Adrianus, volgt XV;
3. Francisca Adriana Maria Schenkelaars, geb. Eindhoven, 25-8-1931, huwde Eindhoven, 25-2-1954 met Cornelis van Lith, geb. Vianen 5-3-1929;
4. Andrea Anna Henrica Schenkelaars, geb. Eindhoven 18-3-1933, huwde Eindhoven 18-11-1954 met Marinus Petrus Stas, geb. Geldrop 26-4-1927;
5. Henricus Maria Godefridus Schenkelaars, geb. Eindhoven 13-9-1934;
6. Petronella Anna Schenkelaars, geb. Eindhoven 24-1-1937;
7. Godefridus Johannes Alphonso Schenkelaars, geb. Eindhoven 16-2-1939;
8. Maria Elisabeth Schenkelaars, geb. Eindhoven, 25-11-1941;
9. Beatrix Irene Margriet Schenkelaars, geb. Eindhoven 6-12-1944.

VIII. *Wilhelmus Schenkelaars*, geb. Strijp 18-11-1886, huwde met *Jourika Huisman*, waaruit:

1. Ypke Piet, volgt XVI;

VIII a. *Hendrikus Schenkelaars*, geb. Strijp 9-3-1894, kleermaker, huwde Bolsward, 1-10-1921 met *Afke Kamstra*, geb. Tjerkwerd, 5-7-1894, waaruit:

1. Margaretha Hendrina Maria Schenkelaars, geb. Eindhoven, 15-7-1922;
2. Joannes Jacobus Maria, volgt XVII;
3. Hendrina Johanna Stephani Schenkelaars, geb. Eindhoven, 22-3-1926, huwde Eindhoven, 14-12-1950 met Petrus Cornelis Timmers;
4. Jacobus Joannes Maria, volgt XVII a;
5. Martinus Hendricus, volgt XVII b;
6. Maria Theresia Anna Schenkelaars, geb. Eindhoven 14-3-1933, huwde Eindhoven 27-12-1957 met Hermanus Antonius Scholten, geb. Sneek, 21-12-1929;
7. Agnes Maria Schenkelaars, geb. Eindhoven, 3-1-1935.

L. C.

(Wordt vervolgd)

(De Brabantse Leeuw, jaarg. 9, blz. 106-111; 119-122; 134-138).

Naar aanleiding van mijn vermelding van de „kapitein ten dienste der Vereenigde Nederlanden”, *Hendrik van Zuylen*, — volgens een oude stamboom zoon van *Frederik van Zuylen* (herbergier in Anholt; Brab. Leeuw 1960, blz. 109-110) en *Aeltje Post* (Brab. Leeuw 1960, blz. 107-108) — mocht ik van de heer A. J. L. van Bokhoven te Schijndel de opgave van enige door hem aan het rechterlijke archief van Heusden ontleende gegevens ontvangen, die, door mij nader aangevuld, tot het volgende genealogische fragment samengevat konden worden:

IIIa. (zoon van *Frederik van Zuylen*, broeder van *Willem van Zuylen* (vermeld Brab. Leeuw 1960, blz. 110 onder II)):

Hendricus van Zuylen, luitenant, koopt land te Herpt in 1676¹⁾, woonde als ritmeester te Veen²⁾ in 1695, † tussen 7 aug. 1695²⁾ en 22 nov. 1696³⁾; tr. Heusden (voor schepenen) 19 febr. 1675 (*Anna*) *Hester van den Heuvel*, † vóór 14 nov. 1692⁴⁾, dr van Jan en Agneta Kessel.

Uit dit huwelijk:

1. *Johan Frederick van Zuylen*, kapitein-luitenant in 1707⁵⁾, wonende te Veen.
2. *Agnes Elisabeth van Zuylen*; tr. Heusden (voor schepenen) 17 mei 1699 *Willem Adriaan van Sprangh*, ged. Heusden 22 maart 1675, dijkgraaf, zn van Dirck en Beatrix van Wijck.
3. *Geertruyt van Zuylen*; tr. voor 21 sept. 1707⁵⁾ *Jacobus Engelbergh*.

Vught.

Mr. W. de Vries.

1) Recht. Archief Heusden, R. 508, fol. 86.

2) Alsvoren, R. 376, 7 aug. 1695.

3) Alsvoren, R. 527, fol. 43v.

4) Alsvoren R. 207, 14 nov. 1692.

5) Alsvoren, R. 534, 21 sept. 1707.

BOSSCHE POORTERS

Heer Dirck Rover, ridder, en Goyart van Rode zoon van wijlen Jan die Gorter, verklaren op 16 nov. 1421, dat Emont die Rover zoon van Gerlack Rover zoon van wijlen heer Emont Rover, ridder, een Bossche poorter is.

(Den Bosch R. 1192 fol. 415).

Jan en Aert van Beerlikem, gebroers, poorters, verklaren op 3 april 1422 n.st., dat Peter vander Houtart een Bosch poorter was en dat zijn kinderen Aert, Gerit en Rutger geboren poorters zijn. (Den Bosch R. 1192 fol. 481).

Rutger van Audenhoven en Willem van Vlierden, poorters, verklaren zonder datum (juli 1422) —, dat Wouter, zoon van wijlen de Bossche poorter Amelis vanden Nuwenhuys, een geboren poorter is, die gedoopt is in Den Bosch.

(Den Bosch R. 1192 fol. 528).

VRAGEN EN ANTWOORDEN

Correspondentie met betrekking tot deze rubriek te richten aan de Redactie, p.a. de Heer J. van Heeswijk, Maasbandijk 30, Kerkdriel.

Gelieve postzegel voor antwoord bij te sluiten.

Nieuwe vragen

SPOORENBERG. — A. Gegevens gevraagd omtrent het geslacht SPOORENBERG vóór 1700.

B. Kan iemand enig verband leggen tussen de R.K. Brabantse tak en de N.H. Betuwse tak van bovengenoemd geslacht?

Eindhoven, Pauwlaan 15.

J. SPOORENBERG Jr.

Antwoorden

WEYBURGH (IX, 112). — JONCKER PHILIPS VAN WEYBURCH was omstr. 1548 gehuwd met JOUFFROUWE BARBARA VAN ETTEN, wed. 1. Jan de Vos, (zn. Jan de Vos en Adriana van Bruheze); 2. Jan van Hamerstede. Zij hadden een zoon, JONCKER PHILIPS VAN WEYBURCH, reb. 1550, die in 1577 te Breda wordt vermeld (Not. Prot. no. 1113, folio 105, 2-8-1574, folio 320verso, 30-7-1577). Barbara van Etten was de dochter van Claes van Etten, schout van Etten (1527—1537) en Symbout van (der) Daesdonck.

Brussel.

B. W. VAN SCHIJNDEL.

PESKENS B.L. II 192, IV 16, IX, 129 — Trouwboeken Breda:

JOHANNES WENCESLAUS PESCHKE, geboren in Bohemen, wonende te Breda als wedr. van Lucia Smits, tr. ald. (o.tr. 5 nov.) 29 nov. 1796 MARIA VAN ALPHEN, geb. Alphen (NB), won. te Breda. Laatstgenoemde eveneens vermeld in Not. Reg. Breda 1801.

Yonkers, N.Y. 611 Palmer Road.

J. A. F. VAN ALPHEN.

DE BREDASE APOTHEKERS

van de 15e- tot het begin van de 19e-eeuw

door G. J. REHM

(Vervolg van pag. 151)

Johan Hendrik Feuilletau de Bruyn werd op 21 maart 1735 in de Grote kerk te Breda gedoopt, als oudste zoon van de eerder genoemde apotheker Govert Michiel Feuilletau de Bruyn. Hij huwde in januari 1761 met Adriana Gabriella Waalwijk, die in dezelfde kerk op 22 oktober 1733 was gedoopt, als dochter van Johan Waalwijk en Cornelia Warnaar.

De huwelijks voorwaarden van het echtpaar werden op 8 januari 1761 door notaris A. Lotsy opgesteld. Zij huwden niet in gemeenschap van goederen, uitgezonderd winst en verlies tijdens het huwelijk. Hij vermaakte aan zijn echtgenote indien hij het eerste zou overlijden het vruchtgebruik van zijn nalatenschap, mits zij dan de kinderen zou opvoeden tot hun 25e jaar, eerder huwelijk of andere staat en daarna ieder een som uitkeren evenredig aan de staat van de boedel op dat ogenblik 1).

Het echtpaar liet in de Grote kerk te Breda zes kinderen tussen 1762 en 1774 dopen, een hiervan overleed op jeugdige leeftijd.

Voor zover was na te gaan woonde deze apotheker in 1766 in het huis „het Moleneyser” aan de Veemarktstraat (= thans 25) 2) en in 1796 in het huis, pleintje en erf aan de noordzijde van de Catharinastraat (= was nr. 3, doch is met nr. 1 en 3 samengetrokken tot thans nr. 5), dat hij voor f 130,— in huur had 3).

Waar hij tevoren, eventueel in de tussenliggende jaren en daarna woonde is onbekend, wel komt in de leggers van de 100e penning verschillende malen een apotheker De Bruyn als huurder van huizen in de Veemarktstraat voor, doch dit kan ook zijn vader zijn, die na 1777 genoodzaakt was voor diens apotheek een huis te huren.

In 1764 werd Johan aangesteld tot parapheur en distributeur van 's-Lands klein zegel over de stad en baronie van Breda

1) N. 1010, akte 4. 2) H. 1925, f. 93v. 3) N. 1139, akte 82, 1e koop.

door de toen nog in functie zijnde collecteur Pieter van Riel. Na diens overlijden in 1767 werd hij collecteur en distributeur van dit recht over stad en land van Breda en Prinsenland. Hij behield dat ambt tot in 1796¹⁾.

Dat hij daarnaast ook een apotheek aanhield, blijkt wel uit het feit, dat we hem in 1766 als apotheker vermeld vinden²⁾ en dat hij in 1783 van stadswege betaald werd voor de levering van medicijnen aan zieke armen³⁾.

In het stadsbestuur verkreeg hij in 1767 de functie van weesmeester en behield die tot aan de reorganisatie van de weeskamer in 1795 en vanaf 1789 was hij tevens fungerend secretaris van die instelling⁴⁾. Op 3 maart 1793 trad hij bovendien op als secretaris van de representanten van Breda.

Hij overleed enige maanden na zijn vader op 21 augustus 1803 en werd vier dagen later in de Grote kerk te Breda begraven. Zijn weduwe overleed in het volgende jaar op 15 april.

Uit het feit, dat zijn kinderen bepaalden, dat zij de al of niet aanvaarding van zijn nalatenschap in beraad hielden, blijkt wel dat deze niet erg groot geweest zal zijn⁵⁾. Mogelijk was dit een gevolg van de financiële tegenslag van zijn vader, die hij immers wel bijgesprongen zal zijn.

Jan Francis Schoofs was afkomstig uit Meerhout en huwde op 22 mei 1747 voor schepenen van Breda met Maria Catharina Coesmans, die op 13 december 1725 in de R.K. kerk aan de Waterstraat te Breda was gedoopt, als dochter van Cornelis Coesmans en Catharina Theresia Block.

Het echtpaar Schoofs liet in de R.K. kerk aan de Nieuwstraat te Breda twee kinderen dopen; een dochter in 1748, die in het volgende jaar overleed en een zoon in 1750.

Hij kocht het burgerrecht van Breda op 17 februari 1749. Waar hij zich als apotheker vestigde, of bij wie hij mogelijk als assistent werkzaam was, is onbekend. Indien hij inderdaad geen eigen apotheek heeft bezeten, dan is het aannemelijk, dat hij als provisor in de apotheek van de weduwe Sebastiani werkzaam was. Haar echtgenoot overleed in 1748 en zij zette de apotheek voort, wat zij onmogelijk zonder hulp van een werke-

1) N. 1013, akte 40. 2) R. 356, f. 78v. 3) H. 1759, f. 68v-69.

4) Zie mijn artikel over deze instelling in Jaarboek „De Oranjeboom” VIII, en A. R. M. Mommers: Brabant van Generaliteitsland tot Gewest, Dl. II, p. 380-381. Hier wordt hij tevens vermeld als raadsman van Breda 1759-1762, dit was echter zijn neef Jan Dirk; Hij was reeds weesmeester in 1767 i.p.v. 1768. 5) N. 1324, akten 14 en 16.

lijke apotheker gedaan kan hebben. Schoofs zal dan Breda verlaten hebben, nadat haar zoon Arnoldus voldoende kennis had opgedaan om de zaak alleen te drijven.

Voor het laatste pleit, dat noch van hem, noch van zijn echtgenote of zoon alhier iets meer te vinden is.

Ambrosius Simon kwam begin 1750 vanuit Brussel in Breda. Hij werd op 30 augustus 1724 geboren en dezelfde dag gedoopt in de R.K. kerk St. Catharina te Brussel, als zoon van Paulus Franciscus Simon en Catharina van Sinaj 1). Hij ondertrouwde op 9 augustus 1751 voor schepenen van Breda en huwde op 30 augustus daarna te Etten met Anna Maria Theresia Arnouts, die weduwe was van Joseph Jamez. Zij was geboren te Etten als dochter van Johannes Fredericus Arnouts en Anna Theresia Nouwen en woonde te Breda 2).

Hij kocht het burgerrecht van Breda op 16 augustus 1751. De eerste echtgenoot van zijn vrouw was chirurgijn te Breda en bezat aldaar een eigen apotheek 3). Na diens overlijden op 17 januari 1749 zal Ambrosius deze apotheek, die gevestigd was in het huis „de Wereld” aan de Vismarktstraat (= thans 2) op de hoek van de Schoolstraat, bij zijn komst in Breda van de weduwe Jamez gehuurd hebben en na zijn huwelijk met haar er in zijn blijven wonen.

Met ingang van 1 mei 1762 huurde hij een hof genaamd „de Punt” aan de Nieuweweg (= thans Vlaszak) voor een termijn van tien jaar en een huursom van f 18,— per jaar 4). Ook hier dus weer de aanleg van een eigen kruidentuin en boomgaard.

Op een publieke verkoop in september 1763 gehouden door notaris Jacobus Johannes van de Laar kocht hij het hoekhuis „den Arent” aan de Reigerstraat (= thans 32) hoek Schoolstraat en een kleiner huisje daarnaast tezamen voor f 4230,—. Volgens het koopcontract kon hij het grote huis m.i.v. Allerheiligendag 1763 betrekken, het kleine huis was verhuurd. De helft van de koopsom voldeed het echtpaar Simon kontant doch leende er f 2500,— voor, de andere helft van die som werd eerst op 20 februari 1790 voldaan 5).

In mei 1764 verhuisde hij met zijn apotheek naar het huis „den Arent”, nadat het huis „de Wereld” in april van dat jaar

1) G.A. Brussel, B. 19, f. 11. 2) R. 1104c, f. 169 en f. 170-170v.

3) N. 985, f. 82-84. 4) N. 1011, akte 49.

5) N. 807, akte 207 en R. 605, f. 66-70.

door notaris J. H. Roelants publiek was geveild ¹⁾). Het was op die veiling niet van de hand gegaan, pas in het begin van 1770 werd het onderhands voor f 3510,— verkocht. Met dit bedrag werd de schuld van f 2500,— afgelost ²⁾).

In 1783 werd hij van stadswege betaald voor de levering van geneesmiddelen aan zieke armen ³⁾).

Tussen 1752 en 1766 werden acht kinderen van het echtpaar in de R.K. kerk aan de Waterstraat te Breda gedoopt. Drie van deze kinderen overleden op jeugdige leeftijd, een van zijn vier zonen, t.w. Joannes Maximilianus Hypolitus, werd apotheker.

Ambrosius overleed kort na 1793 ⁴⁾). De apothek werd niet door zijn weduwe voortgezet, zij overleed 13 april 1811 in het bovengenoemde huis als rentenierster ⁵⁾).

Joannes Maximilianus Hypolitus Simon werd op 14 juli 1755 te Breda in de R.K. kerk aan de Waterstraat gedoopt, als zoon van de bovengenoemde apotheker Ambrosius Simon.

Op een publieke verkoping in februari en maart 1790 kocht hij voor f 4410,— het huis, poortkamer, pleintje en achterkamer „de Watermolen” aan de oostzijde van de Grote Markt (thans 48). Het was uit twee woningen samengetrokken. Hij kon het aanvaarden m.i.v. 1 mei 1790 en werd er op 22 april 1790 in gevest. Hij betaalde toen gelijk de helft van de koopsom ⁶⁾).

Nadat hij aldus een huis verworven had, huwde hij in juni 1790 te Turnhout met Cornelia Ludovica Liebrechts, een dochter van wijlen Cornelis Francis Liebrechts en Maria Theresia Claessens.

Voor het huwelijk werden op 2 juni 1790 door notaris J. H. Roelants huwelijks voorwaarden opgesteld. Alleen wat zij tijdens het huwelijk zouden verwerven, zouden zij in gemeenschap bezitten. De langstlevende van de echtelieden zou het vruchtgebruik van alle onroerende goederen, de volle eigendom van de helft van de roerende goederen van de eerst-overledene en het vruchtgebruik van de gezamenlijk verworven goederen verkrijgen. Verder bevatten zij de gewone bepalingen over de opvoeding van de kinderen ⁷⁾).

Het echtpaar liet tussen 1791 en 1801 zes kinderen dopen in de R.K. kerk aan de Waterstraat, waarvan er drie op jeugdige leeftijd overleden.

1) N. 1027, akte 37. 2) R. 608, f. 15-17. 3) II, 1759, f. 68v-69.

4) N. 1136, akte 140 op. 2 dec. 1793 komt hij no. voor, een overlijdensakte was niet te vinden. 5) Register B.S. Overlijden 1813.

6) N. 1133, akte 52 en R. 619, f. 105-106v. 7) N. 1053, akte 42.

Portret van J. M. H. Simon (1755—1808)

Foto Oudkerk, Waalwijk naar een geschilderd portret in het
bezit van Jhr. Mr. Dr. B. R. C. M. de Roy van Zuïdewijn
te Vrijhoeve-Capelle.

Hij bracht in zijn huwelijk diverse bossen en landerijen mede, die hij tezamen met zijn broers en zuster geërfd had en die gelegen waren in „Bierendrecht” in de polder van Ettenhoven in Sandvliet en in Minderhout. Deze goederen werden in 1791 en in 1801 gedeeltelijk verkocht ¹⁾. Zijn echtgenoot verkreeg nog diverse landerijen onder Turnhout ²⁾.

Overigens hadden zij met een voortdurend geldgebrek te kampen. Zo waren zij in 1791 genoodzaakt f 1000,— tegen 4 % rente op te nemen ³⁾; in 1795 leenden zij f 800,— ⁴⁾; in 1798 f 850,— ⁵⁾; in 1801 f 1000,— ⁶⁾ en tenslotte in 1807 nog f 2000,— ⁷⁾. Met deze leningen werden echter ook diverse vroegere schulden afbetaald, b.v. de tweede helft van de koopsom van hun huis in 1799 en de schuld van f 850,— in 1807.

Hij overleed op 18 juni 1808 en werd drie dagen later buiten de stad begraven.

Arnoldus Wilhelmus Sebastiani werd in de R.K. kerk aan de Nieuwstraat te Breda op 30 november 1735 gedoopt als oudste zoon van de eerder genoemde apotheker Johan Francis Sebastiani en Jacoba Josina van Berck.

Na het overlijden van zijn vader in 1748 werd de apotheek voortgezet door zijn moeder, die overeenkomstig de bepalingen van het testament het vruchtgebruik van alle onroerende goederen had verkregen. Die apotheek was gevestigd in het huis „den Groenen Hoedt” in de Eindstraat (— thans 27). Aanvanke-lijk zal zij de hulp van een provisor niet hebben kunnen ontberen, later dreef Arnoldus de zaak op haar naam. Op 3 mei 1749 machtigde zij haar broer om een schuld van f 350,— voor geleverde geneesmiddelen aan het regiment van de veldmaarschalk Graaf Maurits van Nassau in te vorderen ⁸⁾. In 1783 werd ook door haar een rekening bij het Bredase stadsbestuur ingediend voor de levering van medicijnen aan zieke armen ⁹⁾. Deze rekening werd voldaan aan Arnoldus t.b.v. zijn moeder.

Evenals andere apothekers kweekte Arnoldus voor de apotheek medicinale kruiden en plantgewassen in de tuin achter hun huis ¹⁰⁾.

Pas na het overlijden van zijn moeder werd de apotheek eigendom van Arnoldus, die toen nog enig nagelaten zoon was. Zij overleed op 22 juni 1793 en werd drie dagen later te Meel

1) N. 1054, akte 16; N. 1064, akten 63 en 74 en N. 1145, akte 17.

2) N. 1151, akte 34. 3) N. 1054, akte 16. 4) R. 622, f. 23-24.

5) R. 625, f. 57v-58v. 6) R. 627, f. 127v-129. 7) N. 1151, akte 34.

8) N. 983, akte 71. 9) H. 1759, f. 68v-69. 10) N. 1044, akte 56.

begraven en was toen bijna 82 jaar oud. Eerst had zij nog in maart van dat jaar mee moeten maken, dat haar apotheek tijdens de belegering van Breda door de Fransen door een bom gedeeltelijk vernield werd ¹⁾.

Op 10 december 1800 liet Arnoldus door notaris A. Oukoop een testament opstellen. Hij herriep daarbij het testament, dat hij op 18 april 1781 door notaris J. H. Roelants had laten maken en waarbij hij zijn moeder tot enig erfgename had benoemd. Bij dit nieuwe testament werden de bloedverwanten van vaders- en moederszijde tot erfgenamen benoemd en enige legaten vermaakt aan zijn dienstbode en de R.K. aalmoezetersarmen van Breda; tevens stelde hij bepalingen op in verband met de door hem gewenste begrafenis en het aantal te lezen H. Missen. Executeur-testamentair zou de apotheker Jespers worden ²⁾.

Tot aan het eind van zijn leven leverde hij nog medicijnen. Hij overleed ongehuwd op 2 december 1804 en werd drie dagen later begraven. Uit de rekening van zijn nalatenschap door de executeur Jespers op 12 mei 1806 aan de erfgenamen gepresenteerd, blijkt dat na aftrek van alle lasten een batig saldo bleef van f 5381,— ³⁾. Tot zijn nalatenschap behoorde ook een bibliotheek voornamelijk op het gebied van de chirurgie, pharmacie, godsdienst en geschiedenis ⁴⁾.

(Wordt vervolgd)

1) Omstandig verhaal etc., p. 85. 2) N. 1215, akte 104.

3) N. 1367, akte 17. 4) N. 1366, akte 48.

BOSSCHE POORTERS

Willem Janss. die Zelander, Willem Hinckart, Jan Amelis Janss. en Everart Janss., poorters van Den Bosch, verklaren op 19 okt. 1467, dat wijlen Henrick Gerong Willemss. de Jonge een geboren poorter van Den Bosch was en dat zijn zoon Willem eveneens een in de St. Jan gedoopte, geboren poorter is.

(Den Bosch R. 1237 fol. 75).

Goyart die Jeger en Henrick die Langhe, poorters, verklaren op 28 juni 1469, dat Jan zoon van wijlen Jan van Vijfeycken een geboren poorter is, bij wiens doop in de St. Jan zij beiden peter waren geweest. (Den Bosch R. 1238 fol. 154).

DE HEERLIJKHEID WASPIK

16 Augustus 1732 verkreeg Maria Catharina Emonds, dochter van mr. Pieter Emonds, advocaat bij het Hof van Holland en Adriana Dimphna van Beeck de heerlijkheid Waspik. Haar zwager mr. Jacob Versyden van Varick ¹⁾, heer van Zijl legde voor haar den vereischten eed af ingevolge procuratie den 14en Augustus 1732 door haar verleend bij acte van notaris Willem Kramer te 's-Gravenhage.

Zij had deze heerlijkheid, welke omvatte Groot Waspik, de Vijf Hoeven Moers, Wildernisse en Hendrik-Luytenambacht, voor f 21000 gekocht van Maria Charlotte van Ravenschoot vrouwe van Waspik getrouwd met Frans Adriaan van Bönninghausen die op 17 October 1749 te Waspik overleed.

Genoemde Maria Emonds was op 18 October 1707 te 's-Gravenhage gehuwd met Jhr. Adriaen Franciscus Cousebant, heer van Schulpden die 20 Januari 1682 te Haarlem was geboren. Hij was lid van het H. Kerstmisgilde aldaar.

Voor haar overlijden dat op 16 October 1757 te Leiden plaats vond schonk zij de heerlijkheid Waspik aan haar op 13 Augustus 1709 te Haarlem geboren zoon Franciscus Bernard Cousebant.

Het geslacht Cousebant is afkomstig van Haarlem waar de oudste mij bekende Cousebant Barend Wiggerse brouwer was. Hij trouwde te Haarlem 10 Februari 1579 Magdalena de Kies van Wissen. Hij en zijn vrouw stierven op 21 October 1603 te Haarlem aan de pest.

De zoon uit dit huwelijk Franciscus Cousebant die 17 Juni 1667 te Haarlem overleed was in eerste huwelijk op 11 Augustus 1613 te Haarlem gehuwd met Wivina Rycke dochter van Cornelis en Agatha Bal. Zij overleed 15 December 1619 waarna hij op 5 September 1623 hertrouwde met Adriana van der Hulst.

Uit het eerste huwelijk :

Mr. Bernardus Cousebant die trouwde met Reynildis van der Nim. De zoon uit dit huwelijk Cornelis overleed 18 Februari 1708 en huwde Geertruy Wiedenis gezegd Baen. Zij overleed 29 Januari 1699 te Alkmaar.

Uit het tweede huwelijk :

Frederik Cousebant geboren te Haarlem 11 October 1626. Hij

1) Hij was gehuwd met Cornelia Jozina Emonds. Zijn door Dionys van Nijmegen geschilderd portret hangt in het Museum Boymans te Rotterdam.

werd zoals met vele lieden in Holland toenmaals geschiedde door de Franse Koning Lodewijk XIV in de adelstand verheven (22 Juni 1654). Hij stierf te Haarlem 25 Mei 1707 en werd 1 Juni in de Grote Kerk aldaar begraven.

Hij huwde met Cecla Laeckemans.

Zijn broeder Judocus Cousebant heer van Schulpen overleden te Haarlem 2 November 1709 huwt op 4 October 1676 voor schepenen dier stad Adriana Crusius, dochter van Adriaen en Maria Keyzers. Uit dit huwelijk wordt op 20 Januari 1682 te Haarlem geboren Adriaen Franciscus Cousebant heer van Schulpen die 18 October 1707 te 's-Gravenhage huwde met Maria Catharina Emonds voornoemd, die de heerlijkheid Waspik aan het geslacht Cousebant bracht.

Hun zoon Franciscus Bernard Cousebant van Waspik geboren te Haarlem 13 Augustus 1709 huwde in 1734 met Maria Christina Genoveva van Alkemade geboren te Warmond op het kasteel Oud Alkemade 20 Februari 1715, dochter van Floris Ignatius Michael en Maria Theresia Catherina van der Goes. Hun zoon Floris Justus Franciscus nam de naam zijner moeder aan en is de stamvader van de later in België gevestigde familie Cousebant van Alkemade.

De laatste heer van Waspik uit het geslacht Cousebant was Jacob Hendrik Joseph Cousebant van Alkemade overleden te Brussel 26 November 1814. Hij was gehuwd met Marie Régine Josephine Ghislaine barones van Reynegom d' Eetvelde die na het overlijden van haar echtgenoot hertrouwde met Alexandre Théodore Joseph baron Charlé op wien de heerlijkheid Waspik overging.

B. d. R. v. Z.

BOSSCHE POORTERS

Gerit Gerits vander Aa, Ghijsbrecht Bac, vleeshouwer, Daniel Kroec de oude en Willem Templer, poorters, verklaren op 8 aug. 1425, dat Goyart, nat. zoon van wijlen de geboren poorter Gerit vander Aa, een geboren poorter is.

(Den Bosch R. 1195 fol. 221v).

Jan Mychielss. en Gielis uter Wage die sloetmaker, poorters, verklaren op 14 januari 1424 n.st. dat Dirck Snyders, zoon van Marselis Jan Gevertss., een geboren poorter is.

(Den Bosch R. 1194 fol. 174v).

FAMILIE SCHENKELAARS

(Vervolg van pag. 158)

- IX. *Wilhelmus Casparus Schenkelaars*, geb. Strijp 6-1-1898, smid-bankwerker, huwde Eindhoven 20-6-1924 met *Adriana Martina Cornelia Smulders*, geb. Gestel 8-11-1903, waaruit:
1. Huberdina Maria Joanna Schenkelaars, geb. Eindhoven, 18-3-1925, huwde Eindhoven, 22-1-1948 met Johannes Adrianus Antonius Fens, geb. Eindhoven, 14-4-1923;
 2. Matheus Henricus Cornelius, volgt XVIII;
- IX a. *Bernardus Schenkelaars*, geb. Strijp 15-12-1899, naai-machinehandelaar, huwde Eindhoven, 26-4-1923 met *Wandrina van Straalen*, geb. Amsterdam, 24-2-1902, waaruit:
1. Johannes Matthijs, volgt XIX;
 2. Mattheus Leonardus, volgt XIX a;
 3. Christina Theresia Schenkelaars, geb. Eindhoven, 27-4-1927, huwde Eindhoven, 5-7-1946 met Wilhelmus Joseph Damen, geb. Eindhoven, 11-12-1922.
- X. *Cornelis Wilhelmus Schenkelaars*, geb. Strijp 4-2-1899, kistenmaker, huwde Eindhoven, 26-1-1923 met *Catharina Johanna Hendrika Maria Jorissen*, geb. Tongelre, 14-4-1902, waaruit:
1. Maria Anna Schenkelaars, geb. Eindhoven, 19-4-1924, huwde Eindhoven, 24-4-1942 met Alphonsus Aloysius Vanlommel, geb. Eindhoven, 12-5-1921;
 2. Mathijs Hubertus Joannes Schenkelaars, geb. Eindhoven 17-1-1931, overl. Eindhoven, 331-7-1932;
 3. Helena Maria Cornelia Schenkelaars, geb. Eindhoven 4-8-1934, huwde Eindhoven, 2-9-1955 met Gerardus Cornelius Theresia van Kasteren, geb. Eindhoven, 29-9-1928.
- X a. *Wilhelmus Theodorus Schenkelaars*, geb. Strijp 30-7-1904, fabrieksarbeider, huwde Eindhoven, 6-1-1939 met *Helena Catharina Vos*, geb. Stratum, 23-1-1908, waaruit:
1. Johannes Henricus Schenkelaars, geb. Eindhoven 19-5-1942;
 2. Henricus Johannes Cornelis Schenkelaars, geb. Eindhoven, 14-8-1943.
- X b. *Antonius Cornelis Schenkelaars*, geb. Strijp, 8-9-1909, fabrieksarbeider, huwde Eindhoven, 3-2-1933 met *Johanna Wilhelmina Helena van der Linden*, geb. Woensel, 18-2-1911, waaruit:

1. Maria Gordina Johanna Schenkelaars, geb. Eindhoven, 2-12-1933;
 2. Johanna Arnoldina Schenkelaars, geb. Eindhoven, 2-9-1936;
 3. Antonia Cornelia Schenkelaars, geb. Eindhoven, 17-6-1941, overl. Eindhoven, 14-8-1941;
 4. Johannes Antonius Martinus Schenkelaars, geb. Eindhoven, 28-3-1943, overl. Eindhoven, 23-5-1943;
 5. Johannes Antonius Martinus Schenkelaars, geb. Eindhoven, 11-4-1949;
 6. Antonia Wilhelmina Cornelia Schenkelaars, geb. Eindhoven, 13-11-1950.
- XI. *Wilhelmus Johannes Schenkelaars*, geb. Gestel, 9-4-1909, bankwerker, huwde Eindhoven, 27-7-1934 met *Maria Johanna Cornelia de Greef*, geb. Eindhoven, 18-3-1908, waaruit:
1. Maria Gordina Gerarda Schenkelaars, geb. Geldrop 7-2-1936, huwde Eindhoven, 16-5-1958 met Joannes Cornelis Poppeliers, geb. Eindhoven, 4-9-1933;
 2. Gordina Martina Petra Gerarda Schenkelaars, geb. Eindhoven, 28-3-1941;
 3. Martinus Petrus Wilhelmus Gerardus Schenkelaars, geb. Eindhoven, 3-34-1945.
- XII. *Wilhelmus Cornelis Schenkelaars*, geb. Eindhoven, 28-11-1921, fabrieksarbeider, huwde 1e Semarang, 20-5-1947 met *Wenny Anny Vieleers*, geb. Cheribon, 28-12-1938, waaruit:
1. Ferdinand Schenkelaars, geb. Semarang 16-7-1944;
 2. Antonius Nicolaus Schenkelaars, geb. Semarang, 20-10-1947;
 3. Frans Robert Wilhelmus Schenkelaars, geb. Eindhoven, 17-3-1951;
 4. Paulus Wilhelmus Cornelis Schenkelaars, geb. Eindhoven, 14-1-1953, overl. Eindhoven 5-4-1953;
 5. Robbert Cornelis Hendrikus Schenkelaars, geb. Eindhoven, 12-8-1957, huwde 2e Eindhoven, 9-5-1958 met Maria Adriana Wolfs, geb. Leeuwarden, 17-6-1927.
- XIII. *Gerardus Antonius Gertrudis Schenkelaars*, geb. Eindhoven, 23-1-1925, fabrikant, huwde Weert, 16-5-1951 met *Catharina Maria Maurice van den Broek*, geb. Weert, 25-1-1926, waaruit:
1. Franciscus Maria Hendrikus Schenkelaars, geb. Eindhoven, 11-11-1953;

2. Hendricus Maria Schenkelaars, geb. Eindhoven, 14-3-1956,
 3. Johanna Odulphus Maria Schenkelaars, geb. Eindhoven, 16-11-1957.
- XIII a. *Odulphus Martinus Antonetta Maria Schenkelaars*, geb. Eindhoven, 25-12-1927, fabrikant, huwde Eindhoven, 28-8-1952 met *Johanna Cornelia Odrada Burghouts*, geb. Eindhoven, 10-10-1927, waaruit:
1. Hendricus Mathijs Johannes Maria Schenkelaars, geb. Veldhoven, 6-6-1953;
 2. Maria Josephina Wilhelmina Odrada Schenkelaars, geb. Eindhoven, 20-9-1955.
- XIV. *Wilhelmus Franciscus Maria Schenkelaars*, geb. Eindhoven, 22-6-1925, onderwijzer, huwde Breda 14-1-1952 met *Romania Cornelia Maria Maassen*, geb. Breda, 22-2-1920, waaruit:
1. Adriana Maria Antonia Louisa Schenkelaars, geb. Veldhoven 30-6-1953;
 2. Everardus Joannes Peter Maria Schenkelaars, geb. Veldhoven 13-1-1955;
 3. Romania Henriëtte Marie José Schenkelaars, geb. Veldhoven 29-2-1956;
 4. Maria Johanna Romania Andrea Schenkelaars, geb. Veldhoven, 25-4-1957;
 5. Wilhelmus Henri Jozef Maria Schenkelaars, geb. Veldhoven 29-10-1958.
- XIV a. *Joannes Baptista René Schenkelaars*, geb. Maastricht, 7-4-1930, huwde met L. M. G. T. Mikkers (2-6-1954 vertrokken naar Luik (B.)).
- XV. *Wilhelmus Franciscus Adrianus Schenkelaars*, geb. Eindhoven, 30-9-1927, calculator, huwde Eindhoven, 26-3-1953 met *Gerarda Helmina Maria Burgers*, geb. Eindhoven 14-5-1928, waaruit:
1. Aleida Gerarda Maria Schenkelaars, geb. Eindhoven, 8-11-1955.
- XVI. *Ypke Piet Schenkelaars*, geb. Culemborg, 15-6-1924, huwde Eindhoven, 8-11-1946 met *Catharina Maria Nijsen*, geb. Eindhoven, 19-8-1921, waaruit:
1. Christina Johanna Josephina Schenkelaars, geb. Goirle, 3-1-1946;
 2. Wilhelmus Leonardus Peter Cornelis Schenkelaars, geb. Eindhoven, 11-3-1951.

- XVII. *Joannes Jacobus Maria Schenkelaars*, geb. Eindhoven, 15-5-1924, gemeente-ambtenaar, huwde Eindhoven, 20-5-1955 met *Geertruida Elisabeth Cornelia van Oosterhout*, waaruit:
1. Joseph Martinus Bartholomeus Schenkelaars, geb. Eindhoven, 18-3-1956;
 2. Henricus Petrus Maria Johannes Schenkelaars, geb. Eindhoven, 6-3-1957;
 3. Maria Henrica Petronella Afke Schenkelaars, geb. Eindhoven, 11-3-1959.
- XVII a. *Jacobus Joannes Maria Schenkelaars*, geb. Eindhoven, 10-6-1927, werktuigbouwkundige, huwde Eindhoven, 28-9-1956 met *Henrica Geertruda van Buren*, waaruit:
1. Hendrika Schenkelaars, geb. Eindhoven, 24-11-1957, overl. Eindhoven, 25-11-1957;
 2. Joseph Petrus Maria Schenkelaars, geb. Eindhoven, 8-12-1958.
- XVII b. *Martinus Hendricus Schenkelaars*, geb. Eindhoven, 25-5-1931, huwde Eindhoven, 23-5-1957 met *Cornelia Antonia van Gameren*, geb. Eindhoven, 26-11-1931, waaruit:
1. Maria Margaretha Jacoba Schenkelaars, geb. Eindhoven, 12-4-1958.
- XVIII. *Matheus Henricus Cornelius Schenkelaars*, geb. Eindhoven 8-3-1928, monteur, huwde Eindhoven, 21-7-1955 met *Louisa Francina Martina José van Gennip*, geb. Eindhoven, 4-3-1932.
- XIX. *Johannes Matthijs Schenkelaars*, geb. Eindhoven, 16-12-1923, naaimachinehandelaar, huwde Eindhoven, 9-4-1954 met *Wilhelmina Ploegmakers*, waaruit:
1. Carolina Theodora Johanna Schenkelaars, geb. Eindhoven, 27-6-1955;
 2. Ingrid Gertruda Matheus Schenkelaars, geb. Eindhoven, 29-8-1956.
- XIX a. *Mattheus Leonardus Schenkelaars*, geb. Eindhoven, 1-4-1925, naaimachinereparateur, huwde Eindhoven, 16-8-1946 met *Margaretha Francisca Cornelia Hurkmans*, geb. Eindhoven, 2-1-1921, waaruit:
1. Bernardus Petrus Matthijs Theresia Schenkelaars, geb. Eindhoven, 22-3-1947;
 2. Elisabeth Wandrina Johanna Maria Theresia Schenkelaars, geb. Eindhoven, 19-12-1948.

L. C.

Reeds in de Jrg. 6, Afl. 11 e.v., werd in dit maandblad gehandeld over een gelijknamige familie, die eveneens van de aanvang af in *Gemert* gevestigd was. Reeds toen vroegen wij ons af, of deze familie niet afkomstig zou zijn van het *Schijndelse* gehucht, „*de Hout(a)rt*”? Inmiddels onderzochten wij intens de oudere *Gemertse* archivalia, maar vonden nergens een spoor dezer van Houtert's, zodat wij wel tot de conclusie moesten geraken: Waar eerst ongeveer 1600 zich dit geslacht van Houtert, in *Gemert* vertoont, daar moeten zij wel van *elders*, en wel vermoedelijk direct of indirect van *Schijndel*, komend zich om-en-om 1600 in *Gemert* gevestigd hebben. Misschien, dat er één generatie in een tussenliggend dorp als *Vechel* gevestigd is geweest! Zeker is, dat er in oudere tijden al van der Houtert's in *Vechel* terecht gekomen zijn, zoals blijkt uit het Bosch-Protocol, waarin blijkens een vondst van *Ferd. W. Smulders* in R 1200, f. 129v, 130, 191, 307, 322v, telkens sprake is van een weduwe van *Dirck Jansz. van der Houtert*, gevoornaamd „*Volcwijch*”, en hare dochters „*Beel*” en „*Mechtelt*”, die omtrent 1430 al land en huis te.... *Vechel*.... pachtten!

Ook navolgende familie, *van Houtert*, treedt weer pas in de 17e eeuw te *Gemert* op zonder, dat wij een andere oorsprong als wellicht toch ook weer *Schijndel* kunnen aanwijzen. Van een onderling verband tussen beide *Gemertse* familie's bleek ons niets; alleen is het wel merkwaardig, dat de voornaam, *Michiel*, in beide geslachten voorkomt, zozeer als trouwens bij de *Schijndelse* van der Houtert's, waarvan ook nog even vermelding verdient, dat zij omtrent 1600 juist uit de archivalia van *Schijndel* verdwijnen, als de van Houtert's in de oude bescheiden van *Gemert* gaan *verschijnen*!

Het heeft er alle schijn van, dat deze navolgende familie van iets voornamere allure was dan het andere *Gemertse* geslacht van gelijke naam, al lijkt de kans geenszins uitgesloten, dat zij in een gemeenschappelijke al dan niet *Schijndelse* voorvader tesamen komen.

De oudst bekende stamvader is:

- I. *Wouter van Houtert*, huwt N.N.

Uit dit huwelijk:

1. *Michiel van Houtert*, waarschijnlijk ongehuwd gebleven. Omtrent hem vonden wij in Raad-en-Leenhof-van-Brabant R 1325, Peelland f. 68: „*Michiel Wouters van Houtert* verheft 4-5-1650 t.g.v. koop een hoeve tot Stiphout,

genaamd de „de Cruyshout”. In dezelfde aantekeningenreeks worden trouwens ook nog zijn broeder, *Jan*, en diens zonen, *Peter* en *Michiel*, genoemd.

2. *Joannes*, volgt II.

3. *Willem van Houtert*, die misschien dezelfde is als genoemd wordt in Mierlo R 38, f. 156 en 172v, waar zijn vrouw *Mechtildis*, dochter van wijlen *Jan Smits*, heet en „*Arnt die Grijsen*” en „*Reyner die Gruter*” zijn zwagers genoemd worden.

II. *Johannes van Houtert*, begr. Gemert 1-12-1695, huwt 1651 *Lutgardis van Zeelandt*, begr. Gemert 18-4-1697 („*Lutgardis, relicta Jois van Houtert*”) ¹⁾. Deze *Jan Wouters van Houtert* verheft de hoger genoemde „*Cruyshout*” te Stiphout 21-6-1663 en wel voor zijn zoon, *Peter Jan Wouters van Houtert*. (II. 4.).

Uit dit huwelijk :

1. *Theodorus van Houtert*, begr. Gemert 18-9-1651.

2. *Walterus van Houtert*, ged. Gemert 24-6-1658.

3. *Adrianus van Houtert*, ged. Gemert 7-6-1661.

4. *Petrus van Houtert*, ged. Gemert 5-7-1662, begr. Gemert 21-2-1697 („*Weldoener der armen*”), ongehuwd.

5. *Michiel*, volgt III.

6. *Christianus van Houtert*, ged. Gemert 26-3-1665.

7. *Maria van Houtert*, ged. Gemert 7-12-1666, begr. Gemert 15-2-1734, huwt den *Hr. ende Mr. Judocus Justus Verbeecq*, welk echtpaar te Aarle-Rixtel woonachtig was, als ook blijkt uit Mierlo R 98, dd. 7-5-1717.

III. *Michiel van Houtert*, ged. Gemert 4-3-1664, begr. Gemert 19-2-1721 („*Dominus Michael van Houtert*”), huwt Aarle-Rixtel 7-6-1699, Helmond 21-6-1699 *Elisabetha Herinx*, ged. Helmond 3-3-1668, begr. Gemert 7-6-1728 („*Domina Elisabetha, relicta Domini Michaelis van Houtert*”), dr. v. Hendrik en Catharina Colen. Hij studeerde in Leuven en werd daar 1685 als student ingeschreven volgens de bekende „*Naamlijst*”. De „*Cruyshout*” werd door hem, 33 jaar oud zijnde, wonende tot Gemert, verheven t.g.v. koop van zijn broeder, *Peter van Houtert*, op 15-5-1697.

Uit dit huwelijk :

1. *Joanna Catharin van Houtert*, ged. Gemert 16-7-1700, begr. Gemert 17-1-1733 („*Domicella Joanna Catharina*”).

1) Deze en enige andere begraafdata uit de Gemertse retro-acta danken wij de heer VAN DER WIJST te GEMERT, menig ander gegeven uit het bovenstaande de heer M. J. L. VAN HOUTERT te ROTTERDAM.

van Houtert, uxor Domini Godefridi Cox, Receptoris Commandae Gemertanae"), huwt 1722 Godefridus Cox, begr. Gemert 16-8-1753, Rentmeester v.d. Commanderie v. Gemert. Uit dit huwelijk geen kinderen. In Helmond R 376, dd. 25-2-1733 wordt gesproken van „Juffr. Joanna Catharina van Houtert, overleden tot Gemert 17-2-1733 sonder oir”.

Toevoeging

- i. Blz. 172 v. Brab. L., jrg. 6, afl. 11, worde onder IIIa. 6a. gelezen :
 6a. *Joanna*, huwt *Adrianus van der Stijn*, zn. v. Paul.
 Uit dit huwelijk :
 a. *Maria Theresia van der Stijn*, ged. *Schijndel* 13-10-1706 (Cornelius Jasparis van Hautert et Elisabetha van der Haghe).
- II. Blz. 174 aldaar worde onder IVd, 2a gelezen :
 2a. Caspar, ged. *Helmond* 20-8-1713 (Bernardus van Houtaert et Maria van Houtaert);
- III. Bladz. 185 v. Brab. L., jrg. 6, afl. 12, worde onder IVe. 5 uitgebreid met : later kapelaan te Zeelst en pastoor te Vessem.
- IV. Blz. 186 aldaar worde onder Vd in deze zin gewijzigd gelezen : Niet Caspar (van Houtert) zelf, maar zijn tweede echtgenote, *Anna Maria van Brussel*, werd te Gemert 21-5-1764 („*Anna Maria, uxor Caspar van Houtert—Haag*”) ter aarde gelegd.
- V. In Eindhoven R 29, f. 12, dd. 10-9-1544, vonden we genoemd „*Goyaert Willems van Hautert*”.
- VI. Te Gemert werd 9-4-1739 begraven *Elisabeth van Houtert*.
- VII. Onder „*Toevoegsel*” treffen we in Brab. L., jrg. 7, afl. 9, blz. 137 en 138, een rij van 9 punten aan, die telkens zeer oude *Schijndelse* van der Houtert's behandelen aan de hand van vondsten, door *F. W. Smulders* (1 t/m 6) uit het Bosch-Protocol geput ; dank zij diezelfde vorser zijn we in staat deze reeks hieronder voort te zetten :
 10. 's Bosch R 1199, f. 5, *Schijndel* 1428 : *Aert*, zn. v. *Peter van der Hautart*, gehuwd met *Geertruyt*, weduwe van *Jan van Dynther*.
 11. Ibidem, f. 7v; *Aert* en *Rutger*, zonen van wijlen *Peter van der Hautart*.
 12. Ibidem, f. 14v : *Hadewijch*, weduwe van *Robbrecht van der Hautart*, niet in *Schijndel*, maar in *Gheffen* 1429.

's-Hertogenbosch.

J. A. W. Swane.

DE BREDASE APOTHEKERS

van de 15e- tot het begin van de 19e eeuw

door G. J. REHM

(Vervolg van pag. 167)

Jacobus Bernardus Jespers werd te Breda gedoopt in de R.K. kerk aan de Nieuwstraat op 21 november 1762 als enig kind van de meester koperslager *Jacobus Jespers* en *Dingena Grevers*. Toen hij nauwelijks drie jaar oud was overleed zijn vader reeds namelijk op 23 december 1765.

Op 24-jarige leeftijd vestigde hij zich als apotheker te Breda in zijn geboortehuis „de Suikerkist” aan de Havermarkt (= thans 2) op de hoek van de Vismarktstraat¹⁾. Het bestond uit een huis met achterkeukentje en erf. Hij huwde daarna op 6 augustus 1787 met *Johanna Francyna Claasens*, een dochter van *Adriaan Claasens* en *Maria Johanna Verhoeven*, die op Kerstdag 1763 in de R.K. kerk aan de Waterstraat te Breda was gedoopt. Zij bracht f 1000,— als bruidschat mede²⁾.

Het echtpaar liet in de R.K. kerk aan de Waterstraat tussen 1788 en 1792 vier kinderen dopen, waarvan er een op jeugdige leeftijd overleed. Van de overige kinderen werd *Jacobus Petrus*, gedoopt op 26 mei 1792, eveneens apotheker³⁾.

Het bovengenoemde huis erfde hij met andere goederen eerst na het overlijden van zijn moeder op 24 juli 1796.

Van 1802 tot 1805 leende hij enige sommen geld tegen rente uit, een belegging dus⁴⁾.

Zijn echtgenote verwierf bij de scheiding en deling van de nalatenschap van haar ouders op 29 december 1810 een stede, bestaande uit een huis, bakhuis, schuur, stal en enige bouw-werkjes, met 2 bunder landerijen daarbij onder Teteringen. Tezamen met haar zuster bleef zij in het onverdeelde bezit van het huis, plein en erf in de Nieuwstraat (= thans 16)⁵⁾. Op 18 september 1821 overleed zijn echtgenote te Breda.

Jespers trok zich in 1824 uit zijn zaak terug en ging rentenie-ren. Hij nam daartoe zijn intrek in het huis in de Karnemelk-

1) H. 354 d3. 2) N. 1240, akte 124.

3) Hij verwierf zijn diploma te 's-Bosch op 30-11-1814 en hielp daarna zijn vader. 4) N. 1217, akte 70; R. 630, f. 66 en R. 801, f. 16r+v en f. 96-97. 5) N. 1225, akte 49.

straat (= thans 9, doch is vervangen door een opslagruimte). Zijn apotheek verkocht hij aan Adrianus Petrus Maassen op 10 augustus 1824, de laatste woonde er toen echter al enige tijd in en had de koopsom ad f 2000,— tevoren reeds voldaan ¹⁾).

Jespers was ongeveer 62 jaar oud, toen hij op 5 november 1824 hertrouwde met Felicitas Millot. Zij was gedoopt te Breda in de R.K. kerk aan de Brugstraat op 8 maart 1777 als dochter van Joachim Millot en Anna Isabella Clara Luyckx en woonde in het huis „de Wereld” in de Vismarktstraat (= thans 2) op de hoek van de Schoolstraat, dus schuin tegenover de apotheek van Jespers.

Drie dagen voor zijn tweede huwelijk werden door notaris J. van Naerssen huwelijkse voorwaarden opgesteld. Er zou geen gemeenschap van goederen bestaan. Hij moest zijn echtgenote huisvesten en de huishouding betalen, om hem hierin zoveel mogelijk tegemoet te komen gaf zij hem haar nog in voorraad zijnde winkelgoederen ter waarde van f 800,—, aan kontanten f 150,— en de f 352,— nog in te vorderen schulden van diverse afnemers. Bij deze voorwaarden werd tevens een lijst opgesteld van haar goederen om die later van zijn bezittingen te kunnen onderscheiden ²⁾).

Jespers overleed te Breda op 2 juli 1836 in de ouderdom van ruim 73 jaar.

Jacobus Cornelis van de Goorbergh werd op 8 januari 1764 in de R.K. kerk aan de Brugstraat te Breda gedoopt, als zoon van de apotheker Hendricus Franciscus van de Goorbergh en Maria Elisabeth de la Couhez.

Hij huwde 17 oktober 1790 met Anna Elisabeth van Tendeloo. Zij was geboren te Herenthals en woonde te Princenhage, alwaar zij ook ondertrouwden en huwden ³⁾).

Op 30 oktober 1790 kocht hij uit de nalatenschap van de apotheker Van Tilborgh het huis, gang, plein en erf „de Witte Pluym” gelegen aan de Grote Markt (= thans 52) voor f 4900,—. Deze som voldeed hij kontant, doch leende er op dezelfde dag f 4000,— voor, die zijn weduwe 12 februari 1803 terugbetaalde ⁴⁾).

Het echtpaar liet door notaris G. Chrystie op 24 juni 1791 een testament opstellen, waarbij zij elkander tot erfgenamen be-

1) N. 1260, akte 255; Maassen behaalde zijn diploma in 's-Hertogenbosch op 13-11-1822 en liet het door B. & W. van Breda registreren op 29-1-1824. 2) *ibid.*, akte 315. 3) R. 1104 d. f. 58v.

4) R. 619, f. 158-160v.

noemden onder verplichting voor de langstlevende de kinderen op te voeden tot hun 25e jaar, eerder huwelijk of andere staat en hun daarna als kindsdeel een bedrag naar eigen goeddunken uit te betalen¹⁾.

Jacobus overleed al op 2 april 1801 en werd twee dagen later begraven. Uit zijn huwelijk waren toen zeven kinderen geboren. Een achtste kwam zeven weken na zijn overlijden ter wereld. Alle kinderen werden gedoopt in de R.K. kerk aan de Brugstraat te Breda, drie er van overleden nog vóór hun vader.

De apotheek in „de Witte Pluym” werd door zijn weduwe met behulp van een provisor voortgezet. De provisor Leonardus Clerinx, die haar in 1807 hielp, kon niet de goedkeuring van de „Departementale Commissie van Geneeskundig Onderzoek en Toeverzigt in Brabant” wegdragen. De commissie berichtte aan het stadsbestuur van Breda op 22 april 1807, dat deze provisor bij hun resolutie van 22 maart tevoren wegens alleszins strafbare buitensporigheden in het misbruik van sterke drank niet aannemelijk was verklaard tot enig examen en inhabiel en onbevoegd om langer als provisor gehandhaafd te blijven. Hij was toen tevens gelast zich van alle bemoeiingen met de apothekerswinkel van de weduwe Van de Goorbergh te onthouden. De weduwe mocht echter tot 1 mei haar winkel laten waarnemen onder toezicht van haar zwager (Egidius Fredericus van de Goorbergh), doch was verplicht zich daarna te voorzien van een legaal geëxamineerde provisor of anders zou haar winkel gesloten worden.

De commissie riep de bemiddeling van het stadsbestuur in, omdat de weduwe goed had kunnen vinden „een zodaanigen nietswaardigen zatlap in haar huys te houden en in den winkel te laten medewerken”, onachtzaam was in de verzorging van een legale provisor en „ons aldus tergende noopt tot eene directe gezagsoeffening, welke hoe gegrond ook en wettig, altijd ten opzichte van een weduwe zeer veel openbaar gerucht maakt”. Het stadsbestuur ontbood de weduwe reeds de volgende dag voor haar en bracht haar het bovenstaande ter kennis²⁾. De kwestie schijnt tot tevredenheid van de Commissie opgelost te zijn, in het register van uitgegeven patenten van 1808 komt zij althans nog onder de apothekers voor³⁾.

Zoals we boven reeds zagen, verwierf zij voor haar kinderen uit de boedel van haar schoonvader Hendricus Franciscus van

1) N. 1194, akte 124. 2) H. 105, notulen 23-4-1807 sub 3 en H. 316, 22-4-1807. 3) H. 1988 c.

de Goorbergh ruim f 1479,—. Voor een gedeelte van dit bedrag verkregen de kinderen in eigendom: het huis in de Halstraat (= thans 27) voor f 1010,— en het hofje in de Rozemarijnstraat voor f 190,—¹⁾).

Met het oog op haar voorgenomen tweede huwelijk werd door haar op 6 februari 1809 een inventaris van de nagelaten goederen van haar eerste echtgenoot opgesteld, om daaruit het vaderlijk erfdeel van haar kinderen te kunnen bepalen.

Aan kontanten was f 672,— aanwezig; het huis „de Witte Pluym” werd geschat op f 3500,—; de inboedel van de apotheek en de geneesmiddelen volgens de inkoop prijs getaxeerd op f 1500,—; de meubels op f 2245,—; goud, zilver en juwelen op f 417,—. Aan uitstaande schulden was nog f 4129,— te ontvangen en aan dubieuze schulden f 1444,—, de laatste som werd niet bij het totaal opgeteld. Er stond nog te betalen f 951,—. Aan waarde en kontanten bleef er dus f 11.521,— over, hiervan kwam de vijf kinderen tezamen een vierde deel toe, dus ieder f 576,—²⁾).

Zij hertrouwde op 13 februari 1809 met de drogist Johannes Elsen, die reeds tweemaal weduwnaar was. Haar apotheek werd voortgezet door de oudste zoon Henricus Johannes van de Goorbergh, gedoopt op 8 september 1791, na het behalen van zijn diploma op 29 maart 1810³⁾).

Petrus Josephus Matthijs werd geboren en gedoopt op 20 februari 1724 in de R.K. kerk St. Catharina te Brussel, als zoon van Everardus Matthijs en Anna Stroobants⁴⁾).

De juiste datum van zijn komst in Breda is onbekend. In 1762 en 1764 echter trad hij op als getuige in akten, die door Arnoldus en Ludovicus Ingenhousz werden opgesteld⁵⁾).

Aannemelijk is het, dat hij als leerjongen bij deze apothekers gewerkt heeft en later hun assistent werd.

Op 2 januari 1766 kocht hij het burgerrecht van Breda en huwde 13 juli van het volgende jaar in de Waalse kerk te Breda met Joanna Maria van Dooren, die op 29 juli 1741 in de R.K. kerk aan de Nieuwstraat te Breda was gedoopt, als dochter van de wijnkoopman Floris van Dooren en Helena Hack.

Bij hun testament, dat op 23 februari 1768 door notaris J. H. Roelants werd opgesteld, benoemden zij elkander tot erfgenaam

1) N. 1152, akte 105. 2) N. 1153, akte 12. De bedragen zijn op gulden afgerond. 3) H. 354, d3. 4) G.A. Brussel, B. 18, f. 177.

5) N. 929, akten 8 en 17-6-1762 en N. 934, akte 24-9-1764.

onder de gewone bepalingen over de opvoeding van de kinderen ¹⁾.

Uit het huwelijk werden vier kinderen geboren, twee zonen en twee dochters, die allen tussen 1768 en 1773 in de R.K. kerk aan de Nieuwstraat werden gedoopt. Twee van zijn kinderen overleden in december 1772 en één in mei 1773, zodat hem slechts een dochter restte. De kosten van de begrafenissen van die kinderen werden tegood gehouden, omdat hij niet tot betalen in staat was.

Zijn echtgenote overleed op 8 juni 1774 en werd drie dagen later begraven ²⁾.

Een eigen huis heeft hij te Breda nimmer bezeten, waar zijn apotheek gevestigd was, is onbekend. In juli 1774 woonde hij op de Haagdijk ³⁾.

Eind 1775 kwam hij wat ruimer bij kas, doordat zijn schoonvader hem de schuld van f 2200,— afbetaalde, die deze sedert 1765 aan zijn dochter had ⁴⁾. Vier jaar later verhuisde hij met zijn dochtertje naar Tilburg ⁵⁾.

Arnoldus Josephus Ingenhousz werd te Breda in de R.K. kerk aan de Nieuwstraat gedoopt op 4 mei 1766 als zoon van de genoemde apotheker Ludovicus Ingenhousz en Maria Johanna Stuyck. Op 20-jarige leeftijd kwam hij bij zijn vader in de apotheek ⁶⁾.

Nadat de laatste in 1788 plotseling overleden was, werden de zaken — apotheek en leerhandel — door zijn weduwe met behulp van Arnoldus voortgezet.

In november 1788 verkocht zij reeds voor f 400,— de schuur, en het erf, voorheen een looierij, gelegen achter de Beyerd. Dit was de leerlooierij (op het Kloosterplein), die haar overleden echtgenoot in 1766 had gekocht ⁷⁾. In 1791 verkocht zij van de bezittingen bovendien nog een bunder weiland in de Vught voor f 925,— ⁸⁾.

Aangezien Arnoldus haar met alles behulpzaam was en bij haar bleef inwonen, verstrekke zij hem op 31 januari 1794 een volmacht om al haar zaken waar te nemen ⁹⁾. Van toen af aan trad hij dan ook steeds op voor zijn moeder.

Juist tijdens de eeuwwisseling wist hij op een publieke

1) N. 1031, akte 49. 2) Begraafboek Kleine kerk.

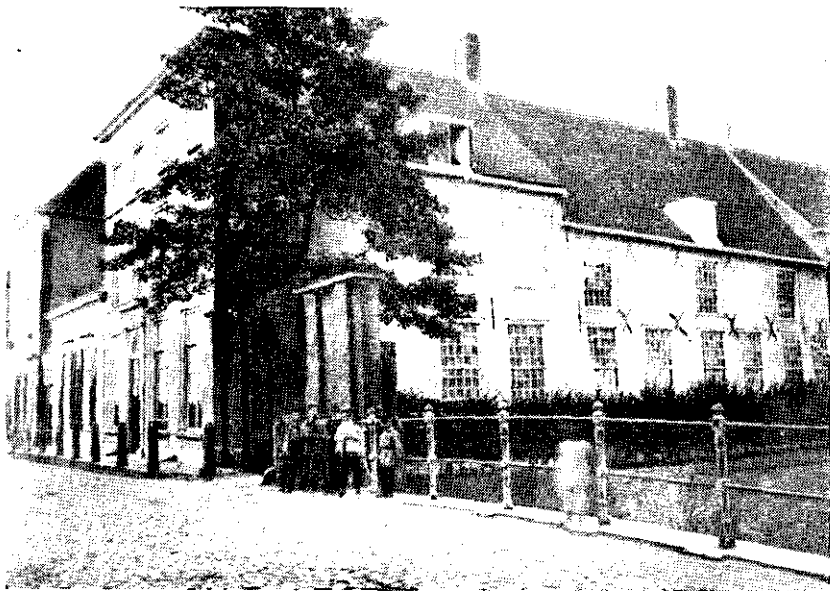
3) W. 60, f. 73v. 4) N. 1028; akte 76. 5) H. 403 a12, p. 72.

6) H. 354 d3; op 3 december 1806 verwierf hij een „acte de qualification de la commission de medidine du dept du Brabant”.

7) R. 618, f. 134v-135. 8) R. 620, f. 47. 9) N. 1137.

verkoop voor zijn moeder de hand te leggen op het huis, pak-huis, stal, hof, plein en erf „de Rooden Haen” in de Ginnekenstraat (= thans noordelijk deel 10) voor f 9530,—. Het huis kon betrokken worden m.i.v. 3 mei 1800. De koopsom werd op 3 maart 1800 geheel voldaan, waarvoor een korting van 3 % werd gegeven, dezelfde dag werd het huis officieel aan haar overgedragen ¹⁾. Zij liet de apotheek in het huis „de Cleerbessem” in de Eindstraat (= thans 3) over aan haar toekomstige schoonzoon Guilhelmus de Grez en richtte een eigen apotheek in in het zo pas gekochte huis in de Ginnekenstraat.

Voor geldbelegging werden in begin 1803 nog aangekocht een huis en erf, zijnde twee woningen, op de hoek van de Beemds-gang en Ginnekenstraat (= thans zuidelijk deel 10), genaamd „de Biekorff” met een woning daarachter: vijf woningen in de

Huis „de Rooden Haen” aan de Ginnekenstraat (= thans 10) ca. 1860. Hierin was de apotheek van de weduwe L. Ingen-Housz gevestigd.

Foto in het bezit van dhr. G. J. M. Ingen-Housz te Breda.

1) N. 1236, akte 3 en R. 626, f. 116.

Beemds gang en een hof met vier woningen in die gang. De koopsom voor dit alles bedroeg in totaal f 3680,—. Verder werd daar nog de hand gelegd op een hovenierswoning, stal, grote hof en erf, genaamd „den Beemd” gelegen achter de Beemds-gang rondom in het water voor f 3650,—. Al deze huizen en gronden waren gelegen ten zuiden en oosten van haar apotheek. De weduwe Ingenhousz werd er op 25 april 1803 in gevest en betaalde toen de helft van de koopsommen ¹⁾).

In 1808 werden de bezittingen nog uitgebreid met een huis, erf met achterkamer en een kamer boven de grote poort, gelegen aan de rivier nabij de Gasthuisvelden (= was Jan van Polanenkafe) voor f 360,—. De weduwe werd er in gevest op 5 maart 1808 en voldeed de koopsom op 12 februari 1809 ²⁾).

Behalve alle aankopen, die toch heel wat geld kostten, leende zij nog een aantal malen geld tegen rente uit. Zij heeft dus energiek alle zaken van haar overleden echtgenoot voortgezet. Het patentregister van 1808 noemt haar dan ook apotheker, looier, etc. ³⁾).

Arnoldus kocht in 1798 voor zichzelf tezamen met een looier een huis, dat gelegen was in een erf achter een huis aan de Boschstraat (= thans 172) voor f 1300,—. Het was gelegen in een gang, die daar heden nog bestaat ⁴⁾. Waarschijnlijk zal hij ook voor zichzelf handel in leer gedreven hebben. Hij moet trouwens een behoorlijk kapitaal bezeten hebben, want in 1808 en 1809 zag hij kans om zelf in totaal f 9000,— tegen rente uit te lenen ⁵⁾).

Op 20 juni 1797 werd hem door de municipaliteit van Breda, waarvan hij toen president was, de levering van medicamenten gegund aan de noodlijdenden, die door de stadsdokter werden behandeld ⁶⁾).

In 1810 verzocht het stadsbestuur hem de levering der geneesmiddelen aan het hospitaal onder de verschillende Bredase apothekers te verdelen ⁷⁾).

Zijn moeder overleed op 8 september 1812. Hij zal hierna met het oog op zijn officiële functies de apotheek aan de kant gedaan hebben en zich verder alleen nog met bestuursambten hebben ingelaten ⁸⁾).

Hij overleed ongehuwd op 20 september 1859 te Breda.

(Wordt vervolgd)

1) N. 1239, akte 14, 13e-16e koop en R. 629, f. 89v-91.

2) N. 1352, akte 508 en R. 651, f. 150. 3) H. 1988 b en c.

4) R. 625, f. 35v-36v. 5) N. 1252, akten 522, 525 en 564 en N. 1253, akte 629. 6) H. 89, p. 753. 7) H. 107, akte 11-2-1810 sub 1. 8)

8) A. R. M. Mommsers a.v., p. 430-431.

ENIGE AANTEKENINGEN,
BETREFFENDE BOSSCHE AMBACHTSLIEDEN vóór 1800

De aantekeningen zijn gemaakt aan de hand van gegevens, die voorkomen in de meestersboeken en ledenlijsten van enige ambachtsgilden.

Bakkersgeslachten :

van Beugen :

Goyaert, Peeter, Jan en Dierck van Buegen, kinderen van mr. bakker Jan Janssen van Buegen, bakkers op de Hoge Steenweg, vermeld in 1612.

Gysbert van Buegen, zoon van mr. bakker Aert Corsten van Buegen „int Ruessken”, mr. 12-5-1643.

Peter Peterssen van Buegen, mr. 12-5-1643.

Evert Stoffels van Buegen, deken onder andere in 1654.

Andries van Buegen, mr. 17-9-1667.

Gerardus van Buegen, mr. 17-9-1667.

Joannes van Beugen, mr. 22-10-1697.

Jaspar van Beugen, mr. 12-10-1702.

van Hardevelt :

Karel Jansen van Hardevelt, als mr. bakker vermeld in 1647.

Johannes van Hardevelt, leerjongen bij zijn vader Karel Jansen van Hardevelt m.i.v. 23-5-1647; mr. 1-8-1658.

Anthonijs van Hardevelt, leerjongen bij Carel van Hardevelt m.i.v. 20-9-1648.

Johannes van Hardevelt, mr. 19-4-1689.

Legrand :

Johannes Legran, mr. 4-4-1695.

Anthonij Legran, mr. 5-7-1713.

Andries Legrand, mr. 28-2-1724.

Johannes Legrand, mr. 28-2-1724.

Jacobus Legran, zoon van Johannes Legran, mr. 13-10-1733.

van Suijlen :

Rogier van Suijlen, deken onder andere in 1694/95.

Wilhelmus van Suijlen, mr. 15-5-1705.

Rogier van Suijlen, mr. 29-10-1739.

De bakker-slager Arnoldus Heeren :

Arnoldus Heeren werd 23-5-1710 meester in het vleeshouwersambacht (zie mijn artikel „Slagersstamreeksen van

enige personen, die in de periode 1780-1820 in Den Bosch vleeshouwer werden”), hij huwde met de bakkersdochter Geertruy van Ravesteyn en werd op 10-11-1714, zes dagen na zijn huwelijk, meester in het bakkersgilde (zie ook: A. F. O. van Sasse van Ysselt, De voorname huizen I, p. 356 en 357).

Kuipersgeslacht :

van Os :

Klaes Hendrik, wonende op Den Dungen, mr. in 1690.
Francis Clase van Os en zijn broer Hendrick Clase van Os, beiden woonachtig op Den Dungen, mrs. in 1731/32.
Nicolaes van Os, woonachtig op Den Dungen, mr. 17-9-1761.

Rademakersgeslacht :

Teulings :

Stans Klassen Tolinckx, een vreemde meester, mr. in 1703.
Peter Tolinckx, leerjongen bij Stans Toolinckx m.i.v. 12-10-1704.
Wouter Claes Telynx, leerjongen bij Stants Telijnx m.i.v. 1-10-1706.
Claes Teulings, leerjongen bij Constantinus Teulings m.i.v. 6-11-1725.
Johannes Teulings mr. 27-8-1767.

Linnenweversgeslachten :

van Achelen :

- I. Peter van Achelen, mr. 27-2-1690. Hij heeft op dat ogenblik vier zonen:
 - a) Jacobus, leerjongen bij zijn vader m.i.v. Bamis 1601 ;
 - b) Jan ;
 - c) Cornelis ;
 - d) Michiel, die volgt onder II.
- II. Michiel van Achelen, leerjongen bij zijn vader m.i.v. 1-5-1700 ; gevrijd 17-1-1713.
- III. Pieter van Achelen, leerjongen bij zijn vader m.i.v. 30-5-1722 ; gevrijd 10-3-1727.
Gijsbertus van Achelen, leerjongen bij zijn vader m.i.v. 20-8-1727 ; gevrijd 1-7-1737.
- IV. Cornelis van Achelen, leerjongen bij zijn grootvader m.i.v. 29-9-1755 ; gevrijd 23-10-1755.

Hermans :

- I. Pieter Mathijs Hermans, leerjongen bij Jan van den Aldenbeeck m.i.v. 1-5-1714; gevrijd 21-11-1716. Kinderen onder andere :
 - a) Frederik Hermans, leerjongen bij zijn vader m.i.v. 27-4-1728 ;
 - b) Koenraet, die volgt onder II.
- II. Koenraet Hermans, leerjongen bij zijn vader m.i.v. 4-5-1742; gevrijd 8-8-1746.
- III. Jurianus Hermans, leerjongen bij zijn vader m.i.v. 22-10-1769; gevrijd 11-7-1772.

van Santvoort :

Peter Hendriekx van Santvoort, gevrijd 15-6-1648.

Goyaert Janssen van Santvoort, meesterszoon, gevrijd circa 1660.

Hendrik van Santvoort, meesterszoon, gevrijd 10-10-1685.

- I. Willem van Santvoort, meesterszoon, gevrijd 10-10-1685.
- II. Peter van Santvoort, leerjongen bij zijn vader m.i.v. 8-1-1706; gevrijd 22-10-1717. Kinderen onder andere :
 - a) Hermanus, die volgt onder III;
 - b) Francis van Santvoort, leerjongen bij zijn vader m.i.v. 2-2-1736.
- III. Hermanus van Santvoort, leerjongen bij zijn vader m.i.v. 12-8-1733; gevrijd 12-10-1744.
- IV. Lambertus van Santvoort, leerjongen bij zijn vader m.i.v. 22-10-1769; gevrijd 22-10-1770.

Goud- en zilversmidsgeslachten :

van Berckel :

- I. Theodorus van Berckel, leerjongen bij Nicolaas van Ouwen m.i.v. 25-10-1679.
- II. Theodorus Hendrikus van Berckel, leerjongen bij zijn vader m.i.v. 1-8-1719; mr. 28-1-1734 „terwyle zijn vader deken zynde boven aerde stond”. Kinderen onder andere :
 - a) Theodorus, die volgt onder III;
 - b) Rutgerus van Berckel, leerjongen bij zijn vader m.i.v. 1-1-1760;
 - c) Gijsbertus van Berckel, leerjongen bij zijn vader m.i.v. 1-5-1764.
- III. Theodorus van Berckel, leerjongen bij zijn vader m.i.v. 30-11-1750.

van Beugen :

Cornelis Adams van Beugen, zoon van Adam Stoffels van Beugen, leerjongen bij Guiliam vander Borch m.i.v. 12-7-1644.

Stoffel Augusteijns van Beugen, leerjongen bij Jan van Beugen m.i.v. 8-5-1656.

Gerardus Hendrickx van Beugen, leerjongen bij Anthonij van Loon m.i.v. 12-12-1670.

Hendricus van Beugen, mr. 2-12-1692.

Wernardus van Beugen, leerjongen bij Theodorus van Berckel m.i.v. 10-10-1731 ; mr. 18-11-1740.

Johannes Baptist van Beugen, leerjongen bij Wernardus van Beugen m.i.v. 30-11-1750.

Paulus van Beugen, leerjongen bij zijn vader Wernardus van Beugen m.i.v. 25-6-1759.

Adrianus van Beugen, leerjongen bij Balthazar le Heu m.i.v. 12-5-1760.

Andries van Beugen, leerjongen bij Wijnandus Greven m.i.v. 16-5-1763.

Judocus van Beugen, leerjongen bij zijn schoonvader Wynandus Greven m.i.v. 2-8-1772.

Wijnandus van Beugen, leerjongen bij zijn vader P(aulus), van Beugen m.i.v. 10-5-1773.

Wijnandus van Beugen, leerjongen bij Wijnandus Greven m.i.v. 1-1-1780.

van Gemert :

Lambertus van Gemert, leerjongen bij Theodorus van Berckel m.i.v. 4-12-1701.

Hendricus van Gemert, leerjongen bij Theodorus van Berckel m.i.v. 28-5-1707.

Paulus Wilhelmus van Gemert, leerjongen bij Jacobus Boijen m.i.v. 13-6-1709.

Josephus van Gemert, leerjongen bij Francis Keysers m.i.v. 1-11-1710.

Johannes van Gemert, leerjongen bij zijn vader Hendricus van Gemert m.i.v. 12-3-1749.

Jan Baptist van Gemert, leerjongen bij W. van Beugen m.i.v. 4-7-1754.

Hendricus Johannes van Gemert, leerjongen bij A. Bruns m.i.v. 1-7-1769.

Lambertus van Gemert, leerjongen bij Mattias van Heeck m.i.v. 29-9-1769.

Christiaan van Gemert, leerjongen bij Francis Herle m.i.v. 16-1-1782.

Johannes Balthazar van Gemert, leerjongen bij zijn broer
Christiaan van Gemert m.i.v. 1-10-1792.

Enige telgen uit oude geslachten :

Loeff van der Sloot :

Godefridus (Loeff) van der Sloot, leerjongen bij de goud-
smid Boudewijn Peijmans m.i.v. 1-3-1687 ; Godefridus
Loeff van der Sloot, mr. 10-8-1712.

Noppen :

Rudolphus Noppen, leerjongen bij de goudsmid Adriaan
Baijies m.i.v. 1-9-1700.

Chirurgijnsge-slachten :

Bolsius :

Andries Boltius, mr. in juli 1686.

Johan, zoon van Andries Boltius, mr. 3-2-1693.

Andries Bolsius, mr. 20-10-1737.

Antonij Bolsius, mr. 7-3-1749.

Schoneus :

Geeraert Schoneus, mr. 1-11-1653.

Jacobus Schoneus, mr. 4-5-1682.

Theodorus Schoneus, mr. 29-8-1696.

Pieter Schoonhees, mr. 25-9-1751.

Wartenberg :

Johannes Waartenburgh, mr. 4-7-1709.

Gerardus Wartenberg, mr. 12-5-1740.

Cornelis Wattenberg, mr. 8-9-1745.

Johannes Wattenberg, mr. 12-4-1752.

H. B. M. Essink.

G.A. Den Bosch, Archieven der Ambachtsgilden, nos. 111, 112, 113, 249
250, 251, 302, 303, 311, 312, 313, 344.

BRABANT'S MOLENS MET HUN MULDER'S

(Vervolg van pag. 44)

IV. Waalre (Loonder Molen)

1. *Guiliam Jansz. Denen*, ged. Dommelen 1649, zonder oir
ald. overl. Maart 1681, gehuwd met *Mary Matijdsdr. Aerts*
volgens N 1160, dd. 28-3-1681, zn. v. Jan Jansz. en Joanna
Hendriksdr. van Hoof (III, 1), broeder van Corstiaen
(III, 2) en onderstaanden Bastiaen (IV, 2). In het ver-
band met zijn familie zie men hem in Br. L., jrg. 8, blz.
74, onder I, 5. Reeds 23-12-1675 wordt hij als Mulder op

- den Loonder Molen gesignaleerd in Dommelen R 10, f. 119. Hij zal aldaar tot aan zijn overlijden, 6 jaar later in Maart 1681, in functie gebleven zijn.
2. *Bastiaen Jansz. Denen*, ged. Dommelen 15-1-1658, broeder o.a. van *Guiliam* (IV, 1), gehuwd met *Barbara Stockmans*, dr. v. *Marten Wouters*, koopman, en *Maria Anthonisdr. Timmermans*, in het verband met zijn familie te zien in Br. L., jrg. 8, blz. 75 en 76 onder IIbis. Hij overleed te Waalre voor 19-8-1722 volgens WW R 152, f. 215 en zal dus van omtrent 1681 tot 1722 den Loonder Molen goed 40 jaar lang in directe opvolging van zijn broer (IV, 1) bemalen hebben, ook al omdat hij 27-5-1720 volgens WW R 195 in elk geval nog in leven was, toen hij namelijk optrad als erfgenaam van zijn even te voren 14-4-1720 te Westerhoven zonder oir overleden broeder, *Petrus Denen*. Uitdrukkelijk vonden we hem als Mulder op den Loonder Molen vermeld 30-11-1690, resp. 26-10-1698, in WW R 12, f. 87v, resp. WW R 131, f. 98v. Ook wordt hij tussen 1684 en 1694 bij de doop te Waalre van 3 zijner kinderen telkens „*Bastiaen-de-Molder*” genoemd.
 3. *Gijsbert Cornelis(se)*, gehuwd met *Ida Bijnen* oftewel *Crauwers*, dr. v. *Hendrik*, weduwe van *Anthonius Barth. zn. Donckers*, met welke zoon van de *Mulder* op de *Waalder molen* zij te Waalre 25-2-1681 gehuwd was; een harer beide zonen uit dit haar 1e huwelijk, t.w. *Hendrick Ant. zn. Donckers*, zullen we straks opnieuw ontmoeten en wel als pachter van de Loonder molen. Zo bekend deze *Ida* uit de genealogie-Bijnen en -Donckers-Thielmans, zo weinig weten we aangaande haar 2e man, *Gijsbert Cornelisse*, die we na *Bastiaen Denen* als mulder op de Loonder molen zien optreden. Iets kan men omtrent hem en zijn parentatie aan de weet komen uit WW R 134, f. 171, dd. 15-11-1732, toen hij al gestorven was en zij, *Ida*, dan ook „laatst wed. *Gijsbert Cornelis*” heet. Zeker is, dat hij 30-9-1698 in WW R 12, 231v, *tapper* te Waalre heet te zijn. Fungeerde hij dus misschien toen al als zodanig, nog tijdens het leven van *Bastiaen Deenen*, in het woonhuis van den *Mulder* van den Loonder molen, waarin immers in latere tijden tot op heden toe een *tapperij* gevestigd was? Ook 21-1-1701 geeft hij in WW R 131, f. 49, nog weer een teken van leven.
 4. *Ida*, wed. *Gijsbert Cornelisse*, eerder wed. *Anthonis Donckers*, dr. v. *Hendrik Bijnen* of *Crauwers*, pacht 26-2-1726 volgens WW R 153, f. 1, met ingang reeds vanaf

15-3-1725 voor de tijd van 3 jaar de Loonder molen, zoals *voorheen*, hetgeen er op duidt, dat zij voordien ook al, vermoedelijk vanaf 1722, pachteres was geweest.

5. Al omtrent 1728 was vermoedelijk haar Mulder-Rijk op de Loonder molen uit, want zeer waarschijnlijk werd zij toen al opgevolgd door *Aert Geraertsz. van der Hagen*, die althans, lijk *voorheen*, ook 25-2-1736 met ingang van af half Maart 1736 voor de tijd van acht jaar de Loonder molen van Johan Arnold Swaenen, Heer van Waalre ende Weerde, in opdracht van zijn Moeder, vrouwe Maria Elisabeth van der Clusen, in pacht verwierf, zodat veilig mag worden aangenomen dat hij van 1728 tot 1740 Mulder op de Loonder was. Wie deze Aert Geraert van der Hagen wel was? We hopen straks in een Genealogie-van-der-Hagen aan te tonen, dat hij sproot uit het Mulders-geslacht, dat ook aan de Watermolen van Hoydonk een paar bemalers schonk.
6. *Aert van der Hagen* moet de pacht al in 1740 na 4 jaar hebben opgezegd naar een recht, dat hij zich gestipuleerd had, want 15-3-1740 verpacht volgens WW R 154, f. 252, dezelfde evengenoemde toparch van Waelre ende Weerde de Loonder molen met ingang van half Maart 1740 voor 8 jaar aan *Hendrik Antonisz. Donckers*, „gelijck die Aert Geraerts van der Hagen laestmael in pachtinghe heeft gehad”. En alreeds onder IV, 3, leerden we hierboven deze jongste Mulder op de Loonder molen kennen, als de oudste, in Waelre 18-11-1682 gedoopte der beide zonen van voormelde Ida Hendriksdr. Bijnen of Crauwers, uit haar 1e huwelijk met Anthonis Barthlomeusz. Donckers. Zijn régime duurde aldus van 1740 tot 1748, want 13-1-1748 overleed hij te Waalre.
7. Nademaal *Hendrik Anthonisz. Donckers* meerdere malen huwde, was het zijn laatste, i.c. derde vrouw, die hem als weduwe opvolgde in hoedanigheid van beheerster van de Loonder molen. Zo zien we *Lucia Daems*, wed. Hendrick Donckers, 28-2-1752 volgens WW R 157, f. 9, de Loonder Molen vanaf half Maart 1752 opnieuw pachten lijk zij de pacht van haar overleden man van 1748 tot 1752 zal hebben gecontinueerd. Al had zij dan ook weer voor 8 jaar gepacht, toch deed zij al na 3 jaar vrijwillig afstand van de pacht, waarvan de overige jaren gecontinueerd werden door haar opvolger, zodat zij de Loonder molen slechts van 1748 tot 1756 bemaalde.
8. Volgens WW R 157, f. 80, dd. 9-8-1755, werd namelijk met

aanvang van half Maart 1756 voor 8 jaar de Loonder molen verpacht aan *Jan Aartsen Roovers*, gehuwd met *Anna Catharina Donckers*, dochter uit het 2e huwelijk met *Maria Daems* van zijn voorganger, Hendrik Anthonisz. Donckers. Jan Aartsen Roovers was uit Dinther afkomstig en aldaar gedoopt 12-5-1709, als zn. v. Aert Jansz. en Joanna Hendriksdr. Joeszn. Judocuszn. van Tuyl. Andermaal pacht hij 30-11-1763 volgens WW R 157, f. 239, met aanvang van half Maart 1764 voor 8 jaar de Loonder molen. Aldus bleef hij hier van 1756 tot in elk geval 1772 in functie, maar vermoedelijk heeft hij daarna de Loonder molen opnieuw voor 8 jaar ingehuurd tot 1780. Vermelding verdient, dat hij met de nieuwe toparch, Jan Daniel Untselt, 12-11-1765 volgens WW R 158, f. 12, tot een nieuw pachtcontract geraakte onder verbreking van dat van 30-11-1763, waartoe zij echter samen al zeer spoedig daarop en wel 17-12-1765 naar WW R 158, f. 20, terugkeerden.

9. De volgende Mulder op de Loonder Molen was zeer vermoedelijk *Daniel van der Loo*, nadat zijn voorganger, Jan Rovers, vanaf 1 Oct. 1781 het bewind had aanvaard als Mulder op de Waalder Molen onder Rijthoven. Deze Daniel van der Loo bemaalde de Loonder molen zeer vermoedelijk van 1780 tot 1784. Hij was gehuwd met *Arnoldina Swanen*, (weduwe van Hendrik Beyssens), ged. Aalst, overl. 's Bosch 7-7-1811 (oud 71 jaar); zij waren Aalst 21-11-1773 gehuwd, zodat van hun 5 kinderen de 4 oudsten dan ook te Aalst gedoopt werden, het 5e alleen te Waalre in de tijd van het door hem bemalen van de Loonder molen aldaar. Was hij voordien wellicht als Mulder werkzaam op de Aalster windmolen of Genipper watermolen? In het begin van 1785 verhuist het gezin van Daniel van der Loo naar Bergeyck, alwaar hij de molen in pacht nam; zijn 5 kinderen verwerven dan ook 9-3-1785 volgens WW R 162, f. 91, een ontlastbrief naar dit Bergeyck.
10. *Daniel van der Loo* werd op de Loonder Molen als Mulder opgevolgd door *Carel Josephus Willekens*, toenmaals woonachtig in Lommel. Deze verwerft, „als Daniel van der Loo nu”, 22-12-1783 bij een acte, gepasseerd 10-1-1784, volgens WW R 161, f. 143v, met aanvang van half Maart 1784 voor 4 jaar de Loonder molen in pacht van de nieuwe toparch, Martinus Repelaer.
11. *Willekens'* opvolger op de Loonder molen was zeer ver-

moedelijk al vanaf omtrent 1788 tot na 1819 toe *Wouter Janse Roovers*, ged. Waalre 8-5-1759, zoon van de ons welbekende Jan Aarts Roovers (IV, 8). Hij was gehuwd met *Anna Bijnen* en wel in de jaren 1790.

12. Opgevolgd werd in het begin van de 19e eeuw deze *Wouter Roovers* door zijn zoon, *Jan Roovers*, ged. Waalre 2-5-1801. Blijkbaar een onvervalst Muldersgeslacht: *Roovers*, met welke descriptie wij ons momenteel occuperen.

's-Hertogenbosch.

J. A. W. Swane.

Aanvulling

In Brab. L., IX, 43, lasse men in onder I:

3a. *Jan Hoppenbrouwers* was volgens N 204 de opvolger van Mathys van de Grint reeds in 1707, *Jan Nagelmakers*, onder 2 genoemd, was een oom van zijn echtgenote *Hendrina Nagelmakers*, genoemd in Brab. L., VIII, 11, onder III, 4.

VRAGEN EN ANTWOORDEN

Correspondentie met betrekking tot deze rubriek te richten aan de Redactie, p.a. de Heer J. van Heeswijk, Maasbandijk 30, Kerkdriel.

Gelieve postzegel voor antwoord bij te sluiten.

Antwoorden

PEYNENBURGH (Br. L. VIII, 80, en IX, 144). — Voor het antwoord in IX, 144, werd slechts gebruik gemaakt van een Heeswijks doopboek, dat als kenbron niet meer opleverde dan een vermoeden, hetwelk echter door de zekerheid wordt weggevaagd, die een onderzoek van het Schepenprotocol van (Heeswijk en) Dinther verschafte. Br. L., IX, 152 en 153, noemde al een 3-tal plaatsen uit Dinther R 46, waarin van een HENDRICK Wouters PEYNENBURGH, gehuwd met ene HEYLCKEN, dr. v. PAULUS Aertsen van GOGH en EYCKEN Claessen van BERCKEL, gewag gemaakt wordt. En met name in Dinther R 46, f. 32, dd. 25-4-1685 (niet: 21-5-1685 als verkeerdelijk in Br. L. IX, 152) wordt deze HENDRICK P. de SMID van Heeswijk genoemd, zoals zijn zwager, Jan van Amstel, die van Dinther zelf was. Een WOUTER P., genoemd naar zijn grootvader van vaderskant, liet dan ook duidelijke sporen in de Dintherse archivalia achter. Een PAULUS P., genoemd naar zijn grootvader van moederskant, minder, maar hij is dan ook de man, die zeer vermoedelijk, huwend met een Schijndelse, van Dinther zijn domicilie naar Schijndel of elders verplaatste! Bevestigd werd het bovenstaande al mede door het feit, dat gen. HENDRICK Woutersz. P. aansluitend kon worden geplaatst in een Peynburg-stamreeks, samengesteld door Mr. H. J. BERNSEN, waarin al langer een WOUTER P. pareerde, eveneens SMID van beroep, met een HENDRIK als tot op heden verloren, maar juist door bovenstaande resultaten weer teruggevonden zoon.

's-Hertogenbosch.

J. A. W. SWANE.

INHOUDSOPGAVE

blz.

De Bredase Apothekers, door G. J. Rehm	1, 17, 33, 49, 65, 81, 97, 113, 129, 145, 161, 177
Emancipaties in Den Bosch (1450-1501), door F. W. Smulders	6
Pusch, door Mr. M. J. Belonje	13
Schepenen van Baarle Nassau tot 1525, door F. A. Brekelmans	14
Boekbespreking H. F. J. M. van den Eerenbeemt, Van Lanschot en het Tilburgse bedrijfsleven, door B. d. R. v. Z	16
Bossche Poorters, door F. W. Smulders	16, 63, 118, 151, 160, 167, 169
Slagersstamreeksen van enige personen, die in de periode 1780-1820 in Den Bosch vleeshouwer werden, door H. B. M. Essink	22
Bezitters van Noord-Brabantse Heerlijkheden, door Dr. J. P. W. A. Smit III. Heren van Drunen	28
Nog iets over de Bossche Slagers, door H. B. M. Essink	39
Brabant's Molens met hun Mulders I. Valkenswaard („Venbergen”) II. Mierlo III. Dommelen IV. Waalre (Loonder Molen), door J. A. W. Swane	43, 188
Nogmaals het geslacht Pus, door Ir. F. Nawijn	45
De werkelijke familienaam van de echtgenote van Jan van Os (1350-1399), door B. W. van Schijndel	48
Het schilderij „De Gerechtigheid” te Geertruidenberg, door J. H. van Mosselveld	55
Bladvulling door J. S.	61
Boekbespreking C. Pama, Die wapens van de ou Afrikaanse Families, door J. S.	61
Enkele Kasteleins van de Vrije Heerlijkheid Bokhoven, door A.J.L.v.B.	69, 84
Valkeniers in Brabant, I. Vermeulen (Achel), II. Danckers, door J. W. A. Swane	75, 90
Oude Brabantse Familie's 6 van(der) Daesdonck, door B. W. van Schijndel	101
De Bossche familie van Zuylen (XVII-XIXde eeuw), door Mr. W. de Vries	106, 119, 134, 159
Bossche Scherprechters, door J. Sluijters	112
Het Huis Daesdonc, door J. H. van Mosselveld	117
Genealogische Sprokkelingen Juiste beroepsaanduiding, door J. Sluijters	118

Overzicht der rendanten van de gemeente-huishouding van Mierlo 1738-1810, door E. J. Th. A. M. Emstede	122
Boekbespreking (zinspreuk <i>Vigilate Deo confidentes</i> , door J. S. . . .	127
Familie Schenkelaars, door L. C.	139, 154, 170
Mededeling (Hornman), door Mr. W. de Vries	144
Jan van Amstel, de Smid van Dinther, door J. W. A. Swane Wzn. . .	152
De Heerlijkheid Waspik, door B. d. R. v. Z.	168
Van Houtert, door J. A. W. Swane	174
Enige aantekeningen betreffende Bossche Ambachtslieden vóór 1800, door H. B. M. Essink	184

Inhoudsopgave en naamregister wederom samengesteld door de heer A. J. L. van Bokhoven te Schijndel, voor welk werk de Redactie hem zeer erkentelijk is.

NAAMREGISTER

Aa v. d., 69, 103, 111, 169 ; — Aalbers, 125 ; — Aar v., 137 ; — Achelen v., 185 ; — Ackema, 128 ; — Acken v., 109 ; — Ackers, 124 ; — Adan, 118 ; — Adriaenssen, 26 ; — Aelsvoirt v. d., 70 ; — Aengenent, 138 ; — Aerts, 73, 188 ; — d'Aismes, 103 ; — Aken v., 32 ; — Albeny, 80 ; — Aldenbeeck v., 186 ; — Alkemade v., 169 ; — Alphen v., 1, 82, 114, 128, 160 ; — Amelis, 167 ; — Amersfoort v., 130 ; — Amstel v., 152, 153, 154, 192 ; — Ans(s)ems, 15, 34, 143 ; — Anteni, 26 ; — d'Aquin, 136 ; — Arendonck v., 36 ; — Ariens, 25, 70 ; — Arnouts, 163 ; — Asten v., 129 ; — Audenhoven v., 160 ; — Audermolen v.d., 64 ; — Authoerden v., 118 ; — Avenyoen, 7 ; — Avoirt v.d., 81.

Bac, 15, 169 ; — Baen, 168 ; — Bakers, 126 ; — Bal, 168 ; — Balct v. d., 48 ; — Ballieu, 22, 97, 98, 99, 100 ; — Baloch, 3 ; — Balveren v., 108 ; — Baiyart, 11 ; — Bastiaans, 124, 146 ; — Bathen, 9 ; — Battaerd, 135 ; — Baijies, 188 ; — Becker, 107, 108, 110 ; — Beckers, 94, 131 ; — Becx, 61 ; — Bedaff v., 88 ; — Beeck v., 11, 12, 168 ; — Beek v., 126 ; — Beekveld, 28 ; — Beelaerts, 62 ; — Beels, 78 ; — Beens, 1, 39, 50 ; — Beerenbroeck v., 123 ; — Beerlikem v., 160 ; — Beerwout, 64 ; — Beest v. Renoy v., 131 ; — Beke v., 8 ; — Beke (v. Oesterwijck) v., 10 ; — Bellaerts, 110 ; — Bellens, 14 ; — Berck v., 64, 129, 166 ; — Berckel v., 152, 153, 186, 187, 192 ; — Berckt v. d., 144 ; — Berenbroeck, 95, 124 ; — Beresteyn v., 135 ; — Berg(h)en v., 11, 36, 49 ; — Bergh v. d., 47 ; — Berk v.d., 123, 124 ; — Berkel v., 64 ; — Berkveld v., 28 ; — Berlikem v., 118 ; — Berm, 46 ; — Bernaers, 126 ; — Best v., 63 ; — Besten d., 126 ; — Beugen v., 41, 184, 187 ; — Beurden v., 138 ; — Beyerens v. Schagen v., 31 ; — Beijnen, 91 ; — Beyssens, 191 ; — Bichelaer v.d., 120 ; — Biekens, 36 ; — Biesheuvel (v. d.), 47, 128 ; — Bittel, 151 ; — Bladel v., 23, 24, 26, 40, 41, 65 ; — Blanckers, 121 ; — Block, 162 ; — Blueys v. d., 10 ; — Bluyssen, 77, 78, 79 ; — Bobarts, 3 ; — Bodaff v., 15 ; — Boden, 7, 41 ; — Boekentop, 41 ; — Boengaert, 15 ; — Boert v., 10 ; — Boest, 7 ; — Bogaerts, 15, 92, 93 ; — Bokhoven, graaf v., 69, 74, 84, 85, 86, 87, 89 ; — Bokhoven, baron v., 72, 73 ; — Bochoven v., 71 ; — Bolsius, 137, 188 ; — Boltens, 13 ; — Bommel v., 16 ; — Booms, 93, 95 ; — Bönninghausen v., 168 ; — Bont d., 71, 128 ; — Boom d., 110 ; — Boorsma, 128 ; — Borchgreff, 41 ; — Borchgreve d., 64 ; — Borch v. d., 187 ; — Borremans, 3, 4 ; — Borst v. d., 130 ; — Bosch, 10 ; — Bossers, 48 ; — Boudaf v., 14 ; — Boudewijns, 153 ; — Box, 91 ; — Boijen, 41, 187 ; — Braak v. d., 24, 137 ; — Brabant v., 48 ; — Bramberg, 107 ; — Brandwijk v., 46 ; — Branten, 124 ; — Brecht v., 48 ; — Breda v., 62 ; — Bredebaert, 11 ; — Bree v., 155 ; — Brekov, 157 ; — Bresser d., 11 ; — Breughel v., 62, 74 ; — Brocken, 8, 9 ; — Brockx, 130 ; — Broeck v. d., 126, 142, 171 ; — Bronkhorst v., 108 ; — Brouckhuysen v., 112 ; — Broukhorst Batenbrug v., 106, 108, 109 ; — Bruce, 117 ; — Bruheze, 160 ; — Bruns, 187 ; — Brussel v., 123, 176 ; — Bruyn d., 14, 113, 114, 115, 116, 117, 161 ; — Brucq d', 58, 59 ; — Buddaff v., 15 ; — Budt, 14 ; — Buedel v., 118 ; — Bul,

26 ; — Buren v., 173 ; — Burgers, 172 ; — Burghouts, 172 ; — Burght v. d., 21 ; — Busselen, 125, 144 ; — Buijs o.d., 155 ; — Bye d., 7, 8, 9, 10 ; — Bijecvielt, 28 ; — Bijnen, 75, 76, 77, 78, 79, 94, 95, 189, 190, 192.

Dael v. d., 10 ; — Daems, 78, 93, 95, 190, 191 ; — Daesdonck v. (d.), 101, 102, 103, 104, 160 ; — Damen, 170 ; — Dankers, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96 ; — Daniëls, 72 ; — Dankaerts, 90, 91 ; — Deenen, 123 ; — Deens, 84 ; — De Grez, 146 ; — Delft v., 69, 72 ; — Delmotte, 97, 130 ; — Demaers, 11 ; — Denen, 44, 188, 189 ; — Derentheren v., 9 ; — Derpt v. d., 46 ; — Deursen v., 123 ; — Dicbier, 8, 64 ; — Dieghem v., 48 ; — Dielis, 77 ; — Dinther v., 176 ; — Dir(c)x, 102, 154 ; — Dirven, 20, 39 ; — Doernen v., 8 ; — Doleweerd v., 157 ; — Dompeling, 47 ; — Donck, 11 ; — Don(c)kers, 41, 124, 189, 190, 191 ; — Donk v. d., 139 ; — Dooren v., 180 ; — Doppers, 93 ; — Dorn, 156 ; — Dorst v., 14 ; — Drentheren v., 64 ; — Drept v., 45 ; — Driel v., 124 ; — Dru(e)ten v., 64, 101 ; — Dun v., 32 ; — Dunge v. d., 121 ; — Dupont, 143 ; — Duren v., 72 ; — Duwooz, 86, 87, 88, 89 ; — Dij(c)k v., 47, 74, 112.

Eckendonk v., 123 ; — Eeltkens, 21 ; — Eerd v., 40 ; — Eersel v., 87 ; — Egmond v., 69 ; — Ekart v., 11 ; — Ekkendonk, 125 ; — Elsen, 180 ; — Embroek, 88 ; — Emonds, 168, 169 ; — Enden v. d., 146 ; — Endhoven v., 136 ; — Engberts, 10 ; — Engelant v., 111, 118 ; — Engelbergh, 159 ; — Engelen v., 10, 79, 80 ; — Engenhousen v., 74 ; — Ensle, 135 ; — d'Envie, 14 ; — Erp(e) v., 32, 49, 64, 101, 143, 156 ; — Etten v., 104, 160 ; — Everard, 74 ; — Everts, 28 ; — Evits, 28 ; — Eyck v., 12, 71, 72, 85, 123 ; — Eyckemans, 20 ; — Eijnde v. d., 124 ; — Eyndhoven v., 64, 135.

Fens, 170 ; — Feuilletau de Bruyn, 113, 114, 115, 116, 117, 161 ; — Fleck v. Kaldenbroeck, 102 ; — Fockendijck v., 45 ; — Fonteyn, 5 ; — Franken, 58, 59 ; — Franssen, 70 ; — Frietman, 80.

Gabriels, 42 ; — Gal v. d., 61 ; — Gameraen v., 173 ; — Gansewinckel v., 123, 124 ; — Garels, 139 ; — Gastel v., 92 ; — Gastelaers, 20, 52 ; — Geldrop v., 84, 101, 124, 151 ; — Gemert v., 141, 187, 188 ; — Gennip v., 141, 173 ; — Geraertssen, 69, 72 ; — Germain, 105 ; — Gerijs, 12 ; — Gesant, 85 ; — Gevarts, 169 ; — Gheel v., 11, 12, 13 ; — Gheens, 15 ; — Ghenen, 9 ; — Ghierle v., 14 ; — Ghiselmaers, 10 ; — Ghijsselen, 10 ; — Giben, 10 ; — Gielen, 144 ; — Gier d., 45 ; — Gils v., 58, 59 ; — Gizenrode v., 7 ; — Gloudemans, 26 ; — Gobbincx, 38, 52 ; — Goch v., 7, 152, 153, 154 ; — Goer v., 102 ; — Goes (v. d.), 103, 169 ; — Gogh v., 192 ; — Goirle v., 101 ; — Goldie, 135 ; — Goor v. d., 123, 124 ; — Goorbergh v. d., 146, 148, 149, 150, 151, 178, 179, 180 ; — Goorts, 94 ; — Goossens, 92, 93, 94, 95 ; — Goris, 124 ; — Gorter d., 160 ; — Gorts, 139 ; — Gortssen, 26 ; — Gouban, 131 ; — Goyartss, 8, 10, 94 ; — 's Graeuwen, 105 ; — Grave d'Envie, 14 ; — Greef d., 49, 171 ; — Greven,

187 ; — Grevenbroeck v., 62 ; — Grevers, 177 ; — Grez d', 146, 182 ; — Grinsven v., 123, 124 ; — Grint v. d., 43, 192 ; — Grobbendo-ncq Baron van, 29, 30 ; — Grootel v., 124 ; — Gru(y)ter d., 17, 175 ; — Gruijters, 141 ; — Gruijthuysen, 139 ; — Grijse d., 175 ; — Gudden, 156 ; — Guerlinx, 70 ; — Guldemonts, 72 ; — Gulens, 93 ; — Gulpen v., 88 ; — Gijsberts, 71, 153 ; — Gijsels, 59, 74, 84, 85, 88 ; — Gijsmaers, 70, 71.

Haaften v., 47 ; — l'Haardie, 25 ; — Haas d., 107 ; — Hack, 118, 180 ; — Hacman, 46 ; — Hadewighen, 118 ; — Haecx, 34, 53 ; — Haen d. (v. Venloen), 9 ; — Haenen, 134, 135 ; — Haenewijck, 120 ; — Haeren v., 9 ; — Haestricht v., 28, 29, 30, 31 ; — Hagen v. d., 190 ; — Haghe v. d., 176 ; — Halder v., 66 ; — Hall v., 10 ; — d'Hamal Gravin-, 31 ; — Hamerstede v., 160 ; — Handrix, 26 ; — Hanecops, 32 ; — Hansen, 85 ; — Hardevelt v., 184 ; — Hardy l., 25 ; — Haren v., 63 ; — Harks, 142 ; — Haubracken, 43 ; — Havelaar, 46 ; — Heck v., 112 ; — Heeck v., 187 ; — Heeren, 23, 24, 26, 40, 96, 184 ; — Heerzel v., 9 ; — Hees v., 8 ; — Heesbeen, 157 ; — Heesboom v. d., 14 ; — Heesterbeek, 92 ; — Heesters, 42 ; — Heeswijck v., 119, 138 ; — Heist v., 102 ; — Hekema, 110 ; — Helmont v., 27 ; — Helsemans, 73 ; — Hemert v., 16, 72, 138 ; — Hemme v., 156 ; — Hendrix, 92 ; — Henselmans, 79 ; — Herinck, 42 ; — Herinx, 175 ; — Herlaer v., 69 ; — Herle, 187 ; — Hermans, 70, 186 ; — Herpen v., 24 ; — Hertoghe d., 81 ; — Hertrooy, 90, 91 ; — Hertroys, 93, 94, 95, 96 ; — Herwijnen v., 128 ; — Hese-mans, 94, 95 ; — Heu l., 187 ; — Heusden v., 112 ; — Heuvel v. d., 25, 120, 135, 159 ; — Heuvelmans, 44 ; — Heycoop, 125 ; — Heijden v. d., 14, 15, 124 ; — Heijlen, 144 ; — Heymans, 28, 136 ; — Heyst v., 7 ; — Heze v., 118 ; — Hezewijc v., 10 ; — Hinckart, 11, 64, 167 ; — Hinen v. d., 10 ; — Hoeben, 78, 79 ; — Hoefken, 12 ; — Hoel d., 7 ; — Hoen v., 108 ; — Hoens, 155 ; — Hoernken, 12 ; — Hoesch d., 64 ; — Hoeven v. d., 128 ; — Hollander d., 32 ; — Holleman, 128 ; — Honk v., 46 ; — Hoof(t) v., 24, 123, 124, 188 ; — Hoogewerff, 56, 58, 59 ; — Hoogh d., 88 ; — Hoppenbrouwers, 192 ; — Horen, 71 ; — Horenbeeck v., 41 ; — Hornes v., 102 ; — Hornman, 144 ; — Horst v. d., 121 ; — Horter d., 8 ; — Houbraken, 123 ; — Hout v., 3 ; — Houtart v. d., 160, 174, 175, 176 ; — Houten v., 157 ; — Hoven v. d., 87 ; — Hoze, 21 ; — Huben, 9 ; — Huisman, 158 ; — Hulst v. d., 168 ; — Hurck v. d., 123 ; — Hurkmans, 173 ; — Huybrechts, 76 ; — Huygens, 53.

Idema, 94 ; — Idershagen v., 107 ; — Immerseel v. (Baron v.), 69, 72, 73 ; — Immerseel, Graaf v., 84 ; — Immerseel v., 106 ; — Ingenhousz, 131, 132, 145, 146, 147, 148, 181, 182, 183 ; — Ingenulant v., 103.

Jacobs, 70, 153 ; — Jamez, 163 ; — Jansen, 80 ; — Jaspers, 93 ; — Jeger d., 167 ; — Jespers, 167, 177, 178 ; — Jonge d., 128 ; — Jongh d., 58, 60 ; — Joosten, 92 ; — Joppen, 123 ; — Jorissen, 170.

Kael, 112 ; — Kamerlingh, 34, 50, 53, 54, 80, 96 ; — Camp v. d., 102, 137 ; — Kampen v. d., 123 ; — Kamstra, 158 ; — Kant, 47 ; — Cant v. d., 64 ; — Kanteberg, 141 ; — Kanter d., 133 ; — Capkens, 15 ; — Carpentier, 86 ; — Kase, 47 ; — Casembroot, 13 ; — Castelle v., 15 ; — Casteren v., 61 ; — Kasteren v., 170 ; — Caudenhoven, 63 ; — Kemmerlinx, 10 ; — Kemp, 41 ; — Kennis, 27 ; — Kerekamp, 85 ; — Kessel v., 8, 159 ; — Ketelaers, 138 ; — Keyser(s), 112, 125, 169, 187 ; — Chapal, 26 ; — Charlé, 169 ; — Chatvelt, 62 ; — Kleboom (v. d.), 5, 46 ; — Kies d., 168 ; — Kievits, 43 ; — Kilian, 24 ; — Kilsdonc v., 8 ; — Claessen(s), 105, 164, 177 ; — Claysen v. d., 80 ; — Clercx, 71, 85, 86, 144 ; — Clerinx, 179 ; — Cleynaël, 103 ; — Cloostermans, 51 ; — Cloot v. d., 97 ; — Clusen v. d., 190 ; — Cluysen v. d., 80 ; — Knapen, 124 ; — Knoops, 123, 124 ; — Cock v. Wijck, 103 ; — Codens, 15 ; — Koekhof, 94 ; — Coenders, 139 ; — Coenen, 12 ; — Coenraets, 34 ; — Coesmans, 162 ; — Col v., 123, 144 ; — Colen, 175 ; — Collemans, 32 ; — Koltens, 10 ; — Conings, 96 ; — Coninx, 124 ; — Constant, 121 ; — Cornelissen, 25 ; — Cornoodis, 93, 95 ; — Corsten, 140 ; — Coppen, 90, 92 ; — Koppens, 26, 72, 79, 95, 124, 156 ; — Kort d., 27 ; — Coster d., 87 ; — Couché d.l., 178, 146 ; — Cousebant, 168, 169 ; — Kouwenberg, 112 ; — Cox, 176 ; — Crab, 73 ; — Crabbe v. d., 89 ; — Cranenborch, 63 ; — Crauwers, 189, 190 ; — Kreyel v., 64 ; — Cristus, 15 ; — Croec(k), 23, 169 ; — Croes, 131, 134 ; — Cronenburg, 24 ; — Crooijmans, 124 ; — Crusius, 169 ; — Crux, 46 ; — Kuchlinus, 61 ; — Kuiten, 124 ; — Cuppens, 142 ; — Custers, 44 ; — Kuijken, 155 ; — Cuylenburg v., 123 ; — Kuyman, 11 ; — Cuypers, 44, 137, 142 ; — Kuyst, 7, 10 ; — Kuijsten, 41 ; — Kijnder d., 9.

Laak v. d., 124 ; — Laarhoven v., 123, 124 ; — Ladder, 117 ; — Laeckemans, 169 ; — Lafarre, 157 ; — Lairesse, 120 ; — Lamb, 135 ; — Lamberts, 152 ; — Lammers, 27, 40 ; — La Mètere, 92 ; — Lang(h)e d., 45, 167 ; — Langel v., 118 ; — Lannoy d. Clairvau, gravin v., 31 ; — Lanschot v., 16 ; — Lantaarnmaker, 25 ; — Lauder, 117 ; — Lauder of Stanton, 117 ; — Lathouwers, 89, 140 ; — Latour, 25 ; — Laurensen, 73 ; — Laureys, 103 ; — Laveau d., 128 ; — Leck v. d., 103 ; — Leensel v., 123 ; — Leenwech v. d., 112 ; — Leeuw(e) d., 119, 135 ; — Legran, 184 ; — Leyten, 105 ; — Liebrechts, 164 ; — Lier v., 25 ; — Lierop v., 126, 141 ; — Linden v. d., 32, 99, 170 ; — Linius, 94 ; — Lint, 72 ; — Lis, 120 ; — Lith v., 158 ; — Loben d., 61 ; — Loden, 12, 23, 26, 42, 63 ; — Loe v., 7 ; — Loekeman, 42 ; — Loeff v. d. Sloot, 188 ; — Loeken v. d., 8 ; — Loemmers, 139 ; — Loesmeke, 7 ; — Loelien, 25 ; — Lommel v., 170 ; — Lommen, 8 ; — Loo v. d., 191 ; — Loon v., 32, 46, 72, 187 ; — Louwere d., 43, 80 ; — Loye(n), 9, 42 ; — Loze d., 63, 151 ; — Lu (d.), 7, 16, 64 ; — Luck, 100 ; — Luckeman, 42 ; — Ludinx, 10 ; — Luyckx, 178 ; — Luijk v., 140 ; — Luyster v. d., 113 ; — Lijten, 46.

Maas, 137 ; — Maassen, 172, 178 ; — Maerssen, 25 ; — Malsen v., 29, 30, 31, 70 ; — Man d., 45, 58, 60 ; — Manders, 123 ; — Mansveld, 25 ; — Markolf,

9, 12; — Martens, 25, 92, 94, 128; — Matthijs, 180; — Mechelen v., 10; — Meelen, 42; — Meer d., 61; — Meerhem v., 103; — Meerwijk v., 70, 71, 72; — Melcrode v., 7; — Meliss, 9; — Meny d', 113; — Merlaer v., 12; — Merode Gravin d., 32; — Merwede v. d., 104; — Metelerkamp, 59; — Metsclaars, 47; — Meulen v. d., 75; — Meulenhof v. d., 125; — Meyers, 1, 2; — Michiels, 16, 91, 120; — Mikkers, 172; — Mil(l) v., 32, 87; — Millinc, 9; — Millot, 178; — Minbergen, 136; — Minoretti, 27; — Mol, 66; — Molener, 15; — Molengraefs, 7; — Mollen, 156; — Mollens, 33; — Molne(e)r d., 7, 8; — Monix, 11; — Montmorency d., 86, 89; — Moorsel v., 120, 124; — Morera d., 51; — Mosmans, 24; — Mosselaer v., 125; — Mouchon, 33; — Mourik v., 143; — Mulders, 134; — Mussen, 41; — Muylderck v., 102; — Mylendonck v., 108.

Nagel, 64; — Nagelmaeckers, 43, 90, 192; — Nat(h) v. d., 48, 50; — Nellen, 32; — Neynsen, 11; — Nieuwenhuijsen (v. d.), 26, 120, 140; — Nievenhuijze, 47; — Nim v. d., 168; — Nispen v., 59; — Noort v., 71; — Noot, 128; — Noppen, 188; — Nouhuys v., 126; — Nouwen, 163; — Noyen, 126; — Nulant v., 101; — Nuwenhuys v. d., 160; — Nijsen, 172.

Oem, 69; — Oetheren v., 8; — Oeventken v. d., 8; — Oldenborch v., 112; — Ommeren v., 125; — Onsteyn, 122; — Oorschot v., 155; — Oosterhout v., 123, 173; — Ophorst v., 89; — Opstal v., 146; — Oranje, Prins v., 56, 58; — Os(ch) v., 8, 9, 10, 23, 25, 26, 40, 48, 105, 144, 185; — Otten, 10, 27, 28; — Ouden v., 118; — Oudheusden v., 118; — Oudshoorn v., 136; — Oultremont graaf v., 88, 89; — Oultremont en Warfusé graaf v., 31, 32; — Outforst v., 110; — Ouwen v., 186; — Overvelt v., 49.

Paeuweter, 151; — Papenbrugs, 105; — Paraviciny di Capelli, 14; — Pas v. d., 121; — Passier, 26; — Pauw v., 56, 59; — Pauwels, 11, 121; — Pecier, 26; — Peeters, 38, 90, 154; — Pellemans, 43, 44; — Penninx, 144; — Penskie, 128; — Peschke, 128, 160; — Peskens, 128, 160; — Peters, 7; — Peterssen, 25; — Peymans, 188; — P(e)ynenburgh, 144, 152, 153, 192; — Ploegmakers, 173; — Poeter, 72; — Poli v. d., 80; — Pompen, 26, 79; — Poppellers, 171; — Post, 59, 107; — Potter d., 11; — Princen, 126; — Pus(ch), 13, 14, 45, 46, 47, 48; — Putte(n) v. d., 1, 123, 124; — Pynappel, 12.

Raaymaker, 123; — Rademaekers, 157; — Rademeker d., 8; — Randerode v. d. Aa v., 69; — Raveschot v., 80, 168; — Ravesteyn v., 185; — Reede v. Oudtshoorn, 62; — Rees, 14; — Renesse v., 50, 106; — Rennendonck v. d., 10; — Repelaer, 191; — Reynegom d'Eetvelde, 169; — Rhoon v., 32; — Riel v., 125, 162; — Ringenberg v., 107; — Robben, 69, 70; — Robecq, prins d., 86; — Roberts, 134; — Rochemont d., 135; — Rode (v.) (d.), 7, 11, 160; — Roelants, 32; — Roelen, 9; — Roelofss, 9; — Rolofs, 8; — Rombouts, 24; — Romen v., 103; — Ronden, 139; — Roonne v., 103; —

Ro(o)smalen v., 24, 27 ; — Roo v. Opsenich d., 61 ; — Roovers, 73, 85, 191, 192 ; — Rooy v., 140 ; — Rooyers, 95 ; — Rover, 8, 160 ; — Roijen v., 121 ; — Rutter, 58, 60 ; — Ruys, 112 ; — Ruyter d., 12 ; — Rycke, 168 ; — Rijckers, 95 ; — Rijckevorsel v., 3, 5, 6, 79 ; — Rijkers, 124 ; — Rijk-schroeff, 135 ; — Rijswijc v., 8 ; — Rijt v. d., 126.

Saer d., 25 ; — Saes, 156 ; — Salm-Salm, vorst v., 86 ; — Sande(n) v. d., 124, 135 ; — Sandt v. d., 80 ; — Santen v., 26 ; — Santvoort v., 141, 186 ; — Scerpenberge, 12 ; — Schagen v., 31 ; — Schap, 45 ; — Schenkelaars, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 154, 155, 156, 157, 158, 170, 171, 172, 173 ; — Schenkels, 84 ; — Scherping, 47 ; — Schetz, 29, 30 ; — Schevers, 53 ; — Scheij, 23, 26 ; — Schoenmakers, 144 ; — Scholten, 158 ; — Schoncus, 188 ; — Schoofs, 162 ; — Schorping, 13, 14 ; — Schouwenburgh, 48 ; — Sc(h)riba, 13, 14, 45, 46, 47 ; — Schrijver, 118 ; — Schuler, 32 ; — Sebastiani, 129, 130, 162, 166 ; — Sebille v., 144 ; — Seeuw d., 47 ; — Segers, 121 ; — Seldenslagh, 20, 65, 66, 67, 129 ; — 't Serclaes d. Tilly, 74 ; — Simkens, 157 ; — Simon, 163, 164, 165 ; — Simonis, 121 ; — Sinaj, 163 ; — Slieden, 157 ; — Slingeland v., 51, 66 ; — Sloesen, 70 ; — Sloots, 123, 124, 125 ; — Sluyers, 124, 125, 126 ; — Smans, 12 ; — Smets, 124 ; — Smeijers, 84 ; — Smidts, 38, 50 ; — Smit(h)s, 43, 44, 112, 135, 155, 160, 175 ; — Smolders, 92 ; — Smulders, 44, 78, 79, 170 ; — Snelders, 143 ; — Snellaert, 14, 15 ; — Snijders, 81, 169 ; — Soeck, 8 ; — Someren v., 93 ; — Somers, 26, 27, 40 ; — Somwil, 82 ; — Somwijn, 82 ; — Son v., 56, 58, 59, 126 ; — Sopers, 27, 28, 137 ; — Spanbroeck v., 13 ; — Spelthaan, 25 ; — Spierinc, 103 ; — Spiering, 70 ; — Spierings, 28 ; — Spoorenberg, 160 ; — Sporct v. d., 9 ; — Sprangh v., 159 ; — Sprengel, 11, 12 ; — Sprengers, 94 ; — Sprongh, 51 ; — Spij(c)kers, 25, 136 ; — Staack v. d., 11 ; — Sta-m, 72 ; — Stamelart v. Broegel, 64 ; — Stapelen v., 11 ; — Stas, 158 ; — Steelant v., 104, 105 ; — Steenhuijs v., 69, 70 ; — Stegen v. d., 9, 11 ; — Stekelenburg v., 123, 124 ; — Sterbergen v., 51 ; — Stert, 8 ; — Stevens, 25, 38, 52, 94 ; — Stickers, 17, 18, 19, 20, 65, 66, 67, 68 ; — Stickerus, 97 ; — Stockmans, 12, 189 ; — Stoops, 15 ; — Stooters v. Enckefort, 69, 72, 73, 74, 85 ; — Straalen v., 170 ; — Strick, 42 ; — Stroobants, 180 ; — Struijks, 120 ; — Strijbos, 80 ; — Stuyck, 145, 181 ; — Stijn v. d., 176 ; — Suarez d. Ayedo, 104 ; — Susteren v., 28 ; — Swaen, 58, 59 ; — Swa(e)nen, 190, 191 ; — Swagers, 1 ; — Sweens, 122 ; — Swertgoer v., 105 ; — Swijssen, 20, 65, 67, 68, 130 ; — Sijmons, 90.

Templer, 169 ; — Tendeloo v., 178 ; — Tephelen v., 10 ; — Teulings, 28, 121, 185 ; — Theelen, 156 ; — Thomassen, 70 ; — Tiel v., 25 ; — Tilburg v., 45, 47, 68, 130, 178 ; — Timmer(s), 153, 158 ; — Timmerman(s), 25, 189 ; — Toelinck, 11 ; — Toernken v. d., 8 ; — Tongeren v., 55, 57 ; — la Tour, 25 ; — Touraillon d. Massin, 61 ; — Tromer, 98 ; — Tromp, 135 ; — Truter, 62 ; — Tuersaer, 25 ; — Tulden v., 42 ; — Turn(h)out v., 12, 97 ; — Tuyt v., 191 ; — Tuijn v., 142 ; — Tuyte, 111 ; — Tijboel, 32 ; — Tyeikens, 10.

Uden v., 10 ; — Untselt, 191 ; — Uterwage, 169 ; — Uythedell v., 73.

Vaalen v., 124 ; — Vaels, 124 ; — Valck, 32 ; — Valkenburg, 137 ; — Valkenhoff, 120 ; — Van Gheel, 13 ; — Vanlommel, 170 ; — Vark v., 48 ; — Vechel v., 12, 25 ; — Veder(s), 73 ; — Veken v. d., 66 ; — Velde(n) v. d., 27, 42, 137, 139 ; — Velthoven v., 93, 124 ; — Ven v. d., 28, 135, 143 ; — Venle v., 11 ; — Venne v. d., 11 ; — Verbeecq, 175 ; — Verbeek, 124 ; — Verberne, 123, 139 ; — Verbruggen, 93, 94 ; — Vercammen, 111 ; — Vercamp, 111 ; — Verdaesdonck, 105 ; — Verdussen, 68 ; — Verdysseldonk, 126 ; — Verhaegen, 124 ; — Verhees, 123, 124 ; — Verheye(n), 73, 128 ; — Verheijden, 85, 86, 89 ; — Verhoeven, 91, 92, 94, 95, 177 ; — Verhofstad, 134 ; — Verhooff, 58, 59, 60 ; — Verhuysen, 123 ; — Verkamer, 85 ; — Vermalen, 139 ; — Vermeulen, 44, 75, 76, 77, 78, 79, 80 ; — Vernier, 136 ; — Versantvoort, 123 ; — Verschuieren, 26 ; — Verseyden, 168 ; — Versfeld, 62 ; — Verster, 61 ; — Verwijs, 47, 48 ; — Vesslem v., 71 ; — Vieleers, 171 ; — Viguurs, 39 ; — Vin v. d., 46, 47 ; — Visscher (d.), 89, 145 ; — Vivie, 155 ; — Vladeracken v., 106, 110, 111 ; — Vlerken v. d., 125 ; — Vlieck, 112 ; — Vlierden v., 54, 160 ; — Vloet v. d., 155 ; — Vloetberch, 12 ; — Vogels, 137 ; — Vogelvanger, 24, 80, 96 ; — Volkier, 70 ; — Voltelen, 62 ; — Voorn v., 110 ; — Voorst v. d., 15 ; — Vos, 160, 170 ; — Vreede d., 16 ; — Vries d., 51, 61 ; — Vroom d., 113 ; — Vijfeycken v., 167.

Waalwijk, 161 ; — Wael d., 47, 48 ; — Wagemakers, 105 ; — Walen, 1 ; — Wanrooij v., 25 ; — Warnaar, 161 ; — Wartenberg, 188 ; — Wassenar v., 31 ; — Watering v. d., 158 ; — Weerden v., 119 ; — Weers, 17 ; — Wel v., 24, 70 ; — Wellens v. Beke, 63 ; — Weyburgh v., 112, 160 ; — Wiedenes, 168 ; — Wiel v. d., 156 ; — Wildenberg v. d., 39 ; — Willekens, 191 ; — Willems, 71 ; — Willemsen, 26 ; — Willinck, 110 ; — Wils, 17, 65 ; — Wissem v., 9 ; — Wissens, 17, 20, 21, 52, 67, 98, 99 ; — Wit d., 121 ; — Wittens, 68 ; — Witz, 70 ; — Woelmont, barones v., 32 ; — Woensel v., 124 ; — Woerkom v., 141 ; — Wöllfer, 98, 99 ; — Wouters, 12, 102 ; — Wybrichts, 112 ; — Wijck v., 159 ; — Weylems, 72 ; — Wijer v. d. 11 ; — Wijkers, 123 ; — Wynants v. Resand, 110 ; — Wyneghem v., 48 ; — Wijnrix, 8 ; — Wijse d., 146.

Ypelaer v., 101 ; — Ysenborch v., 8 ; — Yvelair v. d., 7.

Zaman, 32 ; — Zandbeek v., 138 ; — Zeelandt v., 175 ; — Zeelmeker, 9 ; — Zelandt d., 167 ; — Zelant v., 10, 11 ; — Zomeren v., 118 ; — Zonneberg, 137 ; — Zulichem v., 151 ; — Zuphen v., 61 ; — Zuijlen v., 85, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 119, 120, 121, 122, 134, 135, 136, 137, 138, 159, 184 ; — Zweers, 24.